

ANEKS NR 2
DO UMOWY NR 00010-6933-UM1610003/15
Z DNIA 19 – V- 2016 r.

zawarty w dniu 02.11......2016 r. w Szczecinie

pomiędzy :

instytucją wdrażającą – Województwem Zachodniopomorskim z siedzibą
w Szczecinie, ul. Korsarz 34, 70-540 Szczecin, reprezentowanym przez:

1) J. Dzwie - Wiceprezes

2) R. Omywa - Prezes

a

Stowarzyszeniem „Doolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich”,

z siedzibą Gryfinie,

przy ul. Sprzymierzonych 1,

NIP **8581810838**,

numer KRS **0000318665**,

zwanym(-a) dalej „Beneficjentem”/”LGD”¹, reprezentowanym(-a) przez:

1) Tomase Siegiej - Stowarzyszenie DRAJ-Prezes

2) Bartek Rawa - Stowarzyszenie DRAJ-Wiceprezes

Na podstawie umowy **00010-6933-UM1610003/15** z dnia **19 – V- 2016 r.** oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020 (Dz. U. poz. 349), Strony postanawiają, co następuje:

§ 1

W powołanej na wstępie Umowie wprowadza się następujące zmiany:

- 1) Załącznik nr 1 do Umowy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego Aneksu.

2) Załącznik nr 3 do Umowy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego Aneksu.

§ 2

Pozostałe warunki Umowy nie ulegają zmianie.

§ 3

Aneks został sporządzony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron umowy.

§ 4

Aneks wchodzi w życie z dniem podpisania.

Podmiot wdrażający

BENEFICJENT/LGD¹

1) **WICEMARŻAŁEK**
Jarosław Rzepa
2) **CZŁONEK ZARZĄDU**
Robert Grzywacz

1) **PREZES**
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Tomasz Siergiej
2) **WICEPREZES**
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka
STOWARZYSZENIE
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwolik

p.o. KIEROWNIKA BIURA
Projektów w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich
Agata Czarnobrywa

p.o. DYREKTORA
w Wydziale Programów Rozwoju
Obszarów Wiejskich
Artur Przybylski

KP-611-358-ARiMR/1/z

Lokalna Strategia Rozwoju Dolnoodrzańskiej Inicjatywy Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

STOWARZYSZENIE
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810839

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwojlik

1-77

BIURO
Rozwoju Obszarów
Wiejskich
1-77

PREZES
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich
1-77
Aktor Karłowicz

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Lokalna grupa działająca: Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Tomasz Siergiej

1-77

Spis treści

Rozdział 1 Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania	3
Rozdział 2 Partycypacyjny Charakter LSR	13
Rozdział 3 Diagnoza – opis obszaru i ludności	13
Rozdział 4 Analiza SWOT	28
Rozdział 5 Cele i wskaźniki	32
Rozdział 6 Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	43
Rozdział 7 Plan Działania	46
Rozdział 8 Budżet LSR	46
Rozdział 9 Plan komunikacji	48
Rozdział 10 Zintegrowanie	52
Rozdział 11 Monitoring i ewaluacja	55
Rozdział 12 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	57
Załącznik 1 PROCEDURA AKTUALIZACJI LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU	59
Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	64
Załącznik 3 Plan działania	64
Załącznik 4 Budżet	68
Załącznik 5 Plan komunikacji	69

Wstęp

Niniejszy dokument został przygotowany dla Lokalnej Grupy Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich obejmującej obszar 7 gmin położonych na terenie powiatów gryfińskiego w województwie zachodniopomorskim.

W skład Lokalnej Grupy Działania DIROW wchodzi: Gmina Banie, Gmina i Miasto Cedynia, Gmina Gryfino, Gmina i Miasto Mieszkowice Gmina Widuchowa, Gmina i Miasto Moryń oraz Gmina i Miasto Chojna.

Lokalna Strategia Rozwoju została opracowana na lata 2015–2020(n+3).

W procesie tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju czynny udział brali członkowie Stowarzyszenia z Zarządem, Radą LGD oraz Komisją Rewizyjną na czele. Okazję do wypowiedzenia się i konsultacji mieli także przedstawiciele rozmaitych środowisk: sołtysi, lokalni działacze, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane.

Autorami opracowania są:

1. **Elżbieta Lach - Dyrektor Biura LGD**
2. **Justyna Wiktorowicz – Kierownik ds. koordynowania projektów.**
3. **Monika Domagała Janowska – Specjalista ds. promocji i szkoleń.**
4. **Jarosław Łoś – Specjalista ds. administracji.**

Rozdział 1 Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania

1.1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Nazwa: Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich

Nazwa skrócona: DIROW

Status prawny: Stowarzyszenie

Data wpisu w KRS: 2008-12-01

Numer KRS: 0000318665

1.2. Obszar

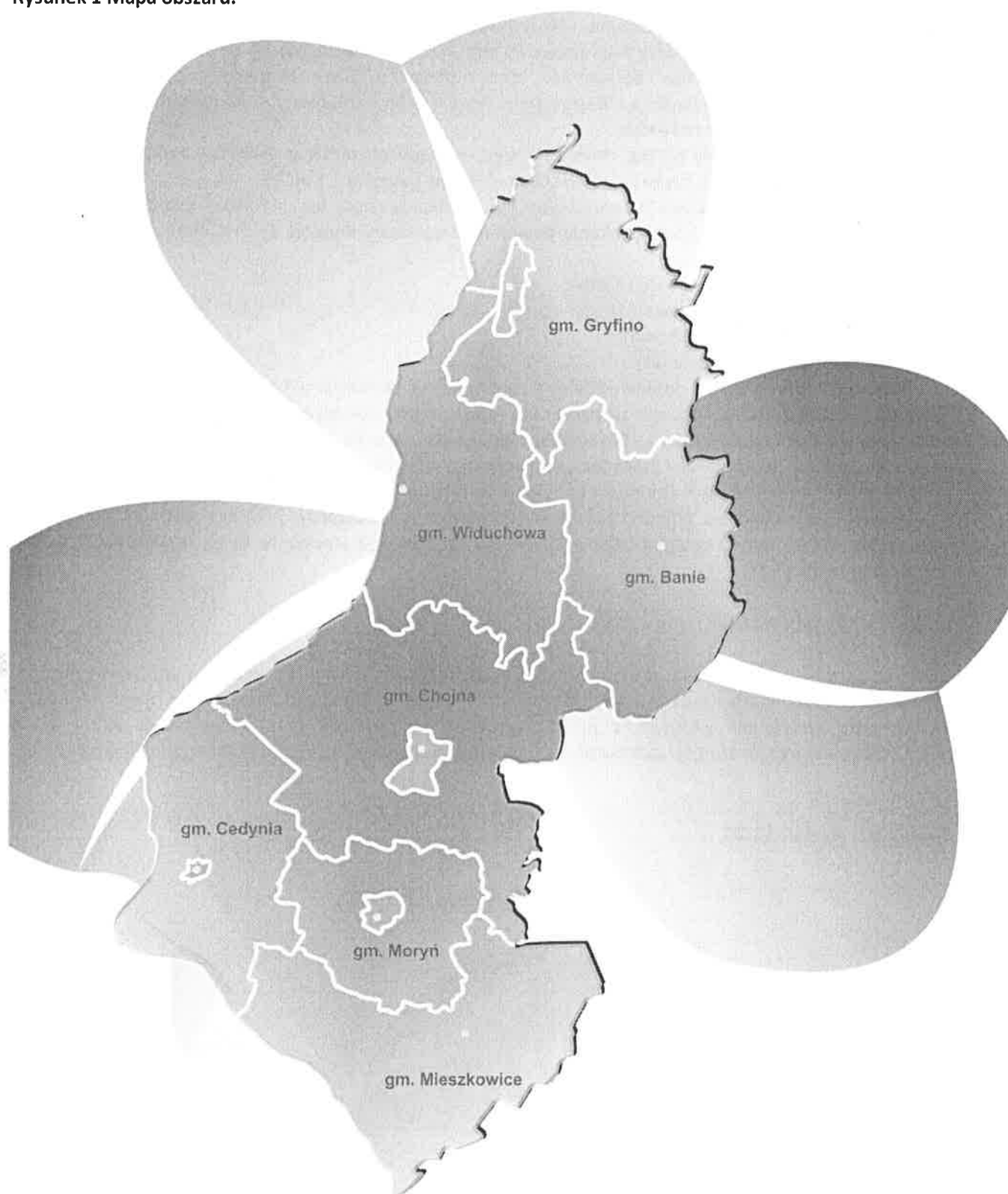
Lokalna Grupa Działania DIROW znajduje się na terenie powiatu gryfińskiego leżącego w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Stowarzyszenie Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich funkcjonuje w siedmiu gminach powiatu gryfińskiego. Stowarzyszenie obejmuje: Gminę Banie, Gminę i Miasto Cedynia, Gminę i Miasto Chojna, Gminę i Miasto Mieszkowice, Gminę i Miasto Moryń, Gminę Gryfino, Gminę Widuchowa. Obszar LGD DIROW od zachodu graniczy z Republiką Federalną Niemiec – (lanc Brandenburgia), patrząc od północy natomiast: z gminą Stare Czarnowo (powiat gryfiński), z gminami Pyrzyce, Bielice, Kozielice (powiat pyrzycki), a także gminami Myślibórz, Dębno i Boleszkowice (powiat myśliborski).

Tabela 1 Podstawowe dane dotyczące obszaru LGD DIROW

Nazwa gminy	Typ gminy	Powierzchnia w km ²	Ludność ogółem	Ludność na 1 km ²
Banie	Gmina wiejska	206	6473	31
Cedynia	Gmina miejsko -wiejska	181	4405	34
Chojna	Gmina miejsko -wiejska	332	13969	42
Gryfino	Gmina miejsko -wiejska	244	10569	43
Mieszkowice	Gmina miejsko -wiejska	239	7415	31
Moryń	Gmina miejsko -wiejska	125	4370	35
Widuchowa	Gmina wiejska	210	5598	37
Obszar LGD DIROW	-	1 537	52 799	-
Województwo zachodniopomorskie(średnia liczba mieszkańców objętych LSR/LSROR w latach 2007- 2013)			48 580	

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Rysunek 1 Mapa obszaru.

Źródło: opracowanie własne

1.3. Potencjał LGD

1.3.1. Sposób powstania i doświadczenie LGD

Inicjatywę powstania Dolnoodrzańskiej Inicjatywy Rozwoju Obszarów Wiejski podjął Jan Olech oraz Piotr Paczkowski - wieloletni działacze samorządowi. Głównym kryterium zastosowanym przy doborze gmin wchodzących w skład LGD była bliskość geograficzna, spójność społeczno-gospodarcza oraz tło historyczno-kulturowe.

Sz szczególnie cenne przy formowaniu Lokalnej Grupy Działania okazało się wsparcie Starosty Powiatu Gryfińskiego, Zarządu Powiatu w Gryfinie i Rady Powiatu w Gryfinie. Ostateczny skład Lokalnej Grupy Działania został sformułowany na bazie sesji oraz posiedzeniach komisji samorządów lokalnych na terenie projektowanej LGD. Przy zaangażowaniu wójtów i burmistrzów, których poparły w formie stosownych uchwał rady gmin, udało się utworzyć Lokalną Grupę Działania na obszarze gmin: Stare Czarnowo, Bielice, Kozielice, Gryfino, Banie, Widuchowa, Chojna, Moryń, Cedynia i Mieszkowice.

W grudniu 2007r. gminy chcące działać na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach podejścia LEADER podjęły uchwały intencyjne o członkostwie w Lokalnej Grupie Działania – DIROW.

Kolejnym etapem formalizacji Stowarzyszenia było spotkanie założycielskie DIROW. Odkbyło się ono 30 września 2008 roku w Krzywinie. **Podczas spotkania powołano 3-osobowy Komitet Założycielski, oraz uchwalono statut Stowarzyszenia**

Członkami Komitetu Założycielskiego zostali:

1. Maria Fatyga (gm. Widuchowa),
2. Michał Jasiński (gm. Widuchowa),
3. Piotr Waydyk (gm. Widuchowa).

Komitet założycielski był odpowiedzialny za prowadzenie czynności związanych z rejestracją Stowarzyszenia. Z dniem 8 lutego 2008r. rozpoczęła się procedura rejestracyjna Stowarzyszenia, natomiast dnia 1 grudnia 2008r. LGD uzyskała osobowość prawną. Stowarzyszenie zostało wpisane do KRS w ramach rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.

Pierwsze Walne Zebranie Członków odbyło się 5 stycznia 2009 r. w Baniach

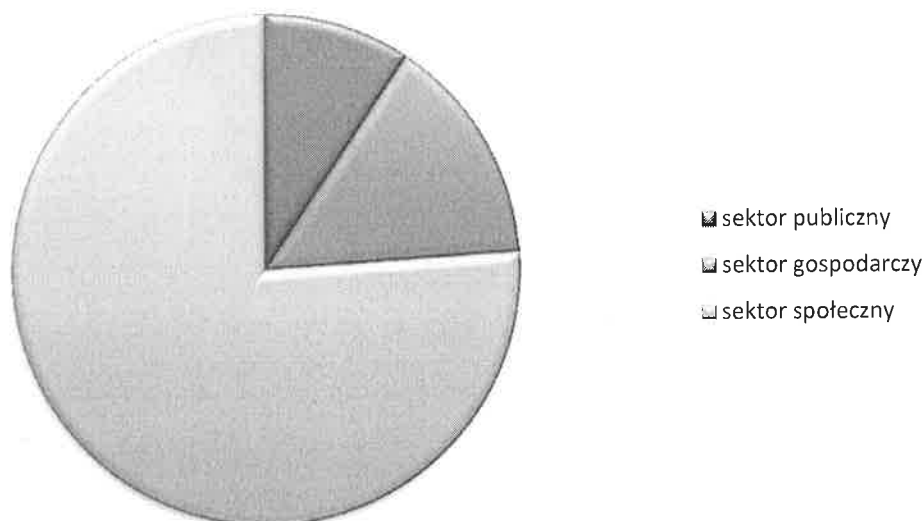
Lokalna Grupa Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich jest kontynuacją LGD, która realizowała LSR w okresie programowania 2007-2013 na podstawie umowy nr 6933-UM160010/09 o warunkach i sposobie realizacji LSR.

1.3.2. Reprezentatywność LGD

LGD jest partnerstwem trójsektorowym. Skład LGD jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, a także innych grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz mieszkańców. Każdy z sektorów reprezentowany jest przez mieszkańców obszaru objętego wsparciem. Struktura LGD kształtuje się następująco:

Rysunek 2. Struktura LGD

Członkowie LGD

Źródło: Opracowanie własne.

1.3.3. Poziom decyzyjny – Rada

Rada LGD jako organ decyzyjny, o którym mowa w art. 32 ust.2 lit. b rozporządzenia 1303/2013 odpowiedzialna jest za wybór operacji na poziomie lokalnym i ma zapewnić, że wybrane operacje są zgodne ze strategią.

Skład organu decyzyjnego kształtuje się następująco:

Tabela 2 Skład Rady LGD

LP	Imię i Nazwisko	Funkcja w Radzie	Sektor
1	Bekier Ryszarda	członek Rady	mieszkańcy
2	Lidwin Michał	członek Rady	mieszkańcy
3	Gabryś- Portkowska Małgorzata	członek Rady	mieszkańcy
4	Górski Robert	członek Rady	mieszkańcy
5	Jasek Sławomir	członek Rady	mieszkańcy
6	Kozieł Marian	członek Rady	mieszkańcy
7	Mąka Monika	członek Rady	gospodarczy
8	Nowak Krzysztof	wiceprzewodniczący	mieszkańcy
9	Piątek Józef	członek Rady	mieszkańcy
10	Skrzypiński Janusz	przewodniczący	mieszkańcy
11	Przygoda Jarosław	członek Rady	mieszkańcy
12	Siedmiogrodzki Janusz	członek Rady	mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne

1.3.4. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Organ decyzyjny nie jest reprezentowany przez władze publiczne, ani władza publiczna, ani żadna pojedyncza grupa interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Biuro LGD prowadzi **Rejestr interesu**.

Przez grupę interesu rozumie się grupę jednostek połączonych więzami wspólnych interesów lub korzyści, której członkowie mają świadomość istnienia tych więzów. Jej członkowie mogą brać mniej lub bardziej aktywny udział w artikulacji swoich interesów wobec instytucji państwa, starając się wpłynąć na realizację tych interesów. Mogą to być np. organizacje branżowe, grupy producentów.

Wprowadza się również ograniczenie reprezentowania sektora społeczno-gospodarczego przez osoby związane z sektorem publicznym poprzez zakaz reprezentacji członka z sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz wyłączenie z wyboru operacji przez osoby fizyczne, które są powiązane służbowo z osobami prawnymi. Dodatkowo nieupoważnia się osób trzecich do udziału w podejmowaniu decyzji. Funkcje członków Rady powinny być pełnione osobiście, tj. w przypadku osób fizycznych wybranych do Rady – przez te osoby, zaś w przypadku osób prawnych – przez osoby, które na podstawie dokumentów statutowych lub uchwał właściwych organów są uprawnione do reprezentowania tych osób prawnych.

Podjęte zostaną działania dyscyplinujące wobec członków, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach Rady wniosków (zgodnie z regulaminem Rady LGD) lub też podczas dokonywania oceny nie stosują zatwierdzonych kryteriów (dokonują oceny w sposób niezgodny z treścią kryteriów oceny) poprzez :

- Zapewnienie mechanizmu zmian w składzie Rady, kiedy ocena niezgodna z kryteriami ma charakter powtarzalny lub w jej wyniku istnieje konieczność dokonywania powtórnej oceny wniosków.
- Opracowanie programu szkoleń dla członków Rady w zakresie oceny wniosków w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji.
- Weryfikowanie w formie testu/egzaminu wiedzy członków Rady w zakresie zapisów LSR.

1.3.5. Zasady funkcjonowania LGD

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1.	Statut LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	Minimalny zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym kierowanym przez społeczność. Dodatkowo Statut winien regulować m.in. następujące kwestie: organ nadzoru

		- wskazanie właściwego Marszałka Województwa, - wprowadzenie dodatkowego/ych organu/ów stowarzyszenia – rady/rad odpowiedzialnej/nych za wybór operacji oraz szczegółowe określenie jego/ich kompetencji i zasad reprezentatywności, - określenie organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji, - uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków rady w wyborze operacji (w tym przesłanki wyłączenia z oceny operacji), - zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach
2.	Regulamin WZC LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC (sposób informowania członków o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, itp.), o ile nie zostały one określone w Statucie, - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie powołania organów LGD (sposób zgłaszania kandydatów, oddawania głosów, ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w LGD, wybory uzupełniające, itp.) o ile nie zostały określone w Statucie, - zasady protokołowania posiedzeń WZC.
3.	Regulamin Rady LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady/Rad (sposób informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, itp.), o ile nie zostały one określone w Statucie, - szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (opiniowanie wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady preselekcji operacji, jeśli dotyczy, zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów, itp.) o ile nie zostały określone w Statucie lub innych dokumentach typu „księga procedur”, - zasady protokołowania posiedzeń Rady, - zasady wynagradzania członków Rady, - zakres odpowiedzialności osoby, której zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu decyzyjnego oraz poprawnym opracowaniem dokumentacji dotyczącej wyboru operacji.
4.	Regulamin Komisji Rewizyjnej (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, - zasady prowadzenia działań kontrolnych, - zasady protokołowania posiedzeń.
5.	Regulamin zarządu LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą Zarządu)	- podział zadań pomiędzy członków Zarządu, - zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu, - zasady protokołowania posiedzeń, - zasady wynagradzania członków Zarządu bez uszczerbku dla art. 2 ust. 3 z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2001 Nr 79 poz. 855, z późn. zm.) „Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników”.
6.	Regulamin Biura LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą Zarządu)	- zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, - uprawnienia kierownika biura, - zakresy obowiązków pracowników biura, - zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD.
7.	Regulamin zamówień nie przekraczających 30 000 euro (dokument wymaga przyjęcia uchwałą Zarządu)	zasady udzielania zamówień nie przekraczające 30 000 euro

1.3.6. Potencjał ludzki LGD a regulaminy rady/zarządu/biura itd.

Lokalna Grupa Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich jest partnerstwem odpowiedzialnym za wybór operacji na poziomie lokalnym i ma zapewnić, że wybrane operacje będą zgodne ze strategią.

Osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD powinny mieć odpowiednie kompetencje oraz zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Wiedza i doświadczenie osób zaangażowanych do pełnienia wybranych funkcji w organach/ biurze odpowiadają zakresowi merytorycznemu lokalnej strategii rozwoju.

Ponad 50 % zatrudnionych Pracowników Biura posiada niezbędną wiedzę(poświadczoną dokumentami) i doświadczenie do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym/lokalnym. Wewnętrzne regulaminy LGD zawierają informacje dotyczące kompetencji wymaganych w LGD na konkretnych stanowiskach:

- Rada LGD – Regulamin Rady LGD

Członkowie Rady LGD zobowiązani są do przedłożenia dokumentacji świadczącej o spełnieniu kryteriów wyboru Członków Rady zgodnie z Regulaminem Rady LGD

- Zarząd LGD – Regulamin Zarządu LGD

- Pracownicy Biura LGD – Regulamin Biura LGD

Pracownicy Biura LGD powinni spełnić minimalne wymagania przy ubieganiu się o zatrudnienie. Wybór pracowników w oparciu o wymagania formalne oraz merytoryczne.

- Zleceniobiorcy – Regulamin zamówień nie przekraczający 30 000 euro.

Rozdział 2 Partycypacyjny Charakter LSR

LSR na lata 2015 - 2020 została przygotowana samodzielnie przez Biuro Lokalnej Grupy Działania „Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich” przy pełnym zaangażowaniu społeczności lokalnej. Lokalna Strategia Rozwoju nie została przygotowana przez podmiot zewnętrzny.

Lokalna Grupa Działania przystąpiła do pracy nad przygotowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2015-2020 wspólnie ze społecznością lokalną, zaczynając od przeanalizowania posiadanych **własnych dokumentów ewaluacyjnych** oraz przeprowadzając **badania własne** podsumowujące zrealizowaną Lokalną Strategię Rozwoju 2007-2013. Przeprowadzona analiza pozwoliła określić skład społeczności lokalnej, poznać jej liderów i na tej podstawie dobrać metody współpracy. Następnie zlecono przeprowadzenie badania pn. „Badanie potencjału społecznego, gospodarczego i turystycznego obszaru Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich”.

Zdiagnozowaną grupą docelową są: mieszkańcy LGD (dzieci, młodzież, osoby pracujące, osoby starsze), rolnicy, przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (<35, 50+), grupy nieformalne (m.in. koła gospodyń wiejskich), organizacje pozarządowe (m.in. NGO, OSP), lokalni liderzy, kościoły i związki wyznaniowe oraz JST,

Kolejnym etapem tworzenia LSR było włączenie społeczności lokalnej w zdefiniowanie potrzeb i problemów, określenie celów, wypracowanie rozwiązań realizujących strategię, sformułowanie wskaźników realizacji LSR oraz zidentyfikowanie grup docelowych strategii. Na tym etapie tworzenia LSR oddolny charakter zapewniono poprzez:

- zorganizowanie 3 spotkań z oceny partycypacji społecznej, podczas których został wypracowany dokument pn. „ Diagnoza społeczna obszaru LGD DIROW obejmująca analizę otoczenia i funkcjonowania społeczności lokalnej w tworzeniu i kreowaniu obszaru (ocena partycypacyjna)” i upublicznienie go poprzez zamieszczenie na stronie www.dirow.pl ;
- przeprowadzenie przez pracownika biura LGD 4 badań potrzeb społeczności lokalnej w trakcie działań aktywizacyjnych realizowanych przez beneficjentów;
- przeprowadzenie 7 spotkań warsztatowo – konsultacyjnych w każdej gminie wchodzącej w skład obszaru LSR. Z materiałów zebranych podczas spotkań został sporządzony dokument pt. „Raport dotyczący prowadzonych spotkań lokalnych na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich” i upublicznienie go poprzez zamieszczenie na stronie www.dirow.pl ;
- przeprowadzenie 1 spotkania grupy roboczej ds. tworzenia kryteriów oceny, podczas którego wypracowano kryteria oceny i powołano Zespół ds. LSR. W wyniku spotkania wypracowano kartę kryteriów oceny.

- umieszczenie na stronie www.dirow.pl tzw. „Fiszek Projektowych” oraz rozpowszechnianie informacji zachęcającej do ich wypełnienia ich;
- prowadzenie bezpośrednich konsultacji Lokalnej Strategii Rozwoju w Biurze Lokalnej Grupy Działania;
- spotkania robocze pracowników biura tworzących zespół przygotowujący LSR 2014-2020, który także dokonał **analizy przyjęcia wniosków z konsultacji**.

Ostatnim etapem tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju były konsultacje projektu Lokalnej Strategii Rozwoju poprzez:

- umieszczenie informacji na stronie internetowej stowarzyszenia o możliwości konsultacji projektu LSR w Biurze Lokalnej Grupy Działania wraz z podaniem dni i godzin pracy biura;
- przesłanie projektu Lokalnej Strategii Rozwoju do wszystkich uczestników spotkań zorganizowanych w ramach budowy Lokalnej Strategii Rozwoju;
- poddanie pod głosowanie projektu uchwał przyjęcia Lokalnej Strategii Rozwoju przez członków Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich podczas Walnego Zebrania Członków

Stowarzyszenie podczas spotkania grupy roboczej ds. kryteriów oceny powołało Zespół ds. LSR składający się z przedstawicieli wszystkich sektorów z zachowaniem parytetów, w którym żadna z grup nie jest grupą dominującą. Zespół będzie czuwał nad procesem konsultacji oraz przeprowadzał **konsultacje ze społecznością lokalną z obszaru działania LGD Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich przy jej aktualizacji**.

Wykorzystano 10 partycypacyjnych metod konsultacji ze społecznością lokalną w przygotowaniu LSR w poszczególnych etapach:

- Etap I - Definiowania potrzeb i problemów
- Etap II – Określanie celów i ustalenie ich hierarchii
- Etap III – Poszukiwanie rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii
- Etap IV – Formułowanie wskaźników realizacji LSR
- Etap V – Identyfikacja grup docelowych strategii

Tabela 3 Partycypacyjne metody konsultacji wraz z opisem i dokumentacją wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR

Metoda partycypacji/data spotkania lub opracowania/ilość uczestników	Zastosowanie metody					Opis metody	Dokumenty potwierdzające zastosowanie metody
	Etap I	Etap II	Etap III	Etap IV	Etap V		
Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich w opinii sołtysów/ styczeń 2015/28 osób	x					Indywidualne wywiady telefoniczne przeprowadzone z 28 losowo wybranymi sołtysami z obszaru LSR według przyjętego scenariusza	Elektroniczna baza oraz zestawienie odpowiedzi udzielonych w ramach badania.
Zogniskowane wywiady grupowe FGI (20 osób); Indywidualne wywiady pogłębione IDI bezpośrednie/ telefoniczne (10 osób); Bezpośrednie wywiady kwestionariuszowe PAPI (2 osoby), Studium przypadku (Case Study-2 osoby) / kwiecień 2015/34 osoby	x	x	x	x	x	W celu przeprowadzenia badań kompleksowo zastosowano wachlarz metod i narzędzi badawczych zastosowano triangulację źródeł danych, triangulację metod badawczych oraz triangulację perspektyw badawczych	Dokument pt.: "Badanie potencjału społecznego, gospodarczego i turystycznego obszaru Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich".

Badanie ankietowe wójtów i burmistrzów/kwiecień 2015/8 osób	x					Przesłanie ankiety elektronicznej do każdego z wóldarzy gminy z terenu LGD	Elektroniczne zestawienie odpowiedzi.
Badanie potrzeb społeczności lokalnej podczas spotkań aktywizujących/marzec –kwiecień 2015/115 osób	x				x	Pracownik biura przygotował tablicę, która przedstawiała obszary możliwe do wsparcia. Podczas spotkania aktywizującego, pracownik biura wręczał jego uczestnikom samoprzylepne karteczki i z prośbą o wpisanie na nich potrzeb mieszkańców i umieszczenie w odpowiednim obszarze tematycznym. Wszystkie potrzeby zostały spisane w Biurze LGD	Elektroniczne zestawienie zebranych potrzeb.
Spotkania z oceny partycypacji społecznej/10,17,23. 04.2015/18 osób	x	x			x	Przeprowadzenie subiektywnych- indywidualnych oraz grupowych (praca zespołowa) rozmów na temat funkcjonowania obszaru oraz poszczególnych gmin wchodzących w skład Dolnoodrzańskiej Inicjatywy Rozwoju Obszarów Wiejskich	Dokument pt.: „Diagnoza społeczna obszaru LGD DIROW obejmująca analizę otoczenia i funkcjonowania społeczności lokalnej w tworzeniu i kreowaniu obszaru (ocena partycypacyjna), listy obecności oraz dokumentacja fotograficzna spotkań.
Spotkania warsztatowo – konsultacyjne/ 02.09.2015, 30.09.2015, 01.10.2015, 06.10.2015, 14.10.2015, 14.10.2015, 15.10.2015 r./ 93 osoby	x	x	x	x	x	Prowadzone na terenie DIROW konsultacje społeczne w postaci bezpośrednich spotkań ze społecznościami lokalnymi. Uczestnikami tych spotkań byli przedstawiciele wszystkich sektorów tj. administracji, biznesu, organizacji pozarządowych aby w jak najlepszym stopniu diagnoza oraz analiza odpowiadała potrzebom lokalnym	Dokument pt. : „Raport dotyczący prowadzonych spotkań lokalnych na obszarze działania lokalnej grupy działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.”, listy obecności ze spotkań, dokumentacja fotograficzna.
Spotkania grupy roboczej ds. tworzenia kryteriów oceny- zespół ds. LSR/13.11.2015/13		x	x	x		Spotkanie osób zaangażowanych w budowę i realizację LSR zamieszkujących i aktywnie działających na obszarze LSR w latach 2007-	Zaproszenie do udziału w spotkaniu zamieszczone zostało na stronie

osób						2014 oraz pracowników Biura LGD. Podczas spotkania przeanalizowano dokumentację, wyniki diagnoz i badań oraz wzięto pod uwagę dotychczasowe doświadczenie grupy roboczej. Na tej podstawie ustalono kryteria oceny operacji i opracowano dokument : kartę oceny operacji	www.dirow.pl i rozpropagowane w gminach podlegających pod obszar LSR, lista obecności ze spotkania , dokumentacja fotograficzna spotkania.
Ankieta LSR – „fiszki projektowe”/01.09-30.11.2015/37osób	x				x	Opracowanie fiszek projektowych, które zostały wypełnione przez wszystkie grupy społeczne i sektory. Fiszki określiły kierunki działań wynikające z analizy potrzeb. Podczas wypełniania i opisywania fiszek projektowych przez wszystkie grupy społeczne i sektory, w przypadku problemów, pracownicy Biura stowarzyszenia pełnili funkcje konsultantów. W każdej gminie można było złożyć fiszki projektowe oraz wypełnione ankiety. Fiszki i ankiety można było przesłać również na adres Biura LGD oraz za pomocą poczty elektronicznej.	Fiszki projektowe-oryginały i druki z poczty biurodirow@gmail.com.
Prowadzenie bezpośrednich konsultacji w Biurze 01.07-30.11.2015/10 osób	x				x	Zaproszenie do konsultacji LSR poprzez umieszczenie stosownych informacji na stronie www.dirow.pl zachęcanie do czynnych konsultacji uczestników spotkań konsultacyjno- warsztatowych wszelkich innych działań aktywizacyjno- promocyjnych w okresie 1.07 – 30.11.2015 r.	Karta udzielonego doradztwa w Biurze LGD.
Spotkania robocze pracowników Biura LGD przy opracowywaniu LSR/01.07-30.11.2015/4 osoby		x	x	x	x	Regularne spotkania pracowników biura tworzących zespół przygotowujący LSR 2014-2020. Podczas spotkań korzystano z wielu technik pracy zespołowej, bazując na dokumentach diagnozujących obszar LSR oraz wszelkich informacjach - dokumentach legislacyjnych.	Lista obecności (ewidencja czasu pracy) pracowników Biura LGD w okresie 1.07.-31.12.2015 r.

Rozdział 3 Diagnoza – opis obszaru i ludności

1. Diagnoza społeczno-gospodarcza DIROW

Lokalna Grupa Działania DIROW znajduje się na terenie powiatu gryfińskiego leżącego w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Stowarzyszenie Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich funkcjonuje w siedmiu gminach powiatu gryfińskiego. Stowarzyszenie obejmuje: Gminę Banie, Gminę i Miasto Cedynia, Gminę i Miasto Chojna, Gminę i Miasto Mieszkowice, Gminę i Miasto Moryń, Gminę Gryfino, Gminę Widuchowa. Obszar LGD DIROW od zachodu graniczy z Republiką Federalną Niemiec – (land Brandenburgia), patrząc od północy natomiast: z gminą Stare Czarnowo (powiat gryfiński), z gminami Pyrzyce, Bielice, Kozielice (powiat pyrzycki), a także gminami Myślibórz, Dębno i Boleszkowice (powiat myśliborski). Teren ten cechuje się **dogodnym położeniem geograficznym oraz turystyczno - krajobrazowym (cel szczegółowy 3.1).**

Tabela 4 Podstawowe dane dotyczące obszaru LGD DIROW

Nazwa gminy	Typ gminy	Powierzchnia w km ²	Ludność ogółem	Ludność na 1 km ²
Banie	Gmina wiejska	206	6473	31
Cedynia	Gmina miejsko -wiejska	181	4405	34
Chojna	Gmina miejsko -wiejska	332	13969	42
Gryfino	Gmina miejsko -wiejska	244	10569	43
Mieszkowice	Gmina miejsko -wiejska	239	7415	31
Moryń	Gmina miejsko -wiejska	125	4370	35
Widuchowa	Gmina wiejska	210	5598	37
Obszar LGD DIROW	-	1 537	52 799	-

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

1.1 Charakterystyka demograficzna ludności

Na przestrzeni ostatnich czterech lat (2010 – 2013) można zauważyć niewielką tendencję spadkową w liczbie ludności. W odniesieniu do całego obszaru LGD DIROW spadek liczby ludności w latach 2010 – 2013 wyniósł 329 osób (faktycznie mieszkających). Na obszarze Lokalnej Grupy Działania na koniec 31.XII.2013 roku według danych GUS mieszkało 52 799 osób. Najbardziej zaludnionymi obszarami są odpowiednio gminy: Chojna (13 969 mieszkańców), Gryfino (10 569 mieszkańców) oraz Mieszkowice (7 415 mieszkańców). W gminie Moryń (4370 osób) mieszka najmniejsza liczba osób spośród wszystkich gmin leżących na obszarze funkcjonowania LGD DIROW. Populacja LGD DIROW stanowi 2,9% wszystkich mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Na liczbę osób zamieszkujących obszar bezpośredni wpływ ma **przyrost naturalny**. Negatywnym aspektem jest fakt, iż w większości gmin na koniec 2013 roku jest on **ujemny**. Największy przyrost naturalny odnotowano w gminie Widuchowa (przyrost o 15 osób), natomiast najmniejszy w gminie Chojna (spadek o 30 osób). Natomiast w porównaniu do roku 2007 we wszystkich gminach odnotowano spadek przyrostu naturalnego, w porównaniu do roku bazowego. W analizowanych latach można zauważyć stały spadek przyrostu naturalnego.

Tabela 5 Przyrost naturalny

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Banie	14	31	2	-10	-10	-5	-6
Cedynia	17	11	9	17	-6	10	8
Chojna	38	43	18	2	21	7	-30
Gryfino	33	2	25	1	-1	33	-4
Mieszkowice	17	28	18	-3	18	6	-8
Moryń	0	6	-2	20	7	-7	-7
Widuchowa	-1	5	5	-3	6	7	15
Obszar LDG DIROW	134	165	96	38	66	57	-32

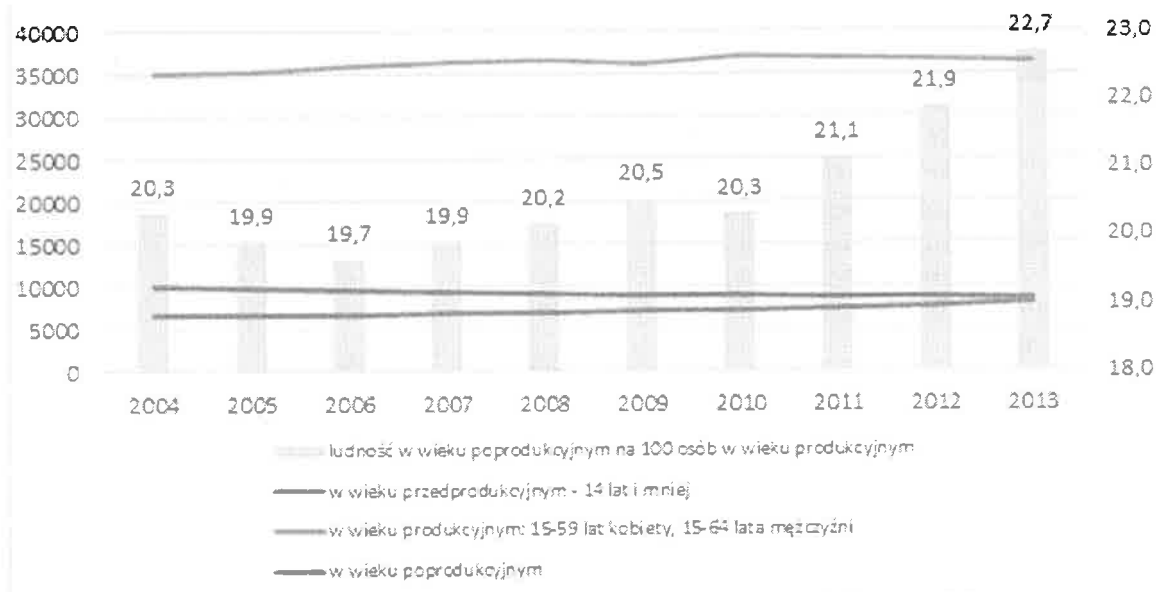
Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Migracje wewnętrzne i zagraniczne są kolejnym czynnikiem, wpływającym na stan ludności. Analizując zagadnienie migracji zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych należy brać pod uwagę tendencje występujące na podobnych obszarach w całym kraju. Sytuacja demograficzna w dużym stopniu zależy od możliwości rozwoju podstawowych czynników produkcji – kapitału, ziemi, pracy. Obszary wiejskie cechują się niewystarczającą liczbą zasobów, aby konkurować z większymi jednostkami terytorialnymi.

W większości gmin w saldzie migracji wewnętrznych występuje ujemna migracja co oznacza, że emigracja przeważa nad imigracją. Gminami, w których występuje największe saldo migracji wewnętrznych są: Chojna (-49), Banie (-41) oraz Cedynia (-35). Zdecydowanie odmienne warunki występują w Gryfinie. Jest to jedyny obszar, w którym saldo migracji jest dodatnie i wynosiło na koniec 2013 roku 33 osoby.

Poniższe zestawienie przedstawia tendencję występującą na obszarze funkcjonowania LGD DIROW w latach 2004 -2013 według wieku: przedprodukcyjnego(14 lat i mniej), produkcyjnego (15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni), poprodukcyjnego.

Rysunek 3 Struktura ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL ([www. http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Analizując strukturę ludności obszaru Lokalnej Grupy Działania DIROW w latach 2004 – 2013 można zauważyć **spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym**. Najprawdopodobniej jest to skutek malejącego przyrostu naturalnego występującego w większości Gmin. Odwrotna sytuacja występuje natomiast w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Porównując liczebność tej grupy w 2004 w stosunku do roku poprzedzającego można zauważyć zdecydowany wzrost (19,5%). Skutkiem starzenia się społeczeństwa na tym obszarze jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób pracujących.

Na koniec 2013 roku dominującą grupą mieszkańców były osoby w wieku produkcyjnym, które stanowiły 74,2% ogółu. Odsetek ten jest wyższy niż w województwie zachodniopomorskim, w którym osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 67,6% mieszkańców. Najwyższym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym cechują się gminy: Moryń (75,2%), Chojna (74,8%), a także Mieszkowice (74,2%). Tak **wysoki poziom osób aktywnych zawodowo** pozwala stwierdzić, iż w regionie jest **duży potencjał rozwojowy**. Grupy osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym stanowią odpowiednio 17,3% oraz 16% osób zamieszkujących na terenie funkcjonowania Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tabela 6 Struktura ludności obszar LGD DIROW

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym: 14 lat i mniej		w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni		w wieku poprodukcyjnym	
	os.	%	os.	%	os.	%
Zachodniopomorskie	748959	14,5%	3485322	67,6%	922302	17,9%
Banie	1052	17,5%	4448	74,0%	973	16,2%
Cedynia	711	17,4%	3026	73,9%	668	16,3%

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym: 14 lat i mniej		w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni		w wieku poprodukcyjnym	
Chojna	2171	16,8%	9666	74,8%	2132	16,5%
Gryfino	1740	17,6%	7324	73,9%	1505	15,2%
Mieszkowice	1206	17,6%	5095	74,2%	1114	16,2%
Moryń	674	16,8%	3022	75,2%	674	16,8%
Widuchowa	939	17,9%	3854	73,3%	805	15,3%
Obszar LDG DIROW	8493	17,3%	36435	74,2%	7871	16,0%

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Prognozy dotyczące liczby ludności dla województwa zachodniopomorskiego oraz powiatu gryfińskiego pokrywają się z tendencją zachodzącą w całym kraju. Według prognozy GUS do 2035 roku liczba osób w powiecie gryfińskim spadnie o 9,5% (-7 272 osób) – Porównując prognozę dotyczącą liczby ludności obszaru LSR do prognozy ludności województwa zachodniopomorskiego obserwujemy wyższy niż w województwie spadek ludności i jest to prawie o jedno procent większy spadek.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione dane, można stwierdzić, iż największym problemem mogącym pojawić się w perspektywie kolejnych lat jest **proces starzenia się społeczeństwa**. Wskazuje na to struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym. Podobna tendencja przewidywana jest w skali całego kraju. Konsekwencjami tego procesu jest **zmieniająca się struktura społeczeństwa** według funkcjonalnych grup wiekowych, a co za tym idzie, **zmniejszający się potencjał na rynku pracy**. Kolejną konsekwencją jest wzrost liczby osób pobierających świadczenia emerytalne. Pozytywnym aspektem jest **bardzo wysoki odsetek osób w wieku produkcyjnym** na obszarach funkcjonowania Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich. Ta sytuacja niestety nie przekłada się na przyrost naturalny, który w ostatnich kilku latach jest ujemny.

Głównymi obszarami, które powinny być rozwijane w kolejnych latach to m. in. dostosowanie oferty aktywizacji osób do zmieniającej się struktury społeczeństwa. Co więcej, należy także skierować uwagę na powiększanie atrakcyjności gmin współpracujących z LGD DIROW - zarówno pod względem społecznym, jak i gospodarczym.

1.2 Analiza przedsiębiorczości

Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat liczba podmiotów gospodarczych systematycznie rośnie na terenie wszystkich gmin. Występują niewielkie spadki liczby podmiotów w poszczególnych gminach lecz nie wpływa to znacząco na tendencja wzrostową. Podmioty funkcjonujące na terenie gmin należących do Stowarzyszenia LGD DIROW stanowią 2,3% wszystkich podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w województwie zachodniopomorskim. Znaczny procentowy wzrost podmiotów w latach 2007 – 2013 nastąpił w gminach: Chojna (19,5%), Gryfino (20,2%), Mieszkowice (19%), Moryń (17,9%) oraz Widuchowa (22,5%). Najwięcej zarejestrowanych podmiotów funkcjonuje na obszarach gmin Chojna (1479), a także Gryfino (1093).

Tabela 7 Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2007 - 2013

Jednostka przestrzenna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Banie	498	523	533	537	484	493	505
Cedynia	409	405	390	422	411	429	450
Chojna	1238	1244	1288	1371	1388	1421	1479
Gryfino	909	940	994	1023	1052	1077	1093
Mieszkowice	527	541	556	600	588	616	627
Moryń	296	302	321	348	345	341	349
Widuchowa	405	412	416	434	433	450	496
Obszar LGD DIROW	4282	4367	4498	4735	4701	4827	4999

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

We wszystkich analizowanych gminach **przeważają mikroprzedsiębiorstwa** (zatrudniające od 0-9 pracowników). **W każdej z gmin stanowią one minimum 95% wszystkich jednostek.** Z badań przeprowadzonych przez LGD wynika, iż **środki finansowe Unii Europejskiej dotyczące wspierania przedsiębiorczości, w tym granty na rozwój przedsiębiorczości (cel szczegółowy 2.1, 2.2)** są doskonałym narzędziem do pobudzenia powstawania nowych przedsiębiorstw. Spora część badanych informuje, iż to właśnie brak środków finansowych jest dla nich barierą przed utworzeniem przedsiębiorstwa. Warto zauważyć, że przedsiębiorstwa zatrudniające 1000 i więcej osób, są położone jedynie na terenie gminy Gryfino. Na obszarze LGD DIROW łącznie funkcjonuje 4 999 podmiotów gospodarczych. 96,1% (tj. 4803 j.g.) to przedsiębiorstwa zatrudniające od 0 do 9 pracowników, 3,2% (tj. 161 j.g.) stanowią podmioty z liczbą pracowników z przedziału od 10 do 49 osób, natomiast odsetek przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 249 pracowników to 0,7% (tj. 34 j.g.). Istnieje także jeden podmiot gospodarczy zatrudniający powyżej 1000 osób.

Podobnie jak w przypadku analizy liczby podmiotów najwyższe wskaźniki dotyczące podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy mieszkańców występują w gminach Chojna (1059) oraz Gryfino (1034). Warto zwrócić także uwagę na wartość wskaźnika w gminie Cedynia, który w znacznym stopniu przewyższa średni poziom całego obszaru LGD DIROW. **W gminie Banie oraz Moryń warto podjąć działania promujące przedsiębiorczość mieszkańców.** Spora część badanych przedsiębiorców widzi **potrzebę prowadzenia działań wzmacniających kompetencje prowadzących działalność gospodarczą oraz ich pracowników (w tym szkolenia, warsztaty, know-how)(cel szczegółowy 2.1)** Pomimo istniejącego bezrobocia pracodawcy mają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników. Uruchomienie mechanizmu pozwalającego przystosować pracownika do miejsca pracy wydaje się zasadnym rozwiązaniem.

Tabela 8 Podmioty wpisane do rejestru regon na 10 tys. mieszkańców

Jednostka Przestrzenna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Banie	779	818	836	813	738	758	780
Cedynia	942	940	908	942	920	968	1022
Chojna	883	882	914	973	987	1011	1059
Gryfino	879	897	979	978	1003	1017	1034
Mieszkowice	712	733	759	804	787	830	846
Moryń	683	694	741	784	778	775	799
Widuchowa	731	745	751	775	774	804	886
Obszar LGD DIROW	801	816	841	867	855	880	918

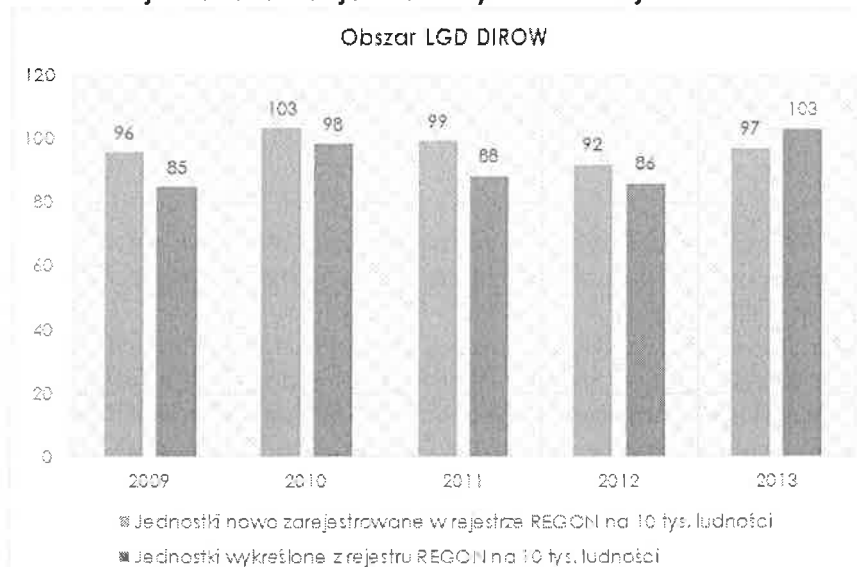
Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy mieszkańców wzrastał przez cały analizowany okres. Niestety wskaźnik ten jest znacznie niższy niż średni wskaźnik dla województwa zachodniopomorskiego wynoszący na koniec 2013 roku 1277. Istotną przyczyną niższego wyniku obszaru należącego do LGD DIROW jest w głównej mierze jego wiejski charakter.

W perspektywie badanych lat najwięcej nowych podmiotów wpisano do rejestru REGON w roku 2011 roku (566). Jest to również rok, w którym wykreślono największą liczbę podmiotów gospodarczych (596) na obszarze, w skład którego wchodzi gminy należące do Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich najwięcej nowych podmiotów na koniec 2013 roku powstało odpowiednio w gminach: Chojna (33,3%), Gryfino (17,5%), Banie (11,8%).

Średnia liczba nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON występuje na stałym poziomie oscylującym w przedziale od 92 (2012 rok) do 103 (2010 rok). Warto zauważyć, iż jedynie w 2013 roku średnia liczba jednostek wykreślonych z rejestru REGON przewyższa ilość nowo powstałych jednostek przypadających na 10 tysięcy mieszkańców.

Rysunek 4 Jednostki nowo zarejestrowane oraz jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL ([www. http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Analiza przedsiębiorczości obszaru ukierunkowana jest na **rozwój usług (cel szczegółowy 2.3)**. Na terenie czterech gmin dominuje zatrudnienie w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów. Odpowiednio w tej sekcji zatrudnienie kształtowało się następująco: w gminie Cedynia (33,8%), Chojna (31,4%), Mieszkowice (32,4%), Moryń (27,8%). Również we wszystkich wyżej wymienionych gminach duży odsetek zatrudnionych występuje w budownictwie (ponad 16% w każdej jednostce terytorialnej), natomiast na obszarach gmin: Banie (26,3%), Gryfino (22%) oraz Widuchowa (25%) przeważającą rolę odgrywa budownictwo.

Podział działalności według PKD 2007

Na terenie gminy Banie oprócz sekcji G – (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle i H - Transport i gospodarka magazynowa) - duży odsetek osób pracujących występuje również w sekcji A – (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) - 10,7% oraz w sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe (10,3%). W gminie Cedynia wskaźnik powyżej 10% dotyczy sekcji S i T (Pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby). Na obszarze gminy Chojna dużą rolę odgrywa sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe). Na obszarach wiejskich należących do Gryfina spory odsetek podmiotów funkcjonuje w przetwórstwie przemysłowym. W gminie Mieszkowice, podobnie jak na terenie gminy Moryń, duży odsetek podmiotów funkcjonuje w sekcji A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), a także w sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe). Widuchowa cechuje się wysokim procentem osób pracujących w sekcji F oraz w sekcji G, podobnie jak na całym analizowanym obszarze, jednak ponad 18% podmiotów funkcjonuje w sekcji przetwórstwa przemysłowego.

Każda z gmin cechuje się swoim indywidualnym podziałem podmiotów gospodarczych. Jednak sekcje F (Budownictwo) oraz G (Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów) stanowią dominującą rolę na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Ważną sekcją gospodarki narodowej dla obszaru stowarzyszenia jest sektor rybacki. W Polskiej Klasyfikacji Działalności sektor ten wchodzi w skład sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) – dział 3. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w dziale 3 (rybactwo) na obszarze LGD wynosiła 5, stanowi to 35,7% podmiotów w powiecie gryfińskim.

PODSUMOWANIE

Podsumowując na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia DIROW funkcjonują głównie mikroprzedsiębiorstwa. Jednakże w regionie funkcjonują również większe przedsiębiorstwa, najlepszymi przykładami są firmy Albatros oraz Zespół Elektrowni Dolna Odra. Optymistyczny jest jednak fakt, iż rokrocznie wzrasta liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Biorąc pod uwagę wszystkie gminy współpracujące z LGD DIROW najwięcej firm pracuje, według Polskiej Klasyfikacji Działalności z 2007 roku, w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, a także w sekcji

budownictwo. Gdy przyjrzymy się poszczególnym gminom istotną rolę odgrywa sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Taka sytuacja w głównej mierze dotyczy gmin: Banie, Moryń i Mieszkowice. Znaczący odsetek przedsiębiorstw działających w sektorze A wynika z charakteru badanych obszarów. Analiza potencjału przedsiębiorczego nie pozwala na wystawienie ocen jednoznacznie negatywnych czy pozytywnych.

1.3 Rynek pracy

Cechy charakteryzujące rynek pracy na obszarach wiejskich różnią się od tych w większych jednostkach osadniczych, ponieważ bezrobocie przybiera inny charakter. Cechami charakterystycznymi dla tego rynku jest mała elastyczność oraz niewielkie zmiany.

Główny Urząd Statystyczny w swych danych o poziomie zatrudnienia nie uwzględnia mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników, zatem dostępne dane nie pozwalają w pełnym zakresie opisać sytuacji osób pracujących w gminach współpracujących z Dolnoodrzańską Inicjatywą Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Liczba osób bezrobotnych na przestrzeni 2007 – 2013 roku przedstawia się stabilnie. Największy spadek liczby osób bezrobotnych można zauważyć w 2008 roku, dane te pokrywają się z liczbą osób pracujących w tym okresie. Spadek ten miał najprawdopodobniej miejsce z powodu bardzo dobrej koniunktury występującej w tym okresie. Sytuacja osób bezrobotnych na rynku pracy już w 2009 roku wróciła do stanu z 2007 roku i od tego czasu ustabilizowała się. Największy odsetek osób bezrobotnych w stosunku do całego obszaru stanowią mieszkańcy gminy Chojna.

Sytuacja mężczyzn na rynku pracy w badanych latach znacznie się pogorszyła. Można zauważyć gwałtowny wzrost osób bezrobotnych tej płci pomiędzy 2008 a 2009 rokiem. Kluczowym czynnikiem tego wzrostu był kryzys gospodarczy, który w znacznym stopniu wstrzymał wiele inwestycji budowlanych. Odwrotna tendencja miała miejsce w liczbie bezrobotnych kobiet. Na początku analizowanego okresu nastąpił spadek liczby bezrobotnych i ustabilizował się na poziomie około 2100 osób.

Tabela 9 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2007 - 2013

Jednostka przestrzenna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem							
Gryfino	540	419	553	653	558	581	536
Banie	449	352	460	491	451	465	460
Cedynia	412	367	378	406	403	400	424
Chojna	1109	921	1149	1247	1180	1205	1254
Mieszkowice	539	480	541	543	561	550	573
Moryń	406	344	396	383	354	351	388
Widuchowa	427	342	452	421	419	419	393
Obszar LGD DIROW	3882	3225	3929	4144	3926	3971	4028

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl)), Wojewódzki Urząd Pracy

Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia DIROW jest wyższy od średniej dla województwa zachodniopomorskiego (wartość 10). Dane przedstawione poniżej pokrywają się z osobami pracującymi i liczbą osób bezrobotnych. W tym wskaźniku największa negatywna zmiana nastąpiła w 2009 roku (wzrost z 10,5 do poziomu 12,4). Od tego okresu następują niewielkie wahania aż do 2013 roku (Główny Urząd Statystyczny w ramach udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym nie wyodrębnia obszaru wiejskiego Gryfino, zatem dane podane w tabeli poniżej dotyczą całej gminy Gryfino – nie są one brane pod uwagę w średniej dla obszaru LGD.)

Sytuacja mężczyzn w przeciwieństwie do kobiet na rynku pracy na obszarze jest zdecydowanie lepsza. Wskaźniki udziału bezrobotnych kobiet w przeciwieństwie do liczby osób w wieku produkcyjnym w ostatnich pięciu latach wynosił ok 14%, natomiast wśród mężczyzn poniżej 11%. Jednakże taka tendencja jest charakterystyczna dla wszystkich obszarów wiejskich w Polsce.

Rysunek 5 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci dla obszaru LGD DIROW

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL ([www. http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Do podstawowych grup osób najczęściej pozostających poza rynkiem pracy należy zaliczyć:

- ☐ osoby do 25 roku życia,
- ☐ osoby długotrwale bezrobotne,
- ☐ kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- ☐ osoby po 50 roku życia,
- ☐ osoby bez kwalifikacji zawodowych,
- ☐ osoby bez doświadczenia zawodowego,
- ☐ osoby bez wykształcenia średniego,
- ☐ osoby samotnie wychowujące dziecko do 18 roku życia,
- ☐ osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia.

Powyższe grupy w największym stopniu narażone są na trudności w znalezieniu pracy. Niska aktywność zawodowa tych osób rodzi szereg negatywnych konsekwencji, zarówno dla samych bezrobotnych, jak i całego społeczeństwa. Przedłużający się okres poszukiwania pracy często prowadzi do bezradności oraz bierności, co gorsze taka sytuacja może doprowadzić do całkowitego wycofania się opisanych wyżej osób z rynku pracy.

Biorąc pod uwagę powiat gryfiński największą grupę osób pozostających poza rynkiem pracy stanowią osoby bez wykształcenia średniego. W 2010 roku problem ten dotyczył 3 761 osób, natomiast na koniec 2014 roku liczba ta spadła do 2 864 osób. Według Raportu PUP Gryfino za I półrocze 2014 roku osoby z wykształceniem gimnazjalnym stanowiły 36,8%, a osoby z wykształceniem zawodowym 27,9% wszystkich bezrobotnych. Łącznie osoby z niskimi kwalifikacjami zawodowymi stanowią aż 64,7%.

Kolejną grupą bezrobotnych są osoby długotrwale bezrobotne (osoby, które w ostatnich dwóch latach były zarejestrowane w urzędzie pracy przez co najmniej 12 miesięcy). Według danych opublikowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie 60,5% osób zarejestrowanych w urzędzie stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Przyczyną takiego stanu, poza złą sytuacją gospodarczą, może być również struktura kształcenia. W związku z czym należy przeanalizować zapotrzebowanie na poszczególne zawody oraz podjąć działania zmierzające do dopasowania kształcenia do potrzeb rynku.

Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych opracowany przez PUP w Gryfinie wskazuje, iż 22,54% osób bezrobotnych **nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych oraz doświadczenia (cel szczegółowy 2.1)**. Dane te pokrywają się z danymi opublikowanymi przez Wojewódzki Urząd Pracy. Powiat gryfiński cechuje się również wysokim odsetkiem osób bezrobotnych w dwóch kategoriach wiekowych: do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku życia, których poziom w głównej mierze zależy od starzejącego się społeczeństwa. Mimo dużego doświadczenia, jakim charakteryzują się osoby z tych grup, liczba ofert skierowanych do nich jest niewielka. W tabeli przedstawione zostały wszystkie grupy osób, które napotykały największe trudności ze znalezieniem pracy w powiecie gryfińskim w okresie ostatnich pięciu lat. Osoby mogą być klasyfikowane do kilku rodzajów bezrobocia jednocześnie.

Tabela 10 Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Rodzaj bezrobocia	2010	2011	2012	2013	2014
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy razem	5 423	5047	5140	5183	4 024
Do 25 roku życia	1 295	1163	1122	1090	841
Długotrwale bezrobotne	2 852	3084	2991	3127	2 700
Powyżej 50 roku życia	1 228	1245	1375	1324	1 144
Bez kwalifikacji zawodowych	1 640	1585	1521	1661	1 165
Bez doświadczenia zawodowego	1 771	1509	1408	1376	1 144
Bez wykształcenia średniego	3 761	3458	3506	3583	2 864
Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	749	711	785	927	827
które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	133	117	116	131	115
niepełnosprawni	204	213	227	218	212

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy

Z uwagi na szeroki wachlarz możliwości zdefiniowania osób znajdujących się poza rynkiem pracy zasadnym wydaje się określenie **grup defaworyzowanych** do osób powyżej 50 roku życia, które na obszarze LGD stanowią prawie 30% bezrobotnych oraz osób do 35 roku życia (definiowanych jako młodzież), którzy stanowią największy odsetek osób bezrobotnych nie tylko w skali LGD (ponad 50%), ale również w skali całego województwa zachodniopomorskiego.

PODSUMOWANIE

Sytuacja na rynku pracy na obszarze funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania DIROW cechuje się typowymi problemami charakterystycznymi dla obszarów wiejskich w całym kraju. Wynika to zarówno z danych dotyczących liczby bezrobotnych, jak również z danych dotyczących liczby osób pracujących na tym obszarze. Największym problemem w ramach rynku pracy są osoby bezrobotne, które nie posiadają odpowiednich kwalifikacji pozwalających uzyskać pracę. Wyjściem z tej sytuacji jest dostosowanie oferty w szkołach do zmieniających się potrzeb rynku pracy, a także organizacja **szkoleń, kursów pomagających pozyskać nowe umiejętności** oraz uzyskać przewagę konkurencyjną na rynku pracy (**cel szczegółowy 2.1**). Zasadnym wydaje się też próba **podjęcia współpracy międzynarodowej (cel szczegółowy 2.2)** nastawionej na wymianę doświadczeń oraz skierowanych do grup defaworyzowanych określonych w LSR.

1.4 Społeczeństwo i infrastruktura

Infrastruktura transportowa

Dla poprawnego rozwoju podmiotów gospodarczych ważna jest dostępność transportowa, która umożliwia zarówno połączenia lokalne, regionalne, krajowe, jak również międzynarodowe.

W powiecie gryfińskim na koniec 2013 roku istniało 550,9 km dróg powiatowych o twardej nawierzchni, w tym 504 km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej, a także 93 km dróg o nawierzchni gruntowej. Łączna długość dróg powiatowych to 643,9 km. **Drogi w na terenie LGD wymagają inwestycji**. Dotychczas, środki finansowe przeznaczone są w głównej mierze na ich remontowanie, co nie przekłada się na ich ilość, która jest niewystarczająca (**cel szczegółowy 3.3**).

Społeczeństwo

Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w 2013 roku na obszarze Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich wynosiła 2151 gospodarstw (5944 osób). (Główny Urząd Statystyczny w ramach liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej nie wyodrębnia obszaru wiejskiego Gryfino, zatem dane wymienione w tabeli poniżej dotyczą całej gminy Gryfino – nie są one brane pod uwagę w sumie dla obszaru LGD DIROW). Największa liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej występuje w gminach: Chojna – 575 gospodarstw domowych (1530 osób), Widuchowa – 383 gospodarstw domowych (1029 osób), Mieszkowice – 376 gospodarstw domowych (940 osób), Banie – 344 gospodarstw domowych (926 osób).

Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Największy odsetek występuje w gminach Cedynia (21,6%), Widuchowa (18,4%). Tak wysoki procent osób korzystających z pomocy społecznej powinien zostać przeanalizowany przez odpowiednie instytucje. Pozytywnym aspektem jest fakt, iż w gminach: Cedynia (spadek o 15,9 punktów procentowych), Mieszkowice (spadek o 2,7 punktu procentowego), Moryń (spadek o 1,9 punktu procentowego) widać poprawę tego wskaźnika w analizowanym pięcioletnim okresie.

Tabela 11 Zasięg korzystania z pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	ogółem				
	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%
Gryfino*	5,9	5,7	5,1	4,3	4,4
Banie	15,1	15,4	14,5	14,3	14,3
Cedynia	37,5	24,2	17,3	20,7	21,6
Chojna	10,5	10,6	10,1	10,0	10,9
Mieszkowice	15,4	15,5	14,5	13,2	12,7
Moryń	14,7	15,0	14,6	14,2	12,8
Widuchowa	15,7	16,2	14,6	13,2	18,4
Obszar LGD DIROW	18,2	16,2	14,3	14,3	15,1

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Dostęp do kultury w tym imprezy cykliczne

Dane Głównego Urzędu Statystycznego zaprezentowane w tabeli poniżej mogą nie uwzględniać wszystkich imprez organizowanych na terenach gmin. Imprezy odgrywają bardzo dużą rolę w życiu społeczności lokalnych. Szczególnie ważne wydarzenia to imprezy cykliczne o charakterze historycznym, kulturalnym. Społeczność lokalna przywiązana jest do święta plonów. Rolnictwo jest traktowane na obszarze LGD w sposób szczególny, a dożynki są uwieńczeniem pracy ludzkiej. Do najważniejszych cyklicznych imprez na terenie LGD mających znaczenie z punktu widzenia LSR zaliczamy:

Tabela 12. Imprezy cykliczne istotne z punktu widzenia LSR.

Banie	Gryfino	Chojna	Cedynia	Moryń	Mieszkowice	Widuchowa
Rajd pamięci	Festiwal twórczości ludowej		CeDyna na okrągło	Dzień Głazu Jarmark Moryński	Wkopianie I słupa granicznego Forsowanie Odry	Jarmark Widuchowski
	Mistrzostwa świata w rzucie sztchetą					
	Żabnickie lato z Rybką					

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono ilość bibliotek dostępnych na terenie każdej z gmin. Łącznie na obszarze LGD DIROW istnieje 21 bibliotek.

Liczba domów kultury w gminach wynosi 5 placówek, natomiast ilość imprez, które odbyły się w 2013 roku na obszarze Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich przekroczyła pięćset (527). Największa ich liczba odbyła się na terenie gminy Chojna 332 imprezy (63%). W gminach Cedynia, Chojna, Moryń zarejestrowane są koła, bądź też kluby.

Tabela 13 Dostęp do kultury

Jednostka terytorialna	Biblioteki	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice			
	Ilość	Ogółem	Imprezy	Zespoły artystyczne	Koła (kluby)
	ob.	ob.	szt.	szt.	szt.
Zachodnio-pomorskie	373	319	12213	744	752
Gryfino*	8	1	142	30	10

Banie	3	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Cedynia	1	1	4	3	11
Chojna	1	1	332	26	59
Mieszkowice	4	1	43	8	21
Moryń	2	1	43	9	4
Widuchowa	2	Brak danych	8	1	5

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl)), informacje pozyskane z Urzędów Gmin

(GUS nie wyodrębnia obszaru wiejskiego Gryfino, zatem dane podane w tabeli powyżej dotyczą całej gminy Gryfino – nie są one brane pod uwagę w sumie dla obszaru LGD DIROW).

Bardzo ważną rolę na obszarach wiejskich odgrywa aktywizacja osób. LGD DIROW przeprowadziło w grudniu 2014 roku **inwentaryzację organizacji** pozarządowych na swoim terenie. Baza adresowa organizacji liczy 271 opozycji. Ważnym aspektem prac ze społecznością lokalną jest **zwiększenie działań na rzecz integracji i aktywności mieszkańców (cel szczegółowy 1.1)**. W ramach takich organizacji na obszarach LGD DIROW funkcjonują m. in. Koła Gospodyń Wiejskich, świetlice wiejskie, kluby sportowe.

Na terenie gmin znajdują się **świetlice wiejskie**, w których organizowane są np. zajęcia rozwijające zainteresowania, warsztaty, wydarzenia kulturalne. Kwestią problematyczną jest jednakże **wykorzystanie i adaptacja świetlic (cel szczegółowy 3.1)**. W istniejących świetlicach wiejskich brak jest odpowiedniego wyposażenia lub stan techniczny wymaga gruntowych remontów. W wielu miejscowościach **brak jest miejsc spotkań i aktywności mieszkańców (cel szczegółowy 1.2 i 3.1)**.

Ekonomią społeczną nazywamy przedsiębiorstwa społeczne, które łączą w swojej działalności cele społeczne i ekonomiczne. Organizacje tego typu w dużym stopniu angażują się w rozwój i integrację regionu. W gminach współpracujących ze Stowarzyszeniem Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich istnieje wiele organizacji działających w sektorze ekonomii społecznej. Najlepszymi przykładami są fundacje, w tym np. Fundacja Wspierania i Rozwoju Rzemiosła oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości Gospodarczej "Gryfita", Fundacja Nowa Nadzieja, Fundacja Kościół Mariacki w Chojnie, Fundacja Hospicyjna Świętej Rity w Chojnie, Fundacja Dom Rodzinny w Łysogórkach dla Upośledzonych Umysłowo Sierot pod wezwaniem Dzieciątka Jezus.

Na obszarze LGD znajdują się również spółdzielnie socjalne, które są specyficzną formą przedsiębiorstwa społecznego. Tworzą ją w większości osoby zagrożone marginalizacją ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność czy chorobę psychiczną, które mają trudności w znalezieniu pracy. Spółdzielnie socjalne można znaleźć m. in. w gminie Banie (Spółdzielnia Socjalna „RAZEM”) oraz w gminie Mieszkowice (Spółdzielnia Socjalna „Promyk”).

Infrastruktura ochrony środowiska

W gminach powiatu gryfińskiego 99% mieszkańców jest objętych siecią wodociągową. Biorąc pod uwagę obszar LGD DIROW procent mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wynosi 99,3% przy łącznej długości sieci wodociągowej 479,4 km. Brak jest natomiast dostatecznej infrastruktury służącej odprowadzaniu zanieczyszczeń. Średnia dla obszaru wynosi 50%. Najgorzej wyposażoną gminą pod względem długości sieci kanalizacyjnej jest gmina Widuchowa.

Na obszarze LGD DIROW zlokalizowanych jest 16 oczyszczalni ścieków. W miejscowościach, w których sieć kanalizacyjna nie jest dostatecznie rozwinięta nieczystości płynne odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych. W powiecie gryfińskim istnieją dwa składowiska odpadów o łącznej powierzchni 6,9 ha.

Bardzo duża ilość zanieczyszczeń pyłowych powietrza jest neutralizowana lub zatrzymywana w urządzeniach do redukcji emisji w gminach współpracujących z LGD DIROW (99%). Niestety wskaźniki dla zanieczyszczeń gazowych nie jest na tak wysokim poziomie jak w przypadku zanieczyszczeń pyłowych, jednakże w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego obszar LGD wyróżnia się wyższym procentem zneutralizowanych zanieczyszczeń gazowych w 2013 roku o 9,8%.

PODSUMOWANIE

Obszar Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich posiada bardzo dobrze rozbudowaną sieć dróg o znaczeniu lokalnym, regionalnym, a także krajowym, jednak ich stan nie jest zadowalający. Liczba organizacji funkcjonujących na obszarze pozwala jednoznacznie stwierdzić, iż duża część mieszkańców

angażuje się w życie społeczne, jednakże stan technoinfrastruktury na terenie nie jest zadowalający. **Dotacje na rzecz rozwoju infrastruktury kulturalno – społecznej (cel szczegółowy 3.2)** w znacznym stopniu mogą przyczynić się do rozwiązania problemu. Spora liczba podmiotów pozarządowych pozwala realizować każdemu z mieszkańców swoje zainteresowania, czego przykładem są m. in. Koła Gospodyń Wiejskich oraz kluby sportowe. Oferta ta jest ograniczona możliwościami finansowymi organizacji. Możliwość **wzmacniania lokalnych społeczności i organizacji (cel szczegółowy 1.1)**. Duże znaczenie dla rozwoju regionu mają organizacje sektora ekonomii społecznej. W regionie istnieje kilka takich organizacji. Pozwalają one m. in. niwelować wykluczenie społeczne. Zaangażowanie społeczne

w gminach współpracujących z LGD DIROW pozwala ocenić potencjał społeczny pozytywnie, jednakże aplikowanie sektora NGO o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych musi opierać się na konieczności **organizowania spotkań informacyjnych (cel szczegółowy 1.1)**.

1.5 Turystyka

Do obszarów atrakcyjnych turystycznie należą zarówno walory przyrodnicze (naturalne) jak i walory antropologiczne. Rozwój turystyki powinien być jednym z ważniejszych punktów rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich (**cel szczegółowy 2.3**). Położenie tego obszaru przy dużym ośrodku miejskim, jakim jest Szczecin oraz bliska odległość od granicy pozwala wnioskować, iż przy dobrze rozbudowanej bazie noclegowej możliwy jest wzrost liczby turystów przyjeżdżających do gmin współpracujących z LGD DIROW.

Osoby lubiące aktywnie spędzać czas mogą korzystać z dużej ilości szlaków rowerowych w każdej z gmin należących do Lokalnej Grupy Działania. Na obszarze powiatu gryfińskiego istnieje kilka oznakowanych szlaków rowerowych m. in. szlak Odrzańsko-Bukowy, szlak Wełtyńsko-Tywiński, szlak "Zielona Odra, szlak Leśny, szlak Stekliński. Wiele szlaków powinno jednak zostać wytyczonych oraz powinna na nich powstać **infrastruktura turystyczna (cel szczegółowy 3.1)**. Alternatywą dla ścieżek są szlaki turystyczne. Obszar cechuje się ciekawą zabudową i ukształtowaniem terenu oraz **dużą ilością zabytków, miejsc dziedzictwa i lokalnych atrakcji (cel szczegółowy 3.2)**. Najdłuższym szlakiem jest mierzący 144,1 km szlak Nadodrzański. Podczas pieszej wycieczki na tym szlaku możliwe jest jednocześnie zwiedzanie ciekawych zabytków oraz pomników przyrody.

Poniżej zaprezentowane zostały najważniejsze walory przyrodnicze gminy należące do LGD w skali kraju, a także atrakcje turystyczne i zabytki.

Najważniejsze walory przyrodnicze obszaru LGD DIROW

Cedyński Park Krajobrazowy ,

Rezerwat przyrody Jeziora Siegniewskie

Rezerwat przyrody Bielinek

Rezerwat przyrody Dąbrowa Krzymowska

Rezerwat przyrody Olszyna Źródłiskowa

Rezerwat przyrody Olszyny Ostrowskie

Rezerwat przyrody Wrzosowiska Cedyńskie

Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry

Droga Batowa

Krzywy las

Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”

Na obszarze gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia DIROW występują obszary objęte ochroną przyrody Natura 2000. Do programu Natura 2000 należy: Dolina Dolnej Odry, Dolina Odra (powiat: gorzowski, myśliborski, policki, gryfiński, Szczecin), Dzikie Las (powiat: myśliborski, pyrzycki, gryfiński) Las Baniewicki (powiat: gryfiński), Mieszkowicka Dąbrowa (powiat: gryfiński), Ostoja Cedyńska (powiat: gryfiński), Ostoja Witnicko-Dębnińska (powiat: Gorzów Wielkopolski, gorzowski, myśliborski, gryfiński), Wzgórza Krzymowskie (powiat: gryfiński), Wzgórza Moryńskie (powiat: gryfiński), Jezioro Wełtyńskie (powiat: gryfiński), Ostoja Wełtyńska (powiat: gryfiński), Wzgórza Bukowe (powiat: stargardzki, gryfiński, Szczecin).

Atrakcje turystyczne obszaru LGD DIROW

Jezioro Morzycko - położone jest na obszarze Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Swoją powierzchnią obejmuje 342,7 ha. Powierzchnia ta pozwala na rozwijanie się atrakcji wodnych. Na jeziorze Morzycko możliwe jest uprawianie żeglarstwa, kajakarstwa oraz nurkowania. Jest to również obszar licznych imprez w sezonie letnim.

Jezioro Wełtyńskie – położone w odległości 6 km od Gryfina. Jest to obszar szczególnie dla osób, które lubią aktywnie wypoczywać. W okresie letnim ze względu na II klasę czystości możliwa jest w nim kąpiel. Przy jeziorze znajduje się kąpielisko „Rusałka” oraz wypożyczalnia sprzętu pływackiego. Istnieje również baza noclegowa – domki campingowe, pole namiotowe.

Prom „Bez Granic” w Gozdowicach – kurs promem dotyczy trasy Gozdowice – Güstebieser Loose i trwa około 10 minut. Korzystanie z promu możliwe jest w sezonie od kwietnia do października.

„Dolina Miłości” w Zatonii Dolnej

Muzeum Etnograficzne – muzeum jest własnością prywatną. Największą liczbę eksponatów stanowią rzeczy codziennego użytku m. in. maszyny do szycia.

Geopark „Kraina polodowcowa nad Odrą” – położony jest na terenach przygranicznych po obu stronach rzeki, powiązanych wspólnym dziedzictwem kulturowym i historią – nie tylko geologiczną. Po stronie polskiej Centrum Geoparku znajduje się w miasteczku Moryń w południowej części powiatu gryfińskiego, a po stronie niemieckiej w miejscowości Gross-Ziethen koło Joachimstahl. W ramach parku można zobaczyć ekspozycję poświęconą epoce lodowcowej bądź też skorzystać z atrakcji na świeżym powietrzu np. ścieżka dydaktyczna „Aleja Gwiazd Plejstocenu”, Kamienny Ogród

Kaplica Templariuszy – powstała w 1248 roku znajduje się w Rurce. Jest to jeden z najstarszych zabytków na terenie Powiatu Gryfińskiego. Świątynia zbudowana jest na planie prostokąta z ciosanych kostek granitowych. Posiada orientalne, wyższe prezbiterium. Całość nakryta jest dwuspadowym dachem.

Kościół Mariacki w Chojnie – jeden z największych kościołów gotyckich w Polsce, trzynawowy, halowy. Wzniesiony w latach 1389 – 1407 z ciosów granitowych, rozbudowany w XV wieku przez Henryka Brunsberga z najwyższą w Powiecie i drugą co do wielkości w województwie zachodniopomorskim wieżą widokową.

Rejon Pamięci Narodowej – położony na obszarze Cedyńskiego Parku Krajobrazowego w trzech miejscowościach Cedynia-Gozdowice-Siekierki. Upamiętnia zwycięstwo wojsk polskich w bitwie pod Cedynią, wbicie pierwszego słupa granicznego nad Odrą oraz forsowanie tej rzeki wiosną 1945 roku. Monumenty oraz tablice pamiątkowe znajdują się również w Osinowie Dolnym, Starych Łysogórkach i Czelinie. W Rejonie Pamięci Narodowej znajdują się pomniki m. in: pomnik upamiętniający saperów (Siekierki), pomnik Matki Polki (Osinów Dolny), pomnik Saperów (Gozdowice) oraz Cmentarz Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego (Stare Łysogórki).

Nadodrzańskie muzea – znajdują się w trzech miejscowościach w Cedyni, Starych Łysogórkach i Gozdowicach są nieodłącznie związane z Rejonem Pamięci Narodowej.

W samym centrum Cedyni znajduje się utworzone w 1966 roku Muzeum Regionalne. Można w nim obejrzeć ekspozycję związaną z problematyką bitwy pod Cedynią, a także zbiory z zakresu paleontologii, archeologii, etnografii, historii wojskowości i sztuki.

W Starych Łysogórkach działa Muzeum Pamiątek I Armii Wojska Polskiego. Zgromadzono w nim przede wszystkim eksponaty związane ze szlakiem bojowym I Armii Wojska Polskiego, ale jest też ekspozycja ceramiki i broni z wykopalisk nad Solną Odrą.

Trzecią placówką muzealną jest Muzeum Wojsk Inżynieryjnych I Armii Wojska Polskiego w Gozdowicach. Mieści się ono w budynku, który podczas forsowania Odry w 1945 roku był siedzibą dowodzenia wojsk inżynieryjnych I Armii Wojska Polskiego oraz dowódcy 6. Batalionu Pontonowo-Mostowego. Można tam obejrzeć m.in. oryginalne łodzie, amfibie i pontony służące do przeprawiania wojsk przez Odrę w 1945 roku

Wieża widokowa – obiekt znajduje się w Cedyni, mierzy 14 metrów. Wieża jest jedną z ważniejszych atrakcji turystycznych przyciągającą licznych turystów. Widok z punktu widokowego pozwala zobaczyć w pełnej okazałości okoliczne tereny.

Góra Czciboro – powstała w 1972 roku w tysięczną rocznicę bitwy pod Cedynią. Monument wyobraża podnoszącego się do lotu orła. Ma 18 m wysokości i 10 m szerokości. Na wzgórze prowadzi 230 kamiennych schodów. Na murze oporowym u podnóża góry znajduje się mozaika z wyobrażeniem bitwy.

Zabytki obszaru LGD DIROW

Na obszarze funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania DIROW znaleźć można liczne zabytki pochodzące między innymi z okresu późnoromańskiego, a także średniowieczne układy przestrzenne miast. Typowe zabudowy nadal można oglądać w południowej części gminy Moryń i w Mieszkowicach. Wśród najważniejszych zabytków znajdują

się m. in.: Baszta Prochowa z XIX wieku (Mieszkowice), Baszta Prochowa z XIV wieku (Banie), XIV-wieczny Zamek Zakonu joannitów w Swobnicy (Banie), Obwarowania miejskie, w tym: bramy, baszty czatownie i fragmenty murów miejskich (Chojna), ratusz w Chojnie, którego budowa rozpoczęła się w końcu XIII wieku a zakończyła się w wieku XV oraz ratusz w miejscowości Cedynia wybudowany w 1840 roku. Lista zabytków całego obszaru LGD DIROW jest bardzo obszerna. Można stwierdzić, iż w niemalże każdej miejscowości należącej do gmin współpracujących z LGD DIROW znajdują się obiekty warte odwiedzenia. Zabytki znajdujące się na terenie LGD **wymagają jednak licznych renowacji i odrestaurowań (cel szczegółowy 3.2).**

Należą do nich między innymi: Miejskie mury obronne w Moryniu, Mury obronne w Mieszkowicach, Baszta Prochowa w Baniach, Ratusz w Chojnie i Obwarowania miejskie w Chojnie

Na obszarze gmin współpracujących z LGD DIROW znaleźć można także zabytkową infrastrukturę sakralną. W każdej z gmin można odnaleźć zabytkowe kościoły np. Gotycka Kaplica św. Jerzego w Baniach (wzniesiona w 1417 r), Kościół pw. MB Częstochowskiej (Cedynia), Kaplicę św. Gertrudy (Chojna), Kościół pw. Przemienienia Pańskiego (Mieszkowice), Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Marwicach z przełomu XVIII/XIX wieku (Widuchowa).

PRODUKTY LOKALNE

Na obszarze Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich istnieje kilka produktów lokalnych. Promocja dziedzictwa kulinarnego stanowi ważny aspekt dla regionu. Produkt lokalny stanowi ważny aspekt imprez organizowanych na terenie LGD (**cel szczegółowy 1.2**). Znaną są tu wyroby z niepasteryzowanego mleka koziego np. twarogi czy też sery podpuszczkowe (miękkie, pleśniowe i dojrzewające) – gmina Widuchowa. W regionie wytwarzany jest także napój Bałabas – jest to napój ziołowy wspomagający trawienie. Miody Jana Akacjowy Miód Cedyński – produkt regionalny w roku 2012 otrzymał pierwszą nagrodę w konkursie Nasze Kulinarne Dziedzictwo. Wśród produktów lokalnych oprócz żywności mamy do czynienia z rękodzielnictwem, gdzie ważne miejsce odgrywa wyplatanie koszy wiklinowych – gmina Moryń. Na terenie LGD DIROW nie odnotowano miejsca umożliwiającego przetwórstwo produktów. **Możliwość powołania i funkcjonowania inkubatorów** wzmacniających lokalną gospodarkę (**cel szczegółowy 2.1**) byłaby odpowiedzią na problem mieszkańców związanych z przetwarzaniem produktów, zgodnie z legislacją krajową w tym zakresie.

W gminach współpracujących z LGD DIROW istnieją różnego typu tereny zielone. Największa powierzchnia parków znajduje się w gminie Chojna. Natomiast największa powierzchnia lasów w gminie Widuchowa, Gryfino oraz Chojna. Duża powierzchnia zróżnicowanych terenów zielonych umożliwia zarówno mieszkańcom, jak i turystom stwarza możliwość wypoczynku na świeżym powietrzu.

Baza noclegowa na obszarze funkcjonowania LGD DIROW na koniec 2015 roku to 15 obiektów, do których zalicza się m. in. hotele (4 obiekty), szkolne schronisko młodzieżowe (1 obiekt), ośrodki wczasowe (2 obiekty). Tak mała liczba obiektów noclegowych na obszarze LGD determinowana jest znacznie większym zapleczem pod tym względem w mieście Szczecin. Warto jednak **zwiększyć liczbę miejsc noclegowych (cel szczegółowy 2.3)** zarówno o niższym, jak i o podwyższonym standardzie. Władze lokalne powinny w większym stopniu angażować się w promowanie terenów atrakcyjnych dla turystów, ponieważ w ostatnich czterech latach spada stopień wykorzystania miejsc noclegowych z poziomu 32,6% w 2010 roku do 18,6% na koniec 2013 roku. Wynik ten jest obecnie dwukrotnie niższy niż w województwie zachodniopomorskim (2013 rok 44,4%).

Tabela 14 Turystyczne obiekty noclegowe

Jednostka terytorialna			Banie	Cedynia	Chojna	Gryfino	Mieszkowice	Moryń	Widuchowa	Obszar LGD DIROW
ogółem	2010	ob.	3	2	3	1	0	2	1	12
	2013	ob.	2	3	4	2	3	2	1	15

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl)), informacje pozyskane z Urzędów Gmin

Analizując liczbę turystów na obszarze LGD DIROW korzystających z noclegów najczęściej byli to turyści z Niemiec i Danii. Bardzo duża liczba turystów z Niemiec spowodowana jest niewielką odległością od granicy oraz atrakcyjnymi terenami turystycznymi dostępnymi w powiecie gryfińskim. Największy wzrost liczby turystów z

naszej zachodniej granicy korzystających z noclegów nastąpił w latach 2011 – 2012 i dotyczył gminy Cedynia, w której aż czterokrotnie zwiększyła się ich liczba.

Tabela 15 Zagraniczni turyści korzystający najczęściej z noclegów

Jednostka terytorialna	Turyści korzystający z noclegów							
	Dania				Niemcy			
	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba	2013 osoba	2010 osoba	2011 osoba	2012 osoba	2013 osoba
Cedynia	18	19	100	180	620	701	2427	1881
Chojna	14	6	8	10	134	84	92	143
Gryfino	20	16	32	0	66	22	58	29
Mieszkowice	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	34	52	43	46
Moryń	167	52	63	71	389	360	383	349
Widuchowa	0	0	0	0	3	10	13	5
Obszar LGD DIROW	219	93	203	261	1246	1229	3016	2453

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl)), informacje pozyskane z Urzędów Gmin

Ważną rolę na obszarach wiejskich odgrywają **gospodarstwa agroturystyczne (cel szczegółowy 2.1)**. Agroturystyka może być sposobem na poprawę sytuacji materialnej rolników. Rozpoczęcie takiej działalności nie jest łatwe, ponieważ trzeba dostosować budynki do potrzeb gości i standardów wyznaczonych przez władze. Jest to jednak głównie alternatywa dla mniejszych gospodarstw rolnych. Ten rodzaj turystyki od kilku lat zyskuje na popularności. Głównym determinantem wzrostu atrakcyjności tego typu obiektów jest interesujące położenie w okolicach jezior.

Wskaźnik Schneidera, inaczej nazywany wskaźnikiem intensywności ruchu turystycznego wyraża liczbę turystów korzystających z noclegów przypadających na 1 000 mieszkańców. Analizując wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, należy stwierdzić, iż na tysiąc mieszkańców województwa zachodniopomorskiego w 2013 roku przypadało 292 turystów korzystających z noclegów. Najwięcej takich turystów w odniesieniu do liczby mieszkańców analizowanych jednostek terytorialnych było w: Cedyni – 537 oraz w gminie Moryń – 110. W pozostałych jednostkach liczba turystów korzystających z noclegów przypadająca na 1000 mieszkańców była znacznie mniejsza od średniej dla całego obszaru LGD DIROW.

Tabela 16 Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego - Schneidera

Jednostka terytorialna	Wskaźnik Schneidera			
	2010	2011	2012	2013
Zachodniopomorskie	219	233	269	292
Banie	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Cedynia	176	188	625	537
Chojna	15	11	13	16
Gryfino	14	8	11	3
Mieszkowice	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Moryń	129	94	105	110
Widuchowa	1	2	2	1
Obszar LDG DIROW	67	61	151	133

Źródło: BDL ([www.http://stat.gov.pl/bdl](http://stat.gov.pl/bdl))

Podsumowując, na obszarze gmin współpracujących z Stowarzyszeniem DIROW istnieje znaczny potencjał turystyczny, jednakże w stosunku do bezpośredniej konkurencji gmin położonych nad morzem, pozycja obszaru LGD DIROW nie jest korzystna. Ważne jest, aby zarówno władze samorządowe, jak i sami przedsiębiorcy funkcjonujący w branży turystycznej promowali kluczowe dla rozwoju turystyki obszary w tym walory przyrodnicze oraz atrakcje turystyczne (**cel szczegółowy 1.2**). **Poszerzanie bazy noclegowej**, a także bazy gastronomicznej również pozwoli przyciągnąć nowych turystów (**cel szczegółowy 2.3**).

Rozwój agroturystyki powinien być drugim filarem rozwoju turystyki na terenie Stowarzyszenia DIROW. Obszary wiejskie, jakimi charakteryzują się gminy należące do Stowarzyszenia są idealnym miejscem do rozwoju tego typu turystyki. Unikalne walory przyrodnicze oraz krajobrazowe, a także zaplecze infrastrukturalne pozwala określić badany obszar jako obszar o dużym potencjale rozwoju agroturystyki. Bardzo ważnym elementem rozwoju agroturystyki jest równoczesny wzrost usług towarzyszących. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć usługi: transportowe, czy też przewodników turystycznych. Ważne jest, aby zaproponować gościom niecodzienną rozrywkę, której nie mogą uzyskać w dużych ośrodkach turystycznych, taką jak np.: nauka rzemiosła ludowego czy kontakt ze zwierzętami gospodarczymi.

Badane tereny cechują się **bardzo dużym potencjałem dla rozwoju aktywnej turystyki (cel szczegółowy 2.3)**. Zarówno piesze, jak i rowerowe szlaki umożliwiają spędzanie czasu z rodziną i przyjaciółmi. Jeziora Wełtyńskie oraz Morzycko oferują bogatą propozycję sportów wodnych: żeglarstwo, kajakarstwo, rowerki wodne. To właśnie w tej sferze turystyki powinien rozwijać się obszar LGD DIROW. Obecna infrastruktura winna być fundamentem do zwiększania się atrakcyjności turystycznej tego obszaru.

Spójność obszaru LGD DIROW

Obszar Lokalnej Grupy Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich tworzy siedem gmin wywodzących się z powiatu gryfińskiego. Gminy te są ze sobą spójne terytorialnie. Gminy obszaru LGD DIROW leżą na kontynentalnym Szlaku Odrzańskim oraz położone są w pasie Rzeki Odry. Cały obszar LGD jest spójny terytorialnie pod względem geograficznym, z uwagi na fakt, że gminy wchodzące w skład LGD sąsiadują ze sobą i położone są w jednym historycznie ukształtowanym obszarze (położenie w granicach administracyjnych jednego powiatu), a ich rozwój społeczny i gospodarczy zawiera elementy wspólne. Na całym obszarze znajdują się atrakcyjne zabytki sakralne, obiekty dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Opisywany obszar charakteryzuje się wspólnymi specyficznymi uwarunkowaniami, do których można zaliczyć: wyjątkowe walory przyrodnicze, krajobrazowe, turystyczne i historyczne oraz duże zaangażowanie ludności obszaru w życie społeczne.

Wspólna tożsamość

Obszar LGD jest interesującym miejscem ze względu na historię i szczególne dziedzictwo kultury duchowej. Prowadzone na tym obszarze po 1945 roku osadnictwo zetknęło ze sobą ludzi o odmiennych tradycjach, kulturze pracy, mentalności czy folklorze. Na całym Pomorzu Zachodnim, celowo rozpraszano osadników wywodzących się z tych samych wsi, czy nawet powiatów. Główna idea dążyła do tworzenia społeczeństwa nowego typu, silnie przywiązanego do ustroju socjalistycznego. Ta swoista sytuacja społeczno-kulturowa, ku zaskoczeniu ówczesnych władz, wywołała jednak zupełnie inne efekty. Zamiast izolacji jednostek i rodzin, wywołany został proces zmiany kulturowej, polegającej na integrowaniu różnych elementów regionalnych w otwarty i wciąż zmieniający się system kulturowy. Otwartość na wymianę wartości kulturowych jest więc w tym regionie chyba najbardziej wyrazistą cechą kulturową. Wzory takiego integrowania różnych elementów powinny być rozpowszechniane w ramach procesu rozwoju obszarów wiejskich, jako przykład tworzenia kapitału społecznego i kulturowego lokalnych społeczności. Mieszkańcy obszaru LGD chcą uczestniczyć w procesach tworzenia swojej tożsamości terytorialnej, społecznej i kulturowej. Wskutek ich współpracy powstała m.in. wspólna Lokalna Strategia Rozwoju.

Wspólne tradycje

Zróżnicowane pochodzenie mieszkańców doprowadziło do powstania na obszarze LSR nowych tradycji. Dziś ważne funkcje w tym zakresie pełnią gminne ośrodki kultury, biblioteki, świetlice wiejskie oraz szkoły, mające w swojej ofercie różne formy aktywizacji kulturalnej i społecznej mieszkańców. Rozwijany jest wolontariat i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Mieszkańcy sami wykonują działania na rzecz powrotu do korzeni i „odkopywania” kulturalnej i tradycyjnej przeszłości. Najlepszym przykładem tworzenia tradycji jest szereg wydarzeń kulturalnych przyciągających uczestników z całego obszaru działania LGD (związanych z historią, tańcem, muzyką, przyrodą).

Wspólne potrzeby

Wspólne potrzeby wynikają zazwyczaj z wspólnych problemów, a te na całym obszarze LSR są bardzo podobne. Głównie są to problemy społeczne takie jak: występowanie na obszarze LSR środowisk o wysokim stopniu bezrobocia, ubóstwo, brak wizji zmiany. Wspólną potrzebą jest na pewno konieczność współpracy w zakresie przedsiębiorczości i wykreowania marki obszaru, jak również mocny rozwój i wykorzystanie potencjału turystycznego i przyrodniczego tego terenu.

Zasoby lokalne

Do wspólnych zasobów lokalnych na pewno można zaliczyć warunki przyrodnicze obszaru LSR (woda, tereny leśne), możliwości aktywnego wypoczynku, liczne ślady historyczne dziedzictwa kulturowego, tereny rekreacyjne i łowieckie, potencjał szlaków, ścieżek pieszych i rowerowych.

Rozdział 4 Analiza SWOT

Analiza SWOT dla obszaru DIROW została przeprowadzona podczas spotkania z przedstawicielami gmin wchodzących w skład Grupy Działania a następnie uzupełniona i zweryfikowana poprzez prowadzone na terenie DIROW konsultacji społecznych w postaci bezpośrednich spotkań ze społecznościami lokalnymi. Uczestnikami tych spotkań byli przedstawiciele wszystkich sektorów tj. administracji, biznesu, organizacji pozarządowych aby w jak najlepszym stopniu diagnoza oraz analiza odpowiadała potrzebom lokalnym, a tworzone na jej podstawie wnioski i cele były adekwatne do oczekiwań i możliwości rozwoju całego obszaru. Analiza obszaru została oparta na opiniach i wiedzy uczestników konsultacji, podczas których opracowane zostały czynniki poszczególnych stron analizy. Dla celów analizy przyjęto ocenę trzech obszarów problemowych dotyczących funkcjonowania obszaru tj.

- obszar społeczno- kulturalny (obejmujący m.in. elementy społeczeństwa obywatelskiego, funkcjonowania społeczności lokalnych, funkcjonowania obszaru kultury, działalność społeczną),
- obszar gospodarczy (obejmujący m.in. przedsiębiorczość, otoczenie biznesu, funkcjonowanie biznesu),
- obszar infrastrukturalny (obejmujący m.in. infrastrukturę mieszkalną, komunalną, społeczną, socjalną, elementy małej infrastruktury).

Wszystkie wskazane przez uczestników czynniki poszczególnych obszarów i stron analizy tj. mocne strony (S), słabe strony (W), szanse(O) i zagrożenia(T) zostały ocenione względem wagi wpływu na poszczególne strony a następnie względem siebie w analizie SWOT/TOWS. Przyjęcie wag i określenie czynników oddziaływania, wpływu i współzależności między sobą pozwoliło na określenie strategii dla obszaru DIROW.

Tabela 17 Mocne i słabe strony obszaru LGD DIROW w poszczególnych obszarach analizy

MOCNE STRONY (S) OBSZARU LGD DIROW	SŁABE STRONY (W) OBSZARU LGD DIROW
obszar społeczno- kulturalny	
dogodne położenie (bliskość granicy) do współpracy międzynarodowej	niski poziom oferty kulturalnej dla mieszkańców
funkcjonowanie opieki społecznej	niski poziom realizacji dotyczących prowadzenia i wzmacniania ekonomii społecznej
spora ilość funkcjonujących organizacji pozarządowych na terenie	zróźnicowanie społeczne, w tym zagadnienia tolerancji i rozwarstwienia
prowadzenie imprez, spotkań wzmacniających społeczności lokalne	niewyspecjalizowana kadra prowadząca działania lokalne, w tym dla świetlic wiejskich
dogodna ilość wydarzeń kulturalnych i miejsc wydarzeń kulturalnych	brak lokalnych liderów
funkcjonowanie dużej ilości świetlic wiejskich	brak współpracy organizacji pozarządowych z regionu
wsparcie małego lokalnego biznesu w działaniach społecznych	odpływ i mała liczba osób młodych na terenach lokalnych
silne poczucie tożsamości lokalnej, integracji społeczności i chęci do współpracy na jej rzecz	brak informacji i wsparcia dot. możliwości finansowania działań ze źródeł zewnętrznych
sprzyjająca przestrzeń publiczna/ krajobrazowa do wykorzystania na rzecz integracji i aktywności	organizacja wydarzeń nie obejmujących promocji miejscowości
bogata przeszłość historyczna regionu	brak działań integracyjnych ze strony społeczności lokalnej
atrakcyjne położenie i tereny turystyczno- widokowe jako miejsca dla rozwoju inicjatyw	niski poziom i ilość działań skierowanych do młodych osób
	starzejąca się społeczność lokalna
	brak działań edukacyjnych z zakresu tradycji lokalnych, dziedzictwa

	niska ilość ofert turystycznych dla mieszkańców i turystów
	brak funkcjonowania inkubatora dla organizacji pozarządowych i animacji lokalnych
obszar gospodarczy	
bliskość i dostępność Odry oraz funkcjonowanie obszaru przygranicznego	braki w infrastrukturze turystycznej nie pozwalające na rozwój turystyki
funkcjonowanie małych gospodarstw rolnych (w tym oferty turystyczne, regionalne produkty)	brak rynków zbytu dla produktów lokalnych i regionalnych
atrakcyjne tereny dla rozwoju przedsiębiorstw i dogodny dojazd	zły stan dróg i infrastruktury drogowej, niepozwalający na rozwój inicjatyw gospodarczych
bliskość do dużych ośrodków gospodarczych - Berlina i Szczecina	niewydolność małych gospodarstw rolnych w zakresie wykorzystania swojego potencjału
wpływy finansowe związane z turystyką (atrakcyjny teren turystyczny i zakupowy)	sezonowość branży gospodarczych inicjatyw gospodarczych na terenie
duża ilość miejsc pracy w usługach (sklepy, małe przedsiębiorstwa)	brak infrastruktury opieki nad dziećmi (w tym żłobki, kluby malucha) umożliwiającej działalność zarobkową opiekunów
dobrze rozwinięte małe usługi (sklepy, małe przedsiębiorstwa)	brak dogodnej i rozwiniętej komunikacji zbiorowej pozwalającej na mobilność
dogodna baza hotelowa (nowoczesna i tania)	brak wyodrębnionych lokalnych stref przemysłowych
cenione i nagradzane produkty lokalne	brak kapitału inwestycyjnego, większych przedsiębiorców
funkcjonowanie małych gospodarstw agroturystycznych	brak lokalnych sklepów na terenach wiejskich
	brak miejsc pracy i zakładów pracy
	niski poziom usług specjalistycznych oraz brak kształcenia zawodowego
obszar infrastruktury	
silnie rozwinięty obszar kultury i otoczenia kultury (baza do organizacji wydarzeń)	niewystarczające finansowanie rozwoju infrastruktury, w tym turystycznej
duża ilość parków i szlaków turystycznych (miejsc wypoczynkowych)	brak inwestycji na terenie
duża ilość świetlic wiejskich	brak funkcjonującego planu rozwoju w zakresie obszaru
mocna gospodarka wodno-ściekowa (wzrost infrastruktury)	funkcjonowaniu infrastruktury społecznej, w tym świetlic, nie na całym obszarze regionu
ciekawa zabudowa i ukształtowanie terenu zwiększająca atrakcyjność	niski poziom inwestycji w budownictwo lokalne i mieszkaniowe
dogodne położenie geograficzne oraz turystyczno-krajobrazowe	niski poziom funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej (braki w infrastrukturze)
duża ilość zabytków, miejsc dziedzictwa, lokalnych atrakcji	braki w funkcjonowaniu komunikacji zbiorowej
bliskość drogi krajowej, autostrady	niewyremontowane miejsca spotkań mieszkańców, jak świetlice, boiska (lub ich brak)
wytyczone szlaki rowerowe	brak ścieżek rowerowych
korzystne połączenie drogowe miejscowości obszaru	braki w podstawowej małej infrastrukturze jak oświetlenie, miejsca odpoczynku, kosze
	słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i braki w oznakowaniu ścieżek, tras, szlaków krajobrazowo-turystycznych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18 Szanse i zagrożenia obszaru LGD DIROW w poszczególnych obszarach analizy

SZANSE (O) OBSZARU LGD DIROW	ZAGROŻENIA (T) OBSZARU LGD DIROW
obszar społeczno-kulturalny	
możliwość wzmacniania lokalnych społeczności i organizacji pozarządowych	zmniejszanie środków finansowych na działalność kulturalną
wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historii regionu dla celów edukacyjnych	zmniejszanie środków finansowych na działalność społeczną i lokalną
możliwość pozyskiwania dofinansowania ze źródeł unijnych	zamykanie i ograniczanie miejsc spotkań dla mieszkańców, w tym świetlic wiejskich
możliwość realizacji działań związanych z działalnością międzynarodową	zmniejszenie chęci i samoorganizacji społeczności lokalnych do działania
wykorzystanie wiedzy i doświadczenia ludzi w zakresie zwiększania aktywności lokalnej	brak infrastruktury rodzinnej pozwalającej na podjęcie pracy/ działań
zwiększenie działań na rzecz integracji i aktywności mieszkańców	odpływ osób młodych i brak oferty kształcenia zawodowego
utworzenie nowych miejsc spotkań i aktywności dla mieszkańców	konkurencja i rywalizacja między podmiotami społecznymi oraz lokalnymi liderami
włączanie młodzieży w działania na rzecz społeczności lokalnych	nieprowadzenie działań dotyczących zwiększania świadomości ekologicznej
wzrost ilości turystów oraz wydarzeń do nich kierowanych	postępujące niekorzystne zmiany demograficzne na terenie lokalnym i po stronie niemieckiej
możliwość wytyczenia nowych miejsc, szlaków krajoobrazowo- turystycznych	postrzeganie regionu jako mało atrakcyjnego wśród młodych osób
promocja dziedzictwa kulinarnego	
edukacja liderów aktywności społeczności lokalnych	
obszar gospodarczy	
środki finansowe UE dot. wspierania przedsiębiorczości, w tym małe granty na rozwój działalności	odpływ kapitału finansowego wzmacniającego lokalną gospodarkę
możliwość powołania i funkcjonowania inkubatorów przedsiębiorczości wzmacniających lokalną gospodarkę	odpływ mieszkańców z terenu obszaru, w tym szczególnie osób młodych
prowadzenie działań wzmacniających kompetencje prowadzących działalność gospodarczą (w tym m.in.. szkolenia, warsztaty, know-how)	odpływ lokalnych przedsiębiorstw za granicę
możliwość utworzenia infrastruktury opiekuńczej dla dzieci, umożliwiającej podjęcie działań zarobkowych przez opiekunów (w tym w świetlicach wiejskich)	zmniejszanie funkcjonowania lokalnych gospodarstw rodzinnych oraz lokalnych produktów
wspierania i inicjowanie działań dot. tworzenia zawodowych klas profilowanych w kształceniu ponadgimnazjalnym	postępujący brak lub słaby poziom funkcjonowania infrastruktury edukacyjnej, w tym zawodowej
wspólny region EWT i wspieranie współpracy polsko-niemieckiej, w tym rozwój współpracy gospodarczej	skomplikowane procedury wnioskowania o refundowane środki finansowe (w tym w ramach aplikacji dot. funduszy UE)
możliwość utworzenia wspólnej marki dla obszaru/ regionu dot. działań przedsiębiorczych	niskie wykorzystanie środków finansowych UE
zwiększanie "patriotyzmu lokalnego" w zakresie wspierania lokalnego biznesu	nierealny plan wspierania przedsiębiorczości i gospodarki lokalnej

możliwość utworzenia lokalnego klastra przedsiębiorczości	nieutworzenie otoczenia wspierania przedsiębiorczości i biznesu (w tym klastra)
tworzenie miejsc pracy poprzez budowę, rozbudowę i adaptację świetlic, małej infrastruktury dla społeczności (obsługa, animacja)	upadek przedsiębiorstw po zakończonych okresie finansowania ze środków UE
tworzenie "zielonych" miejsc pracy	brak wspierania osób powracających lub wchodzących na rynek pracy
rozwój usług na terenie regionu, w tym szczególnie usług turystycznych	postępujące zadłużenia gmin obszaru nie pozwalające na rozwój
rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej przy jednoczesnej intensyfikacji wydarzeń i imprez	postępujące utrudnienia związane z funkcjonowaniem obszaru Natura2000
zwiększanie atrakcyjności terenów turystycznych, krajobrazowych	
obszar infrastruktury	
dotacje na remonty budynków (zabudowa regionalna)	brak kapitału na realizację inwestycji
fundusz UE na rozwój infrastruktury kulturalno-społecznej	konieczność zabezpieczenia środków finansowych na realizację inwestycji (refinansowanie)
współpraca międzysektorowa i nawiązywanie partnerstw	skierowanie pomocy finansowej na najbardziej potrzebujące rejony
ustawa o OZE i środki UE na rozwijanie infrastruktury OZE	ograniczenie rozwoju regionów bogatszych
wykorzystanie i adaptacja świetlic, cennych zabytków	braki w finansowaniu i oszczędzanie na rozwój infrastruktury
budowa małej infrastruktury na terenach przyrodniczo- krajobrazowych	wycofanie środków finansowych na rozwój lokalnej infrastruktury społecznej (np. świetlice, boiska)
połączenie infrastruktury (drogowej, rowerowej, turystycznej) na terenie regionu i z terenami niemieckimi	rekultywacja wysypisk dla dużych ośrodków miejskich
wytyczenie nowych szlaków, ścieżek, miejsc małej turystyki	brak dostępu i rozwoju ekologicznych źródeł energii
budowa i modernizacja dróg, infrastruktury	nieprzemyślane remonty i adaptacje budynków zabytkowych
	brak środków finansowych na odnowę budynków tradycyjnych
	brak planów, remontów i poprawy modernizacyjnej lokalnej infrastruktury

Źródło: opracowanie własne

Wnioski z przeprowadzonej analizy SWOT dla obszaru LGD DIROW

Przedstawiona analiza dla obszaru DIROW wskazuje, że obszar ten jest bardzo rozmaity. Posiada dużą ilość czynników społecznych, kulturalnych oraz jest zasobny w elementy krajobrazowo- turystyczne, historyczne i dziedzictwa lokalnego, gospodarcze i infrastrukturalne, pokazujące jego różnorodność oraz potencjał, który może być wykorzystywany w rozbudowie i wzmacnianiu jego potencjału. Obszar DIROW posiada wiele czynników, które odpowiednio spożytkowane przyniosą korzyści dla samego obszaru oraz jego mieszkańców. W obszarze społeczno-kulturalnym szczególną uwagę należy skierować na zdolność w zakresie prowadzonych imprez i wydarzeń skupiających społeczność lokalną, budujących silne poczucie tożsamości lokalnej, integrujące i animujące społeczność przez co wzmacniana jest chęć mieszkańców do współpracy i działania na rzecz swojego najbliższego otoczenia. Dlatego też, podejmując działania w tym obszarze należy oprzeć swoje działania na edukacji liderów lokalnych, którzy przyczynią się do wzmocnienia lokalnych społeczności i funkcjonowania III sektora oraz na intensyfikacji działań na rzecz integracji i aktywności mieszkańców, szczególnie jeśli chodzi o osoby młode. Obszar gospodarczy, natomiast, pokazuje, że jedną z ważniejszych stron funkcjonowania DIROW jest działanie małych gospodarstw rolnych, które kierują do odbiorcy zewnętrznego swoje własne oferty turystyczne i produkty

regionalne oraz które wzmacniane są przez dobrze rozwinięte małe lokalne usługi. W tym zakresie powinno wzmacniać się rozwój usług turystycznych, będących podstawową szansą do wykorzystania w rozwoju obszaru oraz tworzyć nowe miejsca pracy przez wykorzystanie infrastruktury służącej spotkaniom społeczności lokalnej (tworzenie miejsc pracy związanych z obsługą i animacją społeczności i turystów; w tym „zielone” miejsca pracy). Obszar infrastrukturalny pokazuje, dodatkowo, że ilość parków i szlaków turystycznych, miejsc wypoczynkowych, zabytków historycznych, miejsc dziedzictwa i lokalnych atrakcji powinna być wspierana poprzez ich szersze wykorzystanie i promocję. W oparciu o rozbudowę małej infrastruktury na atrakcyjnych terenach przyrodniczo-krajobrazowych, adaptację oraz wykorzystanie cennych miejsc zabytkowych obszar zyska na znaczeniu.

Podsumowując, obszar DIROW cechuje silny czynnik ludzki i jego potencjał do wykorzystania na rzecz rozwoju. Nie bez znaczenia jest również obszar na którym znajduje się LGD DIROW w kontekście walorów turystycznych, krajobrazowych, przyrodniczych czy jego położenie. W bliskości z terenami niemieckimi odpowiednie skierowanie działań pozwoli na niwelowanie słabych stron i zagrożeń, które zostały zdefiniowane przez uczestników spotkań lokalnych. Należą do nich odpowiednio, w obszarze społeczno- kulturalnym – niski poziom i ilość działań kierowanych do osób młodych przyczyniający się do dezorganizacji społeczności lokalnej i tym samym utrwalaniu świadomości o niskiej jakości regionu wśród osób młodych; w obszarze gospodarczym – sezonowość podejmowanych inicjatyw, które nie pozwalają na zacieśnianie współpracy lokalnych przedsiębiorców; w obszarze infrastruktury – braki w funkcjonowaniu komunikacji zbiorowej niepozwalające na swobodne przemieszczanie się na terenie obszaru, miejsc spotkań dla społeczności lokalnej czy elementów wzmacniających walory turystyczno-rekreacyjne.

Wszystkie czynniki analizy pokazują kondycję obszaru DIROW oraz potencjalne możliwości i zagrożenia w rozwoju obszaru w nowej perspektywie czasowej. O ile określone mocne i słabe strony są elementami wytworzonymi na bazie przekonań i doświadczeń tak szanse i zagrożenia zawsze pozostają w sferze niepewności, biorąc pod uwagę ich zewnętrzny i niezależny charakter. Jednak, niezwykle ważne dla każdego procesu rozwoju jest nazwanie i wskazanie wszystkich stron analizy (jak i czynników wpływających na działania LGD DIROW w czasie tj. otoczenie społeczne, polityczne, prawne, ekonomiczne, technologiczne), co przygotowuje na określenie kierunków rozwoju względem posiadanych zasobów i występujących zależności. Dlatego też, w oparciu o analizę poszczególnych sfer życia DIROW, można przyjąć kierunek strategii agresywnej jako dominujący i konieczny do wykorzystania w nowej perspektywie rozwoju. W schemacie i strategii MAXI-MAXI na pierwszy plan wysuną się tym samym szanse, które należy wykorzystać i które będą wzmacniane mocnymi stronami obszaru DIROW. Dzięki temu, ograniczony zostanie wpływ słabych stron i zagrożeń. Przyjęcie podejścia MAXI-MAXI będzie stanowić najlepsze rozwiązanie dla realizacji założonej misji i wizji rozwoju oraz jej celów kierunkowych.

Rozdział 5 Cele i wskaźniki

Cele rozwoju obszaru LGD DIROW w nowej perspektywie czasowej

Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania DIROW, swoje kierunki działania opiera zarówno na doświadczeniu jak i możliwym do wykorzystania potencjale, który posiada. Określony cel strategiczny oraz cele kierunkowe tj. cele ogólne i szczegółowe, których realizacja przewidziana jest na lata 2015 – 2020, mają zostać strategicznie osiągnięte do 2025 roku.

Przedstawione w strategii rozwoju cele są silnie związane z funkcjonowaniem organizacji LGD DIROW, terenem na którym działa, zasobami którymi dysponuje oraz misją, którą się kieruje w codziennej działalności. Formułowanie misji stowarzyszenia LGD DIROW zostało przeprowadzone podczas opracowywania lokalnej strategii rozwoju na lata 2009-2015 i w wyniku analizy przyjęto następującą misję organizacji:

„DIROW jako region wykorzystywania inicjatyw społecznych oraz walorów przyrodniczo-historycznych w celu wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru, intensyfikacji rozwoju gospodarczego oraz podniesieni a poziomu życia społeczności lokalnej”

Formułowane w nowej perspektywie czasowej cele i działania, są więc spójne z określoną misją organizacji i kierunkami jej rozwoju oraz wpływu na środowisko lokalne i oddziaływania na poszczególne elementy sektorowe w celu budowania między nimi synergii i partnerstwa.

Wskazany cel strategiczny Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich tj. **zintegrowane budowanie atrakcyjności obszaru DIROW w oparciu o potencjał społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny** zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech celów ogólnych, które wzmacniają ten kierunek działania, tj:

cel operacyjny 1 – rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej – zostanie osiągnięty poprzez wykorzystanie potencjału mieszkańców w zakresie aktywizacji, animacji i integracji lokalnej na terenie obszaru jak również poprzez zwiększanie działań na ich rzecz, co będzie prowadzić do ich wzmacniania i silnego przywiązania; **źródłem finansowania będzie PROW 2014-2020**

cel operacyjny 2 – rozwój gospodarczy obszaru LSR – będzie realizowany w oparciu o inicjatywy i działania edukacyjne, promocję działań i postaw przedsiębiorczych, dzięki którym nastąpi wzrost konkurencyjności silnej lokalnej gospodarki w oparciu o już funkcjonujące i nowe podmioty usług; **źródłem finansowania będzie PROW 2014-2020**

cel operacyjny 3 - rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo- historycznego – zostanie zrealizowany dzięki wskazaniu możliwości obszaru, który odpowiednio wykorzystuje swoje lokalne walory turystyczne, krajobrazowe, przyrodnicze i historyczne, kulturowe. **źródłem finansowania będzie PROW 2014-2020**

Cele szczegółowe LSR na lata 2015 – 2020

W ramach realizacji lokalnej strategii rozwoju na lata 2015 – 2020 i realizacji celów ogólnych przyjęto do realizacji 8 celów szczegółowych, przyczyniających się do osiągnięcia strategicznego założenia w nowej perspektywie czasowej.

Cele szczegółowe dla celu operacyjnego 1 tj. rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej, obejmują:

1.1. wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora – cel ten będzie realizowany poprzez kreowanie przestrzeni dla rozwoju integracji mieszkańców, organizację wydarzeń, spotkań, imprez przyczyniających się do zwiększania współpracy na rzecz społeczności lokalnej, stwarzanie okazji do rozwoju merytorycznego i infrastrukturalnego organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych – w tym inicjatyw edukacyjnych, poradnictwa i doradztwa, finansowanie przedsięwzięć i wyposażenia;

1.2. promowanie obszaru objętego LSR - cel będzie osiągnięty przez działania, których celem jest budowanie poczucia przynależności do najbliższego otoczenia, wspierające uzyskiwanie pozytywnych wzorców i cech dot. funkcjonowania w życiu społecznym, inicjatywy na rzecz promowania obszaru.

Cele szczegółowe dla celu operacyjnego 2 tj. rozwój gospodarczy dla obszaru LSR, obejmują:

2.1. tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego – cel zostanie osiągnięty poprzez organizację przestrzeni do zintensyfikowania działań lokalnych przedsiębiorców i na ich rzecz, szkoleń rozwojowych i wzmacniających, wzajemnej współpracy;

2.2. tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu – cel zostanie zrealizowany poprzez wzrost kwalifikacji i wiedzy lokalnych przedsiębiorców jak i rozwój działalności gospodarczej w kluczowych dla obszaru dziedzinach, w tym wspieranie finansowe i sprzętowe, rozwój i tworzenie miejsc pracy oraz **2 projekty współpracy: projekt międzynarodowy z LAG Uckermark e.V. oraz projekt międzyregionalny z LGD „Szlakiem granitu”**

2.3. *rozwój turystyki* – cel będzie realizowany poprzez wspieranie inicjatyw na rzecz budowy, rozbudowy i adaptacji bazy noclegowej, gastronomicznej, sportowo- rekreacyjnej, wypoczynkowej i agroturystycznej służącej rozwojowi gospodarczemu, tworzenie sieci współpracy w zakresie usług.

Cele szczegółowe dla celu ogólnego 3 tj. rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo- historycznego, obejmują:

3.1. *przyjazne otoczenie przyrodniczo- turystyczne i infrastruktura turystyczna* – cel zostanie zrealizowany poprzez budowę nowych, rozbudowę i adaptację już istniejących miejsc o dużym potencjale przyrodniczo- turystycznym i podniesienie jakości tego potencjału;

3.2. *renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji* – cel będzie osiągnięty poprzez rewitalizację infrastruktury o szczególnym znaczeniu dla obszaru;

3.3. *dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej* – cel będzie realizowany w oparciu o inicjatywy i działania zmierzające do budowy, rozbudowy i adaptacji infrastruktury transportowej, dróg, zwiększające wzrost znaczenia użyteczności obszaru.

Spójność analizy SWOT i diagnozy z celami lokalnej strategii działania

Wszystkie przedstawione cele operacyjne i szczegółowe zaplanowane do realizacji w nowej perspektywie czasowej, mają swoje odzwierciedlenie i uzasadnienie w przeprowadzonej analizie SWOT obszaru, która obejmuje nie tylko czynniki społeczne, gospodarcze i infrastrukturalne ale również elementy położenia geograficznego, uwarunkowań historycznych i przyrodniczych, potencjału turystycznego i krajobrazowego, funkcjonowania gospodarki i otoczenia biznesu, spójność działań lokalnych z inicjatywami społecznymi czy też walorów lokalnych w zakresie produktów i dziedzictwa. Cele są ściśle ze sobą powiązane, wynikają z przeprowadzonych spotkań i konsultacji lokalnych zapewniając tym samym ich spójność ze specyfiką obszaru DIROW, a ich osiągnięcie jest zależne od wzajemnego przenikania się, uzupełniania i oddziaływania na siebie. **Prezentowane cele są zgodne z obszarami tematycznymi i wskaźnikami dla Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, z którego w całości będzie finansowana LSR.**

Uzasadnienie celów szczegółowych względem przeprowadzonej diagnozy i analizy oraz przyjętej strategii działania w schemacie MAXI- MAXI (wykorzystanie silnych stron i szans) przedstawia się następująco:

Cel ogólny 1 – rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej

1.1. wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora	Odniesienie do diagnozy(rozdział)
MOCNE STRONY	
1. prowadzenie imprez, spotkań wzmacniających społeczności lokalne	1.4
2. silne poczucie tożsamości lokalnej, integracji społeczności i chęci współpracy na jej rzecz	1.4
3. spora ilość funkcjonujących organizacji pozarządowych na terenie	1.4
SZANSE	
1. możliwość wzmacniania lokalnych społeczności i organizacji pozarządowych	1.4
2. zwiększanie działań na rzecz integracji i aktywności mieszkańców	1.4
3. włączanie młodzieży w działania na rzecz społeczności lokalnych	1.4
4. możliwość wzmacniania lokalnych społeczności i organizacji pozarządowych	1.4
5. możliwość pozyskiwania dofinansowania ze źródeł unijnych	1.4
1.2. promowanie obszaru objętego LSR	
MOCNE STRONY	
1. dogodne położenie/ bliskość granicy/ do działań międzynarodowych	1.4
2. funkcjonowanie świetlic wiejskich	1.4
3. silne poczucie tożsamości lokalnej, integracji społeczności i chęci współpracy na jej rzecz	1.6
4. bogata przeszłość historyczna regionu	1.6
SZANSE	
1. wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historii regionu dla celów edukacyjnych	1.5
2. promocja dziedzictwa kulinarnego	1.3
3. utworzenie nowych miejsc spotkań i aktywności dla mieszkańców	1.4
4. możliwość realizacji działań związanych z działalnością międzynarodową	1.3

Cel ogólny 2 – rozwój gospodarczy obszaru LSR

2.1. tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego	Odniesienie do diagnozy
MOCNE STRONY	
1. bliskość do dużych ośrodków gospodarczych - Berlina i Szczecina	1.4
2. funkcjonowanie małych gospodarstw rolnych (w tym oferty turystyczne, regionalne produkty)	1.5
3. funkcjonowanie małych gospodarstw agroturystycznych	1.5
SZANSE	
1. możliwość powołania i funkcjonowania inkubatorów przetwórstwa wzmacniających lokalną gospodarkę	1.5
2. możliwość utworzenia lokalnego klastra przedsiębiorczości	1.2
2.2. tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu	
MOCNE STRONY	
1. duża ilość miejsc pracy w usługach (sklepy, małe przedsiębiorstwa)	1.3
2. atrakcyjne tereny dla rozwoju przedsiębiorstw i dogodny dojazd	1.4, 1.5
SZANSE	
1. środki finansowe UE dot. wspierania przedsiębiorczości, w tym małe granty	1.2
2. prowadzenie działań wzmacniających kompetencje prowadzących działalność gospodarczą (w tym m.in. szkolenia, warsztaty, know - how)	1.2
2.3. rozwój turystyki	
MOCNE STRONY	
1. wpływy finansowe związane z turystyką (atrakcyjny teren turystyczny i zakupowy)	1.5
2. bliskość i dostępność Odry oraz funkcjonowanie obszaru przygranicznego	1.5
SZANSE	
1. rozwój usług na terenie regionu, w tym szczególnie usług turystycznych	1.5, 1.2
2. zwiększenie atrakcyjności terenów turystycznych, krajobrazowych	1.5

Cel ogólny 3 – rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo- krajobrazowego

3.1. przyjazne otoczenie przyrodniczo- turystyczne i infrastruktura turystyczna	Odniesienie do diagnozy
MOCNE STRONY	
1. duża ilość parków i szlaków turystycznych (miejsc wypoczynkowych)	1.5
2. dogodne położenie geograficzne oraz turystyczno- krajobrazowe	Wstęp do diagnozy
SZANSE	
1. wykorzystanie i adaptacja świetlic, cennych zabytków	1.4
2. wytyczenie nowych szlaków, ścieżek, miejsc małej turystyki	1.5
3.2. renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji	
MOCNE STRONY	
1. ciekawa zabudowa i ukształtowanie terenu zwiększająca atrakcyjność	1.5
2. duża ilość zabytków historycznych, miejsc dziedzictwa, lokalnych atrakcji	1.5
SZANSE	
1. dotacje na remonty budynków (zabudowa regionalna)	1.5
2. fundusze UE na rozwój infrastruktury kulturalno- społecznej	1.4
3.3. rozwój turystyki opartej na tradycjach i walorach przyrodniczo- krajobrazowych	
MOCNE STRONY	
1. bliskość drogi krajowej, autostrady	1.4
2. korzystne połączenie drogowe miejscowości obszaru	1.4
3. wytyczone szlaki rowerowe	1.5
SZANSE	
1. budowa i modernizacja dróg, infrastruktury	1.4
2. połączenie infrastruktury (drogowej, rowerowej, turystycznej) na terenie regionu i z terenami niemieckimi	1.4

Tabela 19 Cele ogólne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS oraz źródła finansowania i pomiaru

Tabela 19 Cele ogólne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS oraz źródła finansowania i pomiaru

	Cel ogólny 1	Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej						
1.1	Cele	Wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora						
1.2	szczegółowe	Promowanie obszaru objętego LSR						
		Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W 1	Wzrost wartości środków zewnętrznych pozyskanych na realizację operacji przez organizację pozarządową oraz grupy nieformalne w ramach PROW		zł	211 759,70 zł	350 000 zł	Sprawozdanie z realizacji operacji		
		Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Osoba	0	100	Lista obecności		
		Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Osoba	0	100	Lista obecności		
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźnik produktu					
			Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
					Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 rok		Źródło danych/sposób pomiaru
1.1.1	Organizacja szkoleń przez LGD	Potencjalni beneficjenci Pracownicy Biura LGD Organy kolegialne LGD	aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	sztuka	0	35	Sprawozdanie z realizacji LSR
1.1.2				Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD	sztuka	0	8	Sprawozdanie z realizacji LSR
1.1.3	Wzrost Liczby inicjatyw na rzecz promowania obszaru LSR	LGD JST NGO Przedsiębiorcy Rolnicy Parafie	Projekt własny Projekt grantowy konkurs	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR	sztuka	0	14	Sprawozdanie z realizacji operacji

	Cel ogólny 2	Rozwój gospodarczy obszaru LSR				
2.1	Cele	Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego				
2.2	szczegółowe	Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu				
2.3		Rozwój turystyki				
		Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W 2	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności liczone jako średnia dla gmin	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	96,71	100	GUS	
		Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023.rrok	Źródło danych/sposób pomiaru
2.1	Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Osoba	0	3	Lista obecności	
2.1	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)	Sztuka	0	2	Sprawozdanie z realizacji LSR	
2.1	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Sztuka	0	30	Monitoring LSR	
2.2	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Sztuka	0	26	Sprawozdanie z realizacji operacji	
2.3	Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Osoba	0	30	Sprawozdanie z realizacji operacji	
2.3	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	Osoba	0	10	Sprawozdanie z realizacji operacji	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji(konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźnik produktu		
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość
						Początkowa 2016 rok
						Końcowa 2023 rok
						Źródło danych/sposób pomiaru
						Źródło danych/sposób pomiaru
2.1.1	Organizacja	Przedsiębiorcy	konkursy	Liczba szkoleń	sztuka	0
						1
						Sprawozdanie z

	szkoleń z zakresu rozwoju gospodarczego							realizacji operacji
2.1.2	Realizacja projektu współpracy	Pracownicy Biura LGD Grupy defaworyzowane KGW NGO Przedsiębiorcy	Projekty współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	0	2	Sprawozdanie z realizacji LSR
2.1.3	Wzrost inicjatyw na rzecz lokalnego przetwórstwa	Przedsiębiorcy JST NGO	konkursy	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	0	1	Sprawozdanie z realizacji operacji
2.1.3				Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	sztuka	0	1	Sprawozdanie z realizacji operacji
2.2.1	Wzrost liczby operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstwa	Osoby fizyczne Przedsiębiorcy Rolnicy	konkursy	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	20	Sprawozdanie z realizacji operacji
2.2.1				Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji
2.2.1				Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	sztuka	0	1	Sprawozdanie z realizacji operacji
2.3.1	Utworzenie nowych miejsc noclegowych na obszarze LSR	Przedsiębiorcy Rolnicy	konkursy	Liczba nowych miejsc noclegowych	sztuka	0	10	Sprawozdanie z realizacji operacji
2.3.1	Stworzenie sieci w zakresie usług turystycznych	Przedsiębiorcy Rolnicy JST	konkursy	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	0	1	Sprawozdanie z realizacji operacji

	Cel ogólny 3	Rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo – historycznego
3.1	Cele	Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna

3.2	szczegółowe		Renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji						
3.3			Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej						
			Wskaźnik oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W 3			Liczba turystów na 1000 mieszkańców (wskaźnik Schneidera)		133	200	GUS		
			Wskaźnik rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
3.1			Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Osoba	0	100	Monitoring LSR		
3.2			Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Osoba	0	300	Monitoring LSR		
3.3			Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej z zakresie włączenia społecznego	Osoba	0	300	Monitoring LSR		
Przedsięwzięcia			Grupy docelowe	Sposób realizacji(konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźnik produktu				
					Nazwa	Jedn ostk a miar y	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
							Początkow a 2016 rok	Końcow a 2023 rok	
3.1.1	Wzrost liczby nowych lub zmodernizowanych obiektów, w tym oznakowanie		JST NGO	konkursy	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie	sztu ka	0	7	Sprawozdanie z realizacji operacji
3.2.1	Wzrost liczby odrestaurowanych zabytków		JST NGO Parafie Osoby fizyczne	konkursy	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	sztu ka	0	3	Sprawozdanie z realizacji operacji
3.3.1	Wzrost liczby operacji w zakresie infrastruktury drogowej		JST	konkursy	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	sztu ka	1	10	Sprawozdanie z realizacji operacji

Tabela 20 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcie	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Słaba wiedza społeczeństwa na temat możliwości pozyskiwania środków za pośrednictwem LGD Podnoszenie kwalifikacji pracowników i organów LGD Niedostateczna promocja obszaru objętego LSR	1. Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej	1.1 Wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora	Organizacja szkoleń przez LGD	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Wzrost wartości środków zewnętrznych pozyskanych na realizację operacji przez organizację pozarządową oraz grupy nieformalne w ramach PROW	Duża liczba świetlic wiejskich Skład organów LGD Zatrudnienie w LGD Duża liczba organizacji pozarządowych na terenie
Grupa defaworyzowana niedostosowana do rynku pracy Słabo rozwinięta współpracy międzyregionalna i międzynarodowa Brak ścieżki na rzecz		1.2 Promowanie obszaru objętego LSR	Wzrost Liczby Inicjatyw na rzecz promowania obszaru LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR	Ilość uczestników działań promujących obszar LSR		
	2. Rozwój gospodarczy obszaru LSR	2.1 Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego	Organizacja szkoleń z zakresu rozwoju gospodarczego	Liczba szkoleń	Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Inne źródła dofinansowania dla grup defaworyzowanych
			Realizacja projektu współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)		Biskość granicy
			Wzrost Inicjatyw	Liczba sieci w zakresie krótkich	Liczba podmiotów		Cenione i nagradzane

lokalnego przetwórstwa na terenie LSR			na rzecz lokalnego przetwórstwa	łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	produkty lokalne. Funkcjonowanie małych gospodarstw rolnych.
Brak centrów przetwórstwa lokalnego				Liczba centrów przetwórstwa lokalnego		Cenione i nagradzane produkty lokalne. Funkcjonowanie małych gospodarstw rolnych.
Brak środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej		2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu	Wzrost liczby operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Środki PROW dedykowane jedynie na obszary wiejskie Atrakcyjny teren dla rozwoju przedsiębiorczości i dogodny dojazd
Brak środków na rozwój działalności gospodarczej				Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa		Środki PROW dedykowane jedynie na obszary wiejskie Atrakcyjny teren dla rozwoju przedsiębiorczości i dogodny dojazd
Niski stopień innowacyjności przedsiębiorstw				Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		Bliskość dużych ośrodków gospodarczych
Mała liczba miejsc noclegowych		2.3 Rozwój turystyki	Utworzenie nowych miejsc noclegowych na obszarze LSR	Liczba nowych miejsc noclegowych	Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Atrakcyjny turystycznie teren
Brak sieci w zakresie usług turystycznych			Stworzenie sieci w zakresie usług turystycznych	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej	Funkcjonowanie małych gospodarstw turystycznych

					siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR		
Wysokie zapotrzebowanie społeczności na obiekty infrastruktury w tym ich oznakowanie	3. Rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo - historycznego	3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna	Wzrost liczby nowych lub zmodernizowanych obiektów, w tym oznakowanie	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba turystów na 1000 mieszkańców (wskaźnik Schneidera)	Strategia rozwoju turystyki powiatu Duża liczba parków i szlaków turystycznych
Niszczące zabytki		3.2 Renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji	Wzrost liczby odrestaurowanych zabytków	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty		Duża liczba zabytków historycznych, miejsc dziedzictwa i lokalnych atrakcji
Słaby stan infrastruktury drogowej		3.3 Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej	Wzrost liczby operacji w zakresie infrastruktury drogowej	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej z zakresu włączenia społecznego		Zaangażowanie gmin i powiatu w infrastrukturę drogową

Źródło: opracowanie własne

Zaplanowane wskaźniki powinny zostać osiągnięte do końca realizacji LSR. Monitoring realizacji LSR będzie prowadzony na bieżąco. Co najmniej raz w roku przewidziane jest przygotowanie sprawozdania z realizacji wskaźników. Sprawozdanie będzie przygotowywane do 15 lutego następnego roku po roku bazującym. Wskaźniki będą przedstawiane narastająco. Źródłem informacji do wskaźników produktu będą sprawozdania końcowe z realizacji operacji. LGD zastrzeże sobie prawo otrzymywania kopii sprawozdania. Źródłem informacji do wskaźników rezultatu będą listy obecności oraz ankiety monitorujące realizację operacji oraz sprawozdania z realizacji operacji. Źródłem informacji dla wskaźników oddziaływania będą dane GUS oraz sprawozdanie z realizacji LSR.

Rozdział 6 Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

A.FORMY WSPARCIA

W ramach LSR będą realizowane następujące typy operacji:

- A. operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD, operacje te będą wybierane przez Radę, a następnie przedkładane do samorządu wojewódzkiego w celu ich weryfikacji.
- B. Projekty grantowe – LGD będzie udzielała grantów w drodze otwartego naboru ogłoszonego przez LGD konkursu na realizację zadań służących osiągnięciu celu operacji.
- C. Operacje własne – operacje kluczowe dla osiągnięcia celów LSR, realizowane przez LGD, pod warunkiem, że operacje te nie spotkały się z zainteresowaniem innych wnioskodawców.

B.CEL TWORZENIA PROCEDUR

Celem tworzenia procedur jest stworzenie przejrzystych, obiektywnych i niedyskryminujących warunków uczestnictwa w realizacji LSR. Daje to możliwość aplikowania przez wnioskodawców o środki na operacje wpisujące się w cele LSR. Operacje te można zmierzyć poprzez osiągnięte wskaźniki.

Charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno – instytucjonalnych

Zgodnie z art. 34 ust. 3 lit. b Rozporządzenia 1303/2013 LGD sama wypracowała procedury wyboru operacji kładąc nacisk, by procedury zapewniały sprawny i transparentny wybór oraz skuteczne funkcjonowanie organów LGD.

Wszystkie przygotowane procedury charakteryzują się dużym stopniem przejrzystości i prostoty oraz są jawne i powszechnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych za pośrednictwem strony internetowej LGD oraz w Biurze LGD.

Beneficjenci zamierzający złożyć wniosek o przyznanie pomocy, mogą przy jego przygotowaniu korzystać z pomocy pracowników Biura LGD. Złożone w ramach naborów wnioski są przekazywane do Rady celem dokonania ostatecznego wyboru.

Przy ocenie operacji stosowana jest jedna karta oceny. Dla zachowania jednolitego podejścia do realizacji zadań LGD oraz określenia czytelnych zasad dla Wnioskodawców i Grantobiorców LGD stosuje odpowiednio procedury o podobnych zasadach i podobnych kartach oceny.

Proces oceny i wyboru operacji odbywa się na podstawie Regulaminu Rady LGD oraz ww. procedur. Zastosowano w nich rozwiązania gwarantujące spełnienie następujących celów i założeń:

- zachowanie w poszczególnych głosowaniach odpowiedniego parytetu, tak aby przedstawiciele władzy publicznej ani żadnej pojedynczej grupy interesu nie mieli więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji;
- bezstronność członków Rady, poprzez składanie w toku procedury oceniania i wyboru operacji tzw. *Deklaracji bezstronności i poufności*, powodujących konieczność wyłączenia się członków Rady w przypadku zaistnienia ich powiązania z wnioskiem lub wnioskodawcą;
- jawność procesu wyboru poprzez udostępnianie procedur i protokołów z posiedzeń Rady do wiadomości publicznej (na stronie internetowej LGD, w wersji papierowej do wglądu w Biurze LGD; poprzez doradztwo telefoniczne, drogą e-mail, osobiste, omawianie procedur w trakcie szkoleń czy warsztatów dla potencjalnych beneficjentów);
- uwzględnienie sytuacji szczególnych, które mogą zaistnieć w procesie wyboru i oceny operacji, oraz określenie sposobów ich rozwiązania (np. przy równej ilości punktów, rozbieżnościach w ocenie itp.);
- możliwość odwołania się wnioskodawców od niekorzystnych dla nich decyzji Rady;
- wybór najlepszych operacji, w największym stopniu uwzględniających potrzeby grup szczególnie istotnych i grup defaworyzowanych poprzez zastosowanie odpowiednich lokalnych kryteriów wyboru oraz kryteriów premiujących.

Organem kluczowym w procesie oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD oraz grantobiorców jest organ decyzyjny LGD – Rada. W ramach Rady szczególne uprawnienia posiada Przewodniczący Rady, który organizuje jej pracę i podejmuje ważne decyzje proceduralne.

Procedury oceny i wyboru operacji i grantobiorców dzielą się na następujące podstawowe etapy:

- 1) ogłoszenie naboru: projekt ogłoszenia przygotowuje Zarząd LGD; Biuro LGD zamieszcza na stronie www dokumenty konkursowe;
- 2) składanie wniosków i rejestrowanie wniosków przez Biuro LGD;
- 3) wstępna weryfikacja wniosków przez Biuro LGD
- 4) przesłanie wniosków do oceny i wyboru operacji przez członków Rady;
- 5) ocena i wybór operacji
 - a) potwierdzenie zgodności z programem przez każdego członka Rady;
 - b) ocena zgodności operacji z LSR przez każdego członka Rady;
 - c) ocena operacji wg lokalnych kryteriów wyboru operacji (wg *Kart oceny*) przez każdego członka Rady;
 - d) weryfikacja *Kart oceny*;
 - e) sporządzenie listy operacji (zarówno ocenionych pozytywnie jak i negatywnie) i przyjęcie jej w formie uchwały;
- 6) przekazanie Wnioskodawcom informacji dotyczących decyzji odnośnie ich wniosków;
- 7) ogłoszenie wyników i przekazanie do Zarządu Województwa wniosków o udzielenie wsparcia dla wybranych operacji.

Wszystkim Wnioskodawcom, których wnioski zostały ocenione negatywnie na jakimkolwiek etapie procedury oceny i wyboru, przysługuje odwołanie (wniesienie protestu). Protest wnosi się do Zarządu Województwa za pośrednictwem Biura LGD. Wnioskodawcom przysługuje również prawo do złożenia skargi do sądu administracyjnego w przypadku ponownej negatywnej oceny operacji. W przypadku projektów grantowych od oceny Rady przysługuje odwołanie. Szczegółowe informacje w tym zakresie zawiera Regulamin Rady.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Lokalne kryteria wyboru operacji wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów wyboru i Lokalne kryteria wyboru grantobiorców wraz z procedurą (...) stanowią załączniki do wniosku o wybór LSR.

Kryteria powiązane są z diagnozą obszaru i Analizą SWOT. Kryteria wyboru operacji powstały podczas spotkania grupy roboczej ds. LSR zapewniając partycypacyjny sposób kształtowania kryteriów wyboru. Najwyżej punktowane są kryteria związane z lokalnym rynkiem pracy czyli te, które generują więcej niż 1 miejsce pracy oraz przyczyniają się do zatrudnienia lub samozatrudnienia osób z grupy defaworyzowanej. Kryteria wyboru operacji bezpośrednio powiązane są z wskaźnikami produktu i rezultatu. Preferowane będą operacje, które przyczynią się do zastosowania rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu np. wykorzystujące OZE. Istotnym kryterium jest uczestnictwo wnioskodawców w szkoleniach organizowanych przez LGD jak i konsultacjach indywidualnych w Biurze LGD, co przełoży się na wzrost znajomości procedur związanych z pozyskiwaniem dofinansowania dla ich operacji, a tym samym będzie skutkowało składaniem lepiej przygotowanych wniosków aplikacyjnych.

Zastosowano głównie kryteria mierzalne, określono wymogi konieczne do uzyskania danej liczby punktów. Kryterium jakościowym jest innowacyjność operacji w tym przypadku wnioskodawca musi uwodnić spełnienie tego kryterium, a członkowie Rady pisemnie uzasadnić swoją ocenę.

Innowacyjność

Innowacyjność zgodnie z jedną z zasad podejścia typu Leader to poszukiwanie przez społeczność lokalną nowatorskich rozwiązań, pomysłów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, także poprzez twórcze wykorzystanie istniejącego potencjału obszaru. Popularne rozumienie innowacyjności odnosi się do wprowadzenia czegoś zupełnie nowego lub udoskonalenia, choć częściej kojarzone jest z pełnym nowatorstwem. Innowacyjne jest jednak zarówno ulepszenie maszyn lub poprawa organizacji, jak i wytwarzanie zupełnie nowych rzeczy, zjawisk bądź wartości.

Ogólnie dostępna definicja jak określa wiele opracowań (*Poradnik dla oceniających projekty innowacyjne i projekty współpracy ponadnarodowej* na zlecenie Krajowej Instytucji Wspomagającej z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, opracowanie z 2011 r., aktualizacja 2012 r.) dzieli innowacyjność na cztery rodzaje, którymi Rada Stowarzyszenia będzie się kierować przy ocenie innowacyjności operacji.

Innowacja procesowa, czyli opracowanie i wdrożenie nowych bądź znacząco ulepszonych technologii, metod produkcji lub dostaw; mogą to być istotne zmiany w technologii, sprzęcie i oprogramowaniu używanym w procesach wytwórczych towarów albo nowe lub znacznie ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług.

Innowacja produktowa, czyli opracowanie, wdrożenie do produkcji i wprowadzenie na rynek nowego produktu (towaru) lub usługi; także – znaczące ulepszenie oferowanych wcześniej towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyki lub przeznaczenia, wprowadzenie na rynek nowego przeznaczenia starego produktu (np. sms) lub nowego sposobu świadczenia usług (np. przez Internet).

Innowacja organizacyjna, czyli zastosowanie nowych rozwiązań organizacyjnych np. nowa metoda organizacji działalności biznesowej przedsiębiorstwa (np. wdrożenie metod rozwoju osobistego pracowników, wdrożenie systemu zarządzania dostawami), nowa organizacja miejsc pracy (np. wdrożenie nowego rozdziału obowiązków i podejmowania decyzji), nowa koncepcja strukturyzacji działalności, takich jak integracja różnych rodzajów działalności, nowa organizacja relacji zewnętrznych (np. wdrożenie nowego sposobu organizacji z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi).

Innowacja marketingowa, czyli zastosowanie nowych technik marketingowych, nowej metody marketingowej obejmującej znaczące zmiany w wyglądzie produktu, opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji, polityce cenowej, modelu biznesowym.

Zdefiniowania oczekiwań wobec projektów innowacyjnych.

Innowacyjność może być cechą każdego projektu bez względu na obszar wsparcia. Punktowanie projektów innowacyjnych oznacza docenienie pomysłowości wnioskodawców. Wnioskodawca chcąc liczyć na uzyskanie punktów w tym kryterium będzie musiał wykazać/uzasadnić innowacyjność projektu. Członek Rady ma obowiązek uzasadnić swoją ocenę na karcie ocen.

Projekty grantowe i operacje własne

Lokalna grupa działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich zamierza realizować 3 **projekty grantowe** o łącznej wartości 900 tys. zł oraz **operacje własne**.

Wnioski o powierzenie grantu muszą wpisywać się w cele LSR:

- **Cel szczegółowy 1.2 Promowanie obszaru objętego LSR**
- **Cel szczegółowy 3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna**

Zasady ustalania wysokości wsparcia

Lokalna Grupa Działania ustala następujące możliwości wsparcia finansowego

1) Podejmowanie działalności obejmuje dwa zakresy wsparcia:

- a) osoby, które nie podlegają ubezpieczeniu KRUS z mocy ustawy w pełnym zakresie, chyba, że podejmują działalność jako produkcja artykułów spożywczych lub produkcja napojów,
- b) w okresie 2 lat poprzedzający dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy osoby nie wykonywały działalności gospodarczej i nie były wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo w rejestrze przedsiębiorców w KRS.

Brak kapitału początkowego to główny problem dla osób które pragną założyć własną firmę w szczególności jeżeli należą do grupy defaworyzowanej. Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie w roku 2013 podpisano 150 umów na podjęcie działalności gospodarczej. Zadanie to finansowane było głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego POKL w ramach projektu „Rynek pracy dla każdego”. Po podpisaniu umowy wnioskodawca zobowiązywał się do utrzymania miejsca pracy przez okres 1 roku, a dotacja wynosiła 20-22 tys. zł. Kwota ta musiała być jednak rozliczona, w krótkim okresie czasu. Wiele przedsiębiorstw, które otrzymały dotację na rozpoczęcie działalności zawiesiło swą działalność, gdyż kwota dofinansowania nie pozwalała na poniesienie kosztów utrzymania przedsiębiorstwa. Sytuacja społeczno –gospodarcza obszaru nie jest zadowalająca. W ramach obecnej perspektywy warunkiem otrzymania dofinansowania jest stworzenie i utrzymanie miejsca pracy przez okres 2 lat proponowany poziom wsparcia będzie wynosił **100.000 zł.** Za przyjęciem maksymalnej kwoty wsparcia przemawiają również przeprowadzone przez LGD badanie, które zostały zamieszczone w dokumencie „Badanie potencjału społecznego, gospodarczego i turystycznego”.

2) Rozwijanie działalności gospodarczej

Wsparcie dotyczy mikro i małych przedsiębiorstw, a więc firm działających na lokalnym rynku, wnioskodawcy mogą otrzymać refundację poniesionych kosztów kwalifikowanych. Proponowany poziom dofinansowania **wynosi do 70**

% .Ze względu na ograniczone środki LSR i udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2013 r. który jest o 2,5% wyższy niż w województwie zachodniopomorskim zależy nam na stworzeniu większej ilości miejsc pracy. W poprzedniej perspektywie funkcjonowało podobne działanie, gdzie wnioskodawca mógł również uzyskać do 300 tys. zł refundacji poniesionych kosztów kwalifikowanych, Wartość dofinansowania była zróżnicowana i uzależniona od ilości utworzonych miejsc pracy. Obecnie przy takim samym wsparciu warunkiem jest stworzenie co najmniej 1 miejsca pracy.

3) Pozostałe zakresy wsparcia

Proponowany poziom wsparcia dla pozostałych typów operacji wynosi do **100% kosztów kwalifikowanych**. LGD jednak zaplanowała w kryteriach wyboru operacji premiowanie takich, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w poszczególnych programach.

Rozdział 7 Plan Działania

Plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR. Plan działania zawiera szczegółowe wskazania harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych) dla określonych w LSR przedsięwzięć, co w konsekwencji przyczyni się do osiągnięcia celów. Planowane wsparcie obejmuje pomoc udzieloną beneficjentom oraz krajowy wkład środków publicznych, pochodzących ze środków własnych beneficjenta, będących podmiotami sektora finansów publicznych w wysokości zapewniającej współfinansowanie wkładu EFRROW.

Cele ogólne i szczegółowe osiągane będą w dłuższym okresie, a wskaźniki produktu będą mierzone bezpośrednio po zrealizowaniu operacji. Realizacja w czasie dotyczy poziomu przedsięwzięć. W planie działania przedstawiono budżet celów szczegółowych w poszczególnych przedziałach czasowych.

Plan działania znajduje się w załączniku nr 3 do LSR i zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu dla określonych w LSR przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie celów.

Opisane w niniejszej LSR wskaźniki będą realizowane etapowo. Zgodnie z definicją dla danego wskaźnika w zakresie terminu jego realizacji, wskazany zostaje czas, w którym zostanie on osiągnięty w całości.

Szacowane możliwości realizacji poszczególnych wskaźników produktu w poszczególnych przedziałach czasowych przyjęto zasadę, iż wartości te nie będą niższe niż wartości przyjęte w ramach kamieni milowych, a więc określonych na poziomie przepisów krajowych minimalnych osiągnięć w zakresie budżetu i wskaźników produktu w określonym czasie.

Rozdział 8 Budżet LSR

Budżet LSR na lata 2016 – 2023 Lokalnej Grupy Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich będzie opierał się na wsparciu finansowym z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. LGD nie zakłada udziału innych funduszy. Lokalna Strategia Rozwoju zawiera planowany budżet na poszczególne zakresy wsparcia tj. realizację LSR, współpracę, koszty bieżące i aktywizację.

Wielkość wkładu EFROW w PROW 2014- 2020 wynosi 63,63%. Wkład EFROW obliczany jest na podstawie kwalifikowalnych wydatków publicznych. W przypadku podmiotów sektora finansów publicznych poziom pomocy EFROW wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych, a wymagany krajowy wkład środków publicznych wynosi co najmniej 36,37 % kosztów kwalifikowalnych projektu (kwota pochodzi ze środków własnych beneficjenta).

Powiązania budżetu z celami oraz planem działania.

Lokalna Grupa Działania DIROW w ramach budżetu na lata 2016 -2023 planuje osiągnąć zaplanowane cele opisane w rozdziale 5 niniejszej strategii. **Koszty bieżące i aktywizacja** zostaną poniesione w ramach **celu szczegółowego 1.1** Wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora.

Koszty związane z realizacją **projektu współpracy** będą realizowane w ramach **celu szczegółowego 2.1** Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego.

Projekt własny realizowany będzie w ramach **celu szczegółowego 1.2** Promowanie obszaru objętego LSR. Realizacja LSR: **konkursy i projekty grantowe** będą realizowały **wszystkie cele szczegółowe LSR**.

LGD w Kryteriach wyboru operacji przewidziało **premiowanie projektów, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w programach**.

W ramach projektów własnych LGD przewiduje 5% udział środków własnych.

Budowa budżetu przedstawionego poniżej została oparta o następujące założenia:

- przeznaczenia 50% budżetu LSR na realizację poddziałania 19.2 „Wsparcie wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez lokalną społeczność” przedsięwzięcia związane z tworzeniem miejsc pracy (§4 ust. 2 pkt. 2 Regulaminu Konkursu na wybór Strategii RLKS)
- Premia w wysokości 100 tys. na podejmowanie działalności gospodarczej zostanie wypłacana na podstawie biznesplanu.

Intensywność pomocy na operację w zakresie innym niż podejmowanie działalności gospodarczej jest przyznawana w wysokości:

1. do 70 % kosztów kwalifikowalnych – w przypadku podmiotu wykonującego działalność gospodarczą,
2. do 100% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku pozostałych podmiotów, innych niż jednostki sektora finansów publicznych,
3. 63,63% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku jednostki sektora finansów publicznych

Stowarzyszenie DIROW będzie realizowało budżet w oparciu o **plan działania zawarty w rozdziale VII** niniejszej strategii. Szczegółowe powiązanie celów LSR z budżetem wygląda następująco:

Tabela 21 Budżet LSR z podziałem poszczególne cele

Cel strategiczny	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Budżet
Zintegrowane budowanie atrakcyjności obszaru DIROW w oparciu o potencjał społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny	1. Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej	1.1 Wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora	Organizacja szkoleń przez LGD	88 000,00
		1.2 Promowanie obszaru objętego LSR	Wzrost Liczby inicjatyw na rzecz promowania obszaru LSR	650 000,00
	2. Rozwój gospodarczy obszaru LSR	2.1 Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego	Organizacja szkoleń z zakresu rozwoju gospodarczego	10 000,00
			Realizacja projektu współpracy	140 000,00
			Wzrost inicjatyw na rzecz lokalnego przetwórstwa	550 000,00
		2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu	Wzrost liczby operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstw	3 500 000,00
		2.3 Rozwój turystyki	Utworzenie nowych miejsc noclegowych na obszarze LSR	300 000,00
			Stworzenie sieci w zakresie usług turystycznych	50 000,00
	3. Rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo - historycznego	3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna	Wzrost liczby nowych lub zmodernizowanych obiektów, w tym oznakowanie	740 000,00
		3.2 Renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji	Wzrost liczby odrestaurowanych zabytków	900 000,00
		3.3 Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej	Wzrost liczby operacji w zakresie infrastruktury drogowej	300 000,00

Źródło: opracowanie własne

Komunikacja w procesie tworzenia i wdrażania lokalnej strategii rozwoju jest warunkiem nieodzownym w osiąganiu założonych efektów. Podstawowym warunkiem w planowaniu skutecznej komunikacji jest jej obustronność, a więc komunikacja na linii LGD – społeczności lokalne – LGD. Takie podejście pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, co jest niezwykle ważne w budowaniu zaufania do LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych.

Plan komunikacji dotyczy konkretnych działań i projektów i jest ściśle powiązany z planem działania LGD w procesie wdrażania LSR. Plan komunikacji w swej konstrukcji zawiera opis celów, działań komunikacyjnych podporządkowanych tym celom, a także środków i narzędzi przekazu informacji na linii LGD – społeczności lokalne, jakich LGD zamierza używać w komunikowaniu się na poszczególnych etapach wdrażania LSR. Służy także identyfikacji występujących problemów komunikacyjnych (poprzez monitoring i ewaluację), dzięki czemu jest narzędziem kształtującym poziom współpracy i zaangażowania partnerów i interesariuszy LGD.

Cele działań komunikacyjnych

Celem ogólny komunikacji dla LGD Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich jest: okresowe informowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR, bieżące informowanie o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR, popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów innowacyjnych, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

Cel komunikacyjny 1 – Poinformowanie mieszkańców obszaru o stanie realizacji LSR oraz o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, procedurach wyboru operacji i terminach aplikacyjnych wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. trafności doboru sposobu informowania.

Cel komunikacyjny 2 – Poinformowanie o wsparciu potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie, np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, doskonalenia umiejętności komunikacyjnych.

Cel komunikacyjny 3 – Popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

Grupy docelowe

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz grupy defaworyzowane (bezrobotni do 35 r. ż i powyżej 50 r. ż); faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerzy społeczni i gospodarczy, w tym podmioty i organizacje turystyczne.

Rodzaje działań i środków komunikacji

Pośród wielu środków w naszym planie komunikacji uwzględniono kilka narzędzi odpowiadającym celom LSR i określonym grupom docelowym. Wśród tych działań informacyjno-promocyjnych są:

Kampanie informacyjne, kierowane do ogółu społeczności lokalnej, a wśród niej potencjalnych beneficjentów. Celem kampanii będzie szeroka informacja i promocja samej LSR, zaplanowanych w niej przedsięwzięć i kryteriów oceny wniosków aplikacyjnych. W kampaniach zostaną wykorzystane przede wszystkim środki masowego przekazu oraz spotkania bezpośrednie.

Materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe (w formie drukowanej i elektronicznej) – będą wykorzystane częściowo w kampanii informacyjnej, a częściowo w realizowanych programach edukacyjnych.

Spotkania informacyjno-konsultacyjne będą zastosowane głównie celem informacji i wsparcia potencjalnych beneficjentów w postaci informacji i doradztwa merytorycznego.

Okazjonalne imprezy turystyczno-rekreacyjno-sportowe organizowane przez LGD w partnerstwie z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i publicznymi oraz uczestnictwo LGD w tego typu imprezach organizowanych przez inne podmioty gospodarcze lub społeczne.

Portale internetowe – Biuro LGD oraz podmiotów wchodzących w skład LGD, a także portale społecznościowe. Ten środek komunikacji posłuży nam do prezentacji wszystkich dokumentów związanych z wdrażaniem LSR, a także do bieżącego informowania, np. o terminach naboru wniosków, planowanych konkursach; rodzajach i wysokości wsparcia projektów, etc. Wszystkie informacje udostępniane na portalach internetowych będą miały formę przejrzystą i zrozumiałą dla każdego potencjalnego beneficjenta. Będą także zawierać adresy

kontaktowe do osób odpowiedzialnych za wdrażanie LSR, a wiele z nich będzie miało formę interaktywną w postaci możliwości komentowania i wyrażania swoich opinii, co w dużym stopniu stanowi element innowacyjny.

Natomiast w odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustalono, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy Biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, Regulamin Biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

Plan komunikacji

Cele główne strategii komunikacji wpisują się w cel strategiczny – nadrzędny, ale uwzględniają przede wszystkim cele ogólne LSR i realizacji tych celów podporządkowane są działania komunikacyjne. W przypadku LGD Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich, działania komunikacyjne związane będą ściśle z trzema celami ogólnymi. Opis planu komunikacji prezentuje więc układ: cel ogólny LSR, podporządkowany mu cel komunikacyjny, adresaci działań komunikacyjnych, środki i działania komunikacyjne, efekty tych działań i wskaźniki. Założono, że wskaźniki będą kompatybilne ze wskaźnikami produktu określonymi w planie działania i podane w formie mierzalnej, ale także są tam określone wskaźniki, których zmierzyć nie można, np. zmiany w postawach obywatelskich. Zakłada się, że nastąpią korzystne zmiany w postawach obywatelskich i wpłyną one na wzrost potencjału kapitału społecznego. A zatem plan komunikacyjny w odniesieniu do poszczególnych celów ogólnych, zapisanych w LSR, przedstawia się następująco:

W odniesieniu do celu ogólnego nr 1 w LSR: **Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej;**

Cele komunikacyjne:

Cel komunikacyjny 1 – Poinformowanie mieszkańców obszaru o stanie realizacji LSR oraz o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, procedurach wyboru operacji i terminach aplikacyjnych wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. trafności doboru sposobu informowania

Cel komunikacyjny 2 – Poinformowanie o wsparciu potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie, np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, doskonalenia umiejętności komunikacyjnych.

Grupą docelową działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: sformalizowane grupy zainteresowań, organizacje pozarządowe, potencjalni inwestorzy z sektora publicznego, zdefiniowane grupy osób defaworyzowanych (osoby bezrobotne 50+ i do 35 roku życia).

W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące środki komunikacji: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, warsztaty tematyczne, animacja różnych grup społecznych, w tym defaworyzowanych, porady indywidualne.

Efektami, jakie spodziewamy się uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą:

- społeczne: aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć dla dobra ogółu; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych; korzystne zmiany w postawach obywatelskich; wyższa wartość kapitału społecznego; silny III sektor; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych;
- gospodarcze: wzrost inicjatyw na rzecz promocji obszaru LSR;

Wskaźniki: łącznie w wyniku realizacji tych celów komunikacji zostanie wydana broszura informacyjna, zamieścimy 24 informacje zapraszające do konkursu, zostanie zorganizowane 8 szkoleń dla organu decyzyjnego i pracowników Biura LGD, 35 spotkań informacyjnych oraz 5 szkoleń warsztatowych z realizacji i rozliczania wniosków.

W odniesieniu do celu ogólnego nr 2 w LSR: **Rozwój gospodarczy obszaru LSR**

Cele komunikacyjne:

Cel komunikacyjny 1 – Poinformowanie mieszkańców obszaru o stanie realizacji LSR oraz o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, procedurach wyboru operacji i terminach aplikacyjnych wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. trafności doboru sposobu informowania.

Cel komunikacyjny 2 – Poinformowanie o wsparciu potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja

określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie, np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, doskonalenia umiejętności komunikacyjnych.

Grupą docelową działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: istniejący przedsiębiorcy, potencjalni przedsiębiorcy, wytwórcy produktów lokalnych, grupy osób defaworyzowanych, rolnicy zamierzający otworzyć działalność gospodarczą. W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące środki komunikacji: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, warsztaty tematyczne, spotkania bezpośrednie, porady indywidualne.

Efektami, jakie LGD chce uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą:

- gospodarcze: wzrost liczby przedsięwzięć gospodarczych, w tym turystycznych; rozwój już istniejących przedsiębiorstw; zwiększenie poziomu zatrudnienia;
- społeczne: aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych;

Wskaźniki: Łącznie w wyniku realizacji tych celów komunikacji zostanie wydana broszura informacyjna, zamieścimy 24 informację zapraszającą do konkursu, zostanie zorganizowane 1 szkolenie dla przedsiębiorców, 35 spotkań informacyjnych oraz 5 szkoleń warsztatowych z realizacji i rozliczania wniosków.

W odniesieniu do celu ogólnego nr 3 w LSR: **Rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo-historycznego.**

Cele komunikacyjne:

Cel komunikacyjny 1 – Poinformowanie mieszkańców obszaru o stanie realizacji LSR oraz o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, procedurach wyboru operacji i terminach aplikacyjnych wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. trafności doboru sposobu informowania.

Cel komunikacyjny 2 – Popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

Grupami docelowymi działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: sformalizowane grupy społeczne, m.in. KGW i inne organizacje pozarządowe; potencjalni inwestorzy, podmioty sektora publicznego, wytwórcy produktów lokalnych, inne podmioty gospodarcze zajmujące się produkcją lokalną i usługową, potencjalni inwestorzy w obiekty historyczne.

W realizacji tego celu wykorzystane zostaną następujące środki komunikacji: kampanie informacyjne i promocyjne z użyciem dostępnych mediów, informacja publiczna, szkolenia, warsztaty tematyczne, imprezy markowe promujące region i produkty lokalne, wydarzenia turystyczne, materiały promocyjne.

Efektami, jakie LGD chce uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą:

- gospodarcze: zwiększenie liczby podmiotów zaangażowanych w tworzenie produktów i usług lokalnych; organizacja wspólnych przedsięwzięć związanych z turystyką; utworzone miejsca pracy w sektorze turystycznym, rozwój usług turystycznych;
- społeczne: zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; organizacja wydarzeń turystycznych, krajoznawczych; imprez markowych, promocja obszaru; zwiększenie wartości kapitału społecznego, korzystne zmiany w postawach obywatelskich.

Wskaźniki: Łącznie w wyniku realizacji tych celów komunikacji zostanie wydana broszura informacyjna, zamieścimy 24 informację zapraszającą do konkursu, 35 spotkań informacyjnych oraz 5 szkoleń warsztatowych z realizacji i rozliczania wniosków.

Przy określaniu działań komunikacyjnych i środków przekazu wzięto pod uwagę przede wszystkim cel komunikacji i grupę docelową, a także ocenę skuteczności stosowanych metod komunikacji w realizacji poprzedniej LSR. Skuteczność ta została określona poprzez wyniki badań ewaluacyjnych prowadzonych na przełomie 2014 i 2015. Wyniki ewaluacji wykazały, iż najbardziej skuteczne w komunikacji na Linii LGD – społeczność lokalna okazały się metody w postaci różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych, realizowanych w partnerstwie z wieloma podmiotami z obszaru LGD grupy nieformalne, Koła Gospodyń Wiejskich, stowarzyszenia. Skutecznym działaniem okazały się również bezpośrednie kontakty z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami jak i społecznością lokalną na spotkaniach i szkoleniach. Dobre rezultaty przyniosły prowadzone przez LGD kampanie informacyjne i promocyjne, angażujące różne środki przekazu. Natomiast najmniej skuteczne były następujące metody komunikacyjne: publikacje w postaci ulotek i folderów na temat działalności LGD. W budowie planu komunikacji związanej z wdrażaniem LSR 2014-2020, te najmniej skuteczne metody zostały zastosowane w ograniczonej formie, lub wyłącznie w stosunku do wybranych grup docelowych. Ponadto wprowadzono kilka innowacyjnych metod, w

tym m.in. wizyty studyjne po obszarze LGD, interaktywne zakładki na portalu internetowym Biura LGD jak i portalach społecznościowych, które zaplanowano głównie dla grup docelowych przedsiębiorców oraz grup defaworyzowanych. Zakłada się, że największą uwagę w działaniach komunikacyjnych LGD zwróci na uzyskanie informacji zwrotnej, w postaci komentarzy na portalu internetowym i społecznościowym, pozyskiwaniu ankiet od lokalnej społeczności bezpośrednio wyrażających opinie i oceny na temat efektów wdrażania LSR i działalności LGD.

Szczegółowy plan komunikacji na linii LGD – grupy docelowe – LGD w procesie realizacji LSR 2014-2020 dla LGD „DIROW” w postaci tabelarycznej znajduje się w załączniku nr 5.

Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu.

Każdy plan komunikacji zakłada pewne cele, jakie dzięki niemu mają zostać osiągnięte. Celom tym podporządkowane są działania i odpowiednio dobrane środki przekazu. Plan komunikacji opracowany jest na okres realizacji LSR dla LGD DIROW. Okres ten podzielony został na pięć etapów z których każdy obejmuje 2 półrocza. W zbudowanym planie komunikacji działania komunikacyjne podzielono i dostosowano do tych właśnie okresów. Takie podejście służy uzyskaniu pełnej spójności celów i okresów działania zapisanych w LSR z celami i działaniami planu komunikacji.

Stosowane działania komunikacyjne oraz wykorzystywane w tym celu środki przekazu, podlegać będą cyklicznym badaniom efektów, jakie przynoszą i porównywaniu ich z zakładanymi efektami. **Jeśli w wyniku monitoringu lub ewaluacji stwierdzi się, iż któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, zostanie zastosowany plan naprawczy. Plan ten polegać będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych i ich udoskonaleniu lub wprowadzeniu innych, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie w drodze do celu.** Każde bowiem działanie ma swe atuty, ale nosi także w sobie pewną dozę ryzyka. Oczywiście trudno jest przewidzieć zakres takiego ryzyka, szczególnie, jeśli spowodowane jest ono barierami zewnętrznymi. Ale może istnieć także ryzyko po stronie LGD. Dlatego bardzo ważne jest, by już na etapie budowania planu komunikacji być świadomym tego ryzyka.

A zatem w podejściu do tworzenia planu komunikacji zaczęto od samooceny LGD, a szczególnie tej grupy osób, która będzie uczestniczyć i odpowiadać za działania komunikacyjne. Samoocena to swoisty przegląd wiedzy merytorycznej i umiejętności komunikacyjnych niezbędnych do prowadzenia prawidłowego procesu komunikacji. Wynikiem tej samooceny było wyznaczenie osób odpowiedzialnych za komunikację wewnętrzną i zewnętrzną. W komunikacji wewnętrznej ważnym stało się ściśle określenie zakresu odpowiedzialności komunikacyjnych osób indywidualnych zatrudnionych do realizacji LSR. Kolejną czynnością było określenie zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za proces komunikowania z otoczeniem, na linii LGD – szeroko rozumiana społeczność lokalna – LGD. W proces ten oprócz osób zatrudnionych będą włączeni członkowie organów LGD oraz członkowie LGD, w zależności od rodzaju i charakteru informacji. Natomiast do obowiązków Biura LGD należy m.in. monitorowanie efektów komunikacji, ewaluacja procesu komunikacji, sporządzanie ocen i wniosków oraz generowanie propozycji ewentualnych zmian w planie komunikacji, nad którymi będzie sprawować nadzór Dyrektor Biura.

Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych.

Wraz z procesem monitorowania i ewaluacji realizacji planu komunikacji zaplanowano równoległe działania mające na celu bieżącą ocenę realizacji LSR. Informacje uzyskane dzięki tym działaniom, w przypadkach problemów z wdrażaniem poszczególnych operacji, (np. z uwagi na brak akceptacji społecznej) mogą stać się podstawą wdrożenia programu naprawczego. Zasadnicze zmiany, które wynikły z realizacji procesu komunikacji ze społecznością lokalną będą konsultowane z tą społecznością, przy użyciu takich narzędzi jak portal internetowy, społecznościowy jak i spotkań bezpośrednich z zainteresowanymi grupami.

Budżet przewidziany na działania komunikacyjne to 97 500,00 zł.

W planie komunikacji stanowiącym załącznik nr 5 do niniejszej strategii ujęto wiele działań komunikacyjnych, skierowanych do różnych grup społecznych, mających różne cele odpowiadające celom nakreślonym w LSR i mających przynieść różne efekty. Dobrane przez nas metody, techniki, środki i narzędzia przekazu informacji, a także doświadczenie i wysoki poziom umiejętności komunikacji interpersonalnej i merytorycznej pracowników Biura LGD powinny przynieść planowane efekty. LGD planuje, że uzyska wsparcie w tym zakresie w wielu osobach będących członkami LGD, pełniącymi wielorakie funkcje społeczne i organizacyjne, a przede wszystkim będącymi liderami społecznymi i aktywnymi uczestnikami procesów wdrażania poprzedniego LSR

Lokalna strategia rozwoju to spójny zestaw operacji mających na celu osiągnięcie lokalnych celów i potrzeb, który przyczynia się do osiągnięcia celów UE odnośnie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu. Jednym z podstawowych elementów, na który należy zwrócić uwagę jest jej zintegrowany charakter.

Zintegrowany charakter LSR pozwala na wykorzystanie endogenicznego potencjału terytorium, jego zasobów i wiedzy. Umożliwia realizację interwencji ukierunkowanych na wyzwania rozwojowe, a jednocześnie precyzyjnie dostosowuje się do lokalnych uwarunkowań.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD DIROW jest zgodna z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. realizując przede wszystkim cel szczegółowy 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich”. Cele LSR wpisują się także w cele szczegółowe PROW:

- 3A – poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe,
- 6A – ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy,

Cele strategiczne sformułowane w trakcie opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich zostały przeanalizowane pod kątem ich zgodności z celami strategicznymi określonymi w innych dokumentach strategicznych, takich jak: Strategia Rozwoju Gminy Banie na lata 2014-2020, Strategia Zrównoważonego rozwoju Gminy Cedynia na lata 2014-2020, Strategia sukcesu Miasta i Gminy Gryfino, Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mieszkowice na lata 2014-2020, Strategia Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2012-2020, Strategia Rozwoju Powiatu Gryfińskiego do roku 2020 oraz Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.

Dokument	Wybrane priorytety/cele/działania		Cele LSR LGD DIROW
Strategia Rozwoju Gminy Banie na lata 2014-2020	Cele strategiczne: 1. Budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej	Cele szczegółowe: 1.1 Sieć drogowa – rozwój i modernizacja	3.3 Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej
	2. Intensywny rozwój przedsiębiorczości		2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu
		4.2 Rozwój działalności agroturystycznej	2.3 Rozwój turystyki
	5. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej		1. Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Cedynia na lata 2015-2020	Cel 1 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy Działanie 1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej		3.2 Renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji
	Działanie 2 Nowe inwestycje w zakresie infrastruktury turystycznej i kulturalnej Cel 3 Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Działanie 3 Infrastruktura lokalna		3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna
	Cel 2 Zwiększenie potencjału gospodarczego Gminy Działanie 3 Rozwój agroturystyki		2.3 Rozwój turystyki
	Cel 2 Zwiększenie potencjału gospodarczego Gminy		2. Rozwój gospodarczy obszaru LSR
Strategia sukcesu Miasta i Gminy Gryfino	Cel operacyjny 0201 Tworzenie warunków do współistnienia sektora przemysłowego i usług turystycznych		2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu

	Cel operacyjny 0203 Stworzenie programu rozbudowy oferty produktów turystycznych Cel operacyjny 0103 Tworzenie niepowtarzalnego klimatu gminy Gryfino	2.3 Rozwój turystyki
	Cel operacyjny 0101 Dążenie do zagospodarowania wszystkich nabrzeży wodnych na terytorium gminy	3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mieszkowice na lata 2014-2020	1.5 Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi	1.1 Wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora
	2.1 Podejmowanie działań w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej na terenie gminy Mieszkowice	3.3 Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej
	3.3 Podejmowanie działań w kierunku ochrony obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych 5.1 Podjęcie działań w celu wzbogacenia oferty rekreacyjnej i sportowej na terenie gminy	3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna
	4.1 Tworzenie warunków dla konkurencyjności gospodarczej gminy Mieszkowice	2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu
	4.2 Unowocześnienie rolnictwa i rozwój przemysłu rolno-spożywczego	2.1 Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego
	5.2 Podjąć działania w kierunku rozwoju atrakcyjności turystycznej gminy	2.3 Rozwój turystyki
Strategia Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2012-2020	1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu
	2.2 Rozwój i modernizacja lokalnej sieci drogowej	3.3 Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej
	3.1 Promocja żywnościowych i nieżywnościowych ekologicznych oraz tradycyjnych gałęzi produkcji rolnej	2.1 Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego
	4. Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy w celu zwiększenia dochodów mieszkańców	2.3 Rozwój turystyki
	5. Rozwój infrastruktury społecznej	1. Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej
Strategia Rozwoju Powiatu Gryfińskiego do roku 2020	1. Wzrost efektywności gospodarowania	2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu
	2. Zwiększenie konkurencyjności powiatu	2.1 Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego 3.3 Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej
	3. Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności powiatu	3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i

		infrastruktura turystyczna
	4. Ochrona wartości przyrodniczych, poprawa istniejących walorów krajobrazowych, racjonalna gospodarka zasobami	3.2 Renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji
	6. Budowa tożsamości i spójności powiatu	1. Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	Cel nr 1 Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania Cel nr 2 Wzmacnianie mechanizmów rynkowych i otoczenia gospodarczego	2. Rozwój gospodarczy obszaru LSR
	Cel nr 6 Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu	1. Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej

Przeprowadzona analiza SWOT obszaru LSR LGD DIROW wykazała, że jednym z problemów występujących na terenie jest niedostatecznie rozwinięta turystyka. W związku z tym LSR jako jeden ze swoich celów szczegółowych zakłada rozwój turystyki (**cel szczegółowy 2.3 Rozwój turystyki**). Cel zostanie zrealizowany w sposób spójny

i kompleksowy. Gminy dzięki pozyskanym funduszom stworzą niezbędną infrastrukturę turystyczną (**cel szczegółowy 3.1**). Wybudowana infrastruktura przyczyni się powstania bądź rozwoju działalności gospodarczej w branży turystycznej (m.in. poprzez powstawanie nowych miejsc noclegowych). Poprawiona infrastruktura turystyczna przyczyni się do zwiększenia liczby turystów na obszarze LSR. Większa liczba turystów wpłynie na rozwój usług do nich skierowanych (np. restauracje, kawiarnie, pizzerie, sklepy itd.). Powstałe miejsca gastronomiczne będą generować nowe miejsca pracy oraz mogą być miejscami, w których integrować się będzie również społeczność lokalna. Miejsca gastronomiczne, sklepy oraz pensjonaty mogą stać się miejscami zbytu lokalnych produktów. **LSR w swoich działaniach integruje co najmniej 3 branże działalności gospodarczej tym m.in. turystykę, handel, usługi, rolnictwo.**

Społeczności lokalne LGD Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich są w najwyższym stopniu zainteresowane zrównoważonym rozwojem i przeciwdziałaniem pogorszeniu stanu środowiska, którego jakość w sposób istotny wpływa na warunki życia i potencjał rozwoju naszego obszaru. Ponadto, w ramach działalności szkoleniowej, będą mogły być realizowane operacje z zakresu podnoszenia świadomości czy promowania postaw prośrodowiskowych i proklimatycznych.

Przedstawione informacje wskazują, iż Lokalna Strategia **realizuje cele ochrona środowiska oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu**, zarówno poprzez szereg działań bezpośrednio ukierunkowanych na te cele, jak i instrumentów, których efektem dodatkowym jest pozytywny wpływ na środowisko lub klimat. Wzmocnieniu tego efektu służyć będzie zastosowanie, w ramach kryteriów wyboru operacji, kryteriów wyboru premiujących operacje uwzględniające (poprzez swój zakres) aspekty środowiskowo-klimatyczne.

Wsparcie przedsiębiorczości w ramach **celu szczegółowego 2.2 Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmocnienie lokalnego biznesu** może spowodować, że niektóre operacje w zakresie działalności pozarolniczej mogą bezpośrednio lub pośrednio realizować cele przekrojowe z zakresu **środowiska lub klimatu** – dotyczy to takich przypadków, gdy rodzaj rozpoczynanej w ramach operacji działalności, sposób organizacji lub stosowana technologia, ma bezpośredni związek (przełożenie) na ochronę środowiska. Dodatkowo należy się spodziewać, że część beneficjentów działania, poszukując pola nowej działalności, jej metod i organizacji, będzie wybierać rozwiązania nowoczesne, niestandardowe, o **innowacyjnym** charakterze.

Jako potencjalny dodatkowy efekt inwestycji sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków zbytu (**cel szczegółowy 2.1 Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego**) można wskazać ograniczenie transportu produktów rolnych na duże odległości, co ma przełożenie na **klimat i środowisko**. Dodatkowo w ramach celu zaplanowano powstanie produktu w formie centra przetwórstwa lokalnego, który może przyczyniać się do zwiększenia **innowacyjności** sektora rolnego, gdyż formuła wspólnej sprzedaży produktów może stymulować rolników do wprowadzania nowych rozwiązań w zakresie organizacji i technologii produkcji.

O **innowacyjnym** charakterze realizowanych działań można mówić w przypadku inwestycji w infrastrukturę realizowanych w ramach **celu szczegółowego 3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo- turystyczne i infrastruktura turystyczna**. Chociaż same w sobie nie mają one zawsze innowacyjnego charakteru, to warunkują jednak dalszy

rozwój i sprzyjają, w oparciu o powstającą w ich wyniku infrastrukturę, dalszemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu, w tym rozwiązaniami innowacyjnym.

Rozdział 11 Monitoring i ewaluacja

MONITORING I EWALUACJA – DEFINICJA POJĘĆ

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Monitoring - kontrola (ocena) dynamiczna, ocena postępów i efektów dokonywana stale w czasie.

Proces monitoringu obejmować będzie:

- a) monitorowanie rzeczowej realizacji LSR:
 - analiza stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
 - monitorowanie operacyjne na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
 - wykorzystywanie partycypacyjnych metod ewaluacji (tj. angażowanie społeczności lokalnej w proces ewaluacji),
- b) monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.

Ewaluacja - kontrola statyczna, ocena realizacji i efektów (rezultatów) dokonywana w określonych momentach czasu.

Rozróżnia się dwa rodzaje ewaluacji:

- a) **autoewaluacja** - to ocena stopnia realizacji Strategii i osiąganych oraz osiągniętych efektów dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny,
- b) **ewaluacja zewnętrzna** - realizowana jest w postaci pracy zleconej wykonawcy profesjonalnie zajmującemu się badaniami ewaluacyjnymi.

Ze względu na moment przeprowadzania badania ewaluacyjnego, ewaluacje dzielimy na:

- a) **ex-ante** (przed rozpoczęciem realizacji operacji, działania, inwestycji) – celem badania jest poprawa jakości planowanej do realizacji operacji, działania, inwestycji,
- b) **on-going** (w trakcie wdrażania operacji, działania, inwestycji) – celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej,
- c) **ex-post** (po zakończeniu realizacji operacji, działania, inwestycji) – celem jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowania środków, skuteczności i efektywności pomocy.

Kryteria ewaluacji:

1. **Trafność** – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.
2. **Efektywność** – ocena poziomu "ekonomiczności" projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. **Skuteczność** – ocena stopnia, na ile cele, przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.
4. **Użyteczność** – stopień zaspokajania potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
5. **Trwałość** – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

PLANOWANIE MONITORINGU I EWALUACJI

W celu prawidłowej realizacji LSR, LGD będzie na bieżąco monitorowana i poddawana badaniom ewaluacyjnym. Zostaną zastosowane dwa rodzaje ewaluacji – autoewaluacja i ewaluacja zewnętrzna.

Ewaluacja własna będzie przeprowadzana w I kwartale roku następującego po roku ocenianym i będzie miała za zadanie określić poziom zrealizowania założonych celów i wskaźników, poziom wykonania budżetu, prawidłowość dokonywania wyboru operacji oraz ich zgodności z kryteriami.

Ewaluacja zewnętrzna będzie przeprowadzana 2 razy w ciągu całego okresu programowania i będzie miała za zadanie ocenić całokształt pracy Stowarzyszenia, w tym jego organów, pracowników, stosowanych procedur, promocji, przepływu informacji, współpracy, aktywizacji, przedsięwzięć i projektów.

Raporty ewaluacyjne będą przedstawiane na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia i podawane do publicznej wiadomości np. poprzez umieszczenie na stronie www.

Monitoring realizacji LSR będzie przeprowadzany przez pracowników Biura na bieżąco, a zwłaszcza przed każdorazowym ogłoszeniem konkursu.

Powyższe działania pozwolą na stałe podnoszenie jakości usług i stosowanych procedur oraz dokonania oceny prawidłowości realizacji LSR.

Kluczowe kwestie odnośnie planowania ewaluacji

1. Elementy funkcjonowania podlegające ewaluacji:

- a) pracownicy Biura LGD – badaniu podlegać będzie rzetelność i terminowość wypełniania obowiązków wskazanych w umowie oraz zleconych,
- b) Biuro LGD – badaniu podlegać będzie funkcjonowanie i efektywność pracy Biura oraz czy realizacja LSR odbywa się zgodnie z harmonogramem,
- c) Stowarzyszenie – badaniu podlegać będzie jakość partnerstwa, sprawność funkcjonowania LGD, przedsięwzięcia zrealizowane w danym roku kalendarzowym wraz z oceną wpływu operacji na realizację celów LSR,
- d) Zarząd, Rada – badaniu podlegać będzie efektywność pracy organów LGD, sprawność podejmowania decyzji,
- e) procedury – badaniu podlegać będzie przestrzeganie procedur oraz regulaminów, efektywność stosowanych procedur, ocena przebiegu konkursów,
- f) przepływ informacji/plan komunikacji – badaniu podlegać będzie sposób, skuteczność i użyteczność przepływu informacji oraz sprawność w podejmowaniu decyzji,
- g) promocja – badaniu podlegać będzie skuteczność, użyteczność i trwałość wykorzystywanych narzędzi promocji,
- h) aktywizacja – badaniu podlegać będzie efektywność, trafność i trwałość aktywizacji lokalnej społeczności,
- i) współpraca – badaniu podlegać będzie efektywność i trwałość, współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej,
- j) przedsięwzięcia, projekty – badaniu podlegać będzie jakość merytoryczno-techniczna projektów, ocena wpływu na realizację celów LSR.

2. Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji:

- a) cele i wskaźniki określone w LSR – badaniu podlegać będzie powszechność dokumentu na obszarze LGD, stopień realizacji celów i wskaźników,
- b) realizowane operacje – stopień realizacji wybranych do dofinansowania operacji, opis efektów, wpływ zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów LSR, efektywność projektów,
- c) budżet – trafność, efektywność i użyteczność wykorzystania budżetu na poszczególne operacje i działania własne LGD,
- d) kryteria i procedury wyboru operacji – jakość stosowanych kryteriów i procedur wyboru operacji, opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji.

3. Kryteria, według których będzie sporządzana ocena:

- a) trafność,
- b) efektywność,
- c) skuteczność,
- d) użyteczność,
- e) trwałość,

4. Czas, w jakim zostanie przeprowadzona ewaluacja

- a) Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku ocenianym.

5. Sposób pomiaru

- a) opinia Dyrektora nt. podległego personelu,
- b) wywiady z wnioskodawcami, członkami LGD,
- c) dokumentacja własna, opinie Zarządu,

- d) Desk Research,
- e) statystyki,
- f) analiza przeprowadzona przez ekspertów na postawie CAPI, CATI, CAWI lub IDI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami,
- g) wizje lokalne w miejscu realizacji operacji,
- h) rejestr danych,
- i) karta udzielonego doradztwa,
- j) rejestr złożonych wniosków,
- k) lista obecności.

6. Okres objęty pomiarem:

- a) cały rok kalendarzowy.

7. Wnioski i opinie sformułowane podczas realizacji planu komunikacji będą wykorzystywane podczas ewaluacji

Kluczowe kwestie odnośnie planowania monitoringu

1. Elementy podlegające monitorowaniu

- a) harmonogram ogłaszania konkursów,
- b) stopień wykorzystania budżetu,
- c) wskaźniki realizacji LSR,
- d) działania promocyjne,
- e) nabory wniosków,
- f) szkolenia,
- g) jakość partnerstwa,

2. Sposób pozyskiwania danych

- a) rejestr danych,
- b) Desk Research,
- c) statystyki,
- d) karta udzielonego doradztwa,
- e) lista obecności,
- f) dokumentacja własna,

3. Czas i okres zbierania danych – dane zbierane na bieżąco.

4. Sposób przekazania danych przez beneficjentów

- a) sprawozdania z realizacji operacji (druki LGD),
- b) listy obecności,
- c) zdjęcia z realizacji operacji, inwestycji.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

Pozyskane dane z ewaluacji oraz monitoringu przeprowadzanego w LGD będą wykorzystywane do aktualizacji LSR, procedur lub zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD oraz Biura.

W przypadku wykrycia problemów na etapie wdrażaniem LSR lub kosztów bieżących i aktywizacji LGD zamierza opracować i zrealizować program naprawczy. Program ten zostanie stworzony przy udziale pracowników Biura, członków organów oraz pozostałych członków Stowarzyszenia.

Wyniki działań oraz przeprowadzanych badań będą publikowane na stronie www.

Monitoring pozwoli na uniknięcie sytuacji, w której zaplanowane do realizacji działania nie zostaną przeprowadzone lub zostaną przeprowadzone w niedostarczany sposób.

Zasady i procedury monitoringu i ewaluacji przedstawione zostały w załączniku nr 4 do Lokalnej Strategii Rozwoju.

Rozdział 12 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Lokalna Grupa Działania przeprowadzała analizę pod kątem spełnienia kryterium kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Lokalna Grupa Działania wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z zapytaniem o konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny na środowisko.

Biorąc pod uwagę charakter działań przewidywanych do zrealizowania w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju można stwierdzić, że nie spełnia ona normy zawartej w art. 46 pkt. 2 ustawy o ochronie środowiska oraz o ocenach

oddziaływania na środowisko. Organ rozważający kryteria zawarte w art. 46 pkt 3 w/w ustawy prognozował, że realizacja ustaleń dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000.

Przy rozważaniu konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny na środowisko wzięto pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 ustawy o OOS, a mianowicie:

1. Charakter działań przewidzianych w projektowanym dokumencie - Dokument, jakim jest Lokalna Strategia Rozwoju opracowywana przez Lokalną Grupę Działania **Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich** obejmuje planowane działania z zakresu ożywienia społeczno – gospodarczego obszarów wiejskich poprzez aktywizację mieszkańców oraz poprawę uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.

Zadania inwestycyjne i nie inwestycyjne w Lokalnej Strategii Rozwoju skupiać się będą w szczególności na:

- a)wspieraniu udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR,
 - b)wzmocnieniu kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych,
 - c)rozwoju przedsiębiorczości na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju,
 - d)tworzeniu sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju,
 - e)rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych,
 - f)zachowaniu dziedzictwa lokalnego, tj. specyficznego dla danego obszaru,
 - g)rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury, w tym m.in. turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej itp.,
 - h)promowaniu: produktów lub usług lokalnych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji, kultury.
2. Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko – realizacja zadań wskazanych w strategii będzie rozłożona w czasie i przestrzeni. LSR nie przewiduje wystąpienia oddziaływań na środowisko
 3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko - obszarem objętym oddziaływaniem na środowisko w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju jest teren gmin: Banie, Gryfino, Widuchowa, Chojna, Moryń, Mieszkowice i Cedynia, położonych w powiecie gryfińskim w województwie zachodniopomorskim. W granicach Lokalnej Grupy Działania nie znajdują się obszary chronione, znajdują się obszary mające znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000: Dolina Dolnej Odry (PLB320003), Dolina Tywy (PLH320050), Dżiczy Las (PLH320060) Las Baniewicki (PLH320064) Dolna Odra (PLH320037) Ostoja Cedyńska (PLB320017) Wzgórza Krzymowskie (PLH320054) Ostoja Witnicko-Dębniańska (PLB320015) Wzgórza Moryńskie (PLH320055) Jeziora Wełtyńskie (PLB320018) Wzgórza Bukowe (PLH320020) Mieszkowicka Dąbrowa (PLH320051), rezerваты przyrody: Rezerwat przyrody Bielinek, Buczynowe Wąwozy im. prof. Floriana Celińskiego, Bukowe Zdroje im. Profesora Tadeusza Dominika, Dąbrowa Krzymowska, Dolina Świergotki, Jeziora Siegniewskie, Kanał Kwiatowy, Olszyna Źródłiskowa pod Lubiechowem Dolnym, Olszyny Ostrowskie, Słoneczne Wzgórza, Wrzosowiska Cedyńskie im. inż. Wiesława Czyżewskiego a także użytki ekologiczne, stanowiska zwierząt, roślin i grzybów chronionych oraz siedliska przyrodnicze. W wyniku realizacji założeń LSR nie wystąpią negatywne oddziaływania na środowisko. Na dalszych etapach inwestycyjnych poszczególne przedsięwzięcia będą miały, w miarę potrzeb, przeprowadzane oceny oddziaływania na środowisko w celu wykluczenia negatywnych oddziaływań.

Podsumowanie

Realizacja ustaleń niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju nie spowoduje negatywnego oddziaływania na środowisko i formy ochrony przyrody, w tym nie spowoduje negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 tj. nie wpłynie na stan i zachowanie gatunków i siedlisk będących przedmiotem ich ochrony. **Strategia nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny na środowisko.**

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej.
4. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności.
5. Wspólne Wytyczne Dyrekcji Generalnych Komisji Europejskiej, AGRI, EMPL, MARE i REGIO, na temat rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.
6. Bloch E., Kościelecki P., Śpiewak R., Zalewska K., *Podręcznik tworzenia i ewaluacji wskaźników w lokalnych strategiach rozwoju*, Warszawa 2010.
7. Wytyczne dla podmiotów lokalnych dotyczące rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
8. Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Warszawa 2014.
9. Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020, Warszawa 2015.
10. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
11. Strategia Rozwoju Gminy Banie na lata 2014-2020.
12. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Cedynia na lata 2015-2020.
13. Strategia sukcesu Miasta i Gminy Gryfino.
14. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mieszkowice na lata 2014-2020.
15. Strategia Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2012-2020.
16. Strategia Rozwoju Powiatu Gryfińskiego do roku 2020.
17. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.

Załącznik 1 PROCEDURA AKTUALIZACJI LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

Celem aktualizacji LSR jest dopasowanie do zmieniających się uwarunkowań oraz sytuacji społecznej. Dzięki realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju zostaną zaspokojone potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności. Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem, który będzie pozwalał na wprowadzenie zmian oraz uzupełnień. Zakłada się, że aktualizacja LSR wynikać może ze zmian w przepisach lub ogólnych dokumentach programowych, uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą, będzie również odpowiedzią na pojawiające się spostrzeżenia z wdrażania LSR oraz przeprowadzonego monitoringu i ewaluacji.

Ponieważ Strategia to dokument, który został wypracowany z udziałem różnych lokalnych środowisk właśnie one zostaną włączone w konsultacje odnośnie realizacji i ewentualnych zmian. Wprowadzenie zmian i uzupełnień nie może jednak pozostawać w sprzeczności z wymogami programowymi PROW 2014 – 2020.

Podstawą do wprowadzenia aktualizacji są działania monitorujące i ewaluacyjne prowadzone przez Biuro LGD, w zakresie:

1. **Wskaźników rezultatu i produktu w ramach przedsięwzięć i stopień realizacji celów LSR** - Zakres monitoringu obejmuje ocenę realizowanych przedsięwzięć w aspekcie przyjętych wskaźników produktu i rezultatu, co w konsekwencji przekłada się na ocenę skuteczności procesu wdrażania LSR.
2. **Harmonogramu prac nad wdrażaniem LSR** - terminowość wdrażania Strategii ma istotne znaczenie dla procesu organizacji i przeprowadzania naborów. W przypadku identyfikacji nieścisłości w zakresie prawidłowej realizacji harmonogramu.
3. **Ewaluacji LSR** – ewaluacja własna oraz zewnętrzna - analiza i ocena danych.

Procedura aktualizacji LSR może również wynikać z zaleceń organów nadzoru i instytucji zarządzających.

Podstawowymi źródłami informacji na temat aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD są informacje zgromadzone poprzez:

1. Kontakt bezpośredni w Biurze LGD.
2. Kontakt za pomocą poczty elektronicznej z Biurem LGD.
3. Spotkania informacyjno-konsultacyjne organizowane przez Biuro LGD.
4. Przeprowadzona ewaluacja.
5. Sprawozdania z realizacji operacji.
6. Informacje organów Stowarzyszenie czuwające nad prawidłowym przebiegiem procesu wyboru operacji.
7. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sprawozdawczości i kontroli LSR.

W celu aktualizacji LSR, przyjmuje się następującą ścieżkę postępowania:

- Biuro LGD przygotowuje zakres zmian do Lokalnej Strategii Rozwoju w zależności od potrzeb oraz po uwzględnieniu uwag do LSR zbieranych na bieżąco tylko i wyłącznie na formularzu udostępnionym przez LGD na stronie www.drow.pl
- Zarząd dokonuje analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji

- Zmiany do LSR zatwierdza Zarząd LGD zwykłą większością głosów na podstawie upoważnienia udzielonego przez Walne Zebranie Członków
- Wprowadzenie zmian LSR za każdym razem wymaga zatwierdzenia przez Instytucję Wdrażającą.
- Po akceptacji zmian przez Instytucję Wdrażającą dokument zamieszcza się a stronie www.dirow.pl

Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju będzie dokonywana w miarę potrzeb wynikających z dezaktualizacji danych, bądź zmiany przepisów prawnych mających istotny wpływ na treść dokumentu.

Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

CO SIĘ BADA	KTO WYKONUJE?	JAK SIĘ WYKONUJE?	KIEDY?	OCENA
Pytania badawcze; elementy funkcjonowania i wdrażania podlegające ocenie	Najczęściej zewnętrzni i niezależni eksperci (ewaluacja zewnętrzna), ale także osoby zaangażowane we wdrażanie (w przypadku ewaluacji wewnętrznej i monitoringu)	Źródła danych i metody ich zbierania; kryteria według których będzie przeprowadzana ocena realizacji LSR i funkcjonowania LGD, a także sposób dokonywania pomiaru	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych, wskaźniki.
Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji				
Pracownicy Biura LGD	Komisja Rewizyjna (ocena własna)	Opinia Dyrektora nt. podległego personelu	Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku ocenianym Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy	Rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie
Biuro LGD		Wywiad z wnioskodawcami, członkami LGD		Funkcjonowanie i efektywność pracy biura LGD. Realizacja LSR zgodnie z harmonogramem
Stowarzyszenie		Dokumentacja własna, opinia Zarządu		Jakość partnerstwa, sprawność funkcjonowania LGD, wszystkie zrealizowane w danym roku kalendarzowym przedsięwzięcia wraz z oceną wpływu na realizację celów LSR
Zarząd, Rada		Dokumentacja własna		Efektywność pracy organów LGD oraz sprawność podejmowania decyzji.
Procedury		DeskResearch, statystyki, opinia Zarządu		Przestrzeganie procedur oraz Regulaminu Efektywność stosowanych procedur, ocena przebiegu konkursów
Przepływ informacji				Sposoby i efektywność przepływu informacji i sprawność w podejmowaniu decyzji.
Promocja				Skuteczność, użyteczność i trwałość wykorzystywanych narzędzi promocji
Aktywizacja				Efektywność, trafność i trwałość aktywizacji lokalnej społeczności
Współpraca				Efektywność i trwałość, współpracy międzyregionalnej i

				międzynarodowej
Przedsięwzięcia, projekty		Rejestry, statystyki, dokumentacja własna		Jakość merytoryczno-techniczna projektów, ocena wpływu na realizację celów LSR
Elementy wdrażania LGD podlegające ewaluacji				
Cele i wskaźniki określone w LSR	Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	Analiza przeprowadzona przez ekspertów na podstawie CAPI, CATI, CAWI lub IDI z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami oraz wizji lokalnych w miejscu realizacji operacji	Czas pomiaru: 2 razy w trakcie okresu realizacji operacji Okres objęty pomiarem: czasookresy 2016-2018 i 2019-2021	Powszechność dokumentu na obszarze LGD, stopień realizacji celów i wskaźników
Realizowane operacje	Ocena własna			Stopień realizacji wybranych operacji, opis efektów, wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów LSR, efektywność projektów
Budżet	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej			Trafność, efektywność i użyteczność wykorzystania budżetu na poszczególne operacje i działania własne LGD
Kryteria i procedury wyboru operacji				Jakość stosowanych kryteriów i procedur wyboru operacji, opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji
Elementy funkcjonowania LGD podlegające monitorowaniu				
Harmonogram ogłaszania konkursów	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem
Stopień wykorzystania budżetu				Stopień wykorzystania funduszy, wysokość zakontraktowanych środków
Wskaźniki realizacji LSR		Rejestr danych		Stopień realizacji wskaźników
Działania promocyjne		Desk Research, statystyki		Efektywność prowadzonych działań, skuteczność stosowanych narzędzi
Nabory wniosków		Karta udzielonego doradztwa, rejestr złożonych wniosków		Stopień zainteresowania konkursami, liczba udzielonych porad lub konsultacji i ich skuteczność, liczba zgłoszonych projektów o dofinansowanie i ich jakość
Szkolenia		Lista obecności		Stopień zainteresowania szkoleniami
Jakość partnerstwa		Dokumentacja własna		Ilość przedstawicieli poszczególnych sektorów

Załącznik 3 Plan działania

		Lata		2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Poddziałani e /zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wart ość z jedn ostk ą miar y	% realizacji wskaźnika narastając o	Planowan e wsparcie w PLN	Wartość z jednostk ą miary	% realizacji i wskaźni ka narastają co	Planowan e wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastając o	Planowan e wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźnik ów	Razem planowan e wsparcie w PLN			
Cel ogólny 1. Rozwój społeczności lokalnych i budowa silnej tożsamości lokalnej															
Cel szczegółowy 1.1. Wspieranie i zwiększanie inicjatyw na rzecz rozwoju Integracji społecznej mieszkańców, w tym edukacja na rzecz silnego III sektora															
Przedsięwzięcie 1.1 Organizacja szkoleń przez LGD	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	21	60%	10500	14	100%	7000	-	100%	-	35	17 500	Aktywizacja		
	Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD	4	50%	30000	2	75%	20000	2	100%	20500	8	70 500	Aktywizacja		
Razem cel szczegółowy 1				40500			27000			20500		88000			
Cel szczegółowy 1.2. Promowanie obszaru objętego LSR															
Przedsięwzięcie 1.2 Wzrost Liczby inicjatyw na rzecz promowania obszaru LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR	7	46,67%	300000	7	93,34 %	300000	1	100%	50000	15	650 000	Projekt własny Realizacja LSR Projekty grantowe		
Razem cel szczegółowy 1.2				300000			300000			50000		650000			
Razem cel ogólny 1				340500			327000			70500		738000			
Cel ogólny 2 Rozwój gospodarczy obszaru LSR															

Cel szczegółowy 2.1. Tworzenie przestrzeni do edukacji i wymiany doświadczeń, wiedzy i promocji w zakresie rozwoju gospodarczego													
Przedsięwzięcie 2.1.1 Organizacja szkoleń z zakresu rozwoju gospodarczego	Liczba szkoleń	-	-	-	-	-	-	1	100%	10000	1	10 000	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 2.1.2 Realizacja projektu współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	-	-	-	2	100%	140000	-	100%	-	2	140 000	Projekt współpracy
Przedsięwzięcie 2.1.3 Wzrost inicjatyw na rzecz lokalnego przetwórstwa	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	-	-	-	-	-	-	1	100%	50000	1	50 000	Realizacja LSR
	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	-	-	-	1	100%	500000	-	100%	-	1	500 000	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				0			640000			60000		700000	
Cel szczegółowy 2.2. Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości lokalnej i wzmacnianie lokalnego biznesu													
Przedsięwzięcie 2.2.1 Wzrost liczby operacji polegających na utworzeniu lub rozwoju przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	10	50%	1000000	10	100%	1000000	-	100%	-	20	2 000 000	Realizacja LSR
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	2	40%	600000	3	100%	600000	-	-	-	5	1 200 000	Realizacja LSR

	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	-	-	-	1	100%	300000	-	100%	-	1	300 000	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				160000 0			190000 0			0		350000 0	
Cel szczegółowy 2.3. Rozwój turystyki													
Przedsięwzięcie 2.3.1 Utworzenie nowych miejsc noclegowych na obszarze LSR	Liczba nowych miejsc noclegowych	3	30%	90000	7	100%	210000	-	100%	-	10	300 000	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 2.3.2 Stworzenie sieci w zakresie usług turystycznych	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	-	-	-	1	100%	50000	-	100%	-	1	50 000	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.3				90000			260000			0		350000	
Razem cel ogólny 2				169000 0			280000 0			60000		455000 0	
Cel ogólny 3 Rozwój infrastruktury na rzecz potencjału przyrodniczo - historycznego													
Cel szczegółowy 3.1. Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne / Infrastruktura turystyczna													
3.1.1 Wzrost liczby nowych lub zmodernizowanych obiektów, w tym	Wzrost liczby nowych lub zmodernizowanych obiektów, w tym oznakowanie	-	-	-	7	100%	740000	-	100%	-	7	740 000	Realizacja LSR Projekty grantowe
Razem cel szczegółowy 3.1				0			740000			0		740000	
Cel szczegółowy 3.2. Renowacja i zachowanie lokalnego dziedzictwa i tradycji													

Przedsięwzięcie 3.2.1 Wzrost liczby odrestaurowanych zabytków	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	1	33,33%	300000	2	100%	600000	-	100%	-	3	900 000	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.2				300000			600000			0		900000	
Cel szczegółowy 3.3. Dogodne połączenie obiektów użyteczności publicznej													
Przedsięwzięcie 3.3.1 Wzrost liczby operacji w zakresie infrastruktury drogowej	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	-	-	-	-	-	-	1	100%	300000	1	300 000	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.3				0			0			300000		300000	
Razem cel ogólny 3				300000			134000 0			300000		194000 0	
RAZEM LSR				233050 0			446700 0			430500		722800 0	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													50 % budżetu poddziałania Realizacja LSR

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22 Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań.

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)
	PROW
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	7 000 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	140 000
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 552 500
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	97 500
Razem	8 790 000

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23 Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	2 799 720	1 600 280	X	4 400 000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 654 380	X	945 620	2 600 000
RAZEM	4 454 100	1600 280	945 620	7 000 000

Źródło: opracowanie własne

Załącznik 5 Plan komunikacji

1. Prezentacja głównych celów i przesłanek leżących u podstaw jego opracowania.

Plan komunikacji dotyczy konkretnych działań i projektów i jest ściśle powiązany z planem działania LGD w procesie wdrażania LSR. Plan komunikacji w swej konstrukcji zawiera opis celów, działań komunikacyjnych podporządkowanych tym celom, a także środków i narzędzi przekazu informacji na linii LGD – społeczności lokalne, jakich LGD zamierza używać w komunikowaniu się na poszczególnych etapach wdrażania LSR. Służy także identyfikacji występujących problemów komunikacyjnych (poprzez monitoring i ewaluację), dzięki czemu jest narzędziem kształtującym poziom współpracy i zaangażowania partnerów i interesariuszy LGD.

Celem ogólnym komunikacji dla LGD „Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich” jest: okresowe informowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR, bieżące informowanie o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR, popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów innowacyjnych, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

Cel komunikacyjny 1 – Poinformowanie mieszkańców obszaru o stanie realizacji LSR oraz o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, procedurach wyboru operacji i terminach aplikacyjnych wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. trafności doboru sposobu informowania.

Cel komunikacyjny 2 – Poinformowanie o wsparciu potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR wraz z pozyskaniem informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie, np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, doskonalenia umiejętności komunikacyjnych.

Cel komunikacyjny 3 – Popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

2. Opis działań komunikacyjnych i grup docelowych oraz środków przekazu, opis zakładanych wskaźników realizacji działań komunikacyjnych oraz efektów działań komunikacyjnych.

Tabela 24 Szczegółowy plan komunikacji na II i III LGD – grupy docelowe – LGD w procesie realizacji LSR 2014-2020 dla LGD „DIROW” w postaci tabelarycznej.

Termin	Cel komunikacyjny	Działanie komunikacyjne	Narzędzia komunikacji (środki przekazu)	Adresaci	Wskaźniki realizacji działania komunikacyjnego – liczba działań	Planowane efekty działań komunikacyjnych – liczba osób objętych działaniem	Budżet (zł.)
I połowa 2016	Cel komunikacyjny 1	Kampania informacyjna o głównych zasadach założeniach LSR	Informacje przekazane do LPI Funduszy Europejskich w Szczecinie, Moryniu oraz PUP i Cech Rzemiosł Różnych w Gryfinie oraz Sołtysów sołectw leżących na obszarze LSR	Lokalni Liderzy, Grupy nieformalne Mieszkańcy obszaru LGD, Przedsiębiorcy Grupy defaworyzowane – < 35 i 50+,	Liczba informacji elektronicznych - 140	Liczba poinformowanych - 140	0,00
		Badanie trafności doboru sposobu prezentowania informacji oraz zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD	W przypadku artykułów prasowych - ankieta internetowa zawieszona na stronie LGD w przypadku spotkań - ankieta audytoryjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane – < 35 i 50+.	Liczba ankiet- 2	Liczba poinformowanych - 100	0,00
II połowa 2016	Cel komunikacyjny 2	Kampania informacyjna	Informacja na www.dirow.pl oraz wszystkich partnerskich UG. Informacja mailowa do grupy docelowej zawartej w bazie danych potencjalnych wnioskodawców. Informacja przekazana do Lokalnego Punktu Informacyjnego FE w Szczecinie, Moryniu oraz Powiatowy Urząd Pracy i Cech Rzemiosł Różnych w Gryfinie	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane – < 35 i 50+.	Liczba informacji - 1	Liczba poinformowanych - 3000	0,00

I połowa 2017	Cel komunikacyjny 2		Broszura informacyjna papierowa i elektroniczna (umieszczona na stronie LGD oraz UG)	Lokalni Liderzy, Grupy nieformalne, Mieszkańcy obszaru LGD, Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane – < 35 i 50+, podmioty JST	Liczba opracowań - 1	Liczba poinformowanych - 1000	2000
		Spotkania informacyjno-konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2016-2018	Artykuły prasie lokalnej, mediach lokalnych, na portalu LGD – UG; portalach społecznościowych; Powiatowy Urząd Pracy oraz Cech Rzemiosł Różnych w Gryfinie, Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacja przekazana do Lokalnego Punktu Informacyjnego FE w Szczecinie, Moryniu	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą, rolnicy, osoby z grup defaworyzowanych –< 35 i 50+, podmioty JST	Liczba informacji - 6 (3 prasa+3 media)	Liczba poinformowanych -3000	2 000
			Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą, rolnicy, osoby z grup defaworyzowanych –< 35 i 50+, podmioty JST	Liczba informacji - 7	Liczba poinformowanych -100	3500
		Szkolenie z kompetencji Rady wraz z egzaminem	-zaproszenie telefoniczne i mailowe do udziału w szkoleniu, -informacja zamieszczona na portalu LGD	Radni LGD	Liczba szkoleń -1	Liczba poinformowanych - 12	10 000
		Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych.	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach	Liczba ankiet - 1	Liczba poinformowanych -30	0,00

II połowa 2017	Cel komunikacyjny 2	Spotkania informacyjno-konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2016-2018	Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane – bezrobotni < 35 i 50+,	Liczba informacji - 7	Liczba poinformowanych -100	3500
		Kampania Informacyjna	Artykuły prasie lokalnej, mediach lokalnych, na portalu LGD – UG; portalach społecznościowych; PUP oraz Cech Rzemiosł Różnych w Gryfinie, Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacja przekazana do Lokalnego Punktu Informacyjnego FE w Szczecinie, Moryniu	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą, rolnicy, osoby z grupy defaworyzowanej – bezrobotni < 35 i 50+, podmioty JST	Liczba informacji -6 (3 prasa+3 media)	Liczba poinformowanych -3000	2000
		Szkolenie z kompetencji Rady wraz z egzaminem	- zaproszenie telefoniczne i mailowe do udziału w szkoleniu, -informacja zamieszczona na portalu LGD	Radni LGD	Liczba szkoleń -1	Liczba poinformowanych - 12	10 000
		Dwudniowe wyjazdowe warsztaty dotyczące realizacji i rozliczenia wniosków	- zaproszenie telefoniczne i mailowe do udziału w szkoleniu, -informacja zamieszczona na portalu LGD	Wnioskodawcy	Liczba szkoleń - 1	Liczba poinformowanych - 30	10 000

		Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych.	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach	Liczba informacji - 1	Liczba poinformowanych - 30	0,00
I połowa 2018	Cel komunikacyjny 1	Spotkania informacyjno-konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2016-2018	Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane – bezrobotni < 35 i 50+, przedstawiciele JST	Liczba informacji - 7	Liczba poinformowanych - 100	3500
		Kampania Informacyjna	Artykuły prasie lokalnej, mediach lokalnych, na portalu LGD – UG; portalach społecznościowych; PUP oraz Cech Rzemiosł Różnych w Gryfinie, Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacja przekazana do Lokalnego Punktu Informacyjnego FE w Szczecinie, Moryniu	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą, rolnicy, osoby z grupy defaworyzowanej – bezrobotni < 35 i 50+, podmioty JST	Liczba informacji - 6 (3 prasa+3 media)	Liczba poinformowanych - 1000	2 000
II połowa 2018	Cel komunikacyjny 2	Dwudniowe wyjazdowe warsztaty dotyczące realizacji i rozliczenia wniosków	- zaproszenie telefoniczne i mailowe do udziału w szkoleniu, -informacja zamieszczona na portalu LGD	Wnioskodawcy	Liczba szkoleń - 1	Liczba poinformowanych - 30	10 000

		Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych.	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach	Liczba informacji - 1	Liczba poinformowanych -30	0,00
I połowa 2019	Cel komunikacyjny 1 oraz Cel komunikacyjny 3	Spotkania informacyjno-konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2018-2020	Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane – bezrobotni < 35 i 50+,	Liczba informacji - 7	Liczba poinformowanych -100	3500
		Kampania Informacyjna	Artykuły prasie lokalnej, mediach lokalnych, na portalu LGD – UG; portalach społecznościowych; Powiatowy Urząd Pracy oraz Cech Rzemiosł Różnych w Gryfinie, Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); Informacja przekazana do Lokalnego Punktu Informacyjnego FE w Szczecinie, Morynlu	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą, rolnicy, osoby z grupy defaworyzowanej – bezrobotni < 35 i 50+, podmioty JST	Liczba informacji - 6 (3 prasa+3 media)	Liczba poinformowanych -1000	2000
			- Wydanie publikacji dobrych praktyk	Mieszkańcy obszaru LGD	Liczba publikacji - 1	Liczba odbiorców - 1000	7000

II połowa 2019	Cel komunikacyjny 2	Dwudniowe wyjazdowe warsztaty dotyczące realizacji i rozliczenia wniosków	- zaproszenie telefoniczne i mailowe do udziału w szkoleniu, -informacja zamieszczona na portalu LGD	Wnioskodawcy	Liczba informacji	Liczba poinformowanych - 15	10 000
I połowa 2020		Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych.	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach	Liczba informacji - 1	Liczba poinformowanych -30	0,00
	Cel komunikacyjny 1 oraz Cel komunikacyjny 2	Spotkania informacyjno-konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2018-2020	Spotkanie w UG na temat konkursów zasad i kryteriów	Lokalni Liderzy, Grupy nieformalne Mieszkańcy obszaru LGD, Przedsiębiorcy podmioty JST, Grupy defaworyzowane – < 35 i 50+,	Liczba spotkań - 7	Liczba poinformowanych -100	3500
			Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach	Rolnicy, Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane 50+, Organizacje pozarządowe (m.in. NGO, OSP) ,JST	Liczba artykułów- 6 (3 prasa+3 media)	Liczba poinformowanych - 3000	3000
II połowa 2020	Cel komunikacyjny 2	Dwudniowe wyjazdowe warsztaty dotyczące realizacji i rozliczenia wniosków	- zaproszenie telefoniczne i mailowe do udziału w szkoleniu, -informacja zamieszczona na portalu LGD	Wnioskodawcy	Liczba informacji-1	Liczba poinformowanych-15	10 000
		Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych.	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach	Liczba informacji - 1	Liczba poinformowanych -30	0,00

Źródło: opracowanie własne LGD Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich

3. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu.

Przy określaniu działań komunikacyjnych i środków przekazu wzięto pod uwagę przede wszystkim cel komunikacji i grupę docelową, a także ocenę skuteczności stosowanych metod komunikacji w realizacji poprzedniej LSR. Skuteczność ta została określona poprzez wyniki badań ewaluacyjnych prowadzonych na przełomie 2014 i 2015. Wyniki ewaluacji wykazały, iż najbardziej skuteczne w komunikacji na Linii LGD – społeczność lokalna okazały się metody w postaci różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych, realizowanych w partnerstwie z wieloma podmiotami z obszaru LGD grupy nieformalne, Koła Gospodyń Wiejskich, stowarzyszenia. Skutecznym działaniem okazały się również bezpośrednie kontakty z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami jak i społecznością lokalną na spotkaniach i szkoleniach. Dobre rezultaty przyniosły prowadzone przez LGD kampanie informacyjne i promocyjne, angażujące różne środki przekazu. Natomiast najmniej skuteczne były następujące metody komunikacyjne: publikacje w postaci ulotek i folderów na temat działalności LGD. W budowie planu komunikacji związanej z wdrażaniem LSR 2014-2020, te najmniej skuteczne metody zostały zastosowane w ograniczonej formie, lub wyłącznie w stosunku do wybranych grup docelowych. Ponadto wprowadzono kilka innowacyjnych metod, w tym m.in. wizyty studyjne po obszarze LGD, interaktywne zakładki na portalu internetowym Biura LGD jak i portalach społecznościowych, które zaplanowano głównie dla grup docelowych przedsiębiorców oraz grup defaworyzowanych. Zakłada się, że największą uwagę w działaniach komunikacyjnych LGD zwróci na uzyskanie informacji zwrotnej, w postaci komentarzy na portalu internetowym i społecznościowym, pozyskiwaniu ankiet od lokalnej społeczności bezpośrednio wyrażających opinie i oceny na temat efektów wdrażania LSR i działalności LGD.

4. Działania podejmowane w przypadku problemów z realizacją LSR oraz niskim poparciem społecznym dla działań realizowanych przez LGD.

Każdy plan komunikacji zakłada pewne cele, jakie dzięki niemu mają zostać osiągnięte. Celom tym podporządkowane są działania i odpowiednio dobrane środki przekazu. Plan komunikacji opracowany jest na okres realizacji LSR dla LGD DIROW. Okres ten podzielony został na pięć etapów z których każdy obejmuje 2 półrocza. W zbudowanym planie komunikacji działania komunikacyjne podzielono i dostosowano do tych właśnie okresów. Takie podejście służy uzyskaniu pełnej spójności celów i okresów działania zapisanych w LSR z celami i działaniami planu komunikacji.

Stosowane działania komunikacyjne oraz wykorzystywane w tym celu środki przekazu, podlegać będą cyklicznym badaniom efektów, jakie przynoszą i porównywaniu ich z zakładanymi efektami. Jeśli w wyniku monitoringu lub ewaluacji stwierdzi się, iż któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, zostanie zastosowany plan naprawczy. Plan ten polegać będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych i ich udoskonaleniu lub wprowadzeniu innych, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie w drodze do celu. Każde bowiem działanie ma swe atuty, ale nosi także w sobie pewną dozę ryzyka. Oczywiście trudno jest przewidzieć zakres takiego ryzyka, szczególnie, jeśli spowodowane jest ono barierami zewnętrznymi. Ale może istnieć także ryzyko po stronie LGD. Dlatego bardzo ważne jest, by już na etapie budowania planu komunikacji być świadomym tego ryzyka.

A zatem w podejściu do tworzenia planu komunikacji zaczęto od samooceny LGD, a szczególnie tej grupy osób, która będzie uczestniczyć i odpowiadać za działania komunikacyjne. Samoocena to swoisty przegląd wiedzy merytorycznej i umiejętności komunikacyjnych niezbędnych do prowadzenia prawidłowego procesu komunikacji. Wynikiem tej samooceny było wyznaczenie osób odpowiedzialnych za komunikację wewnętrzną i zewnętrzną. W komunikacji wewnętrznej ważnym stało się ścisłe określenie zakresu odpowiedzialności komunikacyjnych osób indywidualnych zatrudnionych do realizacji LSR. Kolejną czynnością było określenie zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za proces komunikowania z otoczeniem, na linii LGD – szeroko rozumiana społeczność lokalna – LGD. W proces ten oprócz osób zatrudnionych będą włączeni członkowie organów LGD oraz członkowie LGD, w zależności od rodzaju i charakteru informacji. Natomiast do

obowiązków Biura LGD należy m.in. monitorowanie efektów komunikacji, ewaluacja procesu komunikacji, sporządzanie ocen i wniosków oraz generowanie propozycji ewentualnych zmian w planie komunikacji, nad którymi będzie sprawować nadzór Dyrektor Biura.

5. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych.

Wraz z procesem monitorowania i ewaluacji realizacji planu komunikacji zaplanowano równoległe działania mające na celu bieżącą ocenę realizacji LSR. Informacje uzyskane dzięki tym działaniom, w przypadkach problemów z wdrażaniem poszczególnych operacji, (np. z uwagi na brak akceptacji społecznej) mogą stać się podstawą wdrożenia programu naprawczego. Zasadnicze zmiany, które wynikły z realizacji procesu komunikacji ze społecznością lokalną będą konsultowane z tą społecznością, przy użyciu takich narzędzi jak portal internetowy, społecznościowy jak i spotkań bezpośrednich z zainteresowanymi grupami.

6. Budżet przewidziany na działania komunikacyjne to 97 500,00 zł.

Stowarzyszenie
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
Tel. 516 196 740
www.dirow.pl

Regulamin Rady

Stowarzyszenia

DOLNOODRZAŃSKA INICJATYWA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

ROZDZIAŁ I

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Regulamin Rady stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich określa organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady. Rada stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich działa na podstawie:

- Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o Wspieraniu Rozwoju Obszarów Wiejskich z Udziałem Środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
- Statutu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów wiejskich.

2. Rada jest organem stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich w zakresie wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.

§ 2

Terminy użyte w niniejszym Regulaminie oznaczają:

1) **LGD** – oznacza Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

2) **Rada** – oznacza organ decyzyjny Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

3) **Przewodniczący** – oznacza Przewodniczącą Rady LGD Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

4) **Regulamin** – oznacza Regulamin Rady Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

5) **Walne Zebranie Członków** – oznacza Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

6) **Zarząd** - oznacza Zarząd Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

7) **Prezes Zarządu** – oznacza Prezesa Zarządu Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

8) **Mąż Zaufania** – oznacza osobę czuwającą nad rzetelnością przebiegu posiedzenia Rady.

9) **Biuro** – oznacza Biuro LGD.

10) **Komisja Rewizyjna** – oznacza Komisję Rewizyjną Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

11) **Wiceprzewodniczący** - oznacza Wiceprzewodniczącą Rady Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

12) **Sekretarz** – oznacza Sekretarza Rady Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwolik
Str. 1-12

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Barbara Rawecka
Str. 1-12

STOWARZYSZENIE
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Tomasz Siergiej

13) **LSR** – oznacza Lokalną Strategię Rozwoju opracowaną przez Stowarzyszenie Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich.

14) **PROW na lata 2014-2020** – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

ROZDZIAŁ II

Członkowie Rady

§ 3

1. Członkowie Rady są wybierani przez Walne Zebranie Członków LGD spośród członków Stowarzyszenia.
2. Rada LGD składa się z minimum 11 maksimum 15 członków, w tym Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego.
3. Kadencja Rady trwa 4 lata.
4. Członek Rady LGD nie może być członkiem Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz pracownikiem Biura Stowarzyszenia.
5. W skład Rady wchodzi:
 - 1) przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego, społecznego oraz mieszkańcy,
 - 2) sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady,
 - 3) członkiem Rady jest przynajmniej jedna kobieta, przedsiębiorca i osoba do 35 roku życia.
6. Rada składa się z osób zamieszkałych albo posiadających siedzibę na terenie gmin tworzących obszar LGD.
7. Nie dopuszcza się uczestniczenia w głosowaniu nad wyborem operacji osób nieuprawnionych, tj. reprezentantów/zastępców/pełnomocników Członków Rady.

§ 4

1. Członkowie Rady mają obowiązek uczestniczenia w posiedzeniach Rady LGD oraz szkoleniach.
2. W razie niemożliwości wzięcia udziału w posiedzeniu Rady, członek Rady zawiadamia o tym przed terminem posiedzenia Przewodniczącego Rady, a następnie jest zobowiązany w ciągu 5 dni usprawiedliwić w formie pisemnej swoją nieobecność Przewodniczącemu Rady.
3. Za przyczyny usprawiedliwiające niemożność wzięcia przez członka Rady udziału w posiedzeniu Rady uważa się:
 - 1) chorobę albo konieczność opieki nad chorym potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim,
 - 2) podróż służbową,
 - 3) inne prawne lub losowo uzasadnione przeszkody.

§ 5

1. Członkom, Przewodniczącemu Rady i Mężowi Zaufania w okresie sprawowania funkcji przysługuje dieta za każdy dzień, w trakcie którego odbywa się posiedzenie Rady.
2. Przewodniczącemu Rady przysługuje dieta w wysokości 250 złotych, Wiceprzewodniczącemu i Sekretarzowi w wysokości 190 złotych, a pozostałym Członkom i Mężowi Zaufania w wysokości 150 złotych.
3. Wysokość diety ustala Walne Zebranie Członków poprzez zapisy w regulaminie rady.
4. W przypadku wcześniejszego opuszczenia posiedzenia przez członka Rady dieta za to posiedzenie ulega obniżeniu o 50%.

5. Dieta jest obliczana na podstawie listy obecności i rozliczana w okresie kwartalnym.
6. Członek Rady nie jest zatrudniony w Biurze LGD.
7. Członkowie Rady zobowiązani są do uczestniczenia w szkoleniach organizowanych przez Stowarzyszenie na podstawie opracowanego harmonogramu szkoleń przedstawionego przez Zarząd.
8. Weryfikowanie wiedzy po zakończonych szkoleniach/warsztatach członków Rady nastąpi w formie testów w zakresie zapisów aktualnego LSR. Za zaliczenie testu uważa się udzielenie poprawnych odpowiedzi na min 60% pytań.
9. Członek Rady w przypadku niezaliczenia testu może przystąpić do testu poprawkowego.
10. Termin przeprowadzenia testów wyznaczy Przewodniczący Rady.
11. Komisja odpowiedzialna za przeprowadzenie i ocenę testów składa się z trzech przedstawicieli, w tym dwóch członków Zarządu i jednej osoby z Komisji Rewizyjnej. Pracami Komisji kieruje Przewodniczący tej Komisji.
12. Komisje i Przewodniczącego powołuje uchwałą Zarząd Stowarzyszenia.
13. Testy przygotowuje i akceptuje Zarząd Stowarzyszenia.

§ 6

1. Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia może odwołać członka Rady w następujących przypadkach:
 - 1) dwóch kolejnych nieusprawiedliwionych nieobecności na posiedzeniach Rady – na wniosek Przewodniczącego Rady,
 - 2) trzech nieobecności nieusprawiedliwionych na posiedzeniu Rady w ciągu roku na wniosek Przewodniczącego Rady,
 - 3) na podstawie pisemnej rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady, złożonej na ręce Przewodniczącego Rady,
 - 4) w przypadku niezaliczenia przez Członka Rady testu kompetencji,
 - 5) członkowie Rady mogą wnioskować o odwołanie Przewodniczącego lub Wiceprzewodniczącego Rady
2. Skład Rady zostaje uzupełniony na wniosek Przewodniczącego Rady lub Prezesa Zarządu zgodnie ze Statutem.

ROZDZIAŁ III

Przewodniczący i Wiceprzewodniczący Rady

§ 7

1. Przewodniczący Rady organizuje pracę Rady i przewodniczy posiedzeniom Rady.
2. Pełniąc swą funkcję Przewodniczący Rady współpracuje z Zarządem oraz Biurem LGD i korzysta z ich pomocy.

§ 8

1. Wiceprzewodniczący przejmuje obowiązki Przewodniczącego w przypadku usprawiedliwionej nieobecności lub na podstawie upoważnienia.

ROZDZIAŁ IV

Przygotowanie i zwołanie posiedzeń Rady

§ 9

Posiedzenia Rady są zwoływane odpowiednio do potrzeb wynikających z naboru wniosków w tym projektów grantowych i własnych.

§ 10

1. Posiedzenia Rady zwołuje Przewodniczący Rady, uzgadniając miejsce, termin i porządek posiedzenia z Zarządem i Biurem LGD.
2. W przypadku niemożności zwołania posiedzenia Rady przez Przewodniczącego, posiedzenie zwołuje Wiceprzewodniczący.

§ 11

W przypadku dużej ilości spraw do rozpatrzenia, Przewodniczący Rady lub Wiceprzewodniczący Rady może zwołać posiedzenie trwające dwa lub więcej dni.

§12

1. Członkowie Rady powinni być skutecznie zawiadomieni o miejscu, terminie i porządku posiedzenia Rady, tj. listownie, mailowo (za potwierdzeniem odbioru) lub telefonicznie (sporządzając z rozmowy notatkę służbową) co najmniej 14 dni przed terminem posiedzenia.
2. Biuro Stowarzyszenia przekazuje Przewodniczącemu i Wiceprzewodniczącemu Rady niezwłocznie po zakończeniu naboru wniosków pełną listę wniosków o przyznanie pomocy, które wpłynęły do Biura Stowarzyszenia w ramach danego naboru.
3. Biuro Stowarzyszenia w porozumieniu z Przewodniczącym lub Wiceprzewodniczącym Rady przekazuje informacje członkom Rady o miejscu, terminie i porządku posiedzenia Rady drogą elektroniczną za potwierdzeniem odbioru lub telefonicznie sporządzając notatkę służbową z przeprowadzonych rozmów.
4. Przed terminem posiedzenia Rady jej członkowie mają możliwość zapoznania się ze wszystkimi materiałami i dokumentami związanymi z porządkiem posiedzenia, w tym z wnioskami o przyznanie pomocy, które będą rozpatrywane podczas posiedzenia. Wnioski o przyznanie pomocy są przekazywane członkom Rady niezwłocznie po upływie terminu naboru wniosków. Materiały i dokumenty mogą być:
 - a) przesłane elektronicznie(bez załączników),
 - b) udostępnione do wglądu w Biurze Stowarzyszenia,
 - c) wstępnie oceniane przy pomocy dedykowanego, elektronicznego systemu oceny wniosków dostępnych online.
5. Podział zadań i zakres odpowiedzialności organów LGD dotyczących operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD - załącznik nr 1 do Regulaminu Rady.

ROZDZIAŁ V Posiedzenia Rady

§13

1. Posiedzenia Rady są jawne. Zawiadomienie o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Rady podaje się do publicznej wiadomości co najmniej 14 dni przed posiedzeniem. Informacja ta będzie zamieszczona na internetowej stronie stowarzyszenia.

2. W posiedzeniach Rady może uczestniczyć Prezes Zarządu lub wskazany przez niego członek Zarządu.
3. W posiedzeniu Rady uczestniczy Mąż Zaufania.
4. Przewodniczący Rady może zaprosić do udziału w posiedzeniu osoby trzecie, w szczególności osoby, których dotyczą sprawy przewidziane w porządku posiedzenia oraz z głosem doradczym ekspertów w dziedzinie operacji będących przedmiotem posiedzenia Komitetu.

§14

1. Posiedzenia Rady otwiera, prowadzi i zamyka Przewodniczący Rady a w razie jego nieobecności Wiceprzewodniczący, zwani dalej przewodniczącym obrad.
2. Obsługę posiedzeń Rady prowadzi Biuro LGD.

§ 15

1. Przed otwarciem posiedzenia członkowie Rady potwierdzają swoją obecność podpisaniem na liście obecności.
2. Wcześniejsze opuszczenie posiedzenia przez Członka Rady wymaga poinformowania o tym Przewodniczącego obrad.
3. Prawomocność posiedzenia i podejmowanych przez Radę decyzji (quorum) wymaga obecności co najmniej 50 % składu Rady z zachowaniem parytetu każdorazowo na etapie głosowania.

§ 16

1. Do czuwania nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru operacji, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej, powołany został dwuosobowy zespół o nazwie „**Mąż Zaufania**”.
2. Mężów Zaufania wybiera Zarząd Stowarzyszenia spośród członków Stowarzyszenia lub pracowników Biura LGD, którzy zgłosili swoją kandydaturę.
3. Kandydaci na Męża Zaufania muszą posiadać doświadczenie z wdrażania programu Leader, a w szczególności:
 - 3.1 realizować minimum jeden projekt z programu PROW 2007-2013
 - 3.2 pełnić funkcje w jednym z:
 - a) organów stowarzyszenia
 - b) organie decyzyjnym
 - c) Biurze Stowarzyszenia – etat, staż lub wolontariat min. 6 miesięcy.
4. Zarząd spośród zgłoszonych kandydatów wybiera na drodze uchwały dwóch Mężów Zaufania.
5. Mężowie Zaufania biorą udział w szkoleniach Rady i obecni są jako obserwatorzy podczas przeprowadzania testów kompetencji członków Rady.
6. Mężowie Zaufania współpracują z Organami Stowarzyszenia w zakresie czynności związanych z pracą Rady i podczas ich posiedzeń mają głos doradczy.

§ 17

1. Po otwarciu posiedzenia, Przewodniczący obrad podaje liczbę obecnych członków Rady na podstawie podpisanej przez nich listy obecności i stwierdza prawomocność posiedzenia(quorum).
2. W razie braku quorum Przewodniczący obrad zamyka obrady wyznaczając równocześnie nowy termin posiedzenia.

3. W protokole odnotowuje się przyczyny, z powodu których posiedzenie nie odbyło się.

§ 18

1. Po stwierdzeniu quorum Przewodniczący obrad przeprowadza wybór Sekretarza posiedzenia, któremu powierza się obliczanie wyników głosowań, kontrolę quorum oraz wykonywanie innych czynności o podobnym charakterze.
2. Sekretarz wykonuje inne czynności w trakcie posiedzenia Rady, zlecone przez Przewodniczącego.
3. Po wyborze Sekretarza Przewodniczący obrad przedstawia porządek posiedzenia i poddaje go pod głosowanie Rady.
4. Członek Rady może zgłosić wniosek o zmianę porządku posiedzenia. Rada poprzez głosowanie przyjmuje lub odrzuca zgłoszone wnioski.
5. Przewodniczący obrad prowadzi posiedzenie zgodnie z porządkiem przyjętym przez Radę.
6. Porządek obrad obejmuje w szczególności:
 - 1) omówienie wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach naboru prowadzonego przez LGD oraz podjęcie decyzji o wyborze operacji dofinansowania,
 - 2) informację Zarządu o przyznaniu pomocy przez właściwy podmiot wdrażający na operacje, które były przedmiotem wcześniejszych posiedzeń Rady,
 - 3) wolne głosy, wnioski i zapytania.
7. Decyzja w sprawie wyboru projektów do finansowania jest podejmowana w formie uchwały Rady.

§ 19

1. Przewodniczący obrad czuwa nad sprawnym przebiegiem i przestrzeganiem porządku posiedzenia, otwiera i zamyka dyskusję oraz udziela głosu w dyskusji.
2. Przedmiotem wystąpień mogą być tylko sprawy objęte porządkiem posiedzenia.
3. W dyskusji głos mogą zabrać członkowie Rady, członkowie Zarządu, Mężowie Zaufania oraz osoby zaproszone do udziału w posiedzeniu. Przewodniczący obrad może określić maksymalny czas wystąpienia.
4. Przewodniczący obrad w pierwszej kolejności udziela głosu osobie referującej aktualnie rozpatrywaną sprawę, a następnie pozostałym dyskutantom według kolejności zgłoszeń. Powtórne zabranie głosów w tym samym punkcie porządku obrad możliwe jest po wyczerpaniu listy mówców. Ograniczenie to nie dotyczy osoby referującej sprawę, osoby opiniującej operację - przedstawiciela Zarządu.
5. Jeżeli mówca w swym wystąpieniu odbiega od aktualnie omawianej sprawy lub przekracza maksymalny czas wystąpienia, Przewodniczący obrad zwraca mu na to uwagę. Po dwukrotnym zwróceniu uwagi Przewodniczący obrad może odebrać mówcy głos. Mówca któremu odebrano głos, może zażądać w tej sprawie decyzji Rady. Rada podejmuje decyzję niezwłocznie po wniesieniu takiego żądania.
6. Jeżeli treść lub forma wystąpienia albo też zachowanie mówcy w sposób oczywisty zakłóca porządek obrad lub powagę posiedzenia, Przewodniczący obrad przywołuje mówcę do porządku lub odbiera mu głos. Fakt ten odnotowuje się w protokole posiedzenia.
7. Po wyczerpaniu listy mówców Przewodniczący obrad zamyka dyskusję. W razie potrzeby Przewodniczący obrad może zarządzić przerwę w celu wykonania niezbędnych czynności.
8. Po zamknięciu dyskusji Przewodniczący obrad rozpoczyna procedurę głosowania.

§ 20

1. Przewodniczący obrad może udzielić głosu poza kolejnością zgłoszonych mówców, jeżeli zabranie głosu wiąże się bezpośrednio z głosem przedmówcy lub w trybie sprostowania, jednak nie dłużej niż 2 minuty. Poza kolejnością może również udzielić głosu członkom Zarządu, osobie referującej sprawę osobie opiniującej projekt.
2. Poza kolejnością udziela się głosu w sprawie zgłoszenia wniosku formalnego, w szczególności w sprawach:
 - 1) stwierdzenia quorum,
 - 2) sprawdzenia listy obecności,
 - 3) przerwania, odroczenia lub zamknięcia obrad,
 - 4) zmiany porządku posiedzenia(kolejności rozpatrywania poszczególnych punktów),
 - 5) głosowania bez dyskusji,
 - 6) zamknięcia listy mówców,
 - 7) ograniczenia czasu wystąpień mówców,
 - 8) zamknięcia dyskusji,
 - 9) zarządzenia przerwy,
 - 10) zarządzenia głosowania imiennego,
 - 11) przeliczenia głosów,
 - 12) reasumpcji głosowania.
3. Wniosek formalny powinien zawierać żądanie i zwięzłe uzasadnienie, a wystąpienie w tej sprawie nie może trwać dłużej niż 2 minuty.
4. Rada rozstrzyga o wniosku formalnym niezwłocznie po jego zgłoszeniu. O przyjęciu lub odrzuceniu wniosku Rady rozstrzyga po wysłuchaniu wnioskodawcy i ewentualnie jednego przeciwnika wniosku.
5. Wnioski formalne, o których mowa w ust. 2 pkt. 1 i 2 nie poddaje się pod głosowanie.

§ 21

Po wyczerpaniu porządku posiedzenia, Przewodniczący obrad zamyka posiedzenie.

ROZDZIAŁ VI

Wyłączenie członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji

§ 22

1. Przed posiedzeniem Rady członkowie Rady na ręce Przewodniczącego obrad składają pisemną deklarację poufności i bezstronności, stanowiącą **załącznik nr 2** do niniejszego Regulaminu, co do wyboru operacji, nad którymi prowadzone będzie głosowanie.
2. Ponad to przed każdym posiedzeniem Przewodniczący Rady na podstawie „Rejestru interesów członków Rady”, który stanowi **załącznik nr 3** do Regulaminu, dokonuje analizy stosowych wyłączeń z oceny operacji, aby zapewnić kworum zgodne z wymaganiami art.32 ust.2 pkt b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 mówiący, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie może mieć więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji.

3. Członek Rady, który wyłączył się z wyboru operacji z uwagi na ryzyko zaistnienia konfliktu interesu nie może brać udziału w całym procesie wyboru danej operacji, w tym zobowiązany jest opuścić salę w momencie przyznawania punktów i głosowania nad wyborem operacji.
4. Rejestr Interesów Członków Rady przechowywany jest w biurze LGD i jest nadzorowany przez „Męża Zaufania” Stowarzyszenia.

§ 23

W przypadku zgłoszenia Przewodniczącemu Rady lub osobie go zastępującej, faktu zależności określonej w deklaracji poufności i bezstronności albo „Rejestrze interesu członków Rady” Członek Rady zostaje wyłączony z dokonywania oceny i wyboru w zakresie danej operacji.

§ 24

1. W przypadkach innych niż wymienione w § 22 o wykluczeniu decyduje głosowanie członków Rady.
2. Wykluczenie następuje w formie uchwały Rady przyjętej w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów na wniosek zainteresowanego lub innego członka Rady.
3. Przewodniczący obrad może wszcząć głosowanie nad przywróceniem członka Rady do udziału w wyborze operacji. Wszczęcie tego głosowania może nastąpić dopiero po wysłuchaniu członka Rady, którego dotyczy sprawa.

Rozdział VII Głosowania

§ 25

1. Po zamknięciu dyskusji w danej sprawie Przewodniczący obrad rozpoczyna procedurę głosowania i zarządza głosowanie zgodnie z postanowieniami wynikającymi ze statutu LGD oraz niniejszego Regulaminu.
2. Ocenie podlegają tylko te operacje, które zostały złożone w miejscu i terminie podanym w informacji konkursowej, posiadają adres wnioskodawcy i będące zgodne tematycznie w ramach obowiązującego wyboru.

§ 26

1. Wszystkie głosowania Rady są jawne.
2. Głosowania Rady mogą odbywać się w następujących formach:
 - 1) przez podniesienie ręki na wezwanie Przewodniczącego Obrad
 - 2) przez wypełnienie i oddanie Sekretarzowi posiedzenia kart do oceny operacji, stanowiących załącznik 4 do niniejszego regulaminu.

§ 27

1. W głosowaniu przez podniesienie ręki komisja skrutacyjna oblicza głosy „za”, głosy „przeciw” i głosy „wstrzymujące się od głosu”, po czym informuje Przewodniczącego Obrad o wyniku głosowania.
2. Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Obrad.

ROZDZIAŁ VIII

Procedura odwoławcza od rozstrzygnięć LGD w zakresie wsparcia na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD

§ 28

1. W przypadku operacji, która uzyskała negatywną ocenę, wnioskodawcy przysługuje w ciągu 7 dni od dnia doręczenia informacji prawo wniesienia protestu w celu ponownego sprawdzenia złożonego wniosku w zakresie spełnienia kryteriów wyboru.
2. Negatywną oceną jest ocena w ramach której :
 - 1) operacja nie jest zgodna z LSR,
 - 2) operacja nie uzyskała wymaganej liczby punktów w ramach lokalnych kryteriów wyboru,
 - 3) operacja uzyskała wymaganą liczbę punktów w ramach lokalnych kryteriów, ale nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszonym konkursie, przy czym ta okoliczność nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu.
 - 4) operacja nie jest zgodna z zakresem tematycznym
3. Protest jest wnoszony w formie pisemnej i zawiera:
 - 1) Nazwę instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu,
 - 2) Nazwę wnioskodawcy,
 - 3) Numer wniosku o dofinansowanie operacji,
 - 4) Odniesienie się do negatywnej oceny zgodności operacji z LSR z którą wnioskodawca nie zgadza się wraz z uzasadnieniem,
 - 5) Wskazanie wraz z uzasadnieniem wyboru operacji z których oceną wnioskodawca się nie zgadza,
 - 6) Wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli według wnioskodawcy zarzuty takie miały miejsce wraz z uzasadnieniem,
 - 7) Podpis wnioskodawcy.
2. Wzór pisma wnoszonego protestu przez wnioskodawcę zawiera załącznik nr 5 do Regulaminu.
3. Protest jest wnoszony za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez Zarząd Województwa.
4. O wniesionym przez wnioskodawcę proteście LGD niezwłocznie powiadamia Zarząd Województwa,
7. Wnioskodawca ma możliwość w ciągu 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, poprawić błędy formalne wniesionego protestu w zakresie § 28 ust.3 pkt 1-3 i pkt 7, uzupełnienie protestu wstrzymuje bieg sprawy.
8. Protest pozostawia się bez rozpatrzenia gdy:
 - 1) Protest nie spełnia wymogów zawartych w § 28 ust.3 pkt 4-6,
 - 2) Został złożony po terminie,
 - 3) Wnioskodawca jest wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania.
9. Rada Stowarzyszenia w terminie 14 dni od wniesienia protestu dokonuje autokontroli wyników dokonanej oceny operacji, i:
 - 1) dokonuje zmiany podjętego rozstrzygnięcia, co skutkuje: skierowaniem projektu do właściwego etapu oceny (w przypadku odwołania od negatywnej oceny zgodności operacji z LSR), albo umieszczeniem go na liście projektów wybranych do dofinansowania w wyniku przeprowadzenia

procedury odwoławczej (w przypadku odwołania od nie uzyskania minimalnej liczby punktów lub wyników wyboru, który spowodował, że operacja nie mieści się w limicie środków),

2) kieruje protest wraz z otrzymaną od wnioskodawcy dokumentacją do Zarządu Województwa, załączając do niego stanowisko dotyczące braku podstaw do zmiany podjętego rozstrzygnięcia, oraz informuje wnioskodawcę na piśmie o przekazaniu protestu (art. 56 ust. 2 o polityce spójności w powiązaniu z art. 22 ust. 8 pkt 1 ustawy o RLKS).

10. W przypadku uznania protestu i umieszczeniu operacji na liście projektów dofinansowanych, operacja jest weryfikowana z uwzględnieniem środków dostępnych nie tylko w danym naborze, ale dostępnych w umowie ramowej na realizację danego zakresu.

11. Jeżeli zostanie wyczerpana kwota środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację celu LSR stosuje się art. 66 ust. 2 ustawy w zakresie polityki spójności.

12. Procedura odwoławcza nie wstrzymuje zawierania umów z wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do dofinansowania.

13. Procedury odwoławczej nie stosuje się w projektach grantowych.

Rozdział IX

Procedura rozpatrywania odwołań od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji do finansowania w ramach projektów grantowych

§ 29

1. Wnioskodawca ma możliwość złożenia do Rady odwołania od wyników oceny poprzez złożenie bezpośrednio w Biurze LGD pismem odwołania od otrzymania pisma.

2. Odwołanie to ma postać wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji wymaga szczegółowego uzasadnienia. Rozpatrzenia takiego wniosku dokonuje niezwłocznie Rada.

3. W przypadku wpłynięcia wniosków odwoławczych niezwłocznie potwierdza się datę wcześniej zaanonsowanego posiedzenia Rady w celu ich rozpatrzenia zamieszczając zawiadomienie na stronie internetowej LGD oraz przekazując informację pocztą lub pocztą elektroniczną, jeśli członek Rady taką posiada.

4. Rozpatrzenie odwołania polega na dokonaniu przez Radę ponownej oceny zgodności operacji z LSR oraz oceny operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru, z uwzględnieniem okoliczności podanych w odwołaniu. Podczas rozpatrywania odwołania przepisy powyższe stosuje się odpowiednio. Uznaje się ocenę pierwotną dla wnioskodawcy, w przypadku, gdy w wyniku ponownej oceny przeprowadzonej w ramach procedury odwoławczej członkowie Rady przyznaliby mniejszą liczbę punktów.

5. Rozpatrzone odwołania podlegają ocenie zgodności z LSR oraz według lokalnych kryteriów wyboru, w granicach zastrzeżeń wnioskodawcy i zostają zamieszczone na liście rankingowej w tym samym naborze.

6. Przewodniczący obrad może zaprosić do udziału w posiedzeniu eksperta, doradcę, których opinia w sprawie pozwoli na obiektywne rozpatrzenie odwołania i ponowną ocenę operacji przy uwzględnieniu uzasadnienia odwołania wnioskodawcy.

5. Decyzje Rady podjęte w efekcie rozpatrzenia odwołań są ostateczne.

6. Wniosek o dofinansowanie operacji, który w wyniku ponownego rozpatrzenia uzyska liczbę punktów, która kwalifikowałaby go do objęcia dofinansowaniem w danym naborze zyska prawo dofinansowania.

9. O ww. decyzjach Rada LGD niezwłocznie informuje wnioskodawców, którzy złożyli odwołania.

Rozdział X

Projekty własne

§ 30

1. Operacja własna może być realizowana przez LGD pod warunkiem, że w terminie 30 dni od dnia zamieszczenia informacji przez LGD o planowanej do realizacji operacji własnej, nie zgłosił nikt zamiaru jej realizacji.

Rozdział XI

Dokumentacja z posiedzeń Rady

§ 31

1. Z posiedzenia Rady sporządzany jest protokół.
2. Wyniki głosowań odnotowuje się w protokole posiedzenia.
3. Z każdego głosowania dokonywanego przez wypełnianie kart do oceny operacji Sekretarz sporządza protokół, w którym zawarte są informacje o przebiegu i wynikach głosowania. Karty oceny operacji, złożone w trakcie danego głosowania stanowią załącznik do protokołu z tego głosowania.
4. Protokół z posiedzenia powinien zawierać w szczególności:
 - 1) Imiona i nazwiska obecnych członków komitetu,
 - 2) Przyjęty przez Radę porządek posiedzenia,
 - 3) Przedmiot głosowania,
 - 4) Określenie liczby uprawnionych do głosowania, liczby biorących udział w głosowaniu, ilości oddanych głosów ważnych i nieważnych,
 - 5) Informację o członkach Rady wyłączonych z oceny operacji,
 - 6) Wyniki głosowania,
 - 7) Podjęte uchwały,
 - 8) Podpis sekretarza oraz przewodniczącego obrad.
5. Karty oceny operacji, złożone w trakcie danego głosowania stanowią załącznik do protokołu z tego głosowania.

§ 32

1. Protokół z posiedzenia Rady sporządza się po odbyciu posiedzenia i wyklada do wglądu w Biurze.
2. Przewodniczący obrad podpisuje protokół.
3. Protokół i dokumentacja z posiedzeń Rady jest gromadzona i przechowywana w Biurze.
4. LGD przetwarza dane osobowe z ponoszeniem obowiązków wynikających z przepisów prawa dotyczących przetwarzania danych osobowych, w tym z przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r o ochronie danych osobowych(Dz. U. z 2014 r poz. 1182 ze zm.) i wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych.
5. Dokumenty i informacje przedstawiane przez wnioskodawców, z którymi zawarto umowy o dofinansowanie projektu albo w stosunku do których wydano decyzje o dofinansowaniu projektu, a także dokumenty wytworzone lub przygotowane w związku z oceną dokumentów i informacji przedstawianych przez wnioskodawców do czasu rozstrzygnięcia konkursu albo

zamieszczenia informacji, nie stanowią informacji publicznej w rozumieniu ustawy z 6 września 2001 r o dostępie do informacji publicznej(Dz. U. z 2014 r poz. 782)

§ 33

1. Uchwałom Rady nadaje się formę odrębnych dokumentów, za wyjątkiem uchwał proceduralnych, które odnotowuje się w protokole posiedzenia
2. Podjęte uchwały opatruje się datą i numerem
3. Uchwałę podpisuje Przewodniczący Rady po jej podjęciu.

Rozdział XII

Wolne głosy, wnioski i zapytania

§ 34

1. Wolne głosy, wnioski i zapytania formułowane są ustnie na każdym posiedzeniu Rady, a odpowiedzi na nie udzielane są bezpośrednio na danym posiedzeniu.
2. Czas formułowania zapytania nie może przekraczać 3 minut.
3. Jeżeli udzielenie odpowiedzi, o której mowa w ust. 1, nie będzie możliwe na danym posiedzeniu, udziela się jej pisemnie, w terminie 14 dni od zakończenia posiedzenia.

ROZDZIAŁ XIII

Przepisy porządkowe i końcowe

§ 35

1. Dla prawidłowego przebiegu procesu wyboru wniosków mają zastosowanie procedury oceny operacji przez Radę LGD stanowiące **załącznik nr 6** do niniejszego Regulaminu.
2. Rada korzysta z pomieszczeń biurowych, urządzeń i materiałów LGD. Koszty działalności Rady ponosi LGD.
3. Regulamin został ustalony na czas nieoznaczony i może być zmieniony, w trybie właściwym dla jego uchwalenia.
4. Regulamin wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie Członków.

Załącznik nr 1 – Podział zadań i zakres odpowiedzialności

Załącznik nr 2 – Deklaracja poufności i bezstronności do listy wniosków

Załącznik nr 3 – Rejestr interesu Członków Rady

Załącznik nr 4 – Kryteria wyboru operacji

Załącznik nr 5 – Wzór pisma wnoszonego protestu przez wnioskodawcę

Załącznik nr 6 – Procedury oceny operacji przez Radę LGD

Podział zadań i zakres odpowiedzialności – zał. nr 1 do Regulaminu Rady

Lp.	Czynność	Realizator
1.	Ogłoszenie konkursu	Zarząd/Biuro Stowarzyszenia
2.	Rejestracja zgłoszonych wniosków : nadanie numeru wniosku oraz potwierdzenie złożenia wniosków.	Biuro Stowarzyszenia
3.	Wstępna ocena wniosków	Biuro Stowarzyszenia
4.	Przekazanie Przewodniczącemu Rady rejestru wniosków.	Biuro Stowarzyszenia
5.	Weryfikacja zgodności operacji z PROW oraz przygotowanie list operacji kwalifikujących się i nie kwalifikujących się do oceny	Biuro Stowarzyszenia
6.	Przesłanie do członków Rady wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach naboru	Biuro Stowarzyszenia
7.	Zwołanie posiedzenia Rady	Przewodniczący Rady
8.	Otwarcie posiedzenia Rady i stwierdzenie quorum	Przewodniczący Rady
9.	Przedstawienie informacji z oceny wstępnej	Biuro LGD
10.	Wybór sekretarza posiedzenia i przyjęcie porządku obrad	Rada
11.	Zatwierdzenie list operacji kwalifikujących się i niekwalifikujących się do oceny	Rada
12.	Złożenie oświadczeń o bezstronności przez członków Rady wraz z oświadczeniem, że członek Rady zapoznał się z wnioskami	Członkowie Rady
13.	Analiza stosowych wyłączeń z oceny operacji na podstawie „Rejestru interesów członków Rady” i złożonych oświadczeń	Przewodniczący Rady lub wiceprzewodniczący Rady
14.	Rozdanie członkom Rady „Kart oceny operacji”	Sekretarz / Biuro Stowarzyszenia
15.	Ocena Rady	Członkowie Rady
16.	Zebranie „Kart oceny”, sprawdzenie czy zostały prawidłowo wypełnione	Sekretarz

STOWARZYSZENIE
 Dolnodzińska inicjatywa
 Rozwoju Obszarów Wiejskich
 ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
 Regon: 324600850, NIP: 2621610839

Inspektor
 w Wydziale Programów
 Rozwoju Obszarów Wiejskich
Dominika Porwolik

WICEPREZES
 Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka
 Str. 1-2

PREZES
 Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Tomasz Siergiej

Str. 1-2

17.	Ogłoszenie wyników	Przewodniczący Rady
18.	Jeżeli wystąpiła rozbieżność pomiędzy ocenami poszczególnych członków Rady, uzasadnienie oceny przez członków Rady, których oceny są skrajne, ewentualna zmiana oceny	Członkowie Rady
19.	Ogłoszenie wyniku głosowania	Przewodniczący Rady
20.	Sporządzenie listy operacji zgodnych z LSR i listy operacji wybranych	Przewodniczący Rady
21.	Sporządzenie protokołu z posiedzenia Rady.	Przewodniczący Rady/ Biuro LGD
22.	Zamieszczenie informacji o wynikach oceny na stronie internetowej	Biuro LGD
23.	Powiadamianie wnioskodawców o wynikach oceny	Przewodniczący Rady
24.	Przekazanie zarządowi województwa dokumentacji z naboru	Biuro LGD
25.	Protest	Wnioskodawca
26.	Autokontroli	Rada
27.	Powiadomienie beneficjenta o wynikach autokontroli	Rada

Pieczęć LGD

DEKLARACJA POUFNOŚCI I BEZSTRONNOŚCI DO LISTY WNIOSKÓW z dnia*Imię i nazwisko członka Rady dokonującego oceny*

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że zapoznałem/zapoznałam się z Regulaminem Organu Decyzyjnego LGD i Lokalną Strategią Rozwoju Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich (LSR) oraz:

1. nie jestem Wnioskodawcą rozpatrywanego wniosku,
2. nie brałem/brałam udziału w przygotowaniu wniosku oraz nie będę uczestniczył/uczestniczyła w realizacji operacji stanowiącej przedmiot wniosku;
3. nie pozostaję w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia i nie jestem związany/związana z tytułu przysposobienia, opieki, kurateli z wnioskodawcą, jego zastępcami prawnymi lub członkami władz osoby prawnej;
4. nie pozostaję z Wnioskodawcą lub pełnomocnikiem Wnioskodawcyw takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do mojej bezstronności ;
5. nie pozostaję z Wnioskodawcą będącym korporacyjną osobą prawną lub pełnomocnikiem takiej korporacyjnej osoby prawnej w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do mojej bezstronności;
6. nie zachodzą inne przypadki mogące wywołać wątpliwości co do mojej bezstronności;

W związku ze stwierdzeniem zależności określonych w pkt 1-6, co do której wcześniej nie miałem/miałam świadomości wycofuję się z oceny operacji z uwagi na ryzyko zaistnienia konfliktu interesu, w tym opuścić salę co najmniej w momencie głosowania nad wyborem poniższych operacji:

Lp.	Numer wniosku	Imię i nazwisko lub nazwa Wnioskodawcy
1.		
2.		
3.		
..		
..		
..		

Zobowiązuję się, że będę wypełniać moje obowiązki w sposób uczciwy, staranny, bezstronny i zgodnie z posiadaną wiedzą;

Zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy i poufności wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie procedury weryfikacji wniosków lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów niniejszej oceny i nie powinny być ujawnione stronom trzecim;

Zobowiązuję się również nie zatrzymywać kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji;

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z WNIOSKAMI**STOWARZYSZENIE**

Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że:

Zapoznałem/zapoznałam się z wnioskami złożonymi w ramach naboru wniosków.

.....
/miejscowość, data/

.....
/podpis członka Rady dokonującego oceny operacji/

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich
Dominika Porwolik

Barbara Rawecka
WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka

Tomasz Siergiej
PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Tomasz Siergiej

REJESTR INTERESU CZŁONKÓW RADY

L.p.	Imię i Nazwisko Członka Rady	Sektor: 1. publiczny; 2. gospodarczy; 3. społeczny; 4- mieszkaniowy	Nazwa zakładu pracy/ Nazwa firmy	Członek Rady Gminy: 1. tak- jakiej 2. nie	Członek ngo: 1. tak- nazwa ngo 2. nie	Data weryfikacji	Podpis członka Rady	Podpis Przewodniczącego Rady
Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku (tekst jednolity Dz. U. 2014 r. poz. 1182) o ochronie danych osobowych wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych przez Stowarzyszenie „DIROW” –Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich dla potrzeb wdrażania, monitorowania i ewaluacji LSR.								
1								
2								

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich
Dominika Porwołik

STOWARZYSZENIE
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581819838

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Tomasz Skiergieł

Kryteria wyboru operacji

Spis treści

Kryteria oceny operacji dla wniosków składanych przez podmioty inne niż LGD wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów.....	2
Cel Grupy Roboczej:.....	9
Skład Grupy Roboczej:.....	9
Sposób dokonywania zmian w kryteriach oceny:.....	9
Kryteria oceny operacji grantowych wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów.....	10
Cel Grupy Roboczej:.....	15
Skład Grupy Roboczej:.....	15
Sposób dokonywania zmian w kryteriach oceny:.....	15

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwolik

str. 1-16

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Barbara Rawecka

et. 1-16

STOWARZYSZENIE

Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Tomasz Siergiej

1-16

Kryteria oceny operacji dla wniosków składanych przez podmioty inne niż LGD wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów

Wzór karty oceny operacji

Wzór

Karta oceny operacji

Wniosek nr:

Tytuł operacji:

Imię i nazwisko oceniającego:

Karta oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru jest skorelowana z wnioskiem o przyznanie pomocy, proszę o dokładne zapoznanie się z treścią wniosku o przyznanie pomocy złożonym przez Beneficjenta.

			TAK	NIE
Operacja jest zgodna z programem				
Operacja jest zgodna z celami LSR				
	Kryterium	Maksymalna ilość punktów	Ilość przyznanych punktów	Odniesienie do pozycji we wniosku o przyznanie pomocy
1.	Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR	30		
2.	Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR	20		
3.	Generowanie nowych miejsc pracy	15		
4.	Grupa odbiorcza	14		
5.	Komplementarność projektu	1		
6.	Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji	5		
7.	Produkt rolny	3		
8.	Konsultacje wniosku w LGD	5		
9.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu	1		
10.	Innowacyjność operacji	5		
11.	Miejsce realizacji operacji	1		
	SUMA	100		
	Minimalna liczba punktów	50		

Uzasadnienie dla Kryterium 10. Innowacyjność operacji

.....
.....

.....
Czytelny podpis sekretarza

.....
Czytelny podpis oceniającego

INSTRUKCJA

Do karty oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru

1. Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się we wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- a) Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **30 punktów**.
- b) Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami
	Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Liczba szkoleń
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego
Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Liczba nowych miejsc noclegowych
Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie
Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach

	realizacji Strategii
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego

2. Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się w preferowane wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- a) Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego, **preferowanego** wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **20 punktów**.
- b) Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie preferowane wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami
	Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Liczba szkoleń
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego
Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Liczba nowych miejsc noclegowych
Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie

Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego

3. Generowanie nowych miejsc pracy.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji generujących nowe miejsca pracy.

- a) Jeżeli realizacja operacji zakłada utworzenie większej liczby miejsc pracy niż zakładane minimum przyznaje się **15 punktów**.
- b) Jeżeli realizacji operacji przyczyni się do generowania zakładanego minimum nowych miejsc pracy przyznaje się **10 punktów**.
- c) Jeżeli realizacja operacji nie generuje miejsc pracy przyznaje się **0 punktów**.

4. Grupa odbiorcza.

W tym kryterium przyznaje się punkty w zależności od grupy, dla której realizowana będzie operacja.

- a) Jeżeli realizacja operacji ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR przyznaje się **14 punktów**.
- b) Jeżeli realizacja operacji nie dotyczy grupy defaworyzowanej przyznaje się **0 punktów**.

Grupa defaworyzowana – są to osoby powyżej 50 roku życia, które na obszarze LGD stanowią prawie 30% bezrobotnych oraz osoby do 35 roku życia (definiowane jako młodzież), które stanowią największy odsetek osób bezrobotnych nie tylko w skali LGD (ponad 50%), ale również w skali całego województwa zachodniopomorskiego.

5. Komplementarność projektu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji komplementarnych - powiązanych z projektami, które zostały już zrealizowane na obszarze LSR oraz spójnych z dokumentami planistycznymi. Projekt zawiera opis spójności i kompleksowości planowanych przedsięwzięć i operacji, zastosowanie różnych metod, zaangażowanie różnych sektorów i partnerów, a także konkretnych branż działalności gospodarczej rozumianych jako sekcje PKD

- a) Jeżeli realizacja operacji zakłada komplementarność przyznaje się **1 punkt**
- b) Jeżeli realizacji operacji nie zakłada komplementarności przyznaje się **0 punktów**.

6. Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji.

W tym kryterium ocenia się, jaka jest wysokość wkładu własnego wnioskodawcy.

- a) Jeżeli wnioskowana kwota jest stała i wynika z przepisów PROW 2014-2020 – wnioskodawca nie ma możliwości wniesienia wkładu własnego przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w poszczególnych programach przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi do 95% kosztów możliwych do zrefundowania przyznaje się **4 punkty**.
- d) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi od 96% do 100% kosztów możliwych do zrefundowania, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

7. Produkt rolny

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji opierającej się na lokalnym produkcie rolnym (lokalny produkt rolny - wytwarzany na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju) opisany w Lokalnej Strategii Rozwoju (Rozdział III – diagnoza – opis obszaru i ludności – produkty lokalne)

- a) Jeżeli realizacja operacji będzie realizowana przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne przyznaje się **3 punkty**.
- b) Jeżeli realizacji operacji zakłada promocję lokalnego produktu rolnego przyznaje się **3 punkty**.
- c) Jeżeli realizacja operacji nie przyczyni się do promocji lub powstania działalności, której podstawą będzie lokalny produkt rolny przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

8. Konsultacje wniosku w LGD.

W tym kryterium przyznaje się punkty za uczestnictwo w konsultacjach oferowanych przez Biuro LGD.

- a) Jeżeli beneficjent brał udział w indywidualnych konsultacjach z Pracownikiem Biura/Konsultantem przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli beneficjent brał udział w spotkaniach informacyjnych/szkoleniach prowadzonych /organizowanych przez LGD, przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli beneficjent nie korzystał ze wsparcia LGD, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

Ocena na podstawie informacji przygotowanych przez Biuro LGD. W przypadku, gdy wnioskodawca chce ubiegać się o maksymalną ilość punktów w ramach tego kryterium winien pamiętać, iż za wnioski skonsultowane uznaje się wnioski, które zostały przedstawione/przesłane i zaopiniowane przez Biuro LGD, w tym zaopiniowane/sprawdzone przez konsultantów działających na zlecenie

Stowarzyszenia. Wnioskodawca winien przed przestaniem / przedstawieniem wniosku pracownikom Biura uwzględnić czas jaki jest niezbędny do przeanalizowania i zaopiniowania wniosku, tj. wniosek powinien trafić do zaopiniowania minimum 3 dni przed zakończeniem naborów wniosków w przypadku przestania drogą mailową wniosku do Biura, oraz minimum 2 dni w przypadku konsultacji osobistych.

9. Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji przewidujących zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

- a) Jeżeli realizacja operacji **spełnia** kryterium przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli realizacji operacji **nie spełnia** kryterium przyznaje się **0 punktów**.

10. Innowacyjność operacji.

W tym kryterium ocenia się innowacyjność operacji.

Za operacje innowacyjne uznaje się operacje wykorzystujące rozwiązania niestosowane dotychczas na danym obszarze. Punkty za innowacyjność przyznaje się, jeżeli operacja zakłada realizację jednej z wymienionych innowacji.

- **Innowacja procesowa**, czyli opracowanie i wdrożenie nowych bądź znacząco ulepszonych technologii, metod produkcji lub dostaw; mogą to być istotne zmiany w technologii, sprzęcie i oprogramowaniu używanym w procesach wytwórczych towarów albo nowe lub znacznie ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług.
- **Innowacja produktowa**, czyli opracowanie, wdrożenie do produkcji i wprowadzenie na rynek nowego produktu (towaru) lub usługi; także – znaczące ulepszenie oferowanych wcześniej towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyki lub przeznaczenia, wprowadzenie na rynek nowego przeznaczenia starego produktu (np. sms) lub nowego sposobu świadczenia usług (np. przez Internet).
- **Innowacja organizacyjna**, czyli zastosowanie nowych rozwiązań organizacyjnych np. nowa metoda organizacji działalności biznesowej przedsiębiorstwa (np. wdrożenie metod rozwoju osobistego pracowników, wdrożenie systemu zarządzania dostawami), nowa organizacja miejsc pracy (np. wdrożenie nowego rozdziału obowiązków i podejmowania decyzji), nowa koncepcja strukturyzacji działalności, takich jak integracja różnych rodzajów działalności, nowa organizacja relacji zewnętrznych (np. wdrożenie nowego sposobu organizacji z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi).
- **Innowacja marketingowa**, czyli zastosowanie nowych technik marketingowych, nowej metody marketingowej obejmującej znaczące zmiany w wyglądzie produktu, opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji, polityce cenowej, modelu biznesowym.

- a) Jeżeli operacja **zakłada** realizację jednej z typów innowacji przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli operacja **nie zakłada** realizacji jednej z typów innowacji przyznaje się **0 punktów**.

11. Miejsce realizacji operacji.

W tym kryterium ocenia się wielkość miejscowości, w której jest realizowana operacja. Ocena zależy od liczby mieszkańców zameldowanych w miejscowości na pobyt stały wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku.

- a) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej do 5000 mieszkańców przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej 5001 i więcej mieszkańców przyznaje się **0 punktów**.

W przypadku operacji realizowanej w kilku miejscowościach ocena przebiega wg następujących kroków:

1. przyznanie odpowiedniej liczby punktów każdej z miejscowości osobno;
2. zsumowanie punktów przyznanych każdej miejscowości;
3. obliczenie średniej (suma punktów ÷ liczba miejscowości).

(ocena na podstawie danych z GUS)

PROCEDURA USTALANIA LUB ZMIANY KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI

1. Zarówno pierwsze uchwalenie jak i wszelkie zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji wymagają odpowiedniej Uchwały Walnego Zebrania Członków (WZC) lub uchwały Zarządu (w przypadku odpowiedniego upoważnienia Zarządu przez WZC do zmian w LSR).
2. Kryteria oceny merytorycznej mogą zostać zmienione z zastrzeżeniem kryteriów, które wynikają z zapisów PROW na lata 2014 – 2020.
3. W celu zaangażowania społeczności lokalnej w proces związany z ewentualną zmianą Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji, uaktywnia się Grupę Roboczą, która uczestniczyła w budowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju.

Cel Grupy Roboczej:

Do podstawowych zadań Grupy Roboczej należy reprezentowanie interesów mieszkańców podczas prac nad ewentualnymi zmianami kryteriów.

Skład Grupy Roboczej:

1. Grupa Robocza składa się z dowolnej ilości osób, które są chętne do współpracy i zgłosiły się do biura LGD. W skład Grupy Roboczej wchodzi: członkowie zarządu LGD, członkowie Rady, pracownicy biura, członkowie LGD oraz mieszkańcy.
2. Informacja o możliwości dołączenia do składu Grupy Roboczej będzie umieszczana na stronie internetowej.

Sposób dokonywania zmian w kryteriach oceny:

1. Podstawą zmian Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji będą wyniki ewaluacji realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz wnioski mieszkańców, wnioskodawców, grantobiorców oraz Członków Rady LGD.
2. Wnioski, które wpłyną do biura powinny zawierać: formę pisemną oraz zawierać szczegółowe uzasadnienie.
3. Pracownicy Biura LGD niezwłocznie zgłaszają Prezesowi Zarządu potrzebę zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji, przygotowując propozycje zmian.
4. Propozycje zmian przesyłane są drogą mailową do członków Grupy Roboczej celem ich zaopiniowania. Członkowie grupy roboczej w terminie **7 dni** od daty otrzymania informacji powinni odesłać swoją opinię z powrotem do biura LGD.
5. Propozycja zmian kryteriów wyboru operacji publikowana jest również na stronie internetowej LGD z informacją dla mieszkańców o możliwości zgłaszania swoich uwag w terminie nie krótszym niż **7 dni** od dnia opublikowania.
6. Grupa Robocza może zaopiniować propozycję zmian na spotkaniu roboczym zgłaszając potrzebę jego zwołania do biura LGD.
7. Zmiany w LSR będą zatwierdzane przez Zarząd Stowarzyszenia, a ostatecznie zaakceptowane na kolejnym Walnym Zebraniu Członków.
8. Zmienione Lokalne Kryteria Wyboru Operacji powinny zostać przedstawione do Samorządu Województwa, z którym LGD podpisała umowę ramową.

Kryteria oceny operacji grantowych wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów

Wzór

Karta oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru

Wniosek nr:

Tytuł operacji: [13.1]

Imię i nazwisko oceniającego:

Karta oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru jest skorelowana z wnioskiem o przyznanie pomocy, proszę o dokładne zapoznanie się z treścią wniosku o przyznanie pomocy złożonym przez Beneficjenta.

			TAK	NIE
Operacja jest zgodna z programem				
Operacja jest zgodna z celami LSR				
	Kryterium	Maksymalna ilość punktów	Ilość przyznanych punktów	Odniesienie do pozycji we wniosku o przyznanie pomocy
12.	Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR	30		
13.	Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR	20		
14.	Zaangażowanie społeczności lokalnej	15		
15.	Grupa odbiorcza	14		
16.	Komplementarność projektu	1		
17.	Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji	5		
18.	Produkt rolny	3		
19.	Konsultacje wniosku w LGD	5		
20.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu	1		
21.	Innowacyjność operacji	5		
22.	Miejsce realizacji operacji	1		
SUMA		100		
Minimalna liczba punktów		50		

Uzasadnienie dla Kryterium 10. Innowacyjność operacji

.....

.....
 Czytelny podpis sekretarza

.....
 Czytelny podpis oceniającego

I N S T R U K C J A

Do karty oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru

1. Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się we wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- a) Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **30 punktów**.
- b) Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami
	Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Liczba szkoleń
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego
Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Liczba nowych miejsc noclegowych
Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie
Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii

Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego
---	---

2. Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się w preferowane wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- a) Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego, **preferowanego** wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **20 punktów**.
- b) Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie preferowane wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie

3. Zaangażowanie społeczności lokalnej.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji, które w znacznym stopniu angażują społeczność lokalną.

- a) Jeżeli z opisu operacji wynika, że realizacja operacji zakłada zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację operacji oraz jest ono realne i sposób zaangażowania jest szczegółowo opisany przyznaje się **15 punktów**.
- b) Jeżeli z opisu operacji nie wynika zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację operacji przyznaje się **0 punktów**.

4. Grupa odbiorcza.

W tym kryterium przyznaje się punkty w zależności od grupy, dla której realizowana będzie operacja.

- a) Jeżeli realizacja operacji ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR przyznaje się **14 punktów**.
- b) Jeżeli realizacja operacji nie dotyczy grupy defaworyzowanej przyznaje się **0 punktów**.

Grupa defaworyzowana – są to osoby powyżej 50 roku życia, które na obszarze LGD stanowią prawie 30% bezrobotnych oraz osoby do 35 roku życia (definiowane jako młodzież), które stanowią największy odsetek osób bezrobotnych nie tylko w skali LGD (ponad 50%), ale również w skali całego województwa zachodniopomorskiego.

5. Komplementarność projektu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji komplementarnych - powiązanych z projektami, które zostały już zrealizowane na obszarze LSR oraz spójnych z dokumentami planistycznymi. Projekt zawiera opis spójności i kompleksowości planowanych przedsięwzięć i operacji, zastosowanie różnych metod, zaangażowanie różnych sektorów i partnerów, a także konkretnych branż działalności gospodarczej rozumianych jako sekcje PKD

- a) Jeżeli realizacja operacji zakłada komplementarność przyznaje się **1 punkt**
- b) Jeżeli realizacji operacji nie zakłada komplementarności przyznaje się **0 punktów**.

6. Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji.

W tym kryterium ocenia się, jaka jest wysokość wkładu własnego wnioskodawcy.

- a) Jeżeli wnioskowana kwota jest stała i wynika z przepisów PROW 2014-2020 – wnioskodawca nie ma możliwości wniesienia wkładu własnego przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w poszczególnych programach przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi do 95% kosztów możliwych do zrefundowania przyznaje się **4 punkty**.
- d) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi od 96% do 100% kosztów możliwych do zrefundowania, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGA SIĘ SUMOWAĆ

7. Produkt rolny

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji opierającej się na lokalnym produkcie rolnym (lokalny produkt rolny - wytwarzany na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju) opisany w Lokalnej Strategii Rozwoju (Rozdział III – diagnoza – opis obszaru i ludności –produkty lokalne)

- a) Jeżeli realizacja operacji będzie realizowana przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne przyznaje się **3 punkty**.
- b) Jeżeli realizacji operacji zakłada promocję lokalnego produktu rolnego przyznaje się **3 punkty**.
- c) Jeżeli realizacja operacji nie przyczyni się do promocji lub powstania działalności, której podstawą będzie lokalny produkt rolny przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGA SIĘ SUMOWAĆ

8. Konsultacje wniosku w LGD.

W tym kryterium przyznaje się punkty za uczestnictwo w konsultacjach oferowanych przez Biuro LGD.

- a) Jeżeli beneficjent brał udział w indywidualnych konsultacjach z Pracownikiem Biura/Konsultantem przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli beneficjent brał udział w spotkaniach informacyjnych/szkoleniach prowadzonych /organizowanych przez LGD, przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli beneficjent nie korzystał ze wsparcia LGD, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGA SIĘ SUMOWAĆ

Ocena na podstawie informacji przygotowanych przez Biuro LGD. W przypadku, gdy wnioskodawca chce ubiegać się o maksymalną ilość punktów w ramach tego kryterium winien pamiętać, iż za wnioski skonsultowane uznaje się wnioski, które zostały przedstawione/przesłane i zaopiniowane przez Biuro LGD, w tym zaopiniowane/sprawdzone przez konsultantów działających na zlecenie Stowarzyszenia. Wnioskodawca winien przed przesłaniem / przedstawieniem wniosku pracownikom Biura uwzględnić czas jaki jest niezbędny do przeanalizowania i zaopiniowania wniosku, tj. wniosek powinien trafić do zaopiniowania minimum 3 dni przed zakończeniem naborów wniosków w przypadku przesłania drogą mailową wniosku do Biura, oraz minimum 2 dni w przypadku konsultacji osobistych.

9. Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji przewidujących zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

- a) Jeżeli realizacja operacji **spełnia** kryterium przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli realizacji operacji **nie spełnia** kryterium przyznaje się **0 punktów**.

10. Innowacyjność operacji.

W tym kryterium ocenia się innowacyjność operacji.

Za operacje innowacyjne uznaje się operacje wykorzystujące rozwiązania niestosowane dotychczas na danym obszarze. Punkty za innowacyjność przyznaje się, jeżeli operacja zakłada realizację jednej z wymienionych innowacji.

- **Innowacja procesowa**, czyli opracowanie i wdrożenie nowych bądź znacząco ulepszonych technologii, metod produkcji lub dostaw; mogą to być istotne zmiany w technologii, sprzęcie i oprogramowaniu używanym w procesach wytwórczych towarów albo nowe lub znacznie ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług.
 - **Innowacja produktowa**, czyli opracowanie, wdrożenie do produkcji i wprowadzenie na rynek nowego produktu (towaru) lub usługi; także – znaczące ulepszenie oferowanych wcześniej towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyki lub przeznaczenia, wprowadzenie na rynek nowego przeznaczenia starego produktu (np. sms) lub nowego sposobu świadczenia usług (np. przez Internet).
 - **Innowacja organizacyjna**, czyli zastosowanie nowych rozwiązań organizacyjnych np. nowa metoda organizacji działalności biznesowej przedsiębiorstwa (np. wdrożenie metod rozwoju osobistego pracowników, wdrożenie systemu zarządzania dostawami), nowa organizacja miejsc pracy (np. wdrożenie nowego rozdziału obowiązków i podejmowania decyzji), nowa koncepcja strukturyzacji działalności, takich jak integracja różnych rodzajów działalności, nowa organizacja relacji zewnętrznych (np. wdrożenie nowego sposobu organizacji z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi).
 - **Innowacja marketingowa**, czyli zastosowanie nowych technik marketingowych, nowej metody marketingowej obejmującej znaczące zmiany w wyglądzie produktu, opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji, polityce cenowej, modelu biznesowym.
- a) Jeżeli operacja **zakłada** realizację jednej z typów innowacji przyznaje się **5 punktów**.
 - b) Jeżeli operacja **nie zakłada** realizacji jednej z typów innowacji przyznaje się **0 punktów**.

11. Miejsce realizacji operacji.

W tym kryterium ocenia się wielkość miejscowości, w której jest realizowana operacja. Ocena zależy od liczby mieszkańców zameldowanych w miejscowości na pobyt stały wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku.

- a) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej do 5000 mieszkańców przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej 5001 i więcej mieszkańców przyznaje się **0 punktów**.

W przypadku operacji realizowanej w kilku miejscowościach ocena przebiega wg następujących kroków:

1. przyznanie odpowiedniej liczby punktów każdej z miejscowości osobno;
2. zsumowanie punktów przyznanych każdej miejscowości;
3. obliczenie średniej (suma punktów ÷ liczba miejscowości).

(ocena na podstawie danych z GUS)

PROCEDURA USTALANIA LUB ZMIANY KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI

1. Zarówno pierwsze uchwalenie jak i wszelkie zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji wymagają odpowiedniej Uchwały Walnego Zebrania Członków (WZC) lub uchwały Zarządu (w przypadku odpowiedniego upoważnienia Zarządu przez WZC do zmian w LSR).
2. Kryteria oceny merytorycznej mogą zostać zmienione z zastrzeżeniem kryteriów, które wynikają z zapisów PROW na lata 2014 – 2020.
3. W celu zaangażowania społeczności lokalnej w proces związany z ewentualną zmianą Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji, uaktywnia się Grupę Roboczą, która uczestniczyła w budowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju.

Cel Grupy Roboczej:

Do podstawowych zadań Grupy Roboczej należy reprezentowanie interesów mieszkańców podczas prac nad ewentualnymi zmianami kryteriów.

Skład Grupy Roboczej:

1. Grupa Robocza składa się z dowolnej ilości osób, które są chętne do współpracy i zgłosiły się do biura LGD. W skład Grupy Roboczej wchodzi: członkowie zarządu LGD, członkowie Rady, pracownicy biura, członkowie LGD oraz mieszkańcy.
2. Informacja o możliwości dołączenia do składu Grupy Roboczej będzie umieszczana na stronie internetowej.

Sposób dokonywania zmian w kryteriach oceny:

1. Podstawą zmian Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji będą wyniki ewaluacji realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz wnioski mieszkańców, wnioskodawców, grantobiorców oraz Członków Rady LGD.
2. Wnioski, które wpłyną do biura powinny zawierać: formę pisemną oraz zawierać szczegółowe uzasadnienie.

3. Pracownicy Biura LGD niezwłocznie zgłaszają Prezesowi Zarządu potrzebę zmiany Lokalnych Kryteriów Wyboru Operacji, przygotowując propozycje zmian.
4. Propozycje zmian przesyłane są drogą mailową do członków Grupy Roboczej celem ich zaopiniowania. Członkowie grupy roboczej w terminie **7 dni** od daty otrzymania informacji powinni odesłać swoją opinię z powrotem do biura LGD.
5. Propozycja zmian kryteriów wyboru operacji publikowana jest również na stronie internetowej LGD z informacją dla mieszkańców o możliwości zgłaszania swoich uwag w terminie nie krótszym niż **7 dni** od dnia opublikowania.
6. Grupa Robocza może zaopiniować propozycję zmian na spotkaniu roboczym zgłaszając potrzebę jego zwołania do biura LGD.
7. Zmiany w LSR będą zatwierdzane przez Zarząd Stowarzyszenia, a ostatecznie zaakceptowane na kolejnym Walnym Zebraniu Członków.
8. Zmienione Lokalne Kryteria Wyboru Operacji powinny zostać przedstawione do Samorządu Województwa, z którym LGD podpisała umowę ramową.

Data wpływu protestu do Biura LGD¹:

Imię i nazwisko / nazwa wnioskodawcy:	
Adres wnioskodawcy:	
Adres do korespondencji:	

*Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego
Wydział Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Starzyńskiego 1
70 – 506 Szczecin*

za pośrednictwem

**Stowarzyszenia "DIROW" – Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich
74-100 Gryfino
Sprzymierzonych 1**

PROTEST

Nr wniosku o dofinansowanie²:	
Tytuł / nazwa operacji:	
Zakres protestu³:	☐ od negatywnej oceny zgodności operacji z LSR, albo ☐ od niezyskania przez operację minimalnej liczby punktów, albo ☐ od wyniku wyboru, który powoduje, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia

A. Lista zarzutów wnioskodawcy w odniesieniu do kryteriów oceny wraz z

¹ Wypełnia LGD.

² Numer nadany przez LGD w dniu złożenia wniosku.

³ Właściwie należy zaznaczyć znakiem „x”.

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwolik

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka

str. 1-3

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Tomasz Siemieja

1-3

STOWARZYSZENIE
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

1

uzasadnieniem⁴

B. Lista zarzutów wnioskodawcy w odniesieniu do kryteriów wyboru wraz z uzasadnieniem⁵

C. Lista zarzutów wnioskodawcy w odniesieniu do procedury wyboru operacji wraz z uzasadnieniem⁶:

⁴ Wypełnia wnioskodawca odwołujący się od negatywnej oceny zgodności operacji z LSR. W innych przypadkach wpisać „Nie dotyczy”.

⁵ Wypełnia wnioskodawca odwołujący się od nieuzyskania przez operację minimalnej liczby punktów oraz wyniku wyboru, który powoduje, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia. W innych przypadkach wpisać „Nie dotyczy”.

--

Data i podpis wnioskodawcy / osoby upoważnionej do jego reprezentowania⁷:	
---	--

⁶ Wypełnia wnioskodawca, który zarzuca nieprawidłowości o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny operacji.

⁷ Niewłaściwe przekreślić. Ponadto jeżeli protest w imieniu wnioskodawcy składa osoba upoważniona do jego reprezentowania, do protestu należy załączyć oryginał lub kopię dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

Procedury oceny operacji przez Radę LGD

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Poręba

2015-12-16

WICEPREZES
Stowarzyszenie D.L.R.O.W.

Barbara Rawecka

STOWARZYSZENIE
Stowarzyszenie D.L.R.O.W.
Dolnośląska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprytna 10 54-600 Gryfino
Regon 320600850 NIP 8581840838

Spis treści

ZASADY PRZEPROWADZANIA NABORU I WYBORU WNIOSKÓW SKŁADANYCH PRZEZ PODMIOTY INNE NIŻ LGD

Organizacja naboru wniosków	4
Zamieszczenie ogłoszenia o konkursie	4
Przyjmowanie wniosków	5
Wstępna ocena wniosków	5
Sposób oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji	6
Ustalenie zasad w zakresie określenia kwoty wsparcia dla danej operacji	7
Kryteria oceny operacji	8
Sposób informowania o wynikach oceny i możliwości odwołania się od decyzji	9
Podział zadań i zakres odpowiedzialności poszczególnych organów w zakresie oceny operacji przedstawia poniższa tabela	9
Sposób postępowania w celu zapobieżenia podwójnego finansowania	11
Wzór karty oceny operacji	12
PROCEDURY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTÓW GRANTOWYCH	19
Organizacja naboru wniosków	19
Zamieszczenie ogłoszenia o konkursie	19
Przyjmowanie wniosków	20
BENEFICJENCI	21
KOSZTY KWALIFIKOWANE	21
WYSOKOŚĆ WSPARCIA	21
Wstępna ocena wniosków	22
Sposób oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji	23
Ustalanie kwoty wsparcia	24
Sposób informowania o wynikach oceny i możliwości odwołania się od decyzji	24
Zasady odstępowania od konkursu na wybór wniosków	25
Zasady tworzenia listy rezerwowej Grantobiorców lub dokonywania ponownego wyboru grantobiorców lub odstępowania od konkursu lub ponownego jego przeprowadzenia, w sytuacji braku możliwości osiągnięcia celów projektu grantowego i wskaźników jego realizacji, na podstawie złożonych / wybranych wniosków o powierzenie grantów lub na skutek rezygnacji przez grantobiorców z realizacji zadań lub rozwiązania umów o powierzenie grantu	25
Umowa z grantobiorcą	26
Zasady wykonania zadań przez grantobiorców	26
Zasady rozliczania zadań przez grantobiorców	27
Zasady sprawozdawczości z realizacji zadań przez grantobiorców	28

Zasady kontroli grantów	28
Sposób zabezpieczenia się LGD przed niewywiązaniem się grantobiorców z warunków umowy	28
Wzór umowy z grantobiorcą.....	30
Wzór wniosku o przyznanie pomocy	30
Wzór wniosku o płatność.....	30
Kryteria oceny operacji grantowych.....	31
PROCEDURA OCENY I WYBORU PROJEKTÓW WŁASNYCH	37
Organizacja naboru wniosków.....	37
Zamieszczenie ogłoszenia o konkursie	37
Zgłoszenie zamiaru realizacji operacji	37
Przyjmowanie wniosków	37
Wariant I – nikt nie zgłosił zamiaru realizacji operacji.....	38
Ocena zgodności z LSR i lokalnymi kryteriami	38
Sposób oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji	38
Ustalenie kwoty wsparcia	39
Wariant II – do biura LGD wpłynął zamiar realizacji operacji przez inny podmiot niż LGD	39
Dokumenty wspólne dla wszystkich możliwości dofinansowania.....	40
1. Zasady nadawania numerów poszczególnym naborom, złożonym wnioskowi oraz uchwałom Rady LGD.....	40
2. Wzór rejestru wniosków.....	41
3. KARTA OCENY WSTĘPNEJ	42
4. Wzór listy operacji kwalifikujących się do oceny.....	43
5. Wzór listy operacji nie kwalifikujących się do oceny	44
6. Wzór Porządku Obrad.....	45
7. Wzór listy obecności	46
6. Wzór uchwały Rady LGD	47
7. Wzór zestawienia udzielonego doradztwa	48
8. Wzór protokołu posiedzenia Rady LGD	49
9. Wzory list operacji zgodnych z LSR	51
10. Wzory list operacji wybranych.....	52
11. Wzór oświadczenia o udostępnieniu danych dotyczących wniosku przez Instytucję wdrażającą	54
12. Wzór pisma do beneficjenta informującego o wynikach oceny	55

FORMY WSPARCIA

W ramach LSR będą realizowane następujące typy operacji:

- A. operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD, operacje te będą wybierane przez Radę, a następnie przedkładane do samorządu wojewódzkiego w celu ich weryfikacji.
- B. Projekty grantowe- LGD będzie udzielała grantów w drodze otwartego naboru ogłoszonego przez LGD konkursu na realizację zadań służących osiągnięciu celu operacji.
- C. Operacje własne –operacje kluczowe dla osiągnięcia celów LSR, realizowane przez LGD, pod warunkiem, że operacje te nie spotkały się z zainteresowaniem innych wnioskodawców.

CEL TWORZENIA PROCEDUR

Celem tworzenia procedur jest przejrzyste, obiektywne, niedyskryminujące warunki uczestnictwa w realizacji LSR możliwość aplikowania przez wnioskodawców o środki na operacje wpisujące się w cele LSR, operacje te można zmierzyć poprzez osiągnięte wskaźniki.

ZASADY PRZEPROWADZANIA NABORU I WYBORU WNIOSKÓW SKŁADANYCH PRZEZ PODMIOTY INNE NIŻ LGD

Organizacja naboru wniosków

1. Potencjalni beneficjenci mogą składać wnioski dotyczące operacji kwalifikujących się do udzielenia pomocy objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”.
2. LGD ustala z samorządem województwa termin ogłoszenia naboru tj. czy jest on zgodny z „Harmonogramem planowanych naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach LSR”, czy zakładane wskaźniki nie zostały zrealizowane, jaka jest wysokość dostępnych środków.

Zamieszczenie ogłoszenia o konkursie

1. W terminie **nie później niż 30 dni** przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, LGD występuje o uzgodnienie terminu naboru wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust.1 lit.b rozporządzenia nr 1303/2013 do zarządu województwa.
2. Ogłoszenie o naborze wniosków o udzielenie wsparcia zawiera w szczególności:
 - a) termin, miejsce składania wniosków,
 - b) formy wsparcia,
 - c) zakres tematyczny operacji,
 - d) warunki udzielenia wsparcia,
 - e) kryteria wyboru operacji z określeniem minimalnej liczby punktów w ocenie zgodności z lokalnymi kryteriami,
 - f) wymagane dokumenty potwierdzające spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji,
 - g) wysokość limitu dostępnych środków,
 - h) podaje informacje o miejscu udostępniania przez LSR formularza wniosku o udzielenie wsparcia, formularza wniosku o płatność oraz formularza umowy o wsparcie.Procedura składania wniosków zapewnia stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru.
3. Informację o możliwości składania wniosków LGD zamieszcza na stronie internetowej, **nie wcześniej niż 30 dni i nie później niż 14 dni** przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków.
4. Wszystkie niezbędne dokumenty o ubieganiu się o dofinansowanie w ramach konkursów ogłaszanych przez LGD są jawne, dostępne do wiadomości na stronie [www: dirow.pl](http://www.drow.pl)
5. LGD będzie archiwizowało na stronie internetowej wszystkie ogłoszenia o naborach wniosków przeprowadzonych w ramach perspektywy 2014-2020 co najmniej do momentu upływu okresu trwałości operacji inwestycyjnych.
6. Nabór wniosków trwa 14 dni kalendarzowych.

Przyjmowanie wniosków

- 1) Wniosek o przyznanie pomocy składa się osobiście albo przez pełnomocnika albo przez osobę upoważnioną bezpośrednio w siedzibie LGD.
- 2) Złożenie wniosku w LGD potwierdzone jest na kopii pierwszej strony wniosku. Potwierdzenie zawiera datę złożenia wniosku, liczbę złożonych wraz z wnioskiem załączników oraz jest opatrzone pieczęcią LGD i podpisane przez osobę przyjmującą w LGD wniosek.
- 3) LGD nadaje każdemu wnioskowi indywidualne oznaczenie (znak sprawy) i wpisuje je na wniosku, numer ten jest potwierdzony w rejestrze prowadzonym przez LGD.
- 4) Wnioskodawca ma prawo wycofać wniosek lub inną deklarację pisemnie powiadamiając o tym fakcie LGD (kopia wycofanego dokumentu pozostaje w LGD wraz z oryginałem wniosku o jego wycofanie), wniosek skutecznie wycofany nie wywołuje żadnych skutków prawnych, wnioskodawca w ramach trwającego naboru ma możliwość złożenia nowego wniosku. Na wniosek potencjalnego beneficjenta możliwy jest zwrot złożonych dokumentów bezpośrednio lub korespondencyjnie.
- 5) Wniosek jest składany przez beneficjenta na formularzu udostępnionym przez LGD.

Wstępna ocena wniosków

- 1) Biuro LGD wstępnie ocenia operację pod kątem :
 - a) złożenia wniosku w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
 - b) zgodności operacji z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze,
 - c) zgodności operacji z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu o naborze,
 - d) spełniania dodatkowych warunków udzielenia wsparcia obowiązujących w ramach naboru.

Wzór karty oceny wstępnej stanowi załącznik do procedur.

Biuro LGD weryfikuje zgodność operacji z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Działaniem M19 przy zastosowaniu karty weryfikacji udostępnionych przez SW.

Biuro LGD na spotkaniu Rady LGD przekazuje Przewodniczącemu Rady pełen Rejestr wniosków o przyznanie pomocy, listę wniosków o przyznanie pomocy kwalifikujących się do oceny oraz listę operacji nie kwalifikujących się do oceny przez Radę.

Biuro udostępnia niezwłocznie po zakończeniu naboru wnioski członkom Rady LGD.

Materiały i dokumenty mogą być:

- a) Przesłane w formie kserokopii wraz z zawiadomieniem o posiedzeniu Rady LGD;
- b) Przesłane pocztą elektroniczną lub umieszczone na serwerze;
- c) Udostępnione do wglądu w Biurze LGD;
- d) Udostępnione poprzez aplikację internetową wspomagającą działania LGD w zakresie rejestracji i oceny wniosków.

Pełny rejestr wniosków o przyznanie pomocy musi zawierać następujące informacje:

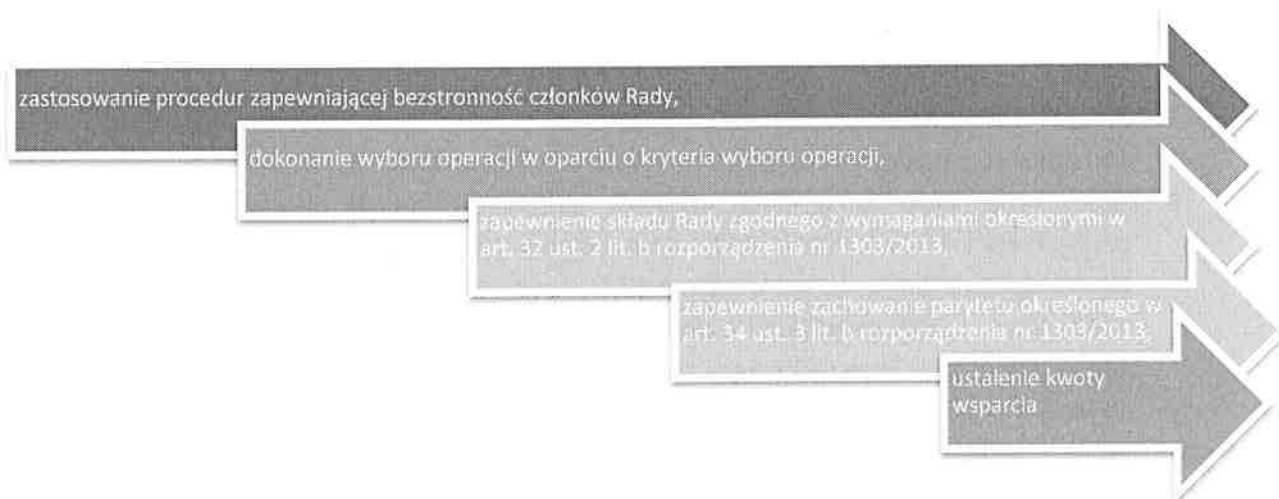
- a) nazwa Wnioskodawcy,
- b) indywidualne oznaczenie sprawy - numer wniosku,
- c) numer identyfikacyjny wnioskodawcy
- d) tytuł projektu/zakres projektu,
- e) lokalizacja operacji (gmina)
- f) wnioskowana kwota pomocy,
- g) uwagi:

- wniosek złożony po terminie
- wniosek nie został złożony w miejscu wskazanym w informacji
- we wniosku nie wskazano adresu wnioskodawcy

Sposób oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji

1. Organem dokonującym oceny zgodności z LSR i wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR jest Rada.
2. Szczegółową organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady określa Regulamin Rady.
3. Zapewnienie parytetu w poszczególnych głosowaniach Rady wymaga złożenia deklaracji bezstronności przez członka Rady, prowadzenia „Rejestru interesu członków Rady”, które zapewniają gwarancję, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie może mieć więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji podczas wyboru operacji. Nad całością głosowania czuwa Przewodniczący Rady lub w razie jego nieobecności Wiceprzewodniczący. Zgodnie z Regulaminem Rady **dodatkowo** do czuwania nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru operacji, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej, powołany został dwuosobowy zespół o nazwie „**Mąż Zaufania**”, uczestniczący jednoosobowo na spotkaniu Rady.
4. Rada w pierwszej kolejności zatwierdza listy operacji kwalifikujących się i nie kwalifikujących się do oceny.
5. Rada LGD na kartach oceny potwierdza zgodność wniosku z programem (na podstawie danych przygotowanych przez Biuro LGD). Jeżeli operacja nie jest zgodna z programem dalsze wypełnienie karty nie jest konieczne.
6. Rada głosuje nad zgodnością wniosku z celami LSR (na podstawie danych z wniosku dotyczących realizacji celów LSR). Informacja ta zostaje odnotowana w protokole. Jeżeli operacja nie jest zgodna z LSR dalsze wypełnienie karty nie jest konieczne.
7. Następnie Rada przystępuje do oceny operacji. Zwykłą większością głosów Rada dokonuje wyboru operacji na podstawie karty oceny operacji.
8. Regulamin Rady **mówi, że** „Prawomocność posiedzenia i podejmowanych przez Radę decyzji (quorum) wymaga obecności co najmniej 50 % składu Rady z zachowaniem parytetu każdorazowo na etapie głosowania”, przyjęto zwykłą większością głosów.
9. W przypadku rozbieżnych ocen członków Rady (występuje jeżeli różnica w ocenie końcowej kryteriów co do których nie należy uzasadniać decyzji przekroczy 15 % ogólnej ilości punktów), Przewodniczący Rady ogłasza ponowną analizę oceny operacji dwóch skrajnych ocen. Członkowie Rady muszą uzasadnić swoją ocenę, którą można ponownie zweryfikować, różnica w ocenie może być w przypadku kryteriów jakościowych np. innowacja projektu.
10. Po dokonaniu oceny, zliczeniu punktów sporządzona zostanie lista rankingowa o operacjach zgodnych z LSR i operacjach, które otrzymały wymagalną liczbę punktów ze wskazaniem operacji wybranych do dofinansowania, oraz listę operacji niewybranych. Członkowie Rady podejmują uchwały o wybraniu lub niewybraniu operacji do dofinansowania.
11. W przypadku uzyskania jednakowej liczby punktów przez dwie lub więcej operacji o kolejności na liście operacji ocenionych decyduje kolejność wpływu wniosku o przyznanie pomocy do Biura.

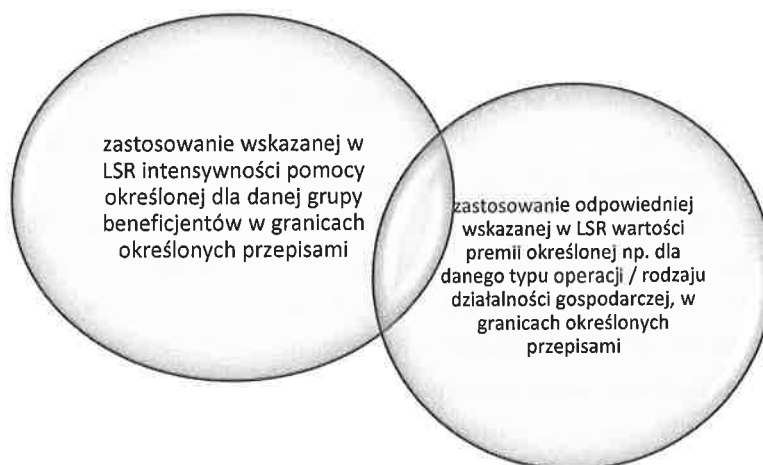
Rysunek 1. Zasady dokonywania wyboru operacji

Źródło: opracowanie własne

Ustalenie zasad w zakresie określenia kwoty wsparcia dla danej operacji

Rysunek 2 Zasady określania kwoty wsparcia.

Źródło: opracowanie własne

1) Podjęmowanie działalności obejmuje dwa zakresy wsparcia:

- osoby, które nie podlegają ubezpieczeniu KRUS z mocy ustawy w pełnym zakresie, chyba, że podejmują działalność jako produkcja artykułów spożywczych lub produkcja napojów,
- w okresie 2 lat poprzedzający dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy osoby nie wykonywały działalności gospodarczej i nie były wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo w rejestrze przedsiębiorców w KRS.

Brak kapitału początkowego to główny problem dla osób które pragną założyć własną firmę w szczególności jeżeli należą do grup defaworyzowanej. Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie w roku 2013 podpisano ponad 100 umów na podjęcie działalności gospodarczej. Zadanie to finansowane było głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego POKL w ramach projektu „Rynek

pracy dla każdego". Po podpisaniu umowy wnioskodawca zobowiązywał się do utrzymania miejsca pracy przez okres 1 roku, a dotacja wynosiła 20-22 tys. zł. Kwota ta musiała być jednak rozliczona, w krótkim okresie czasu. Wiele przedsiębiorstw, które otrzymały dotację na rozpoczęcie działalności zawiesiło swą działalność, gdyż kwota dofinansowania nie pozwalała na poniesienie kosztów utrzymania przedsiębiorstwa. Sytuacja społeczno –gospodarcza obszaru nie jest zadowalająca. W ramach obecnej perspektywy warunkiem otrzymania dofinansowania jest stworzenie i utrzymanie miejsca pracy przez okres 2 lat proponowany poziom wsparcia będzie wynosił **100.000 zł.** Za przyjęciem maksymalnej kwoty wsparcia przemawiają również przeprowadzone przez LGD badania, które zostały zamieszczone w dokumencie „Badanie potencjału społecznego, gospodarczego i turystycznego”

2) rozwijanie działalności gospodarczej

Wsparcie dotyczy mikro i małych przedsiębiorstw, a więc firm działających na lokalnym rynku, wnioskodawcy mogą otrzymać refundację poniesionych kosztów kwalifikowanych. Proponowany poziom dofinansowania **wynosi do 70 %**. Ze względu na ograniczone środki LSR i udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2013 r. który jest o 2,5% wyższy niż dla województwa zachodniopomorskiego, zależy nam na stworzeniu większej ilości miejsc pracy. W poprzedniej perspektywie było podobne działanie, wnioskodawca mógł również uzyskać do 300 tys. zł refundacji poniesionych kosztów kwalifikowanych, było to zróżnicowane i zależało od ilości utworzonych miejsc pracy. Obecnie przy takim samym wsparciu warunkiem jest stworzenie co najmniej 1 miejsca pracy.

3) pozostałe zakresy wsparcia

Proponowany poziom wsparcia dla pozostałych typów operacji wynosi do **100% kosztów kwalifikowanych**. LGD jednak zaplanowała w kryteriach wyboru operacji premiowanie operacji, których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w poszczególnych programach.

Kryteria oceny operacji

Kryteria wyboru operacji zostały opisane w załączniku do procedur. Kryteria powiązane są z diagnozą obszaru i Analizą SWOT. Najważniejsze kryteria dotyczą zgodności operacji ze wskaźnikami produktu i rezultatu Lokalnej Strategii Rozwoju. Kolejnym kryterium jest zgodność z preferowanymi wskaźnikami produktu i rezultatu. Preferowane wskaźniki produktu i rezultatu Lokalnej Strategii Rozwoju to takie, które nie zostały jeszcze zrealizowane w ramach naborów wniosków. W początkowej fazie realizacji LSR wszystkie wskaźniki są wskaźnikami preferowanymi. W procesie monitoringu z pozycji wskaźników preferowanych będą usuwane te wskaźniki, które zostały już zrealizowane. Wskaźniki preferowane będą aktualizowane na bieżąco w zależności od stopnia wdrażania LSR. Należy wówczas zaktualizować kartę oceny operacji. Aby dany projekt miał możliwość realizacji musi spełniać minimum punktowe, które stanowi 50 % maksymalnej wartości punktowej. Wysoko punktowane są również kryteria związane z lokalnym rynkiem pracy czyli te, które generują więcej niż 1 miejsce pracy oraz przyczyniają się do zatrudnienia lub samozatrudnienia osób z grupy defaworyzowanej. Kryteria wyboru operacji bezpośrednio powiązane są z wskaźnikami produktu i rezultatu. Preferowane będą operacje, które przyczynią się do zastosowania rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu np. wykorzystujące OZE. Istotnym kryterium jest uczestnictwo wnioskodawców w szkoleniach organizowanych przez LGD jak i konsultacjach indywidualnych w Biurze LGD, pozwoli to podnieść wiedzę na temat procedur o dofinansowanie ich operacji, a tym samym lepiej przygotować wnioski.

Zastosowano głównie kryteria mierzalne, określono wymogi konieczne do uzyskania danej liczby punktów. Kryterium jakościowym jest innowacyjność operacji w tym przypadku wnioskodawca musi uwodnić lub uzasadnić to kryterium, a członkowie Rady pisemnie uzasadnić swoją ocenę.

Rada dokonuje wyboru operacji zgodnie z kartą oceny operacji

O miejscu danej operacji na liście rankingowej będzie decydować liczba punktów uzyskanych w ramach tzw. lokalnych kryteriów wyboru operacji wdrażanych poprzez Lokalną Grupę Działania. Każdy z członków Rady będzie wypełniał „Kartę oceny operacji”- **zał. do Regulaminu Rady**. Na podstawie średniej arytmetycznej podany zostanie wynik każdej z ocenianych operacji. Wynik podajemy z dwoma miejscami po przecinku. Szczegółowy opis kryteriów przedstawia załącznik do procedur.

Sposób informowania o wynikach oceny i możliwości odwołania się od decyzji

1) W **terminie 7 dni** od zakończenia wyboru operacji Biuro LGD zamieszcza na stronie internetowej LGD listę operacji zgodnych z LSR i wybranych ze wskazaniem tych, które mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu oraz protokół z posiedzenia Rady, dotyczący oceny i wyboru operacji, zawierający informację o wyłączeniach w związku z potencjalnym konfliktem interesów.

2) W przypadku operacji, która uzyskała pozytywną ocenę podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przekazuje się pisemną informację sporządzoną w postaci pisma, podpisaną przez przewodniczącego obrad. Skan pisma przekazywany jest drogą poczty elektronicznej na adres zawarty we wniosku o przyznanie pomocy.

3) W przypadku operacji, która uzyskała negatywną ocenę, podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przekazuje się pisemną informację sporządzoną w postaci pisma, podpisaną przez przewodniczącego obrad. Skan pisma przekazywany jest drogą poczty elektronicznej na adres zawarty we wniosku o przyznanie pomocy. Oryginał pisma wysyłany jest listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Wnioskodawcy przysługuje **w ciągu 7 dni od dnia doręczenia informacji** prawo wniesienia protestu w celu ponownego sprawdzenia złożonego wniosku w zakresie spełnienia kryteriów wyboru zgodnie z Ustawą z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie 2014-2020. Rada **w terminie 14 dni od wniesienia protestu** dokonuje **autokontroli** wyników dokonanej oceny operacji.

4) Protest wnoszony jest za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez Zarząd Województwa.

Procedura odwoławcza została szczegółowo opisana w Regulaminie Rady LGD.

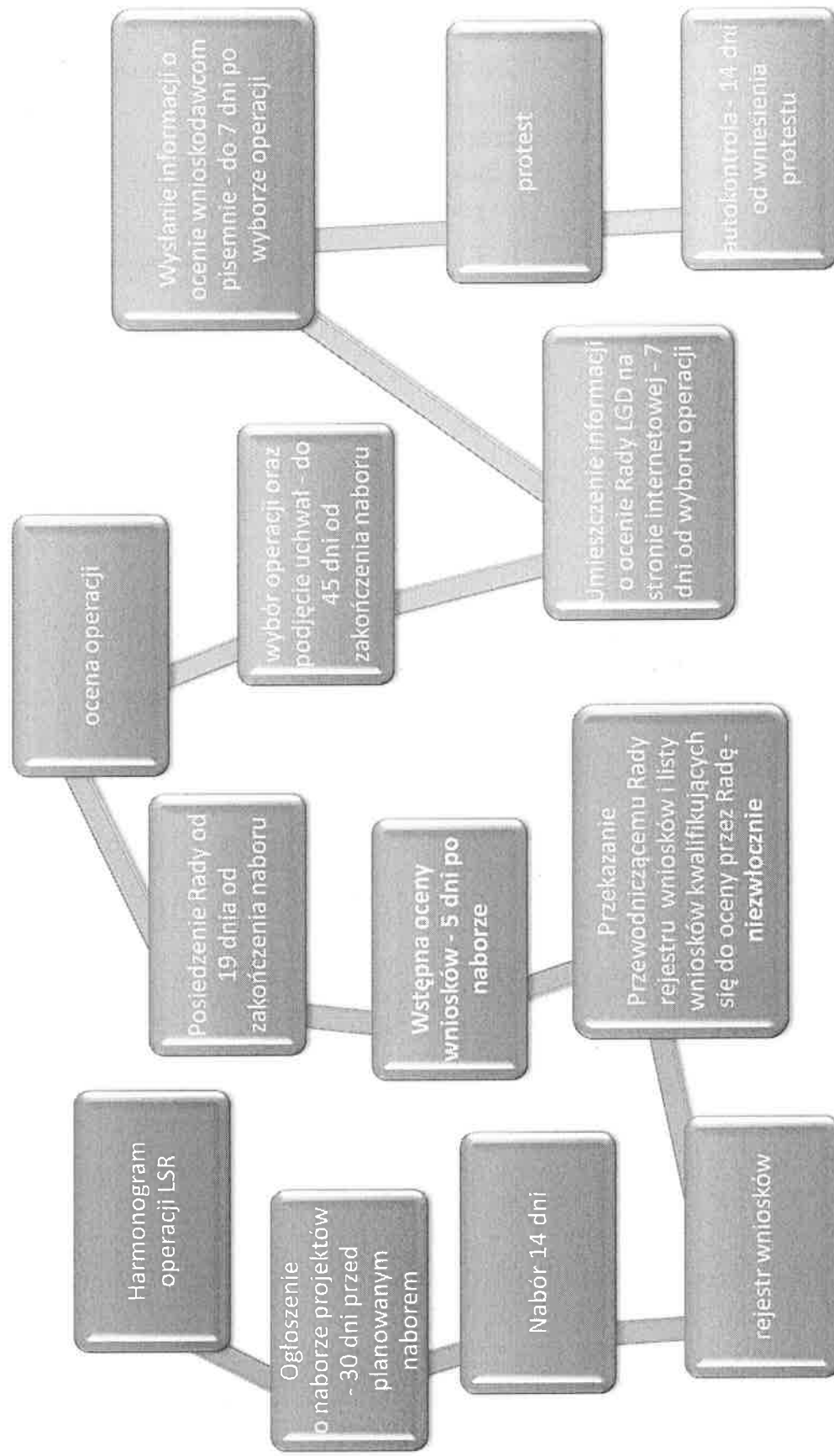
5) W terminie 7 dni od dnia dokonania wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD, LGD przekazuje zarządowi województwa wnioski o udzielenie wsparcia raz z dokumentami potwierdzającymi dokonanie wyboru operacji.

Podział zadań i zakres odpowiedzialności poszczególnych organów w zakresie oceny operacji przedstawia poniższa tabela

Zarząd	Rada
1.Ogłasza nabory wniosków o przyznanie pomocy. 2.Wspólnie z Przewodniczącym Rady ustala termin i miejsce posiedzenia Rady. Dodatkowo:	1.Dokonuje wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach opracowanej LSR, 2.Ocenia operacje zgodnie z lokalnymi kryteriami, 3.Podejmuje uchwały w sprawie wyboru operacji do dofinansowania

3.Określa harmonogram szkoleń dla Członków Rady, 4.Uczestniczy w komisji sprawdzającej wiedzę członków Rady.	4.Sporządza listy rankingowe operacji, które przekazuje Zarządowi. 5. W wyniku złożonych protestów Rada dokonuje autokontroli tj. weryfikuje ponownie wyniki dokonanej przez siebie oceny operacji Dodatkowo 6.Corocznie składa sprawozdanie ze swojej działalności Walnemu Zebraniu Członków.
--	---

Rysunek 3 Harmonogram wyboru operacji

Sposób postępowania w celu zapobieżenia podwójnego finansowania

Do wniosku o przyznanie pomocy dołączone zostanie oświadczenie, które zapobiegać będzie możliwości podwójnego finansowania.

Wzór karty oceny operacji

Wzór

Karta oceny operacji

Wniosek nr:

Tytuł operacji:

Imię i nazwisko oceniającego:

Karta oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru jest skorelowana z wnioskiem o przyznanie pomocy, proszę o dokładne zapoznanie się z treścią wniosku o przyznanie pomocy złożonym przez Beneficjenta.

			TAK	NIE
Operacja jest zgodna z programem				
Operacja jest zgodna z celami LSR				
	Kryterium	Maksymalna ilość punktów	Ilość przyznanych punktów	Odniesienie do pozycji we wniosku o przyznanie pomocy
1.	Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR	30		
2.	Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR	20		
3.	Generowanie nowych miejsc pracy	15		
4.	Grupa odbiorcza	14		
5.	Komplementarność projektu	1		
6.	Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji	5		
7.	Produkt rolny	3		
8.	Konsultacje wniosku w LGD	5		
9.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu	1		
10.	Innowacyjność operacji	5		
11.	Miejsce realizacji operacji	1		
	SUMA	100		
	Minimalna liczba punktów	50		

Uzasadnienie dla Kryterium 10. Innowacyjność operacji

.....

.....

.....

Czytelny podpis sekretarza

.....

Czytelny podpis oceniającego

INSTRUKCJA

Do karty oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru

1. Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się we wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- a) Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **30 punktów**.
- b) Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami
	Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Liczba szkoleń
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych i rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego
Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Liczba nowych miejsc noclegowych

Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie
Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego

2. Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się w preferowane wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego, **preferowanego** wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **20 punktów**.
- Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie preferowane wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami
	Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Liczba szkoleń
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego

Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Liczba nowych miejsc noclegowych
Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie
Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego

3. Generowanie nowych miejsc pracy.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji generujących nowe miejsca pracy.

- a) Jeżeli realizacja operacji zakłada utworzenie większej liczby miejsc pracy niż zakładane minimum przyznaje się **15 punktów**.
- b) Jeżeli realizacji operacji przyczyni się do generowania zakładanego minimum nowych miejsc pracy przyznaje się **10 punktów**.
- c) Jeżeli realizacja operacji nie generuje miejsc pracy przyznaje się **0 punktów**.

4. Grupa odbiorcza.

W tym kryterium przyznaje się punkty w zależności od grupy, dla której realizowana będzie operacja.

- a) Jeżeli realizacja operacji ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR przyznaje się **14 punktów**.
- b) Jeżeli realizacja operacji nie dotyczy grupy defaworyzowanej przyznaje się **0 punktów**.

Grupa defaworyzowana – są to osoby powyżej 50 roku życia, które na obszarze LGD stanowią prawie 30% bezrobotnych oraz osoby do 35 roku życia (definiowane jako młodzież), które stanowią największy odsetek osób bezrobotnych nie tylko w skali LGD (ponad 50%), ale również w skali całego województwa zachodniopomorskiego.

5. Komplementarność projektu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji komplementarnych - powiązanych z projektami, które zostały już zrealizowane na obszarze LSR oraz spójnych z dokumentami planistycznymi. Projekt zawiera opis spójności i kompleksowości planowanych przedsięwzięć i operacji, zastosowanie różnych metod, zaangażowanie różnych sektorów i partnerów, a także konkretnych branż działalności gospodarczej rozumianych jako sekcje PKD.

- a) Jeżeli realizacja operacji zakłada komplementarność przyznaje się **1 punkt**
- b) Jeżeli realizacji operacji nie zakłada komplementarności przyznaje się **0 punktów**.

6. Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji.

W tym kryterium ocenia się, jaka jest wysokość wkładu własnego wnioskodawcy.

- a) Jeżeli wnioskowana kwota jest stała i wynika z przepisów PROW 2014-2020 – wnioskodawca nie ma możliwości wniesienia wkładu własnego przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w poszczególnych programach przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi do 95% kosztów możliwych do zrefundowania przyznaje się **4 punkty**.
- d) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi od 96% do 100% kosztów możliwych do zrefundowania, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

7. Produkt rolny

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji opierającej się na lokalnym produkcie rolnym (lokalny produkt rolny - wytwarzany na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju) opisany w Lokalnej Strategii Rozwoju (Rozdział III – diagnoza –opis obszaru i ludności –produkty lokalne).

- a) Jeżeli realizacja operacji będzie realizowana przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne przyznaje się **3 punkty**.
- b) Jeżeli realizacji operacji zakłada promocję lokalnego produktu rolnego przyznaje się **3 punkty**.

- c) Jeżeli realizacja operacji nie przyczyni się do promocji lub powstania działalności , której podstawą będzie lokalny produkt rolny przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

8. Konsultacje wniosku w LGD.

W tym kryterium przyznaje się punkty za uczestnictwo w konsultacjach oferowanych przez Biuro LGD.

- a) Jeżeli beneficjent brał udział w indywidualnych konsultacjach z Pracownikiem Biura/Konsultantem przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli beneficjent brał udział w spotkaniach informacyjnych/szkoleniach prowadzonych /organizowanych przez LGD, przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli beneficjent nie korzystał ze wsparcia LGD, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

Ocena na podstawie informacji przygotowanych przez Biuro LGD. W przypadku, gdy wnioskodawca chce ubiegać się o maksymalną ilość punktów w ramach tego kryterium winien pamiętać, iż za wnioski skonsultowane uznaje się wnioski, które zostały przedstawione/przesłane i zaopiniowane przez Biuro LGD, w tym zaopiniowane/sprawdzone przez konsultantów działających na zlecenie Stowarzyszenia. Wnioskodawca winien przed przesłaniem / przedstawieniem wniosku pracownikom Biura uwzględnić czas jaki jest niezbędny do przeanalizowania i zaopiniowania wniosku, tj. wniosek powinien trafić do zaopiniowania minimum 3 dni przed zakończeniem naborów wniosków w przypadku przesłania drogą mailową wniosku do Biura, oraz minimum 2 dni w przypadku konsultacji osobistych.

9. Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji przewidujących zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

- a) Jeżeli realizacja operacji **spełnia** kryterium przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli realizacji operacji **nie spełnia** kryterium przyznaje się **0 punktów**.

10. Innowacyjność operacji.

W tym kryterium ocenia się innowacyjność operacji.

Za operacje innowacyjne uznaje się operacje wykorzystujące rozwiązania niestosowane dotychczas na danym obszarze. Punkty za innowacyjność przyznaje się, jeżeli operacja zakłada realizację jednej z wymienionych innowacji.

- **Innowacja procesowa**, czyli opracowanie i wdrożenie nowych bądź znacząco ulepszonych technologii, metod produkcji lub dostaw; mogą to być istotne zmiany w technologii, sprzęcie i oprogramowaniu używanym w procesach wytwórczych towarów albo nowe lub znacznie ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług.
 - **Innowacja produktowa**, czyli opracowanie, wdrożenie do produkcji i wprowadzenie na rynek nowego produktu (towaru) lub usługi; także – znaczące ulepszenie oferowanych wcześniej towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyki lub przeznaczenia, wprowadzenie na rynek nowego przeznaczenia starego produktu (np. sms) lub nowego sposobu świadczenia usług (np. przez Internet).
 - **Innowacja organizacyjna**, czyli zastosowanie nowych rozwiązań organizacyjnych np. nowa metoda organizacji działalności biznesowej przedsiębiorstwa (np. wdrożenie metod rozwoju osobistego pracowników, wdrożenie systemu zarządzania dostawami), nowa organizacja miejsc pracy (np. wdrożenie nowego rozdziału obowiązków i podejmowania decyzji), nowa koncepcja strukturyzacji działalności, takich jak integracja różnych rodzajów działalności, nowa organizacja relacji zewnętrznych (np. wdrożenie nowego sposobu organizacji z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi).
 - **Innowacja marketingowa**, czyli zastosowanie nowych technik marketingowych, nowej metody marketingowej obejmującej znaczące zmiany w wyglądzie produktu, opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji, polityce cenowej, modelu biznesowym.
- a) Jeżeli operacja **zakłada** realizację jednej z typów innowacji przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli operacja **nie zakłada** realizacji jednej z typów innowacji przyznaje się **0 punktów**.

11. Miejsce realizacji operacji.

W tym kryterium ocenia się wielkość miejscowości, w której jest realizowana operacja. Ocena zależy od liczby mieszkańców zameldowanych w miejscowości na pobyt stały wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku.

- a) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej do 5000 mieszkańców przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej 5001 i więcej mieszkańców przyznaje się **0 punktów**.

W przypadku operacji realizowanej w kilku miejscowościach ocena przebiega wg następujących kroków:

1. przyznanie odpowiedniej liczby punktów każdej z miejscowości osobno;
2. zsumowanie punktów przyznanych każdej miejscowości;
3. obliczenie średniej (suma punktów ÷ liczba miejscowości).

(ocena na podstawie danych z GUS)

PROCEDURY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTÓW GRANTOWYCH

Organizacja naboru wniosków

Lokalna Grupa Działania składa wnioski na projekt grantowy do Samorządu Województwa.

Potencjalni beneficjenci mogą składać wnioski dotyczące operacji kwalifikujących się do udzielenia pomocy objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”

LGD ustala z samorządem województwa termin ogłoszenia naboru tj. czy jest on zgodny z „Harmonogramem planowanych naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach LSR”, czy zakładane wskaźniki nie zostały zrealizowane, jaka jest wysokość dostępnych środków.

Zamieszczenie ogłoszenia o konkursie

Po podpisaniu umowy na realizację grantu LGD przystępuje do ogłoszenia naboru wniosków.

Ogłoszenie naboru wniosków o powierzenie grantów musi zawierać w szczególności:

- 1) termin i miejsce składania wniosków o powierzenie grantów,
- 2) określony zakres tematyczny projektu grantowego, zgodny z zakresem określonym w umowie o przyznaniu pomocy na realizację projektu grantowego,

- 3) planowane do osiągnięcia w ramach projektu grantowego cele i wskaźniki,
- 4) kwotę dostępną w ramach ogłoszenia, nie wyższą niż kwota z umowy o przyznaniu pomocy na realizację projektu grantowego,
- 5) planowane do realizacji w ramach projektu grantowego zadania, zgodne z umową o przyznaniu pomocy na realizację projektu grantowego,
- 6) wskazanie miejsca upublicznienia opisu kryteriów wyboru wniosków o powierzenie grantów oraz zasad przyznawania punktów za spełnienie danego kryterium (np. link do miejsca publikacji tych kryteriów lub zasad),
- 7) informacje o wysokości kwoty grantu lub intensywności pomocy (poziomie dofinansowania), jeśli LGD wprowadziła ograniczenia w tym zakresie (w przypadku jednostek sektora finansów publicznych poziom dofinansowania jest stały i wynosi 63,63%),
- 8) wskazanie miejsca udostępnienia wzorów dokumentów aplikacyjnych (formularza wniosku o udzielenie grantu oraz wniosku o rozliczenie grantu), wzoru umowy o powierzenie grantu, a także wzoru sprawozdania z realizacji zadania.

Procedura składania wniosków zapewnia stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru.

Informację o możliwości składania wniosków LGD zamieszcza na stronie internetowej, **nie później niż 30 dni** przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków.

Wszystkie niezbędne dokumenty o ubieganie się o dofinansowanie w ramach konkursów ogłaszanych przez LGD są jawne, dostępne do wiadomości na stronie [www: dirow.pl](http://dirow.pl)

LGD będzie archiwizowało na stronie internetowej wszystkie ogłoszenia o naborach wniosków przeprowadzonych w ramach perspektywy 2014-2020 co najmniej do momentu upływu okresu trwałości operacji inwestycyjnych projektów grantowych

Nabór wniosków o powierzenie grantów trwa 14 dni kalendarzowych.

Wnioski o powierzenie grantu muszą wpisywać się w cele LSR:

- **Cel szczegółowy 1.2 Promowanie obszaru objętego LSR**
- **Cel szczegółowy 3.1 Przyjazne otoczenie przyrodniczo – turystyczne i infrastruktura turystyczna**

Przyjmowanie wniosków

- 1) Wniosek o powierzenie grantu składa się osobiście albo przez pełnomocnika albo przez osobę upoważnioną bezpośrednio w siedzibie LGD,
- 2) Złożenie wniosku w LGD potwierdzone jest na kopii pierwszej strony wniosku. Potwierdzenie zawiera datę złożenia wniosku, liczbę złożonych wraz z wnioskiem załączników oraz jest opatrzone pieczęcią LGD i podpisane przez osobę przyjmującą w LGD wniosek.
- 3) LGD nadaje każdemu wnioskowi indywidualne oznaczenie (znak sprawy) i wpisuje je na wniosku, numer ten jest potwierdzony w rejestrze prowadzonym przez LGD.
- 4) Wnioskodawca ma prawo wycofać wniosek lub inną deklarację pisemnie powiadamiając o tym fakcie LGD (kopia wycofanego dokumentu pozostaje w LGD wraz z oryginałem wniosku o jego wycofanie), wniosek skutecznie wycofany nie wywołuje żadnych skutków prawnych, wnioskodawca

w ramach trwającego naboru ma możliwość złożenia nowego wniosku. Na wniosek potencjalnego beneficjenta możliwy jest zwrot złożonych dokumentów bezpośrednio lub korespondencyjnie.

5) Wniosek składany przez beneficjenta na formularzu udostępnionym przez LGD.

BENEFICJENCI

- 1) osoba fizyczna, jeżeli: jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, jest pełnoletnia, ma miejsce zamieszkania na obszarze objętym LSR,
- 2) osoba prawna, z wyłączeniem województwa, jeżeli siedziba tej osoby znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR,
- 3) jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli siedziba tej jednostki lub jej oddziału znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR.

KOSZTY KWALIFIKOWANE

- a) Koszty operacyjne są to koszty ściśle związane z realizacją projektu. Do kosztów operacyjnych zaliczyć możemy: zakup robót budowlanych lub usług, zakup lub rozwój programowania komputerowego oraz zakup patentów, licencji lub wynagrodzeń za przeniesienie autorskich praw majątkowych lub znaków towarowych, najem lub dzierżawa maszyn, wyposażenia lub nieruchomości, zakup rzeczy w tym materiałów, zatrudnienie osób tylko w przypadku szkoleniowym.
- b) Wartość pracy oraz usług świadczonych nieodpłatnie ustala się jako iloczyn liczby przepracowanych godzin oraz ilorazu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w drugim roku poprzedzającym rok w którym złożono wniosek. Koszty do 20% kosztów kwalifikowanych pomniejszone o koszty ogólne.
- c) Koszty ogólne do 10% kosztów kwalifikowanych ogółem.
- d) Koszty będą uznane za kwalifikowane jeżeli są racjonalne i skalkulowane w oparciu o rozeznanie rynku

W PRZYPADKU GDY KOSZT JEDNOSTKOWY PRZEKRACZA KWOTĘ 20.000,00 ZŁ NALEŻY DO WNIOSKU PRZEDŁOŻYĆ TRZY ZAPYTANIA OFERTOWE, KTÓRE PRZEDSTAWIAJĄ NAJKORZYSTNIEJSZĄ CENĘ LUB INNE KRYTERIA OKREŚLONE W ZAPYTANIU, ZAPYTANIE MUSI BYĆ ZAMIESZCZONE NA STRONIE WNIOSKODAWCY LUB NA STRONIE LGD.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA

- a) wartość operacji nie może być niższa niż **5 tys. zł** i nie wyższa niż **50 tys. zł**,
- b) dofinansowanie **do 80%** kosztów kwalifikowanych,
- c) **pozostałe 20% kosztów kwalifikowanych pokrywa Grantobiorca ze środków własnych, które mogą stanowić wkład rzeczowy w postaci pracy wolontariuszy na rzecz operacji,**
- d) dla gmin dofinansowanie jest stałe i wynosi 63,63%,
- e) suma grantów udzielonych jednostkom sektora finansów publicznych w ramach danego projektu grantowego nie może przekroczyć 20% kwoty środków przyznanych na ten projekt,
- f) w trakcie ogłoszonego konkursu grantowego wnioskodawca może złożyć **tylko 1 projekt**,
- g) maksymalny limit wykorzystania środków na 1 wnioskodawcę w ramach ogłaszanych konkursów grantowych nie może przekroczyć **100 tys. zł**,
- h) po podpisaniu umowy z wnioskodawcą LGD przelewa kwotę dotacji na wskazane konto wnioskodawcy.

Wstępna ocena wniosków

- 1) Biuro LGD w ciągu 5 dni od zakończenia naboru wstępnie ocenia operację pod kątem :
 - a) złożenia wniosku w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
 - b) zgodności operacji z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze,
 - c) zgodności operacji z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu o naborze,
 - d) spełniania dodatkowych warunków udzielenia wsparcia obowiązujących w ramach naboru.

Wzór karty oceny wstępnej stanowi załącznik do procedur.

Biuro udostępnia niezwłocznie po zakończeniu naboru wnioski członkom Rady LGD.

Materiały i dokumenty mogą być:

- a) Przesłane w formie kserokopii wraz z zawiadomieniem o posiedzeniu Rady LGD;
- b) Przesłane pocztą elektroniczną lub umieszczone na serwerze;
- c) Udostępnione do wglądu w Biurze LGD;
- d) Udostępnione poprzez aplikację internetową wspomagającą działania LGD w zakresie rejestracji i oceny wniosków.

Pełny rejestr wniosków o przyznanie pomocy musi zawierać następujące informacje:

- a) nazwa Wnioskodawcy,
- b) indywidualne oznaczenie sprawy - numer wniosku
- c) numer identyfikacyjny wnioskodawcy
- d) tytuł projektu/zakres projektu,
- e) lokalizacja operacji (gmina)
- f) wnioskowana kwota pomocy,
- g) uwagi:
 - wniosek złożony po terminie
 - wniosek nie został złożony w miejscu wskazanym w informacji
 - we wniosku nie wskazano adresu wnioskodawcy

Ocena formalna i merytoryczna

Biuro LGD weryfikuje zgodność operacji z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Działaniem M19 przy zastosowaniu karty weryfikacji udostępnionych przez SW(załącznik).

Ocena formalna i merytoryczna dokonywana jest przez pracowników Biura LGD w okresie 30 dni kalendarzowych.

Ocena merytoryczna dokonywana jest poprzez wypełnienie KARTY OCENY MERYTORYCZNEJ WNIOSKÓW ZGŁOSZONYCH DO KONKURSU GRANTOWEGO

Jeżeli w trakcie oceny formalnej i merytorycznej wystąpią braki, omyłki Biuro niezwłocznie, skutecznie za pomocą poczty elektronicznej lub telefonicznie, bądź listem poleconym, wzywa wnioskodawców do ewentualnego poprawienia błędów w ciągu 7 dni od przekazania informacji o błędach. Wezwanie do poprawy błędów nie wstrzymuje biegu rozpatrywania wniosków.

Jeżeli wnioskodawca nie poprawi błędów, uzupełnień wniosek zostaje nie rozpatrzony i nie przejdzie do kolejnego etapu –oceny zgodności z LSR i lokalnymi kryteriami. Po dokonaniu oceny formalnej i

merytorycznej Biuro LGD sporządza listę operacji kwalifikujących się do oceny oraz listę operacji nie kwalifikujących się do oceny

Biuro LGD na spotkaniu Rady LGD przekazuje Przewodniczącemu Rady pełen Rejestr wniosków o przyznanie pomocy, listę wniosków o przyznanie pomocy kwalifikujących się do oceny oraz listę operacji nie kwalifikujących się do oceny przez Radę.

Sposób oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji

1. Organem dokonującym oceny zgodności z LSR i wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR jest Rada.

Ocena i wybór Grantobiorców następuje nie później niż w terminie 45 dni od dnia następującego po ostatnim dniu terminu składania wniosków w ramach danego naboru.

2. Szczegółową organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady określa Regulamin Rady.

3. Zapewnienie parytetu w poszczególnych głosowaniach Rady wymaga złożenia deklaracji bezstronności przez członka Rady, prowadzenia „Rejestru interesu członków Rady”, które zapewniają gwarancję, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie może mieć więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji podczas wyboru operacji. Nad całością głosowania czuwa Przewodniczący Rady lub w razie jego nieobecności Wiceprzewodniczący. Zgodnie z Regulaminem Rady **dotatkowo** do czuwania nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru operacji, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej, powołany został dwuosobowy zespół o nazwie „**Mąż Zaufania**” uczestniczący jednoosobowo na spotkaniu Rady.

4. Zwykłą większością głosów Rada dokonuje wyboru operacji na podstawie karty oceny operacji.

5. Regulamin Rady **mówi, że** „Prawomocność posiedzenia i podejmowanych przez Radę decyzji (quorum) wymaga obecności co najmniej 50 % składu Rady z zachowaniem parytetu każdorazowo na etapie głosowania”, przyjęto zwykłą większością głosów.

6. Kryteria dotyczące Projektów grantowych przedstawia załącznik do procedur.

7. W przypadku rozbieżnych ocen członków Rady (występuje jeżeli różnica w ocenie końcowej kryteriów co do których nie należy uzasadniać decyzji przekroczy 15 % ogólnej ilości punktów), Przewodniczący Rady ogłasza ponowną analizę oceny operacji dwóch skrajnych ocen. Członkowie Rady muszą uzasadnić swoją ocenę, którą można ponownie zweryfikować, różnica w ocenie może być w przypadku kryteriów jakościowych np. innowacja projektu

8. Po dokonaniu oceny, zliczeniu punktów sporządzona zostanie lista rankingowa o operacjach zgodnych z LSR i operacjach, które otrzymały wymagalną liczbę punktów ze wskazaniem operacji wybranych do dofinansowania, oraz lista operacji niewybranych. Członkowie Rady podejmują uchwały o wybraniu lub niewybraniu operacji do dofinansowania, wszystkie te procedury zawiera Regulamin Rady.

8. W przypadku uzyskania jednakowej liczby punktów przez dwie lub więcej operacji o kolejności na liście operacji ocenionych decyduje kolejność wpływu wniosku o przyznanie pomocy do Biura.

9. Biuro zamieszcza listę na stronie, powiadamia wnioskodawców o miejscu na liście, ilości uzyskanych punktów i możliwości odwołania się od decyzji Rady.

10. Procedura rozpatrywania odwołań od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji do finansowania w ramach projektów grantowych reguluje Regulamin Rady.

11. Po uwzględnieniu odwołań Rada podejmuje uchwały o dofinansowaniu operacji lub niedofinansowaniu operacji i sporządza listy ostateczne wybranych lub niewybranych operacji.

12. Ostateczne listy zamieszczone zostają na stronie LGD, biuro powiadamia wnioskodawców o dofinansowaniu lub niedofinansowaniu projektów

Ustalanie kwoty wsparcia

W Diagnozie obszaru przedstawiliśmy liczbę organizacji i ich doświadczenie w pozyskiwaniu środków unijnych, wiele z nich pozyskiwało dotacje z innych źródeł np. Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Fundacji Polsko-Amerykańskiej „Działaj Lokalnie”, które nie wymagały zaangażowania własnych środków finansowych i późniejszej refundacji poniesionych kosztów kwalifikowanych. Operacje, które były realizowane przez NGO za pośrednictwem LGD to głównie tzw. Małe projekty. Operacje te były przykładem oddolnej inicjatywy, przykładem oferty spędzania wolnego czasu szczególnie dzieci i osób starszych, poznaniem lub przypomnieniem o naszym dziedzictwie. Uważamy, że poziom wsparcia, który był w ramach małych projektów tj. **do 80%** zwrot kosztów kwalifikowanych i 20% udział własny, który w całości mógł być wkładem rzeczowym sprawdził się i dlatego taki sam poziom dofinansowania zakładamy w projektach grantowych.

Wyprzedzające finansowanie

Jeżeli LGD otrzyma prefinansowanie operacji w związku z podpisaną umową grantową środki te zostaną przekazane zgodnie z postanowieniami umów o powierzenie grantu, w wysokości i terminach niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań w ramach projektu grantowego.

Jeżeli LGD otrzyma pożyczkę z Banku Gospodarstwa Krajowego w związku z podpisaną umową grantową środki te zostaną przekazane zgodnie z postanowieniami umów o powierzenie grantu oraz umowy pożyczki, w wysokości i terminach niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań w ramach projektu grantowego.

W pozostałych przypadkach pomoc grantobiorcy będzie miała formę refundacji.

Sposób informowania o wynikach oceny i możliwości odwołania się od decyzji

1) W **terminie 2 dni** od wstępnej oceny wyboru operacji Biuro LGD zamieszcza na stronie internetowej LGD listę operacji zgodnych z LSR i wybranych ze wskazaniem tych, które mieszczą się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu.

2)W przypadku operacji, która uzyskała pozytywną ocenę podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przekazuje się pisemną informację sporządzoną w postaci pisma, podpisaną przez przewodniczącego obrad. Skan pisma przekazywany jest drogą poczty elektronicznej na adres zawarty we wniosku o przyznanie pomocy.

3)W przypadku operacji, która uzyskała negatywną ocenę, podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przekazuje się pisemną informację sporządzoną w postaci pisma, podpisaną przez przewodniczącego obrad. Skan pisma przekazywany jest drogą poczty elektronicznej na adres zawarty we wniosku o przyznanie pomocy. Oryginał pisma wysyłany jest listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Wnioskodawcy przysługuje **w ciągu 7 dni od dnia doręczenia informacji** prawo odwołania od decyzji Rady

Przeprowadzenie procedury odwoławczej. Każdy Wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady. W takiej sytuacji powinien w ciągu 7 dni kalendarzowych od daty opublikowania na stronie internetowej LGD informacji o ocenie wniosków o przyznanie pomocy w ramach danego naboru złożyć osobiście w biurze LGD odwołanie od decyzji Rady.

Po tym terminie zwoływane jest posiedzenie Rady LGD. Wnioskodawcy przysługuje tylko jednorazowe odwołanie. W przypadku uznania odwołania za uzasadnione, wniosek o dofinansowanie operacji zostaje poddany ponownej ocenie. O decyzji Rady wnioskodawca zostaje powiadomiony w ciągu 4 kalendarzowych dni od dnia posiedzenia Rady.

4) Odwołanie od decyzji Rady LGD składa się bezpośrednio w biurze LGD.

Procedura odwoławcza została szczegółowo opisana w Regulaminie Rady LGD.

Rada podejmuje decyzję o pozostawieniu odwołania bez rozpatrzenia, w przypadku, gdy odwołanie:

1. zostało wniesione po terminie,
2. zostało wniesione bez wskazania kryteriów wyboru grantobiorców, z których oceną Grantobiorca się nie zgadza i/lub uzasadnienia,
3. bez wskazania, w jakim zakresie Grantobiorca nie zgadza się z oceną zgodności operacji z LSR, jeżeli odwołanie wniesione zostało od negatywnej oceny zgodności operacji z LSR i/lub uzasadnienia,
4. fakt pozostawienia odwołania bez rozpatrzenia odnotowuje się w protokole z procedury odwoławczej grantobiorców.

Przekazanie ostatecznych wyników oceny.

Rada po uwzględnieniu ewentualnych odwołań aktualizuje listę operacji ocenionych. Biuro LGD oraz zamieszcza na stronie informacje o wynikach oceny wraz z protokołem.

5) W terminie 7 dni od dnia dokonania wyboru operacji grantowych LGD przekazuje zarządowi województwa wnioski o udzielenie wsparcia wraz z dokumentami potwierdzającymi dokonanie wyboru operacji.

Zasady odstępowania od konkursu na wybór wniosków

W przypadku, gdy:

1. Operacje wnioskowane w ramach danego naboru nie pozwalają na osiągnięcie celów projektu grantowego i wskaźników jego realizacji,
2. ZW negatywnie ocenił przeprowadzony nabór wniosków o przyznanie grantu, LGD odstępuje od konkursu na wybór Grantobiorców zamieszczając taką informację na swojej stronie internetowej.

W przypadku odstąpienia od konkursu na wybór Grantobiorców, LGD niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 1 miesiąca od dnia odstąpienia od konkursu ponownie ogłasza otwarty nabór w ramach danego projektu grantowego.

3. Niezwłocznie, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia odstąpienia od konkursu, Biuro LGD informuje Grantobiorców, o odstąpieniu od konkursu podając jednocześnie przyczynę odstąpienia i informując o planowanym ponownym ogłoszeniu konkursu.

Zasady tworzenia listy rezerwowej Grantobiorców lub dokonywania ponownego wyboru grantobiorców lub odstępowania od konkursu lub ponownego jego przeprowadzenia, w sytuacji braku możliwości osiągnięcia celów projektu grantowego i wskaźników jego realizacji, na

podstawie złożonych / wybranych wniosków o powierzenie grantów lub na skutek rezygnacji przez grantobiorców z realizacji zadań lub rozwiązania umów o powierzenie grantu

W przypadku, gdy:

1. LGD odmówiła podpisania umowy o powierzenie grantu Grantobiorcy, którego operacja została wybrana do przyznania grantu i mieściła się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
2. Grantobiorca, którego operacja została wybrana do przyznania grantu i mieściła się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze, odmówił podpisania umowy o powierzenie grantu,
3. Powstały oszczędności w ramach realizacji operacji objętej umową o powierzenie grantu,
4. Rozwiązana została z Grantobiorcą umowa o powierzenie grantu,
- umowa o powierzenie grantu może zostać podpisana z Grantobiorcą, którego operacja została wybrana do przyznania grantu, jednak pierwotnie nie mieściła się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze, o ile kwota uwolnionych środków na to pozwala.

Umowa z grantobiorcą

Na podstawie Uchwały podjętej przez Radę o dofinansowaniu operacji podpisywana jest przez Zarząd Stowarzyszenia umowa z wnioskodawcą. Podpisanie umowy możliwe jest w przypadku pozytywnej oceny przez Samorząd Województwa wyboru grantobiorców. Treść umowy stanowi załącznik do procedur.

Umowa o powierzenie grantu może zostać zmieniona na wniosek LGD lub Grantobiorcy.

W trakcie realizacji operacji objętej umową o powierzenie grantu – o ile zajdzie taka konieczność – Grantobiorca może się zwrócić do LGD o zmianę umowy. W tym celu Grantobiorca występuje z pisemnym wnioskiem do LGD wskazując zakres planowanych zmian. Wniosek powinien być podpisany przez osoby upoważnione do reprezentacji Grantobiorcy.

Zmiana umowy wymaga pisemnego aneksu i jest dokonywana na warunkach określonych w umowie o powierzenie grantu.

Zasady wykonania zadań przez grantobiorców

1. Grantobiorca zobowiązany jest do dokumentowania każdego etapu realizacji operacji (np. dokumenty, zdjęcia, filmy).
2. Grantobiorca zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji finansowo-księgowej związanej z wydatkami ponoszonymi w ramach realizacji operacji.
3. Grantobiorca zobowiązany jest do prowadzenia na potrzeby realizacji operacji odrębnego systemu rachunkowości umożliwiającego identyfikację wszystkich zdarzeń związanych z realizacją operacji albo wykorzystywania do ich identyfikacji odpowiedniego kodu rachunkowego. Wyodrębnienie odbywa się w ramach ksiąg rachunkowych lub poprzez prowadzenie zestawienia faktur i równorzędnych dokumentów księgowych, jeżeli Grantobiorca nie jest zobowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych.
4. Koszty są kwalifikowalne, jeśli zostały poniesione od dnia, w którym została zawarta z Grantobiorcą umowa o powierzenie grantu, a w przypadku kosztów ogólnych – od 01.01.2014r.

5. Koszty poniesione w ramach realizacji operacji są zwracane Grantobiorcy, jeżeli zostały poniesione zgodnie z warunkami określonymi w przepisach prawa i w umowie o powierzenie grantu, na podstawie prawidłowo wystawionej i opisanej faktury lub dokumentu księgowego o równoważnej wartości dowodowej.

6. Dokumenty księgowe przedstawiane do wniosku o płatność powinny odpowiadać warunkom, o których mowa w ustawie z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości, a także powinny zawierać na odwrocie dokumentu opis wskazujący na to, że wydatek został poniesiony w ramach realizacji operacji ze wskazaniem daty i numeru umowy o powierzenie grantu, zadania, którego dokument dotyczy, a także z wyszczególnieniem, w jakim zakresie wydatek został pokryty z kwoty otrzymanego grantu, a w jakim ze środków własnych – jeżeli Grantobiorca wnosi wkład własny. Dokumenty te powinny być także w całości opłacone.

7. Grantobiorca ponosi wydatki w ramach realizacji operacji w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 1.000 zł – w formie rozliczenia bezgotówkowego.

8. Grantobiorca zobowiązany jest do gromadzenia i przechowywania dokumentów dotyczących realizacji operacji przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności końcowej w ramach projektu grantowego.

Zasady rozliczania zadań przez grantobiorców

1.30 dni po zakończeniu operacji Grantobiorca składa osobiście w biurze wniosek o płatność wraz z oryginalnymi dokumentami.

W przypadku, gdy Grantobiorca nie złoży wniosku o płatność w terminie określonym w umowie o powierzenie grantu, LGD wzywa Grantobiorcę do złożenia wniosku o płatność wyznaczając mu w tym celu dodatkowy termin.

2. Niezłożenie przez Grantobiorcę wniosku o płatność mimo wyznaczenia dodatkowego terminu stanowi podstawę do rozwiązania umowy o powierzenie grantu.

3 Wniosek o płatność rozpatrywany jest przez LGD w terminie 21 dni od dnia jego złożenia.

4 Weryfikacja wniosku o płatność polega na sprawdzeniu zgodności realizacji operacji lub jej etapu z warunkami określonymi w przepisach prawa oraz w umowie o powierzenie grantu, w szczególności pod względem spełniania warunków w zakresie kompletności i poprawności formalnej wniosku oraz prawidłowości realizacji i finansowania operacji lub jej etapu.

5.LGD może wzywać Grantobiorcę do uzupełnienia lub poprawienia wniosku o płatność lub dostarczenia dodatkowych dokumentów i złożenia dodatkowych wyjaśnień, wyznaczając Grantobiorcy w tym celu odpowiedni termin, nie dłuższy jednak niż 7 dni liczony od dnia jego dostarczenia .

6.Koszty kwalifikowalne operacji będą uwzględniane w wysokości faktycznie i prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowalnych, w wysokości nie wyższej niż wynikająca z zestawienia rzeczowo-finansowego operacji.

7. W przypadku, gdy Grantobiorca nie uzupełnił i nie poprawił w sposób wystarczający wniosku, lub nie dostarczył odpowiednich dokumentów i wyjaśnień, wydatki w części, jakiej dotyczyło wezwanie, mogą zostać uznane za niekwalifikowalne.

Zasady sprawozdawczości z realizacji zadań przez grantobiorców

1. Grantobiorca po rozliczeniu operacji w okresie 3 miesięcy składa sprawozdanie, treść sprawozdania stanowi zał. nr 5.
 2. Sprawozdanie złożone przez Grantobiorcę pozwoli zweryfikować czy cele zaplanowane w LSR zostały osiągnięte poprzez wykonanie wskaźników wraz z ich monitoringiem.
- LGD na bieżąco prowadzi **monitoring** grantów zgodnie z rozdziałem 12 do Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zasady kontroli grantów

1. Kontrola może być przeprowadzona zarówno u Grantobiorcy w miejscu realizacji operacji, jak i w LGD.
2. Zarząd ustala termin i zakres kontroli, o czym Biuro LGD informuje Grantobiorcę co najmniej 10 dni przed planowaną kontrolą. Grantobiorca może być zobowiązany do przygotowania i dostarczenia do LGD żądanych dokumentów, do udzielenia wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją operacji w wyznaczonym terminie, a także do udostępnienia miejsca realizacji operacji.
3. W razie powzięcia informacji o nieprawidłowościach w realizowaniu operacji, LGD może także przeprowadzić kontrolę doraźną, bez konieczności informowania Grantobiorcy o zamiarze jej przeprowadzenia w określonym wyżej terminie.
4. Ustalenia poczynione w trakcie kontroli mogą prowadzić do korekty wydatków kwalifikowalnych w ramach realizacji operacji.
5. W uzasadnionych przypadkach w wyniku kontroli wydawane są zalecenia pokontrolne, a Grantobiorca zobowiązany jest do przeprowadzenia działań naprawczych w wyznaczonym terminie, nie dłuższym jednak niż 14 dni, oraz do powiadomienia LGD o ich wykonaniu.

Sposób zabezpieczenia się LGD przed niewywiązaniem się grantobiorców z warunków umowy

1. W celu zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy o powierzenie grantu, Grantobiorca – w terminie do 7 dni od dnia zawarcia umowy o powierzenie grantu – składa w LGD weksel in blanco wraz z wypełnioną deklaracją wystawcy weksla. Wzór weksla in blanco oraz formularz deklaracji wekslowej LGD udostępnia Grantobiorcy wraz z wzorem umowy o powierzenie grantu.
2. Weksel podpisywany jest przez osoby upoważnione do reprezentacji Grantobiorcy. W przypadku, gdy Grantobiorcą jest sformalizowana grupa nieposiadająca osobowości prawnej, weksel podpisywany jest przez osoby upoważnione do reprezentowania podmiotu, w ramach którego grupa ta została powołana.
3. Weksel in blanco Grantobiorcy będącego osobą fizyczną wymaga poręczenia przez małżonka lub złożenia oświadczenia o niepozostawaniu w związku małżeńskim.
4. LGD zwraca Grantobiorcy weksel po upływie 5 lat od dokonania płatności końcowej w ramach projektu grantowego, pod warunkiem wypełnienia przez Grantobiorcę wszystkich zobowiązań określonych w umowie o powierzenie grantu.
5. LGD niezwłocznie zwraca weksel Grantobiorcy w przypadku:

1. Rozwiązania umowy o powierzenie grantu przed dokonaniem jakiegokolwiek wypłaty,
2. Zwrotu przez Grantobiorcę kwoty grantu wraz z należnymi odsetkami.

Wzór umowy z grantobiorcą

Wzór umowy

Wzór wniosku o przyznanie pomocy

Wniosek

Wzór wniosku o płatność

Wniosek o płatność

Wzór sprawozdania

Granty\Sprawozdanie z realizacji grantu.doc

Kryteria oceny operacji grantowych

Wzór

Karta oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru

Wniosek nr:

Tytuł operacji: [13.1]

Imię i nazwisko oceniającego:

Karta oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru jest skorelowana z wnioskiem o przyznanie pomocy, proszę o dokładne zapoznanie się z treścią wniosku o przyznanie pomocy złożonym przez Beneficjenta.

			TAK	NIE
Operacja jest zgodna z programem				
Operacja jest zgodna z celami LSR				
	Kryterium	Maksymalna ilość punktów	Ilość przyznanych punktów	Odniesienie do pozycji we wniosku o przyznanie pomocy
12.	Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR	30		
13.	Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR	20		
14.	Zaangażowanie społeczności lokalnej	15		
15.	Grupa odbiorcza	14		
16.	Komplementarność projektu	1		
17.	Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji	5		
18.	Produkt rolny	3		
19.	Konsultacje wniosku w LGD	5		
20.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu	1		
21.	Innowacyjność operacji	5		
22.	Miejsce realizacji operacji	1		
	SUMA	100		
	Minimalna liczba punktów	50		

Uzasadnienie dla Kryterium 10. Innowacyjność operacji

.....

.....
 Czytelny podpis sekretarza

.....
 Czytelny podpis oceniającego

I N S T R U K C J A

Do karty oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru

1. Realizacja wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się we wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- a) Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **30 punktów**.
- b) Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami
	Liczba szkoleń dla pracowników i organów LGD
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Liczba szkoleń
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : - grupy defaworyzowane (określone w LSR)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR
	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego
Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje
Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w ciągu roku	Liczba nowych miejsc noclegowych
Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR

Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie
Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii
Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej drogowej w zakresie włączenia społecznego	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego

2. Realizacja preferowanych wskaźników produktu i rezultatu LSR.

W tym kryterium ocenia się czy dana operacja wpisuje się w preferowane wskaźniki produktu i rezultatu wpisane do Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia DIROW.

- Jeśli operacja zakłada realizację co najmniej jednego, **preferowanego** wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **20 punktów**.
- Jeśli operacja nie realizuje wskaźnika produktu i rezultatu LSR DIROW przyznaje się **0 punktów**.

Wszystkie preferowane wskaźniki produktu i rezultatu zgodne z LSR:

Rezultat	Produkt
Ilość uczestników działań promujących obszar LSR	Liczba inicjatyw na rzecz obszaru objętego LSR
Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, w tym oznakowanie

3. Zaangażowanie społeczności lokalnej.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji, które w znacznym stopniu angażują społeczność lokalną.

- Jeżeli z opisu operacji wynika, że realizacja operacji zakłada zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację operacji oraz jest ono realne i sposób zaangażowania jest szczegółowo opisany przyznaje się **15 punktów**.
- Jeżeli z opisu operacji nie wynika zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację operacji przyznaje się **0 punktów**.

4. Grupa odbiorcza.

W tym kryterium przyznaje się punkty w zależności od grupy, dla której realizowana będzie operacja.

- Jeżeli realizacja operacji ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR przyznaje się **14 punktów**.
- Jeżeli realizacja operacji nie dotyczy grupy defaworyzowanej przyznaje się **0 punktów**.

Grupa defaworyzowana – są to osoby powyżej 50 roku życia, które na obszarze LGD stanowią prawie 30% bezrobotnych oraz osoby do 35 roku życia (definiowane jako młodzież), które stanowią największy odsetek osób bezrobotnych nie tylko w skali LGD (ponad 50%), ale również w skali całego województwa zachodniopomorskiego.

5. Komplementarność projektu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji komplementarnych - powiązanych z projektami, które zostały już zrealizowane na obszarze LSR oraz spójnych z dokumentami planistycznymi. Projekt zawiera opis spójności i kompleksowości planowanych przedsięwzięć i operacji, zestawienie różnych metod, zaangażowanie różnych sektorów i partnerów, a także konkretnych branż działalności gospodarczej rozumianych jako sekcje PKD

- a) Jeżeli realizacja operacji zakłada komplementarność przyznaje się **1 punkt**
- b) Jeżeli realizacji operacji nie zakłada komplementarności przyznaje się **0 punktów**.

6. Wysokość wnioskowanej kwoty dotacji.

W tym kryterium ocenia się, jaka jest wysokość wkładu własnego wnioskodawcy.

- a) Jeżeli wnioskowana kwota jest stała i wynika z przepisów PROW 2014-2020 – wnioskodawca nie ma możliwości wniesienia wkładu własnego przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w poszczególnych programach przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi do 95% kosztów możliwych do zrefundowania przyznaje się **4 punkty**.
- d) Jeżeli wnioskowana kwota stanowi od 96% do 100% kosztów możliwych do zrefundowania, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

7. Produkt rolny

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji opierającej się na lokalnym produkcie rolnym (lokalny produkt rolny - wytwarzany na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju) opisany w Lokalnej Strategii Rozwoju (Rozdział III – diagnoza –opis obszaru i ludności –produkty lokalne)

- a) Jeżeli realizacja operacji będzie realizowana przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne przyznaje się **3 punkty**.
- b) Jeżeli realizacji operacji zakłada promocję lokalnego produktu rolnego przyznaje się **3 punkty**.
- c) Jeżeli realizacja operacji nie przyczyni się do promocji lub powstania działalności, której podstawą będzie lokalny produkt rolny przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

8. Konsultacje wniosku w LGD.

W tym kryterium przyznaje się punkty za uczestnictwo w konsultacjach oferowanych przez Biuro LGD.

- a) Jeżeli beneficjent brał udział w indywidualnych konsultacjach z Pracownikiem Biura/Konsultantem przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli beneficjent brał udział w spotkaniach informacyjnych/szkoleniach prowadzonych /organizowanych przez LGD, przyznaje się **5 punktów**.
- c) Jeżeli beneficjent nie korzystał ze wsparcia LGD, przyznaje się **0 punktów**.

PUNKTY ZA SPEŁNIENIE KRYTERIUM NIE MOGĄ SIĘ SUMOWAĆ

Ocena na podstawie informacji przygotowanych przez Biuro LGD. W przypadku, gdy wnioskodawca chce ubiegać się o maksymalną ilość punktów w ramach tego kryterium winien pamiętać, iż za wnioski skonsultowane uznaje się wnioski, które zostały przedstawione/przesłane i zaopiniowane przez Biuro LGD, w tym zaopiniowane/sprawdzone przez konsultantów działających na zlecenie Stowarzyszenia. Wnioskodawca winien przed przesłaniem / przedstawieniem wniosku pracownikom Biura uwzględnić czas jaki jest niezbędny do przeanalizowania i zaopiniowania wniosku, tj. wniosek powinien trafić do zaopiniowania minimum 3 dni przed zakończeniem naborów wniosków w przypadku przesłania drogą mailową wniosku do Biura, oraz minimum 2 dni w przypadku konsultacji osobistych.

9. Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

W tym kryterium przyznaje się punkty dla operacji przewidujących zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.

- a) Jeżeli realizacja operacji **spełnia** kryterium przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli realizacji operacji **nie spełnia** kryterium przyznaje się **0 punktów**.

10. Innowacyjność operacji.

W tym kryterium ocenia się innowacyjność operacji.

Za operacje innowacyjne uznaje się operacje wykorzystujące rozwiązania niestosowane dotychczas na danym obszarze. Punkty za innowacyjność przyznaje się, jeżeli operacja zakłada realizację jednej z wymienionych innowacji.

- **Innowacja procesowa**, czyli opracowanie i wdrożenie nowych bądź znacząco ulepszonych technologii, metod produkcji lub dostaw; mogą to być istotne zmiany w technologii, sprzęcie i oprogramowaniu używanym w procesach wytwórczych towarów albo nowe lub znacznie ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług.
- **Innowacja produktowa**, czyli opracowanie, wdrożenie do produkcji i wprowadzenie na rynek nowego produktu (towaru) lub usługi; także – znaczące ulepszenie oferowanych wcześniej towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyki lub przeznaczenia, wprowadzenie na rynek nowego przeznaczenia starego produktu (np. sms) lub nowego sposobu świadczenia usług (np. przez Internet).

- **Innowacja organizacyjna**, czyli zastosowanie nowych rozwiązań organizacyjnych np. nowa metoda organizacji działalności biznesowej przedsiębiorstwa (np. wdrożenie metod rozwoju osobistego pracowników, wdrożenie systemu zarządzania dostawami), nowa organizacja miejsc pracy (np. wdrożenie nowego rozdziału obowiązków i podejmowania decyzji), nowa koncepcja strukturyzacji działalności, takich jak integracja różnych rodzajów działalności, nowa organizacja relacji zewnętrznych (np. wdrożenie nowego sposobu organizacji z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi).
 - **Innowacja marketingowa**, czyli zastosowanie nowych technik marketingowych, nowej metody marketingowej obejmującej znaczące zmiany w wyglądzie produktu, opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji, polityce cenowej, modelu biznesowym.
- a) Jeżeli operacja **zakłada** realizację jednej z typów innowacji przyznaje się **5 punktów**.
- b) Jeżeli operacja **nie zakłada** realizacji jednej z typów innowacji przyznaje się **0 punktów**.

11. Miejsce realizacji operacji.

W tym kryterium ocenia się wielkość miejscowości, w której jest realizowana operacja. Ocena zależy od liczby mieszkańców zameldowanych w miejscowości na pobyt stały wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku.

- a) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej do 5000 mieszkańców przyznaje się **1 punkt**.
- b) Jeżeli operacja jest realizowana w miejscowości liczącej 5001 i więcej mieszkańców przyznaje się **0 punktów**.

W przypadku operacji realizowanej w kilku miejscowościach ocena przebiega wg następujących kroków:

1. przyznanie odpowiedniej liczby punktów każdej z miejscowości osobno;
2. zsumowanie punktów przyznanych każdej miejscowości;
3. obliczenie średniej (suma punktów ÷ liczba miejscowości).

(ocena na podstawie danych z GUS)

PROCEDURA OCENY I WYBORU PROJEKTÓW WŁASNYCH

Organizacja naboru wniosków

LGD co najmniej 30 dni przed umieszczeniem na stronie internetowej informacji zgłasza do Samorządu Województwa zamiar planowanej do realizacji operacji własnej.

Po uzyskaniu zgody zamieszcza na swojej stronie internetowej informacje o planowanej do realizacji operacji własnej z oznaczeniem tej informacji datą – dzień/miesiąc/rok.

Zamieszczenie ogłoszenia o konkursie

Ogłoszenie o planowanej operacji własnej powinno zawierać:

- a) zakres tematyczny operacji,
- b) wysokość środków na realizację operacji,
- c) kryteria wyboru operacji wraz ze wskazaniem minimalnej liczby punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji,
- d) informację o terminie i sposobie zgłaszania zamiaru realizacji operacji - zgłoszenie w formie pisemnej,
- e) informację o dokumentach pozwalających na potwierdzenie, że podmiot zgłaszający zamiar realizacji operacji jest uprawniony do otrzymania wsparcia.

LGD będzie zachowywała na stronie internetowej wszystkie informacje o planowanych do realizacji operacji własnych oraz informacje o nie zgłoszeniu zamiaru realizacji operacji przez potencjalnego wnioskodawcę.

Zgłoszenie zamiaru realizacji operacji

1. Zgłoszenie zamiaru realizacji operacji przez potencjalnego wnioskodawcę powinno odbyć się w terminie 30 dni od dnia zamieszczenia informacji na stronie internetowej.
2. Zamiar realizacji operacji składa się osobiście w biurze LGD w formie pisemnej.
3. Wraz z zamiarem realizacji operacji wnioskodawca składa stosowne dokumenty potwierdzające identyfikację beneficjenta.

Przyjmowanie wniosków

1. W przypadku konieczności ogłoszenia naboru wniosku stosuje się następujące procedury.
2. Ogłoszenie o naborze wniosków o przyznanie pomocy podawane jest do publicznej wiadomości nie wcześniej niż 30 dni i nie później niż 14 dni przed rozpoczęciem naboru wniosków.
3. Ogłoszenie o naborze zawiera informacje, o których mowa w zasadach ogólnych pkt. 3
4. Wnioskodawca składa wniosek osobiście w Biurze LGD.

5. Pracownik biura wydaje potwierdzenie złożenia wniosku zawierającego datę i godzinę wpływu wniosku, potwierdzenie opatrzone jest pieczętą LGD oraz podpisem osoby przyjmującej wniosek.

Wariant I – nikt nie zgłosił zamiaru realizacji operacji

1. Jeżeli w terminie 30 dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia na stronie internetowej żaden podmiot nie zgłosił zamiaru realizacji operacji, wówczas LGD może złożyć wniosek do samorządu województwa na przyznanie pomocy na realizację operacji własnej.
2. Przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy na realizację operacji przez LGD do samorządu województwa wniosek musi zostać poddany ocenie pod kątem zgodności z lokalnymi kryteriami i musi uzyskać, co najmniej minimalną liczbę punktów.

Ocena zgodności z LSR i lokalnymi kryteriami

1. Organem dokonującym oceny zgodności z LSR i wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR jest Rada.
2. Szczegółową organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady określa Regulamin organu decyzyjnego.
3. **W przypadku operacji własnych nie jest możliwe** zapewnienie parytetu w głosowaniu Rady, może być zachowane jedynie kworum, gdyż wszyscy członkowie Rady są członkami Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich nad całością głosowania Rady czuwa zespół o nazwie „**Mąż Zaufania**” uczestniczący jednoosobowo na spotkaniu Rady
4. Do ogłaszania i przeprowadzania naboru oraz całego procesu oceny i wyboru operacji stosuje się *Procedurę oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD*.
5. Kryteria oceny stanowią zał. nr 4 do Regulaminu organu decyzyjnego.
6. Aby operacja została wybrana do dofinansowania musi osiągnąć minimalną ilość punktów.
7. Decyzja Rady jest podejmowana w formie uchwały.
8. Od decyzji Rady nie przysługuje odwołanie.

Sposób oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji

W terminie 7 dni od dnia dokonania wyboru operacji LGD przekazuje wniosek o przyznanie pomocy do samorządu województwa wraz z dokumentacją dotyczącą wyboru operacji.

Ustalenie kwoty wsparcia

Pomoc ma formę refundacji kosztów kwalifikowalnych. LGD planuje 5% udział kosztów własnych.

Wariant II – do biura LGD wpłynął zamiar realizacji operacji przez inny podmiot niż LGD

W przypadku, jeśli do Biura LGD w terminie 30 dni od zamieszczenia informacji o zamiarze realizacji operacji własnej wpłynął na piśmie zamiar realizacji operacji przez potencjalnego wnioskodawcę, Biuro LGD w oparciu o złożone przez ten podmiot dokumenty dokonuje oceny, czy jest on uprawniony do wsparcia.

W przypadku, gdy co najmniej jeden Wykonawca spełnia warunki do ubiegania się o wsparcie, LGD, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia dokonania oceny Wykonawców, ogłasza nabór wniosków o udzielenie wsparcia na operacje o tematyce odpowiadającej tematyce operacji własnej. Do ogłaszania i przeprowadzania naboru oraz całego procesu oceny i wyboru operacji stosuje się *Procedurę oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD*.

Na stronie internetowej LGD zostaje zamieszczona informacja, że do Biura LGD wpłynęło zgłoszenie zamiaru realizacji operacji, a zgłaszający spełnił warunki dostępu do pomocy beneficjenta i wobec powyższego zostanie ogłoszony konkurs.

Jeżeli do Biura LGD w terminie 30 dni od zamieszczenia informacji o zamiarze realizacji operacji własnych wpłynęło zgłoszenie zamiaru realizacji operacji, a zgłaszający zamiar nie spełnia warunków dostępu do pomocy, LGD informuje o tym fakcie zgłaszającego zamiar realizacji operacji. Należy zastosować procedurę jak do *Procedur oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD*. Ponadto LGD wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy przekazuje do samorządu województwa dokumenty, w oparciu, o które podjęta takie rozstrzygnięcie.

Dokumenty wspólne dla wszystkich możliwości dofinansowania

1. Zasady nadawania numerów poszczególnym naborom, złożonym wnioskowi oraz uchwałom Rady LGD.

Numeracja kolejności naborów

LGD - DIROW/1/2016/K

LGD DIROW – skrót nazwy Stowarzyszenia

K – skrót od nazwy działania dla podmiotów innych niż LGD

G – skrót od nazwy działania: konkursy grantowe

OW – skrót od nazwy działania: operacja własna

1 – liczba kolejna naborów w danym roku kalendarzowym

2016 – rok ogłoszenia naborów (w przypadku gdy nabór będzie przeprowadzany na przełomie dwóch lat np. **2016/2017** ogłoszenie o naborze powinno otrzymać numer **LGD-DIROW/1/2017/G**

Numeracja kolejności wniosków podczas rejestracji

LGD -DIROW/I/2016/K/001

LGD DIROW – skrót nazwy Stowarzyszenia

K/G/OW – skrót od nazwy działania

I – liczba kolejna naborów w danym roku kalendarzowym

2016 – rok ogłoszenia naborów

001 – numer kolejny wniosku

Zasady numerowania uchwał Rady LGD

001/LGD-DIROW/I/2016/K

001 – nr kolejny uchwały

LGD DIROW – skrót nazwy Stowarzyszenia

G/K/OW – skrót od nazwy działania

I – liczba kolejna naborów w danym roku kalendarzowym

2016 – rok ogłoszenia naborów

2. Wzór rejestru wniosków

Wzór

Rejestr wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania "Wdrażanie LSR" dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w zakresie..... złożonych w ramach naboru nr

Lp	Numer wniosku (indywidualne oznaczenie sprawy)	Data godzina wpłynięcia wniosku	Nazwa Wnioskodawcy	Nr identyfikacyjny	Tytuł Operacji/Zakres projektu	Lokalizacja operacji (Miejscowość /Gmina)	Wnioskowana kwota pomocy	Uwagi

3. KARTA OCENY WSTĘPNEJ

Nr wniosku	

KRYTERIA WSTĘPNE	Tak	Nie	Tak	Nie
	weryfikujący		sprawdzający	
1. Wniosek został złożony w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia.				
2. Operacja jest zgodna z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia.				
3. Operacja jest zgodna z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia.				
4. Wniosek zawiera informacje oraz dokumenty potwierdzające spełnienie warunków udzielenia wsparcia oraz kryteriów wyboru operacji.				

Wniosek zweryfikował (imię i nazwisko pracownika biura LGD)	Data weryfikacji	Podpis weryfikującego
Wniosek sprawdził (imię i nazwisko pracownika biura LGD)	Data sprawdzenia	Podpis sprawdzającego

4. Wzór listy operacji kwalifikujących się do oceny

Wzór

Lista wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania "Wdrażanie LSR" dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w zakresie..... złożonych w ramach naboru nr
kwalifikujących się do oceny przez Radę LGD

Lp	Numer wniosku (indywidualne oznaczenie sprawy)	Nazwa Wnioskodawcy	Nr identyfikacyjny	Tytuł Operacji/klasyfikacja operacji	Lokalizacja operacji (Miejscowość /Gmina)	Wnioskowana pomoc	kwota

5. Wzór listy operacji nie kwalifikujących się do oceny

Wzór

Lista wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania "Wdrażanie LSR" dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w zakresie..... złożonych w ramach naboru nr
nie kwalifikujących się do oceny przez Radę LGD

Lp	Numer wniosku (indywidualne oznaczenie sprawy)	Nazwa Wnioskodawcy	Nr identyfikacyjny	Tytuł Operacji/klasyfikacja operacji	Lokalizacja operacji (Miejscowość /Gmina)	Wnioskowana kwota pomocy	Uwagi

6. Wzór Porządku Obrad

PORZĄDEK OBRAD

POSIEDZENIA RADY LGD

STOWARZYSZENIA DOLNOODRZAŃSKA INICJATYWA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W sprawie oceny naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 19.2 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”

dla operacji z zakresu..... złożonych w ramach naboru nr

.....

Z dnia[okres trwania naborów]

- 1) Otwarcie posiedzenia.
- 2) Sprawdzenie listy obecności członków Rady i stwierdzenie prawomocności posiedzenia (quorum)
- 3) Wybór protokolanta posiedzenia.
- 4) Wybór sekretarza posiedzenia.
- 5) Przedstawienie porządku posiedzenia i jego zatwierdzenie.
- 6) Omówienie i ocena wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach w ramach działania 19.2 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie
- 7) Zatwierdzenie listy wniosków ocenionych przez Radę LGD
- 8) Podjęcie decyzji w formie uchwał o wyborze/nie wybraniu operacji do dofinansowania w stosunku do każdego ocenionego wniosku.
- 9) Przyjęcie w formie uchwał, list wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie LSR” w zakresie....., złożonych w ramach naboru nr wybranych do dofinansowania przez Radę LGD oraz nie wybranych do dofinansowania.
- 10) Wolne głosy, wnioski i zapytania.
- 11) Zamknięcie posiedzenia.

7. Wzór listy obecności

Gryfino,

LISTA OBECNOŚCI
CZŁONKÓW RADY LGD STOWARZYSZENIA
DOLNOODRZAŃSKA INICJATYWA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
na posiedzeniu w dniu 201... roku

Członkowie Rady LGD

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja	Wysokość diety	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

Pracownicy Biura LGD

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja	podpis
1			
2			

Mąż zaufania

Lp.	Nazwisko i imię	podpis
1		

6. Wzór uchwały Rady LGD

UCHWAŁA RADY LGD Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich

nr

z dnia

w sprawie wybrania / nie wybranie operacji do dofinansowania

Na podstawie § 30 ust.13 Regulaminu Rady uchwała się, co następuje:

§ 1

Wybiera się, do dofinansowania/ nie wybiera się dofinansowania operację stanowiącą przedmiot następującego wniosku o przyznanie pomocy, złożonego za pośrednictwem LGD Stowarzyszenie „DIROW” – Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich:

- 1) Numer wniosku
- 2) Wnioskodawca
(imię i nazwisko/nazwa podmiotu)
- 3) Lokalizacja
(adres zamieszkania/siedziba podmiotu)
- 4) Nr PESEL lub REGON.....
- 5) NIP Wnioskodawcy
- 6) Numer identyfikacyjny Wnioskodawcy*
- 7) Tytuł operacji określony we wniosku
- 8) Proponowana we wniosku kwota dofinansowania PLN
(słownie: zł)
- 9) Zgodność operacji z LSR **TAK/ NIE**
- 10) Liczba uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania lokalnych kryteriów wyboru
- 11) Miejsce na liście ocenionych operacji
- 12) Limit dostępnych środków

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

7. Wzór zestawienia udzielonego doradztwa

Wzór

**Zestawienie udzielonych przez pracowników biura konsultacji
Niezbędne do oceny wniosków złożonych w ramach działania "Wdrażanie LSR",
złożonych w ramach naboru nr**

Lp	Numer wniosku (indywidualne oznaczenie sprawy)	Nazwa Wnioskodawcy	Tytuł Operacji/zakres operacji	Data udzielonej konsultacji	Udzielono konsultacji Tak/Nie	Uwagi

8. Wzór protokołu posiedzenia Rady LGD

PROTOKÓŁ

Z POSIEDZENIA RADY LGD - ORGANU DECYZYJNEGO

STOWARZYSZENIA DOLNOODRZAŃSKA INICJATYWA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

W sprawie oceny naboru wniosków nr

o przyznanie pomocy w ramach działania 19.2 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”

***dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w zakresie,
złożonych w ramach naboru nr***

Z dnia

Rozpoczęcie posiedzenia Rady LGD Stowarzyszenia DIROW nastąpiło roku.
Miejscem spotkania było, które mieści się przy ul.w
.....

Przewodniczący – Pan o godzinie oficjalnie otworzył posiedzenie.

Na obradach obecnych było członków Rady – Przewodniczący na podstawie listy obecności stwierdziła quorum. Sprawdzono również obecność Męża zaufania

O godzinie dokonano wyboru protokolanta zebrania, głosowało osób, wybory dokonano

O godzinie dokonano wyboru Sekretarza którym został:
Osoba Sekretarza została wybrana [jednogłośnie].

O godzinie oficjalnie przedstawiono i [jednogłośnie] przyjęto porządek posiedzenia (który stanowi załącznik do niniejszego protokołu).

Pracownik biura LGD przekazał wyniki oceny zgodności formalnej oraz oceny zgodności z Programem.(ewentualnie oceny merytorycznej – dotyczy grantów)

O godzinie zostały rozdane teczki z materiałami, niezbędnymi do realizacji obrad, w tym: Karty oceny operacji wraz z instrukcjami.

O godzinie pracownicy Biura LGD zebrali podpisane Oświadczenia, po czym Przewodniczący Rady LGD rozpoczął procedurę oceny wniosków o przyznanie pomocy

O godzinie rozpoczęto omawianie i ocenę projektów w ramach działania 19.2 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Wniosek nr LGD-DIROW/1/2016/K/001

1. Omówiono wniosek o przyznanie pomocy

2. Członkowie Rady decyzyjnej dyskutowali nad wnioskiem/ nie dyskutowali nad wnioskiem

4. Sprawdzono konflikt interesu dla Członków Rady LGD.

Konflikt interesu zachodził dla następującej liczby członków Rady LGD:

5. Głosowano w sprawie zgodności z LSR:

- ilość osób wykluczonych z głosowania:

- ilość głosów „operacja niezgodna z LSR”:

- ilość głosów „operacja zgodna z LSR”:

6. Ogłoszono wyniki głosowania

OPERACJA ZOSTAŁA UZNANA ZA: **ZGODNĄ/NIEZGODNĄ** Z LSR

7. przystąpiono do oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami oceny

- łączna ilość punktów:

- ilość ważnych głosów:

- średnia suma punktów przyznanych na zadanie:

W zależności od rodzaju operacji:

(operacje grantowe)

1. Po dokonanej ocenie każdego z rozpatrywanych wniosków o przyznanie pomocy sporządzono listę wniosków ocenionych przez Radę LGD

Po ocenie wniosków zawieszono zebranie zarządu do momentu wpłynięcia odwołań od decyzji Rady LGD

Przewodnicząca Rady LGD dnia o godzinie..... odwołała spotkanie celem rozpatrzenia odwołań oraz podjęcia ostatecznych uchwał w sprawie wyboru operacji przez Radę LGD

Po odwołaniu spotkania, podstawie listy obecności sprawdzono quorum oraz sprawdzono obecność protokolanta oraz sekretarza posiedzenia.

O godzinie przystąpiono do rozpatrzenia odwołań od decyzji Rady LGD

Po rozpatrzeniu odwołań od decyzji Rady LGD na podstawie dokonanej oceny Rada przystąpiła do podejmowania indywidualnych uchwał do każdego złożonego w ramach naboru nr

Wniosku o przyznanie pomocy

Na podstawie oceny sporządzono listy; wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie LSR” dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy dla działania, złożonych w ramach naboru nr wybranych do dofinansowania przez Radę LGD oraz nie wybranych do dofinansowania.

(operacje pozostałe)

2. Na podstawie dokonanej oceny Rada przystąpiła do podejmowania indywidualnych uchwał do każdego złożonego w ramach naboru nr Wniosku o przyznanie pomocy

Na podstawie oceny sporządzono listy; wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie LSR” dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy dla działania, złożonych w ramach naboru nr wybranych do dofinansowania przez Radę LGD oraz nie wybranych do dofinansowania.

.....
Czytelny podpis protokolanta

9. Wzory list operacji zgodnych z LSR

Wzór

Lista wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania "Wdrażanie LSR" dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w zakresie..... złożonych w ramach naboru nrzgodnych z LSR

Lp	Numer wniosku (indywidualne oznaczenie sprawy)	Nazwa Wnioskodawcy	Nr identyfikacyjny	Tytuł Operacji/klasyfikacja operacji	Lokalizacja operacji (Miejscowość /Gmina)	Wnioskowana kwota pomocy	Uwagi

10. Wzory list operacji wybranych

Wzór

Lista wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania "Wdrażanie LSR" dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w zakresie..... złożonych w ramach naboru nr wybranych przez Radę LGD

Lp	Numer wniosku (indywidualne oznaczenie sprawy)	Nazwa Wnioskodawcy	Nr identyfikacyjny	Tytuł Operacji/klasyfikacja operacji	Lokalizacja operacji (Miejscowość /Gmina)	Wnioskowana kwota pomocy	Wnioskowano kwota narastająco	Uwagi *

11. Wzory list operacji nie wybranych

Wzór

Lista wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania "Wdrażanie LSR" dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w zakresie..... złożonych w ramach naboru nrnie wybranych przez Radę LGD

Lp	Numer wniosku (indywidualne oznaczenie sprawy)	Nazwa Wnioskodawcy	Nr identyfikacyjny	Tytuł Operacji/klasifikacja operacji	Lokalizacja operacji (Miejscowość /Gmina)	Wnioskowana kwota pomocy	Uwagi(powód niewybrania)

12. Wzór oświadczenia o udostępnieniu danych dotyczących wniosku przez Instytucję wdrażającą

Data i miejscowość:

UPOWAŻNIENIE

Ja, niżej podpisany/ (a)
upoważniam pracowników *Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich* do wglądu do złożonego przeze mnie Wniosku o Przyznanie Pomocy w ramach naboru nr na działanie Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania oraz do wglądu dokumentacji i informacji związanej z oceną wniosku przez Instytucję Wdrażającą. Wyrażam zgodę na udostępnianie i przesyłanie drogą mailową do LGD pism proceduralnych związanych z oceną mojego wniosku przez Instytucję Wdrażającą.

Niniejsze UPOWAŻNIENIE dotyczy wniosku nr złożonego do Biura LGD w dniu.....

.....
Podpisy osób upoważnionych

13. Wzór pisma do beneficjenta informującego o wynikach oceny

.....

(Pieczęć LGD)

.....

(Miejscowość i data)

.....

.....

.....

(Imię i nazwisko / nazwa i adres wnioskodawcy)

.....

(Znak sprawy)

.....

(Nr wniosku)

Na podstawie art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich informuje, że operacja pn.

.....

.....(nazwa / tytuł operacji)

objęta wnioskiem o przyznanie pomocy w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który wypłynął do Biura LGD w dniu, w odpowiedzi na nabór wniosków Nr

1. pozytywnie przeszła etap oceny formalnej,
2. na etapie oceny merytorycznej uzyskała pkt wg lokalnych kryteriów wyboru
3. mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia,
4. została wybrana do dofinansowania.

UZASADNIENIE

.....
(Pieczęć LGD)

.....
(Miejscowość i data)

.....
.....
.....
(Imię i nazwisko / nazwa i adres

wnioskodawcy)

.....
(Znak sprawy)

.....
(Nr wniosku)

Na podstawie art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), informuje, Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich informuje, że operacja pn.

.....
.....
(nazwa / tytuł operacji)

objęta wnioskiem o przyznanie pomowcy w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który wypłynął do Biura LGD w dniu, w odpowiedzi na nabór wniosków Nr, uzyskała negatywną ocenę zgodności z LSR.

UZASADNIENIE

POUCZENIE

Na podst. art. 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przysługuje prawo wniesienia protestu od negatywnej oceny zgodności operacji z LSR. Protest wnosi się w formie pisemnej, **w terminie 7 dni** od dnia otrzymania niniejszej informacji do Zarządu Województwa za pośrednictwem LGD.

Protest winien zawierać:

- 1) Oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu,
- 2) Oznaczenie wnioskodawcy,
- 3) Numer wniosku o dofinansowanie projektu,
- 4) Wskazanie kryteriów oceny, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, z uzasadnieniem
- 5) Wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem,
- 6) Podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

LGD udostępnia wzór protestu na stronie internetowej www.wir-lgd.org.pl oraz w Biurze LGD.

Protest należy złożyć osobiście w Biurze LGD lub przesłać pocztą na adres: Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich, 73-110 Stargard, Rynek Staromiejski 5

O zachowaniu terminu na złożenie protestu decyduje data wpływu protestu w Biurze LGD, w przypadku jego osobistego wniesienia, albo data stempla pocztowego.

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, został wniesiony:

- 1) po terminie,
- 2) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania,
- 3) bez wskazania kryteriów oceny, z których ocena wnioskodawca się nie zgadza, z uzasadnieniem.

.....
(Pieczęć LGD)

.....
(Miejscowość i data)

.....
wnioskodawcy)

.....
(Imię i nazwisko / nazwa i adres

.....
(Znak sprawy)

.....
(Nr wniosku)

Na podstawie art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich informuje, że operacja pn.

.....
.....
(nazwa / tytuł operacji)

objęta wnioskiem o przyznanie pomocy w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który wpłynął do Biura LGD w dniu, w odpowiedzi na nabór wniosków Nr:

1. pozytywnie przeszła etap oceny formalnej,
2. na etapie oceny merytorycznej uzyskała pkt wg lokalnych kryteriów wyboru, tj. poniżej minimalnej liczby punktów, której uzyskanie warunkuje udzielenie wsparcia.
3. nie została wybrana do dofinansowania.

UZASADNIENIE

POUCZENIE

Na podst. art. 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przysługuje prawo wniesienia protestu od nieuzyskania minimalnej liczby punktów warunkujących udzielenie wsparcia.. Protest wnosi się w formie pisemnej, **w terminie 7 dni** od dnia otrzymania niniejszej informacji do Zarządu Województwa za pośrednictwem LGD.

Protest winien zawierać:

- 1) Oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu,
- 2) Oznaczenie wnioskodawcy,
- 3) Numer wniosku o dofinansowanie projektu,
- 4) Wskazanie kryteriów wyboru projektu, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, z uzasadnieniem
- 5) Wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem,
- 6) Podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

LGD udostępnia wzór protestu na stronie internetowej www.drow.pl oraz w Biurze LGD.

Protest należy złożyć osobiście w Biurze LGD lub przesłać pocztą na adres:

.....

.....

O zachowaniu terminu na złożenie protestu decyduje data wpływu protestu w Biurze LGD, w przypadku jego osobistego wniesienia, albo data stempla pocztowego.

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, został wniesiony:

- 1) po terminie,
- 2) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania,
- 3) bez wskazania kryteriów wyboru projektu, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, z uzasadnieniem.

.....
(Pieczęć LGD)

.....
(Miejscowość i data)

.....
wnioskodawcy)

.....
.....
.....
(Imię i nazwisko / nazwa i adres

.....
(Znak sprawy)

.....
(Nr wniosku)

Na podstawie art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich informuje, że operacja pn.

.....
.....
(nazwa / tytuł operacji)

objęta wnioskiem o przyznanie pomocy w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który wypłynął do Biura LGD w dniu, w odpowiedzi na nabór wniosków Nr

1. pozytywnie przeszła etap oceny formalnej,
2. na etapie oceny merytorycznej uzyskała pkt wg lokalnych kryteriów wyboru,
3. nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze tych wniosków.
4. nie została wybrana do dofinansowania.

UZASADNIENIE

POUCZENIE

Na podst. art. 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378), podmiotowi ubiegającemu się o wsparcie przysługuje prawo wniesienia protestu od wyniku wyboru , który powoduje, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia. Protest wnosi się w formie pisemnej, **w terminie 7 dni** od dnia otrzymania niniejszej informacji do Zarządu Województwa za pośrednictwem LGD.

Protest winien zawierać:

- a) Oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu,
- b) Oznaczenie wnioskodawcy,
- c) Numer wniosku o dofinansowanie projektu,
- d) Wskazanie kryteriów wyboru projektu, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, z uzasadnieniem
- e) Wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem,
- f) Podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy.

LGD udostępnia wzór protestu na stronie internetowej www.wir-lgd.org.pl oraz w Biurze LGD.

Protest należy złożyć osobiście w Biurze LGD lub przesłać pocztą na adres:

.....

.....

O zachowaniu terminu na złożenie protestu decyduje data wpływu protestu w Biurze LGD, w przypadku jego osobistego wniesienia, albo data stempla pocztowego.

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia, został wniesiony:

- 1) po terminie,
- 2) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania,
- 3) bez wskazania kryteriów wyboru projektu, z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, z uzasadnieniem.

**WNIOSEK O DOTACJĘ W KONKURSIE GRANTOWYM
„WDRAŻANIE LSR”
Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich**

Numer wniosku/znak sprawy:

.....

liczba załączonych
dokumentów.....

.....

Pieczęć, podpis i data przyjęcia

**I. INFORMACJE DOTYCZĄCE WYBORU PRZEZ LOKALNĄ GRUPĘ DZIAŁANIA (LGD) OPERACJI DO
FINANSOWANIA**

1. DANE IDENTYFIKACYJNE LGD

1.1. Nazwa LGD	1.2. NIP
Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich	8581810838
	1.3. REGON
	320600850
	1.4. Numer w Krajowym Rejestrze Sądowym
	318665

2. Adres siedziby LGR

2.1. Województwo	2.2. Powiat	2.3. Gmina
zachodniopomorskie	gryfinski	Gryfino
2.4. Miejscowość	2.5. Ulica	2.6. Nr domu
Gryfino	Sprzymierzonych	1
2.7. Nr lokalu	2.8. Kod pocztowy	2.9. Poczta
-	74-100	Gryfino
2.10. Nr telefonu	2.11. Nr faksu	2.12. Adres poczty elektronicznej
516196740	-	biurodirow@gmail.com

3. Decyzja LGD w sprawie wyboru operacji

3.1 Uchwała Rady w sprawie wyboru operacji

3.1.1 Data podjęcia uchwały	2015-11-30	3.1.2 Numer uchwały	
3.2 Operacja została wybrana do finansowania w ramach LSR	TAK ☐	NIE ☐	

Sektor publiczny	Sektor społeczny	Mieszkaniec
------------------	------------------	-------------

5. Informacje o udzielonym przez LGD doradztwie (wypełnia LGD)

6. Dane jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, w imieniu której o powierzenie grantu ubiega się osoba prawna powiązana organizacyjnie z tą jednostką – nazwa, adres, reprezentant jednostki, kontakt (jeśli dotyczy)

STOWARZYSZENIE
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

Inspektor
W Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwolek
str. 1-10

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Barbara Rawecka

str. 1-10

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Tomasz Sięgieł

str. 1-10

1

I. IDENTYFIKACJA WNIOSKODAWCY		
1. Wnioskodawca		
1.1. Forma prawna Wnioskodawcy		
☐ 1.1.1. Osoba fizyczna	☐ 1.1.2. Gmina/Instytucja kultury	☐ 1.1.3. Organizacja pozarządowa
1.2. Osoba fizyczna		
1.2.1. Imię(imiona)	1.2.2. Nazwisko	1.2.3. Data urodzenia
1.2.4. Miejsce urodzenia	1.2.5. Seria i nr dokumentu tożsamości	1.2.6. PESEL
1.2.7. Numer nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych		1.2.8. Adres zamieszkania
1.2.10. Płeć		
Kobieta ☐ Mężczyzna ☐		
1.3. Gmina/ Instytucja kultury		
1.3.1. Nazwa/ adres		1.3.2. NIP
		1.3.3. REGON
		1.3.4. Numer nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych
1.4. Organizacja pozarządowa lub dane jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, w imieniu której o powołanie grantu ubiega się osoba prawna powiązana organizacyjnie z tą jednostką		
1.4.1. Nazwa ngo		
1.4.2. REGON	1.4.3. NIP	1.4.4. NR KRS
1.4.5. Numer nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych		1.4.6. Adres siedziby
1.5. Adres do kontaktu		
1.6.1. Miejscowość	1.6.2. ulica	1.6.3. nr budynku/nr lokalu
1.6.4. kod pocztowy	1.6.5. nr telefonu	1.6.6. adres poczty elektronicznej
1.6. Nazwa banku, nr konta		
1.7. Dane osoby/osób upoważnionych do reprezentowania Wnioskodawcy/pełnomocnika (w razie konieczności powiększyć ilość wierszy)		
1.7.1. Imię(imiona)	1.7.2. Nazwisko	1.7.3. Stanowisko/Funkcja
1.8. Dane osoby uprawnionej do kontaktu		
1.8.1. Imię(imiona)	1.8.2. Nazwisko	1.8.3. Stanowisko/Funkcja
1.8.13. Nr telefonu	1.8.14. Nr faksu	1.8.15. Adres poczty elektronicznej

28

1.9. Dane pełnomocnika (jeżeli dotyczy)		
1.9.1. Imię (imiona)	1.9.2. Nazwisko	1.9.3. Stanowisko/Funkcja
1.9.13. Nr telefonu	1.9.14. Nr faksu	1.9.15. Adres poczty elektronicznej

I. INFORMACJE O REALIZATORZE PROJEKTU:

Prosimy o podanie krótkiej informacji o wnioskodawcy- napisać/zaznaczyć właściwe (warunkiem jest spełnienie przynajmniej jednego warunku określonego poniżej)

1. posiada doświadczenie w realizacji projektów o charakterze podobnym do operacji, którą zamierza realizować(podać tytuł projektu, w ramach jakiego programu był realizowany, przedłożyć kopię umowy).....

.....lub,

2. posiada zasoby odpowiednie do przedmiotu operacji, którą zamierza realizować(opisać).....

.....lub,

3. posiada kwalifikacje odpowiednie do przedmiotu operacji, którą zamierza realizować, jeżeli jest osobą fizyczną(przedłożyć jako załącznik do wniosku) lub,

4. prowadzi działalność odpowiednią do przedmiotu operacji, którą zamierza realizować(np. zapisy w Statucie, dokument należy przedłożyć jako załącznik)

II. INFORMACJA O UDZIELONYM PRZEZ LGD DORADZTWIE

V. TYTUŁ PROJEKTU		
VI ZGODNOŚĆ Z CELEM/CELAMI PROJEKTU GRANTOWEGO OKREŚLONYMI W OGŁOSZENIU O NABORZE WNIOSKÓW O POWIERZENIE GRANTÓW,		
VII ZGODNOŚĆ Z ZAKRESEM PROJEKTU GRANTOWEGO OKREŚLONYM W OGŁOSZENIU O NABORZE WNIOSKÓW O POWIERZENIE GRANTÓW,		
VIII WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW PROJEKTU GRANTOWEGO, KTÓRYCH OSIĄGNIĘCIE JEST ZAKŁADANE W WYNIKU REALIZACJI ZADANIA,		
1. WSKAŹNIK PRODUKTU		
2. WSKAŹNIK REZULTATU		
IX TERMIN I MIEJSCE REALIZACJI		
X ODBIORCY PROJEKTU - SPOSÓB REKRUTACJI ODBIORCÓW OPERACJI W TYM GRUP DEFAWORYZOWANYCH TJ. MŁODZIEŻY DO 25 ROKU, OSÓB POWYŻEJ 50 LAT		
XI SZCZEGÓŁOWY OPIS OPERACJI		
XI POMOC UZYSKANA PRZEZ GRANTOBIORCĘ W ZAKRESIE PROJEKTÓW GRANTOWYCH OBJĘTYCH PODDZIAŁANIEM „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”		
lp	Nr umowy przyznania pomocy	Kwota w zł
1		
2		

	ogółem	

XII BUDŻET

1. Całkowita wartość budżetu projektu (uwzględniająca wkład własny oraz kwotę dofinansowania)	Wysokość wnioskowanej dotacji (od 5000,00 zł do 50.000,00 zł) Wypełnia Wnioskodawca
2. Wnioskowana kwota dofinansowania (w zł) (kwotą pomocy zaokrągloną w dół do pełnych złotych)	Wypełnia Wnioskodawca
3. Kwota limitu dostępnego grantobiorcy (w zł)	Wypełnia LGD

XIII PLAN FINANSOWY

Zaliczka			Wnioski o płatność (w tym rozliczające zaliczkę)		
wysokość	Planowana data otrzymania transzy zaliczki	Kwota zaliczki	Planowany termin zakończenia grantu (miesiąc / rok)	Wnioskowana kwota dofinansowania	W tym kwota rozliczająca transzę zaliczki
80%					

Budżet należy przygotować według poniższego schematu.

Koszty promocyjne- koszty związane z promocją operacji np. wykonanie plakatów, zaproszeń, wykupienie audycji radiowej, modułu w lokalnej gazecie itp.

Koszty bezpośrednio związane z operacją operacyjne . Do kosztów zaliczyć możemy : zakup robót budowlanych lub usług, zakup lub rozwój programowania komputerowego oraz zakup patentów, licencji lub wynagrodzeń za przeniesienie autorskich praw majątkowych lub znaków towarowych, najem lub dzierżawa maszyn, wyposażenia lub nieruchomości, zakup rzeczy w tym materiałów, zatrudnienie osób tylko w przypadku szkoleniowym.

Koszty- wartość pracy oraz usług świadczonych nieodpłatnie ustala się jako iloczyn liczby przepracowanych godzin oraz ilorazu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w drugim roku poprzedzającym rok w którym złożono wniosek. Koszty do 20% kosztów kwalifikowanych pomniejszone o koszty ogólne.

Źródła finansowania:

DOTACJA – w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność"- PG w przypadku gdy koszt jednostkowy przekracza kwotę 20.000,00 zł należy do wniosku przedłożyć trzy zapytania ofertowe, które przedstawiają najkorzystniejszą cenę lub inne kryteria określone w zapytaniu, zapytanie musi być zamieszczone na stronie wnioskodawcy lub na stronie LGD.

Środki własne

Koszty będą uznane za kwalifikowane jeżeli są racjonalne i skalkulowane w oparciu o rozeznanie rynku(np. wydruki z Internetu potwierdzające koszt)

6

XIV. ZESTAWIENIE RZECZOWO-FINANSOWE OPERACJI

Wszystkie pola powinny być wypełnione, w miejscach, gdzie jest wartość zero, prosimy wpisać „0”, wkład niepieniężny 20% budżetu.

Lp.	Wyszczególnienie zakresu rzeczowego	Mierniki rzeczowe		Koszty operacji			źródła przyjętej ceny (nr załącznika-wydruku ze strony internetowej, oferta, itp.),	
		Ilość/Iliczba	Jednostka miary	całkowite w zł (z VAT)	kwalifikowalne (w zł)			WSKAZNIE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA
					ogółem	w tym VAT		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Koszty kwalifikowalne z wyłączeniem wartości wkładu niepieniężnego , w tym:								
1								
2								
..								
Razem I								
II. Wkład niepieniężny, w tym:								
1	NP. Wartość pracy oraz świadczonych nieodpłatnie							
...								
Razem II								
RAZEM POZYCJE I, II,								

7

IX. OŚWIADCZENIA I ZOBOWIĄZANIA WNIOSKODAWCY

1. Oświadczam, że:

- a) znane są mi zasady przyznawania i wypłaty pomocy w ramach grantu, w szczególności związanych z prefinansowaniem grantu, jeśli LGD przewiduje możliwość prefinansowania,
- b) nie wykonuję działalności gospodarczej (w tym działalności zwolnionej spod rygorów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej),
- c) koszty kwalifikowalne operacji określone w niniejszym wniosku nie są finansowane z innych środków publicznych i nie będę ubiegać się o taką pomoc,
- d) nie podlegam wykluczeniu z możliwości uzyskania wsparcia na podstawie art. 35 ust. 5 oraz ust. 6 rozporządzenia nr 640/2014;
- e) nie podlegam zakazowi dostępu do środków publicznych, o którym mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.), na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu,
- f) podatek od towarów i usług (VAT) NIE jest/ JEST kosztem o kwalifikowalnym,*
- g) informacje zawarte we wniosku oraz załącznikach są prawdziwe i zgodne ze stanem prawnym i faktycznym,
- h) jestem świadomy odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń,
- i) zgadzam się na przetwarzanie i publikowanie informacji zawartych w niniejszym wniosku.

*NIEPOTRZEBNE SKREŚLIĆ

1. Zobowiązuję się do:

- a) umożliwienia upoważnionym podmiotom przeprowadzania kontroli wszelkich elementów związanych z realizowaną operacją, w szczególności wizytacji oraz kontroli w miejscu realizacji operacji i kontroli dokumentów,
- b) prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego lub zestawienia faktur(ngo nie zarejestrowane w KRS)
- c) stosowania Księgi wizualizacji znaku Programu,
- d) niezwłocznego informowania LGD o zmianach danych mogących mieć wpływ na przyznanie i wypłatę pomocy.
- e) prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego

(data)

(podpis)

AB

VIII. INFORMACJA O ZAŁĄCZNIKACH				
Lp.	Nazwa załącznika	Liczba	Tak	ND
I. Załączniki dotyczące Wnioskodawcy				
A 1 Osoba fizyczna				
1	Dokument tożsamości – części dotyczące danych osobowych – kopia*		☐	
2.	Zaświadczenie z właściwej Ewidencji Ludności o zamieszkanu na obszarze objętym LSR - oryginał		☐	☐
A 2. Osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną, utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje albo stowarzyszenia, które posiadają siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzą działalność na tym obszarze				
3	Aktualne dane Wnioskodawcy są dostępne w postaci elektronicznej na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości w wyszukiwarce podmiotów w KRS		☐	☐
4	Statut - kopia*		☐	☐
A 3. Jednostka samorządu terytorialnego				
5	Dokument potwierdzający prawo do reprezentowania jednostki samorządu terytorialnego - kopia		☐	
6	Uchwała Rady Gminy o powołaniu skarbnika - kopia*		☐	
B. Załączniki wspólne dla Wnioskodawców				
6	Zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym nadanym zgodnie z Ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz.U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76 z późn. zm) - kopia*		☐	
7	Pełnomocnictwo, jeżeli zostało udzielone - oryginał albo kopia*		☐	☐
8a.	Oświadczenie Wnioskodawcy o kwalifikowalności VAT dla Wnioskodawcy będącego osobą prawną lub jednostką nieposiadającą osobowości prawnej - oryginał sporządzony na formularzu udostępnionym przez UM		☐	
8b.	Oświadczenie Wnioskodawcy o kwalifikowalności VAT dla Wnioskodawcy będącego osobą fizyczną - oryginał sporządzony na formularzu udostępnionym przez UM			
9	Dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości, na której realizowana będzie operacja – kopia *		☐	☐
10	Oświadczenie właściciela(i) lub współwłaściciela(i) lub posiadacza samoistnego nieruchomości, że wyraża(ją) on(i) zgodę na realizację operacji bezpośrednio związanej z nieruchomością jeżeli operacja jest realizowana na terenie nieruchomości będącej w posiadaniu zależnym lub będącej przedmiotem współwłasności – oryginał sporządzony na formularzu załączonym do wniosku		☐	☐
11	Dokument potwierdzający przyznanie środków publicznych z budżetu jednostek samorządu terytorialnego - w przypadku, gdy operacja jest współfinansowana z tych środków - oryginał albo kopia*		☐	☐
12	Zaświadczenie wydane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków potwierdzające, że obiekt jest wpisany do rejestru lub ewidencji zabytków - oryginał albo kopia*		☐	☐
13	Decyzje, pozwolenia lub opinie organów administracji publicznej, jeżeli z odrębnych przepisów wynika obowiązek ich uzyskania w związku z realizacją operacji, o ile ich uzyskanie jest możliwe przed rozpoczęciem realizacji operacji - oryginał albo kopia*		☐	☐
C. Załączniki dotyczące robót budowlanych				
14	Kosztorys inwestorski (sporządzony zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym Dz.U. z 2004 Nr 130 poz. 1389) - oryginał albo kopia* albo Kosztorys inwestorski (sporządzony w oparciu o Załącznik 1 do Instrukcji wypełniania wniosku o przyznanie pomocy „Informacje dla		☐	

9

	Wnioskodawców dotyczące kosztorysów inwestorskich na roboty budowlane") - oryginał albo kopia*			
15	Ostateczne pozwolenie na budowę lub decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach lub pozwolenie wodnoprawne, lub w przypadku, gdy przedmiotem operacji jest wykonanie studni - decyzja o zatwierdzeniu prac geologicznych - w przypadku, gdy na podstawie przepisów prawa geologicznego i górniczego lub przepisów prawa wodnego istnieje obowiązek uzyskania tych pozwoleń - (załącznik obowiązkowy, o ile dotyczy) - kopia*		☐	☐
16	Zgłoszenie zamiaru wykonania robót budowlanych, właściwemu organowi, potwierdzone przez ten organ - kopia * wraz z: - oświadczeniem wnioskodawcy, że w terminie 30 dni od dnia zgłoszenia zamiaru wykonania robót budowlanych, właściwy organ nie wniósł sprzeciwu - oryginał albo - potwierdzeniem właściwego organu, że nie wniósł sprzeciwu wobec zgłoszonego zamiaru wykonania robót budowlanych - kopia*		☐	☐
17	Szkice sytuacyjne oraz rysunki charakterystyczne - oryginał albo kopia*		☐	☐

II. Inne załączniki

18.		
19.		
20.		
21.		
22.		

III. RAZEM:

*kopie dokumentów składanych wraz z wnioskiem powinny być potwierdzone za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez podmiot, który wydał dokument albo przez pracownika LGD

Sprawozdanie z realizacji operacji w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”

dla projektów grantowych

I. INFORMACJE OGÓLNE

1.	Numer sprawozdania		
4.	Numer i nazwa działania		
5.	Numer i tytuł operacji		
6.	Okres realizacji operacji	Data rozpoczęcia	Data zakończenia
7.	Numer identyfikacyjny beneficjenta pomocy		
8.	Imię i nazwisko / Nazwa beneficjenta pomocy		
9.	Adres / siedziba beneficjenta pomocy		
10.	Imię (imiona), nazwisko, miejsce zamieszkania i adres osoby uprawnionej do kontaktu		
11.	Numer telefonu i faksu osoby uprawnionej do kontaktu		
12.	Adres poczty elektronicznej osoby uprawnionej do kontaktu		
13.	Nazwa LGD		

II. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU REALIZACJI PROJEKTU ORAZ REALIZACJI PLANU RZECZOWEGO

Opis stanu realizacji projektu

Numer etapu	Data rozpoczęcia i zakończenia etapu	Zadania wykonane w ramach etapu
I		
II		

STOWARZYSZENIE
Dolnoodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka
St. 1-2

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Tomáš Sięgibj
1-2

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich
STW 1-2

III. INFORMACJA DOTYCZĄCA WYDATKÓW PONIESIONYCH NA REALIZACJĘ OPERACJI

Zakres operacji	Kwalifikowalne poniesione wydatki	Całkowite poniesione wydatki
Suma		

IV. INFORMACJA O NAPOTKANYCH PROBLEMACH

V. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA

Cel ogólny

.....

Cel szczegółowy

.....

Rezultat

.....

Przedsięwzięcie

.....

Produkt

.....

VI. OŚWIADCZENIE BENEFICJENTA

Oświadczam, że informacje zawarte w niniejszym sprawozdaniu są zgodne z prawdą.

Data:

Podpis:

Pieczęć:

Załącznik nr 3 do Procedury wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych

UMOWA PRYZNANIA DOTACJI

nr

na operację z zakresu PROJEKTÓW GRANTOWYCH

w ramach Poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objętego PROW na lata 2014-2020

zawarta w dniu w

pomiędzy:

Dolnoodrzanską Inicjatywą Rozwoju Obszarów Wiejskich

z siedzibą w Gryfinie

ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino

zwanym dalej „Stowarzyszeniem”, reprezentowanym

przez:

a

.....
(nazwa)

.....
(adres)

NIP REGON KRS

Zwanym dalej „Grantobiorcą, reprezentowanym (-ą) przez :

.....

§ 1.

Użyte w umowie przyznania pomocy, zwanej dalej „umową”, określenia PROW określają Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

§ 2.

Umowa określa prawa i obowiązki stron związane z realizacją operacji w ramach Poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020.

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwolik

str 1-8

§ 3.
WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Barbara Rawańska

str 1-8

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Tomasz Siergiej

1. Grantobiorca zobowiązuje się do realizacji operacji pt.

.....
której celem jest
.....

obejmującej następujące zadania:

1)

2)

2. Operacja zostanie zrealizowana w

..... na
obszarze objętym LSR realizowaną przez lokalną grupę działania o nazwie :

Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino,
wybraną do realizacji LSR w ramach PROW 2014-2020.

3. Grantobiorca zrealizuje operację w jednym etapie.

4. Realizacja operacji obejmuje:

- a) wykonanie zakresu rzeczowego, zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji stanowiącym załącznik do umowy;
- b) poniesienie przez Grantobiorcę kosztów kwalifikowalnych operacji, w tym dokonanie płatności za dostawę, usługi lub roboty budowlane, zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji, stanowiącym załącznik do umowy, nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność;
- c) udokumentowanie wykonania operacji w zakresie rzeczowym i finansowym;
- d) zamontowanie oraz uruchomienie nabytych urządzeń, wyposażenia, sprzętu lub oprogramowania.

§ 4.

1. Grantobiorcy zostaje przyznana pomoc, na podstawie złożonego wniosku o przyznanie pomocy o znaku
..... na warunkach określonych w umowie, w wysokości
.....zł (słownie złotych:
.....

jednak nie więcej niż 80% kwoty poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji i nie więcej niż 50 000 zł na realizację jednej operacji.

2. Pomoc będzie przekazana w dwóch transzach i wypłacana:

- 1) I transza - 80% kwoty przyznanej pomocy, po podpisaniu umowy o powierzenie grantu, na wniosek Grantobiorcy,
- 2) 20% przyznanej pomocy, jeżeli operacja została zrealizowana, skontrolowana, a wszystkie niezbędne dokumenty przekazane wraz ze sprawozdaniem do Biura LGD.

3. Niezwłocznie po zawarciu umowy Grantobiorcy zostanie przekazana zaliczka, na rachunek bankowy o numerze, w wysokościzł

(słownie złotych:.....)

4. II transza w wysokości zł

(słownie złotych:.....)

Zostanie wpłacona w terminie 14 dni od dnia zakończenia weryfikacji wniosku.

5. Zaliczka wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości podlega zwrotowi.

§ 5.

1. Grantobiorca zobowiązuje się do realizacji operacji zgodnie z postanowieniami umowy, w tym do:

- 1) osiągnięcia celu operacji, a w przypadku zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach operacji – również jego zachowania przez okres 5 lat od dnia przyznania pomocy;
- 2) niefinansowania realizacji operacji z udziałem innych środków publicznych;
- 3) poniesienia kosztów, stanowiących podstawę wyliczenia przysługującej Grantobiorcy pomocy, w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 1 tys. złotych – w formie rozliczenia bezgotówkowego;
- 4) w trakcie realizacji operacji oraz do dnia upływu 5 lat od dnia przyznania pomocy;
 - a) nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji, na które została przyznana i wypłacona pomoc oraz ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem,
 - b) niezmiennienia sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą,
 - c) umożliwienia przedstawicielom Stowarzyszenia wizytacji w miejscu zamieszkania lub siedzibie Grantobiorcy lub innych miejscach przechowywania dokumentów,
 - d) obecności Grantobiorcy albo osoby upoważnionej przez Grantobiorcę w trakcie wizytacji, kontroli,
 - e) informowania i rozpowszechniania informacji o pomocy otrzymanej z EFRROW, zgodnie z warunkami określonymi w Księdze wizualizacji znaku Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, opublikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - f) niezwłocznego informowania Stowarzyszenia Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego o planowanych albo zaistniałych zdarzeniach, w tym związanych ze zmianą sytuacji faktycznej lub prawnej Grantobiorcy w zakresie mogącym mieć wpływ na realizację operacji zgodnie z postanowieniami umowy, wypłatę pomocy lub spełnienie warunków określonych w umowie.
- 5) przechowywania całości dokumentacji związanej z przyznaną pomocą przez okres 5 lat od dnia rozliczenia operacji.

2. Grantobiorca zobowiązuje się do:

- 1) prowadzenia rachunku bankowego;
- 2) prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, o którym mowa w art. 75 ust. 1 lit. C pkt i rozporządzenia 1698/2005, dla wszystkich transakcji związanych z realizacją operacji, w ramach prowadzonych ksiąg rachunkowych albo przez prowadzenie zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych, gdy Grantobiorca nie jest zobowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych na podstawie przepisów odrębnych.

§ 6.

1. Grantobiorca zobowiązuje się złożyć osobiście w Biurze Stowarzyszenia Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego wniosek o płatność wraz z wymaganymi dokumentami oraz w formie dokumentu elektronicznego zapisany na informatycznym nośniku danych, przedstawić oryginały faktur lub dokumentów o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami zapłaty **w terminie do 30 dni od dnia zakończenia realizacji operacji.**
2. Wniosek o płatność składa się na formularzu, udostępnionym przez Dolnodrzanska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich na jego stronie internetowej.
3. Do wniosku o płatność Grantobiorca załącza sprawozdanie z realizacji operacji, na formularzu udostępnionym przez Stowarzyszenie
4. W przypadku nie złożenia wniosku o płatność Dolnodrzanska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich dwukrotnie wzywa Grantobiorcę do złożenia wniosku o płatność w kolejnych wyznaczonych terminach lub do złożenia wniosku o zmianę umowy w zakresie terminu złożenia wniosku o płatność. Niezłożenie przez Grantobiorcę wniosku o płatność lub wniosku o zmianę umowy skutkować będzie rozwiązaniem umowy.

§ 7.

1. Wniosek o płatność rozpatruje się w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia złożenia wniosku.
2. W trakcie rozpatrywania wniosku o płatność mogą zostać przeprowadzone wizytacje w miejscu lub kontrole na miejscu, w celu zweryfikowania informacji zawartych we wniosku o płatność i dołączonych dokumentach ze stanem faktycznym lub uzyskania dodatkowych wyjaśnień.
3. Dolnodrzanska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich po rozpatrzeniu wniosku o płatność, informuje Grantobiorcę o zakończeniu weryfikacji wniosku.

§ 8.

1. W przypadku, gdy faktycznie poniesione koszty kwalifikowalne operacji w ramach danego etapu, wykazane dla danej pozycji w zestawieniu rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik do wniosku o płatność, będą niższe lub wyższe **o nie więcej niż 10%** niż określono to w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji stanowiącym załącznik do umowy, wówczas przy obliczaniu kwoty pomocy koszty te będą uwzględniane w wysokości faktycznie poniesionej.
2. W przypadku gdy faktycznie poniesione koszty kwalifikowalne operacji, wykazane dla danej pozycji w zestawieniu rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik do wniosku o płatność, będą wyższe lub niższe **o więcej niż 10%** niż określono to w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji stanowiącym załącznik do umowy, przy obliczaniu kwoty pomocy koszty te mogą być uwzględniane w wysokości faktycznie poniesionej, jeżeli Dolnodrzanska Inicjatywa Rozwoju

Obszarów Wiejskich na podstawie pisemnych wyjaśnień Beneficjenta uzna za uzasadnione przyczyny tych zmian.

3. Przy obliczaniu kwoty pomocy przysługującej do wypłaty poniesione koszty ogólne, a także wartość wkładu niepieniężnego będą uwzględnione w wysokości nie wyższej niż określone dla poszczególnych pozycji wymienionych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji stanowiącym załącznik do umowy.

§ 9.

Umowa ulega rozwiązaniu w przypadku:

- 1) odstąpienia Grantobiorcy od realizacji operacji;
- 2) złożenia podrobionych, przerobionych, nierzetelnych lub stwierdzających nieprawdę dokumentów lub oświadczeń, mających wpływ na przyznanie lub wypłatę pomocy;
- 3) negatywnych wyników kontroli w trakcie realizacji operacji i nie zastosowania się do zaleceń poprzez usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości pomimo wezwań.

§ 10.

Grantobiorca, na wezwanie Stowarzyszenia zobowiązany jest do zwrotu zaliczki na wskazane konto w ciągu 14 dni w przypadku:

- 1) rozwiązania umowy,
- 2) ustalenia nienależnie lub nadmiernie pobranych środków.

§ 11.

1. Umowa może zostać zmieniona na wniosek każdej ze stron, z tym że zmiana ta nie może powodować zwiększenia kwoty pomocy określonej w § 4 ust. 1 i zmiany celu operacji wskazanego w § 3 ust. 1.
2. Zmiana umowy wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.
3. W przypadku zmian w wysokości kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w § 8 ust 1, nie jest wymagana zmiana umowy.
4. Wniosek o dokonanie zmiany umowy dotyczący zmiany zakresu rzeczowego Grantobiorca składa najpóźniej w dniu złożenia wniosku o płatność.
5. Wniosek o dokonanie zmiany umowy dotyczący zmiany terminu złożenia wniosku o płatność, Grantobiorca składa 7 dni przed upływem terminu złożenia wniosku o płatność.
6. Wniosek o dokonanie zmiany umowy Dolnośląska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich rozpatruje w terminie do 21 dni od dnia jego złożenia.

§ 12.

1. W celu zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań określonych w umowie, Grantobiorca podpisuje w obecności Prezesa lub innych osób upoważnionych, i składa w Stowarzyszeniu weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu przekazanym przez Stowarzyszenie
2. Stowarzyszenie zwraca Grantobiorcy weksel, o którym mowa w ust. 1, po upływie 5 lat od dnia rozliczenia wniosku.

§ 13.

1. Strony umowy będą porozumiewać się w formie pisemnej we wszelkich sprawach dotyczących umowy.
2. Korespondencja związana z realizacją umowy przekazywana będzie na adres:
 - a. Grantobiorcy.....
 - b. Stowarzyszenia Dolnoodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich
3. Strony zobowiązują się do powoływania się na numer umowy wraz z datą podpisania umowy w prowadzonej przez nie korespondencji.
4. Grantobiorca jest zobowiązany do niezwłocznego przesyłania do Stowarzyszenia pisemnej informacji o zmianie swoich danych zawartych w umowie. Zmiana ta nie wymaga zmiany umowy.

§ 14.

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszą Umową mają zastosowanie odpowiednie przepisy Kodeksu Cywilnego.
2. Wszelkie spory pomiędzy Stronami, rozstrzygane będą w sposób polubowny, a w przypadku braku porozumienia przez sąd powszechny właściwy dla siedziby Powoda.
3. Umowa została zawarta w dwóch (2) jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym (1) dla każdej ze Stron.

STOWARZYSZENIE

GRANTOBIORCA

.....

.....

.....

Załącznik do UMOWY PRZYZNANIA DOTACJI
nr
na operację z zakresu PROJEKTÓW GRANTOWYCH

Lp.	Wyszczególnienie zakresu rzeczowego	Mierniki rzeczowe		Koszty operacji wg umowy				niekwalifikowalne (w zł)
		Ilość/liczba	Jednostka miary	całkowite w zł (z VAT)	kwalifikowalne (w zł)			
					ogółem	w tym VAT		
1	2	3	4	5	6	7	8	
I. Koszty kwalifikowalne z wyłączeniem wartości wkładu niepieniężnego oraz kosztów ogólnych, w tym:								
1								
2								
..								
Razem I								
II. Wkład niepieniężny, w tym:								
1	Wartość pracy oraz usług świadczonych nieodpłatnie							
2	Koszty udostępnienia ziemi, nieruchomości, sprzętu lub surowców							
..								
Razem II								

III. Koszty ogólne, w tym:									
1									
2									
...									
Razem III									
RAZEM POZYCJE I, II, III									

WNIOSEK O PŁATNOŚĆ W KONKURSIE GRANTOWYM „WDRAŻANIE LSR” Dolnodrzańska Inicjatywa Rozwoju Obszarów Wiejskich Znak sprawy		Potwierdzenie przyjęcia Pieczęć, podpis, data i godzina przyjęcia
I. DANE IDENTYFIKACYJNE BENEFICJENTA		
1. Beneficjent		
1.1 Nazwa/imię i nazwisko		1.2 PESEL
		1.3 REGON
		1.4 NIP
		1.5 nr krs
		1.6 Numer nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych
2. Adres zamieszkania/siedziby		
2.1 Województwo	2.2 Powiat	2.3 Gmina
2.4 Mięscowość	2.5 Ulica	2.6 Nr domu
2.7 Nr lokalu	2.8 Kod pocztowy	2.9 Poczta
2.10 Nr telefonu	2.11 Nr faksu	2.12 Adres poczty elektronicznej
3. Adres do korespondencji		
3.1 Województwo	3.2 Powiat	3.3 Gmina
3.4 Mięscowość	3.5 Ulica	3.6 Nr domu
3.7 Nr lokalu	3.8 Kod pocztowy	3.9 Poczta
3.10 Nr telefonu	3.11 Nr faksu	3.12 Adres poczty elektronicznej
4. Dane osoby uprawnionej do kontaktu		
4.1 Imię (osoba)	4.2 Nazwisko	4.3 Stanowisko/Funkcja
4.13 Nr telefonu	4.14 Nr faksu	4.15 Adres poczty elektronicznej
5. Dane pełnomocnika		
5.1 Imię (osoba)	5.2 Nazwisko	5.3 Stanowisko/Funkcja
5.4 Województwo	5.5 Powiat	5.6 Gmina
5.7 Mięscowość (miejsc. zamieszkania)	5.8 Ulica	5.9 Nr domu
5.10 Nr lokalu	5.11 Kod pocztowy	5.12 Poczta
5.13 Nr telefonu	5.14 Nr faksu	5.15 Adres poczty elektronicznej
6. Dane osoby/osób upoważnionych do reprezentowania Beneficjenta		
6.1 Imię (osoba)	6.2 Nazwisko	6.3 Stanowisko/Funkcja
7. Dane jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, w imieniu której o powierzenie grantu ubiega się osoba prawna powiązana organizacyjnie z tą jednostką, 7.1 		
8. Siedziba oddziału Grantobiorcy będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną – w przypadku, gdy Grantobiorcą jest taka osoba albo taka jednostka, jeżeli utworzyła oddział, 8.1 		
9. Rachunek bankowy, na który należy dokonać płatności		
9.1 Nazwa banku	9.2 Nr rachunku bankowego	

Inspektor
w Wydziale Programów
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Dominika Porwołik

WICEPREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.
Barbara Rawecka

STOWARZYSZENIE
Dolnodrzańska Inicjatywa
Rozwoju Obszarów Wiejskich
ul. Sprzymierzonych 1, 74-100 Gryfino
Regon 320600850, NIP 8581810838

PREZES
Stowarzyszenia D.I.R.O.W.

Tomasz Siergiej

I. DANE Z UMOWY O DOFINANSOWANIE

1. Tytuł operacji

2. Nr umowy o dofinansowanie

3. Data zawarcia umowy

...../...../.....

4. Kwota pomocy z umowy o dofinansowanie dla całej operacji

....., zł

5. Kwota pomocy z umowy o dofinansowanie dla etapu operacji/transzy zaliczki

....., zł

I. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKU O PŁATNOŚĆ

1. Wniosek za okres

od dnia/...../..... do dnia/...../.....

2. Rodzaj płatności

pośrednia

☐

końcowa

☐

3. Koszty całkowite danego etapu operacji/transzy

4. Koszty kwalifikowalne realizacji danego etapu operacji/transzy

5. Koszty niekwalifikowane realizacji danego etapu/transzy

6. Wnioskowana kwota pomocy dla danego etapu operacji/transzy ze środków EFROW

7. Wnioskowana kwota pomocy dla danego etapu operacji/transzy z publicznych środków krajowych

8. Kwota do zwrotu

IV. WYKAZ FAKTUR LUB DOKUMENTÓW O RÓWNOWAŻNEJ WARTOŚCI DOWODOWEJ DOKUMENTUJĄCYCH PONIESIONE KOSZTY KWALIFIKOWALNE										
Lp.	Nr dokumentu	Data wystawienia dokumentu	Nazwa towaru lub usługi lub pozycja na dokumencie	Pozycja w zestawieniu rzeczowofinansowym	Data zapłaty	Sposób zapłaty G/P/K	Kwota dokumentu brutto	Kwota dokumentu netto	Kwota kosztów kwalifikowalnych	w tym VAT
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
...										
						Razem				

V. ZESTAWIENIE RZECZOWO-FINANSOWE Z REALIZACJI OPERACJI DLA ETAPU ... [1]									
Wnioskowany poziom dofinansowania: %									
Lp.	Wyszczególnienie zakresu rzeczowego	Mierniki rzeczowe		do	Całkowity koszt operacji w zł (z VAT)	Koszty kwalifikowalne		Odchylenie w %	
		jedn. miary	ilość			Koszty kwalifikowalne w zł	Koszty nie kwalifikowalne w zł		
1	2	3	4		5	6	7	8	
I.	Koszty kwalifikowalne z wyłączeniem wartości wkładu niepieniężnego								
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
.....									
	Razem I								
II	Wkład niepieniężny								
1									
2									
...									
	Razem II								
	Razem								

[1] Należy wpisać numer etapu, w ramach którego składany jest wniosek o płatność, w przypadku operacji jednoetapowej należy wpisać „1”.

4

VI. INFORMACJE DOTYCZĄCE OPERACJI

1. Dotychczasowy oraz planowany przebieg rzeczowej realizacji operacji

2. Osiągnięte wskaźniki operacji

2.1. Początkowy stan wskaźnika produktu

2.2. Wartość planowanego wskaźnika produktu

2.3. wartość osiągniętego wskaźnika produktu

2.4. Początkowy stan wskaźnika rezultatu

2.5. Wartość planowanego wskaźnika rezultatu

2.6. Wartość osiągniętego wskaźnika rezultatu

2.7. Sposób pomiaru wskaźników

Wyszczególnienie	opis
Wskaźnik produktu	
Wskaźnik rezultatu	

3. Problemy napotkane w trakcie realizacji operacji oraz przyczyny ewentualnego nieosiągnięcia zakładanego poziomu wskaźników

VII. OŚWIADCZENIA BENEFICJENTA

1. Ja, niżej podpisany, niniejszym oświadczam, że informacje zawarte we wniosku oraz jego załącznikach są prawdziwe i zgodne ze stanem prawnym i faktycznym, wykazane we wniosku koszty zostały poniesione i wynikające z nich zobowiązania zostały zapłacone. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 297 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
2. Oświadczam, że na operację objętą wnioskiem nie uzyskałem pomocy z innych środków publicznych oraz, że nie będę ubiegał się o przyznanie pomocy z innych środków publicznych.
3. Oświadczam, że nie podlegam wykluczeniu z ubiegania się o finansowanie na podstawie art. 35 ust. 5 oraz ust. 6 ww. rozporządzenia delegowanego nr 640/2014,
4. Oświadczam, że nie podlegam zakazowi dostępu do środków publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu,
5. Oświadczam, że o nie wykonuję działalności gospodarczej (w tym działalności zwolnionej spod rygorów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej),
6. Wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych,
7. Zobowiązuje się do umożliwienia przeprowadzenia kontroli,
8. Zobowiązuje się do prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego.
9. Oświadczam, że dokumentacja związana z operacją przechowywana jest w:

Adres miejsca przechowywania dokumentów

Miejscowość i data

Podpis i pieczęć Beneficjenta/osoby reprezentującej Beneficjenta/pełnomocnika

6

Załączniki do wniosku o płatność

A. Załączniki dotyczące operacji		LICZBA
L.p.	Nazwa załącznika	
1	Faktury lub dokumenty o równoważnej wartości dowodowej (w tym umowy o dzieło, zlecenia i inne umowy cywilnoprawne) - kopie ¹	
2	Dowody zapłaty - kopie ¹	
3	Umowy z dostawcami lub wykonawcami zawierające specyfikację będącą podstawą wystawienia każdej z przedstawionych faktur lub innych dokumentów o równoważnej wartości dowodowej, jeżeli nazwa towaru lub usługi w przedstawionej fakturze lub dokumencie o równoważnej wartości dowodowej, odnosi się do umów zawartych przez Beneficjenta lub nie pozwala na precyzyjne określenie kosztów kwalifikowalnych - kopia ¹	
4	Uzasadnienie zmian dokonanych w poszczególnych pozycjach zestawienia rzeczowo-finansowego z realizacji operacji w przypadku, gdy koszty kwalifikowalne w poszczególnych pozycjach zestawienia rzeczowo-finansowego z realizacji operacji będą niższe albo wyższe o więcej niż 10% w stosunku do wartości zapisanych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, stanowiącym załącznik do umowy - oryginał	
5	Ostateczna decyzja o pozwoleniu na budowę lub decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach lub pozwolenie wodnoprawne lub w przypadku gdy przedmiotem operacji jest wykonanie studni - decyzja o zatwierdzeniu prac geologicznych - w przypadku gdy na podstawie przepisów prawa geologicznego i górniczego lub przepisów prawa wodnego istnieje obowiązek uzyskania tych pozwoleń - kopia ¹	
6	Zgłoszenie zamiaru wykonania robót budowlanych właściwemu organowi - kopie ¹ wraz z	
6a	Oświadczeniem Wnioskodawcy, że w ciągu 30 dni od dnia zamiaru wykonania robót, właściwy organ nie wniósł sprzeciwu - oryginał albo	
6b	Potwierdzeniem właściwego organu, że nie wniósł sprzeciwu wobec zgłoszonego zamiaru wykonania robót - kopia ¹	
7	Decyzja ostateczna o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego - jeżeli właściwy organ nałożył taki obowiązek w wydanym pozwoleniu na budowę lub nałożył taki obowiązek innymi decyzjami - oryginał lub kopia ¹ wraz z	
8	Zawiadomienie właściwego organu o zakończeniu budowy złożone co najmniej 21 dni przed zamierzonym terminem przystąpienia do użytkowania, jeżeli obowiązek taki wynika z przepisów prawa budowlanego lub właściwy organ nałożył taki obowiązek - oryginał lub kopia ¹ albo	
8a	Oświadczeniem Beneficjenta, że w ciągu 21 dni od dnia zgłoszenia zakończenia robót, właściwy organ nie wniósł sprzeciwu - oryginał albo	
8b	Potwierdzeniem właściwego organu, że nie wnosi sprzeciwu w przypadku, gdy zawiadomienie o zakończeniu robót budowlanych będzie przedkładane przed upływem 21 dni - oryginał lub kopia ¹	
9	Protokoły odbioru robót lub protokoły montażu lub rozruchu maszyn i urządzeń albo Oświadczenie Beneficjenta o poprawnym wykonaniu robót budowlanych lub montażu lub rozruchu z udziałem środków własnych - oryginał lub kopia ¹	
10	Kosztyorys powykonawczy - oryginał lub kopia ¹	
11	Interpretacja indywidualna wydana przez organ upoważniony (w przypadku, gdy Beneficjent złożył do wniosku o przyznanie pomocy oświadczenie o kwalifikowalności VAT oraz wykazał w kosztach kwalifikowalnych VAT) - oryginał lub kopia ¹	
12	Wycena wraz z opinią rzeczoznawcy określająca wartość rynkową zakupionego używanego sprzętu - kopia ¹	
14	Dokumenty potwierdzające przyznanie dotacji / dofinansowania ze środków Funduszu Kościelnego lub jednostki samorządu terytorialnego (JST) - kopia ¹	
16	Karta pracy oraz usług świadczonych nieodpłatnie - sporządzona wg wzoru udostępnionego przez LGD	
17	Pełnomocnictwo - oryginał lub kopia ¹	
18	a. Zaświadczenie z banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, wskazujące rachunek bankowy Beneficjenta lub jego pełnomocnika lub cesjonariusza albo rachunek prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej na rzecz Beneficjenta lub jego pełnomocnika lub cesjonariusza, na który mają być przekazane środki finansowe - oryginał lub b. Umowa z bankiem lub spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową na prowadzenie rachunku bankowego lub jej część, pod warunkiem, że będzie ona zawierać dane właściciela, numer rachunku bankowego oraz potwierdzenie, że jest to rachunek, na który mają być przekazane środki finansowe - kopia ¹ lub c. Inny dokument z banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, świadczący o aktualnym numerze rachunku bankowego, zawierający dane takie, jak numer rachunku bankowego, nazwisko/nazwę właściciela, (np.: aktualny wyciąg z rachunku z usuniętymi danymi finansowymi) - oryginał lub kopia ¹	
20	Sprawozdanie z realizacji operacji (dołączone do wniosku o płatność ostateczną) - oryginał	
B. Inne załączniki		
L.p.	Nazwa załącznika	Liczba
21		
22		
23		
24		
25		
C. Liczba załączników (ogółem):		0
1	kopie potwierdzona za zgodność z oryginałem przez pracownika LGD lub przez podmiot, który wydał dokument lub notariusza	

